

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**HABER DEĞERİ VE OBJEKTİFLİK:
CUMHURBAŞKANI ABDULLAH GÜL TARAFINDAN
YAPILAN AÇIKLAMALARIN BASINDA TEMSİLİ**

HACI MEHMET DOĞAN

**GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

OCAK 2016

**HABER DEĞERİ VE OBJEKTİFLİK: CUMHURBAŞKANI ABDULLAH
GÜL TARAFINDAN YAPILAN AÇIKLAMALARIN BASINDA TEMSİLİ**

HACI MEHMET DOĞAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

OCAK 2016

Hacı Mehmet DOĞAN tarafından hazırlanan “Haber Değeri ve Objektiflik: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Tarafından Yapılan Açıklamaların Basında Temsili” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi GAZETECİLİK Anabilim Dalında GAZETECİLİK Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Zülfikar Damlapınar

Gazetecilik Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

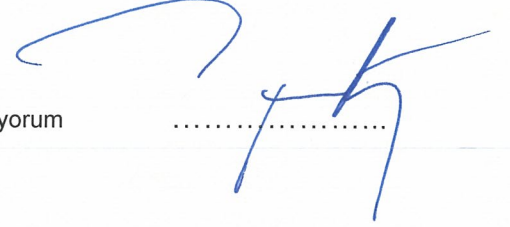
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan: Prof. Dr. Nurettin Güz

Gazetecilik Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sevgi Can Yağcı Aksel

Fotoğrafçılık ve Grafik Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 21 Ocak 2016

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Suna BAŞAK

Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Hacı Mehmet DOĞAN

21.01.2016

HABER DEĞERİ VE OBJEKTİFLİK: CUMHURBAŞKANI ABDULLAH GÜL
TARAFINDAN YAPILAN AÇIKLAMALARIN BASINDA TEMSİLİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Hacı Mehmet DOĞAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ocak 2016

ÖZET

Bu çalışmada; Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yapılan basın açıklamalarının, haberde objektiflik ve haber değer teorileri bağlamında basında nasıl temsil edildiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından Ağustos 2010'dan Şubat 2013'e kadar yapılan 154 açıklama, örneklem olarak seçilen Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman Gazeteleri'ne yansıyış biçimi haber objektifliği ve haber değer teorileri bağlamında içerik analizi yöntemiyle incelenmiş, sonuçlar sayısallaştırılarak benzerlikler ve farklılıklar tablolarla ortaya konulmuştur. Çalışmanın ilk bölümünde; haber değer teorileri ve haberde objektiflik kavramları irdelenmiş, haberin nitelikleri, haber değeri kriterleri ve objektif haber tanımlamaları üzerinde durulmuştur. Yine ilk bölümde genel olarak medya-siyaset ilişkileri ile basının haber verme işlevi konularına dikkat çekilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamaları içerik analizine tabi tutulmuş, ayrıca bu açıklamaların gazetelere yansımaları ayrı ayrı sınıflandırılarak tablolandırılmıştır. Ek olarak gazetelerde yer alan haberler çapraz tablolarla karşılaştırmaya tabi tutulmuştur. Sonuç olarak yayın politikası, sermayesi ve okuyucu kitlesi gibi farklı kriterler göz önünde tutularak belirlenen dört gazetede haber içeriklerinde farklılıklar tespit edilmiş, Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına gazetelerin farklı haber değeri yükledikleri ortaya çıkarılmıştır. Bu durum haber objektifliği açısından soru işaretleri barındırmaktadır.

Bilim Kodu : 2045
Anahtar Kelimeler : Haber Değeri, Haberde Objektiflik, Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklaması (CBA), Haber Değer Teorileri,
Sayfa Adedi : 163
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Zülfikar DAMLAPINAR

NEWS VALUES AND OBJECTIVITY: THE VIEW OF THE PRESIDENT
ABDULLAH GUL'S STATEMENT BY THE PRESS
(M. Sc. Thesis)

Hacı Mehmet DOĞAN

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
January 2016

ABSTRACT

In this study; it is aimed to determine that how press releases issued by the President Abdullah Gul represented in media in the context of news objectivity and news value theory. Within the scope of this study, 154 statements made by Abdullah Gul from August 2010 to February 2013 examined in the context of manner of reflection in newspapers selected samples as Hurriyet, Sabah, Sozcu and Zaman in terms of news objectivity and news value theories by the method of content analysis, the results were digitized and similarities and differences were revealed by the tables. In the first part of the study, news value theories and concepts of news value criteria were discussed and focused on quality of the news, news value criteria and objective definition of news. Again in the first part, it is, in general, focused on media- politics relations and function of the press informing. In the second part of the study, the President's press statements were subjected to content analysis, the reflection in the newspapers of these statements are each classified separately and tabulated. In addition to news which takes place in the newspapers were subjected to comparison by the crosstabs. As a result, it was determined differences in content of news among four newspapers considered by considering different criteria of the publication policy, capital, audience and found that newspapers carry different news value on The President's press statements. This contains question marks in terms of news objectivity.

Science Code : 2045
Key Word : News Value, News Objectivity, The Presidency Press
Statements, News Value Theory,
Page Number : 163
Supervisor : Doç. Dr. Zülfikar DAMLAPINAR

TEŞEKKÜR

“Haber Değeri ve Objektiflik: Cumhurbaşkanı Abdullah Göl Tarafından Yapılan Açıklamaların Basında Temsili” adını taşıyan bu yüksek lisans tezinde, farklı kriterlerle birbirinden ayrılan dört gazetenin haberleri incelenmiştir. Cumhurbaşkanı Abdullah Göl tarafından yapılan açıklamaların gazetelere haber olarak yansıyış biçimi içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. Haber Objektifliği ve Haber Değer Teorileri bağlamında çıkan sonuçlar ortaya konulmuş, ayrıca karşılaştırmalı olarak analizi yapılmıştır.

Uzun bir çalışma döneminde tamamlanan bu tezin fikir aşamasında desteğini ve öngörüsünü esirgemeyen hocam Prof.Dr. Nurettin Göl’e, hazırlanma aşamasında yardımları ile yanımda olan Doç.Dr. Zülfikar Damlapınar’a teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xii
GRAFİKLERİN LİSTESİ	xiv
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

BASIN HABERCİLİĞİ AÇISINDAN HABER DEĞERİ VE OBJEKTİFLİK İLİŞKİSİ

1.1. Haber Tanımları.....	11
1.2. Haberin Nitelikleri	12
1.2.1. Doğruluk.....	13
1.2.2. Gerçeklik	13
1.2.3. Nesnellik.....	14
1.2.4. Anlamlılık.....	15
1.2.5. Kesinlik.....	15
1.2.6. Hızlılık	16
1.2.7. Tutarlılık	16
1.2.8. İnanılabilirlik.....	17
1.3. Haber Değeri	17
1.4. Haber Değeri Kriterleri.....	18

	Sayfa
1.4.1. Zamanlılık.....	20
1.4.2. Yakınlık	20
1.4.3. Sonuç.....	21
1.4.4. Önemlilik	21
1.4.5. İnsanın ilgisini çekme	22
1.5. Galtung ve Ruge Haber Değeri Kriterleri	22
1.6. Haberde Objektiflik ve Yorum	24
1.6.1. Haberde Objektiflik	24
1.6.2. Haber Yorum İlişkisi	26
1.7. Basında Haber Sunumu	27
1.7.1. Basının Haber Verme İşlevi.....	27
1.7.2. Basında Haberin Yazımı	28
1.7.3. Medya ve Siyaset.....	29
1.7.4. Medya- Kamu- Siyaset Gündemi İlişkisi.....	30
1.7.5. Türk Medyasına Bakış ve Medyada Tekelleşmenin Sonuçları	36

2. BÖLÜM

CUMHURBAŞKANLIĞI BASIN AÇIKLAMALARI (CBA) VE GAZETELERDEKİ HABER DEĞERİ: HÜRRİYET, SABAH, SÖZCÜ VE ZAMAN ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ

2.1. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklamalarının (CBA) Değişkenlerine İlişkin Bulgular.....	41
2.2. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklamalarının Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman'da Haber Değeri Bulguları.....	45
2.2.1 Hürriyet.....	47
2.2.2 Sabah.....	62
2.2.3 Sözcü	76
2.2.4 Zaman.....	91

Sayfa

2.3. İncelenen Gazeteler Üzerine Karşılaştırmalı Analizler.....	106
2.3.1. CBA'nın Yılı ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları .	106
2.3.2. CBA'nın Ayı ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları .	107
2.3.3. CBA'nın Günü ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları	108
2.3.4. CBA'nın Yeri ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları	109
2.3.5. CBA'nın Vesilesi ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları	110
2.3.6. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Konum Açısından Dağılımları	111
2.3.7. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Görsel Unsur Kullanımı Açısından Dağılımları	112
2.3.8. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Alındığı Kaynak Açısından Dağılımları	113
2.3.9. Gazetelerde Yayımlanan Haberlere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği Açısından Dağılımları.....	115
2.3.10. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili) Açısından Dağılımları	116
2.3.11. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerde Yer Alan Konu Değerleri Açısından Dağılımlar	118
2.3.12. CBA'dan Üretilen Haber Oranları Dağılımları	119
2.3.13. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilmesi Açısından Dağılımlar	120
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	123
KAYNAKÇA.....	127
EKLER.....	131
Ek-1. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Tarafından Yapılan Basın Açıklamaları	132
Ek-2. Hürriyet'te Yayımlanan Haberler	140
Ek-3. Sabah'ta Yayımlanan Haberler	143

Sayfa

Ek-4. Sözcü’de Yayımlanan Haberler.....	146
Ek-5. Zaman’da Yayımlanan Haberler.....	148
Ek-6. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklaması (CBA) İçerik Analizi Kodlama Formu	151
Ek-7. Gazetelerde Yayımlanan Haberlere Uygulanan İçerik Analizi Kodlama Formu	152
Ek-8. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklaması (CBA) İçerik Analizi Kodlama Form Rehberi	154
Ek-9. Gazetelerde Yayımlanan Haberlere Uygulanan İçerik Analizi Kodlama Form Rehberi.....	157
ÖZGEÇMİŞ	163

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklamalarının (CBA) Yıllara Göre Dağılımı	41
Çizelge 2.2. CBA'nın Aylara Göre Dağılımı	42
Çizelge 2.3. CBA'nın Günlere Göre Dağılımı	42
Çizelge 2.4. CBA'nın Konularına Göre Dağılımı	43
Çizelge 2.5. CBA'nın Vesilelerine Göre Dağılımı	43
Çizelge 2.6. CBA'nın Yerlerine Göre Dağılımı	44
Çizelge 2.7. CBA'ya Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliğine Göre Dağılımı.....	44
Çizelge 2.8. CBA'da Yer Alan Konu Oranlarına Göre Dağılım	45
Çizelge 2.9. Gazetelerin Haber Oranları.....	46
Çizelge 2.10. Haberin Yayım Yılı.....	106
Çizelge 2.11. Haberin Yayım Ayı.....	107
Çizelge 2.12. Haberin Yayım Günü	108
Çizelge 2.13. Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	109
Çizelge 2.14. Yayımlanan Haberin Vesilesi.....	110
Çizelge 2.15. Yayımlanan Haberin Gazetede Konumu.....	111
Çizelge 2.16. Yayımlanan Haberin Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar.....	112
Çizelge 2.17. Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak	113
Çizelge 2.18. Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği	115
Çizelge 2.19. Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	116
Çizelge 2.20. Haber Metinlerinde Yer Alan Konuların Oransal Dağılımı.....	118
Çizelge 2.21. CBA İle İlgili Yayımlanan Haber Oranı.....	119
Çizelge 2.22. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Haber İçinde Değerlendirilme Oranları	120

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Yılı	47
Şekil 2.2. Hürriyet'te Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	48
Şekil 2.3. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Vesilesi.....	50
Şekil 2.4. CBA'nın Hürriyet'te Yer Aldığı Sayfa Konumu	51
Şekil 2.5. Hürriyet'te Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar	52
Şekil 2.6. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak	53
Şekil 2.7. Hürriyet'te Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği	55
Şekil 2.8. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	56
Şekil 2.9. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı	58
Şekil 2.10. CBA İle İlgili Hürriyet'te Yayımlanan Haber Oranı.....	59
Şekil 2.11. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	60
Şekil 2.12. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Yılı	62
Şekil 2.13. Sabah'ta Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	63
Şekil 2.14. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Vesilesi.....	64
Şekil 2.15. CBA'nın Sabah'ta Yer Aldığı Sayfa Konumu	65
Şekil 2.16. Sabah'ta Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar.....	67
Şekil 2.17. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak	68
Şekil 2.18. Sabah'ta Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği	69
Şekil 2.19. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	71
Şekil 2.20. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı	72
Şekil 2.21. CBA İle İlgili Sabah'ta Yayımlanan Haber Oranı.....	73
Şekil 2.22. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı.....	74
Şekil 2.23. Sözcü'de Yayımlanan Haberin Yılı	76

Şekil	Sayfa
Şekil 2.24. Sözcü'de Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	77
Şekil 2.25. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Vesilesi	78
Şekil 2.26. CBA'nın Sözcü'de Yer Aldığı Sayfa Konumu	79
Şekil 2.27. Sözcü'de Yayınlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar	80
Şekil 2.28. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Alındığı Kaynak	82
Şekil 2.29. Sözcü'de Yayınlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği	83
Şekil 2.30. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	85
Şekil 2.31. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı	86
Şekil 2.32. CBA İle İlgili Sözcü'de Yayınlanan Haber Oranı	88
Şekil 2.33. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	89
Şekil 2.34. Zaman'da Yayınlanan Haberin Yılı	91
Şekil 2.35. Zaman'da Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	92
Şekil 2.36. Zaman'da Yayınlanan Haberin Vesilesi	94
Şekil 2.37. CBA'nın Zaman'da Yer Aldığı Sayfa Konumu	95
Şekil 2.38. Zaman'da Yayınlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar	96
Şekil 2.39. Zaman'da Yayınlanan Haberin Alındığı Kaynak	97
Şekil 2.40. Zaman'da Yayınlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği	99
Şekil 2.41. Zaman'da Yayınlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	100
Şekil 2.42. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı	102
Şekil 2.43. CBA İle İlgili Zaman'da Yayınlanan Haber Oranı	103
Şekil 2.44. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	105

GRAFİKLERİN LİSTESİ

Grafik	Sayfa
Grafik 2.1. Gazetelerin Haber Oranları	46
Grafik 2.2. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Yılı	48
Grafik 2.3. Hürriyet'te Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	49
Grafik 2.4. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Vesilesi	50
Grafik 2.5. CBA'nın Hürriyet'te Yer Aldığı Sayfa Konumu	52
Grafik 2.6. Hürriyet'te Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar....	53
Grafik 2.7. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak	54
Grafik 2.8. Hürriyet'te Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği	56
Grafik 2.9. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	57
Grafik 2.10. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı.....	59
Grafik 2.11. CBA İle İlgili Hürriyet'te Yayımlanan Haber Oranı	60
Grafik 2.12. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	61
Grafik 2.13. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Yılı	63
Grafik 2.14. Sabah'ta Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi.....	64
Grafik 2.15. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Vesilesi	65
Grafik 2.16. CBA'nın Sabah'ta Yer Aldığı Sayfa Konumu.....	66
Grafik 2.17. Sabah'ta Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar	67
Grafik 2.18. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak	69
Grafik 2.19. Sabah'ta Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği	70
Grafik 2.20. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili).....	72
Grafik 2.21. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı.....	73
Grafik 2.22. CBA İle İlgili Sabah'ta Yayımlanan Haber Oranı	74
Grafik 2.23. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	75

Grafik	Sayfa
Grafik 2.24. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Yılı.....	77
Grafik 2.25. Sözcü'de Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	78
Grafik 2.26. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Vesilesi	79
Grafik 2.27. CBA'nın Sözcü'de Yer Aldığı Sayfa Konumu	80
Grafik 2.28. Sözcü'de Yayınlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar ...	81
Grafik 2.29. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Alındığı Kaynak.....	83
Grafik 2.30. Sözcü'de Yayınlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği	84
Grafik 2.31. Sözcü'de Yayınlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)	86
Grafik 2.32. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı.....	87
Grafik 2.33. CBA İle İlgili Sözcü'de Yayınlanan Haber Oranı	89
Grafik 2.34. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	90
Grafik 2.35. Zaman'da Yayınlanan Haberin Yılı	92
Grafik 2.36. Zaman'da Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi	93
Grafik 2.37. Zaman'da Yayınlanan Haberin Vesilesi	95
Grafik 2.38. CBA'nın Zaman'da Yer Aldığı Sayfa Konumu	96
Grafik 2.39. Zaman'da Yayınlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar ..	97
Grafik 2.40. Zaman'da Yayınlanan Haberin Alındığı Kaynak.....	98
Grafik 2.41. Zaman'da Yayınlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği..	100
Grafik 2.42. Zaman'da Yayınlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili).....	101
Grafik 2.43. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı.....	103
Grafik 2.44. CBA İle İlgili Zaman'da Yayınlanan Haber Oranı	104
Grafik 2.45. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı	106

GİRİŞ

Haber temel olarak üç aşamadan oluşur. Bu aşamaları gazeteler açısından olay veya olgunun seçimi, yazımı ve yayımı olarak ifade edebiliriz. Haber değer kriterleri ile bağlantılı ilk aşamada seçim gerçekleşir. Seçimin ardından yazımı ve yayımlanması ile süreç haber tamamlanır.

Araştırma kapsamında baktığımızda gazetelerin istihbarat servislerine gün içinde kurum içinden, ajanslardan veya daha değişik yollardan enformasyon gelmektedir. Bunların tamamının haber olarak yayımlanması mümkün olmadığı için kurum içinde bir seçme kriteri uygulanmaktadır. Burada seçim yapılırken tüm bağlantı aşamalarında birçok unsurun devreye girdiğini söylemek mümkündür (Matelski, 1996: 20). İşte bu seçim veya eleme süreci gerçekleşirken yapılan işlemin neye göre yapıldığı en önemli noktadır. Çünkü bu sürecin keyfi ve çıkar amaçlı gerçekleşmesi objektifliğin sorgulanmasına yol açar.

Haberde üretim süreçlerinden biri olan seçim aşamasında hangi kriterlerin dikkate alınarak sürecin yönetildiği “kamu yararı” tartışmalarına da açıklık kazandırır. Bir anlamda hareket noktasının ne olduğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Daha kısa ifade edilirse haber üretim sürecinin rehberi nedir, kim neye göre bu kararı alıyor? İşte problemde burada başlamaktadır. Haber kavramı, haber değeri kriterleri, objektiflik, basın görevleri gibi birçok kavramın bu süreçle birlikte devreye girmesi gerekmektedir.

Objektif habercilik kavramının varlığı objektif haberciliği sağlayan unsurların da varlığına bağlıdır. Haber üretim sürecinde haber değer kriterlerinin varlığı objektiflik açısından önemlidir. Farklı gazeteler aynı olay ya da durumları farklı haber değeri yüklemektedir ki bu işin biraz da doğasında vardır. Ancak haber değeri yüklenirken haberin niteliklerini ve bu alanda ortak kabul görmüş haber değer kriterlerinin yok sayılamaz olduğu düşünülmektedir.

Bu problemin varlığı araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Haber üretim sürecinde gazetelerin sergiledikleri davranış, haber seçim, yazım ve yayım noktalarında habere kaynaklık eden veri ile ilgili bilgilerin sunumunun neye göre olduğunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu sürecin gazetelerin genel yayın

politikaları etrafında belirlendiğini söylemek mümkündür. Var olan bakış açısının temel kavramlara etkisinin ne olduğunun tespitinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Objektiflik medya alanında günümüze kadar tartışma konusu olan alanlardan biridir. Araştırmacılar haberde objektifliğin tam olarak mümkün olup olamayacağı ilgili çalışmalar yapmışlardır. Herkesin kabul ettiği genel bir objektiflik kriterlerinden bahsedilemese de bu alanda bazı kriterler sıralanmıştır. Haber yazımında dilin önemine vurgu yapılan bazı görüşlerde haberin doğrudan olayı anlatma yolunu seçmesinin gerekliliğinin altı çizilmiştir. Haber yazım sürecinde şahsi kanaat ve kişisel duruşun habere yansıtılmaması, haberin olayın tüm yönleri ile anlatması ve herhangi bir soru işareti barındırmaması Güz'e göre objektifliğin unsurlarındandır. Taraflı ve önyargı içeren ifadeler bulunduran haberlerin objektifliği sorgulanır (Güz, 2005: 84).

Haberciliğin dayandığı temel ilkelerden biri olan, neyin haber olup neyin olamayacağının değerlendirildiği aşamada ortaya çıkan haber değeri ile ilgili çalışma ilk olarak Walter Lippman tarafından yapılmıştır. Lippman tarafından bir olayın haber değeri taşıması için alışılmadık (olağandışı) olması, belli bir zamanda gerçekleşmesi, basit olması, tasarlanması, mantıklı bir bütünlük taşıması, etkili veya ünlü kişilerin katılması ve mekânsal yakınlık olması gibi bazı etkenlerin varlığı ifade edilmektedir. Lippman 1922 yılına ait "Kamuoyu" adlı eserinde ilk defa haber değeri kavramını kullanmıştır (Alver, 2007: 72).

1960'lı yıllardan sonra bu konuda bazı etken ve kriterlerin vurgulandığı bazı araştırmalara rastlanmaktadır. Bu alanda en kapsamlı çalışmayı İskandinav kökenli araştırmacılar Galtung ve Ruge yapmışlardır. İki araştırmacı teorilerinde haber değerini etkileyen 12 unsuru tespit etmişlerdir (Çebi, 1996: 256-257). Haber değeri konusunda oluşan temel kriterlerin hareket noktası olan bu çalışmayı McQuail "Haber değeri hakkında yapılmış en etkili tanımlama" olarak yorumlar (1994: 270). Galtung ve Ruge'un bahse konu teorisi haber değeri bölümünde ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

Ülkemizde bu konu ile ilgili çalışmalara baktığımızda Öztürk haber değerinin unsurlarını; insanı ilgilendirmeli, doğru olmalı, önemli olmalı, sıra dışı olmalı, yakın olmalı şeklinde sıralar (Öztürk, 1996:1094). Girgin'e göre ise haber

değerini oluşturan değerler temel olarak gerçeklik (doğruluk), yenilik (güncellik), ilginçlik (ilgi uyandırma), önemlilik ve anlaşılabilirlik (Girgin, 2003;79-86).

Bu araştırma bu konuda yapılan çalışmalar ışığında bir takım sorulara cevap aramaktadır.

- 1- Temel bazı haber değeri teorileri ile bağlantılı olarak araştırma kapsamında Türk basınında örneklem olarak belirlenen gazeteler, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yapılan basın açıklamalarına nasıl bir haber değeri yüklemiştir.
- 2- Haber değeri ile objektiflik arasında bu araştırma dâhilinde nasıl bir ilişki söz konusu olmuştur.
- 3- Yayımlanmış haberlere yansıyan basın açıklamaları hangi özellikleri barındırmaktadır.
- 4- Basın açıklamalarının yer aldığı haberler hangi özelliklere sahiptir.
- 5- Gazeteler basın açıklamalarını haber haline getirirken nelere dikkat etmiştir. Yayımlanan haberlerde olması gereken haber nitelikleri barındırmakta mıdır?
- 6- Basın açıklamasının unsurları yayımlanan haberlere tam olarak yansımış mıdır?

Bu araştırmanın varsayımları ise şöyle sıralanabilir:

- a- Örneklem dâhilindeki gazeteler Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamalarına farklı haber değerleri yüklemektedir.
- b- Haber değerine uygun olmayan habercilik uygulaması haberde objektifliği ortadan kaldırır.
- c- Gazetelerde yayımlanan haberler basın açıklamalarının tüm yönlerini içermemektedir.
- d- Gazeteler basın açıklamalarını kendi gündemleri üzerinden değerlendirmektedir.

Bu çalışmada Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün basın açıklamalarının örneklem olarak seçilen gazetelerde yer alış biçimi, haberde objektiflik, haber

değer teorileri ile medya ve siyaset konularının ilişkilendirilmesi bağlamlarında ele alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 101. maddesinde tarafsız olduğuna işaret edilen Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına haber değeri yükleme oranları ile haberde objektiflik konularının medyada sunumu objektiflik kriteri dikkate alınarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma aynı zamanda haberin nitelikleri ve haber değeri kriterleri kapsamında gazetelerin haber üretim sürecinde hangi kriterleri gözettiğinin cevabını da sorgulama iddiası taşımaktadır. Çalışmanın amaçlarından biri de medya-siyaset ilişkisi gibi karmaşık bir yapının sınırlarını zorlayarak basının ne kadar objektif olup/olmadığını tespit etmektir.

Gazetelerin içeriğinin belirlenmesi konusunda birçok etken vardır. Bu etkenler gazetenin yayın politikası, sahiplik yapısı, hedef kitlenin beklentileri, ekonomik ve siyasi baskılar şeklinde özetlenebilir. Haber üretim sürecinde birbiri ile etkileşim içinde bulunan bu etmenlerin haber değeri kriterleri veya haber değeri yükleme konuları ile ilişkili olduğu da değerlendirilmektedir.

Çalışmada; öncelikle konuyla ilgili literatür taraması yapılmış; ardından içerik analizi yöntemi kullanılarak, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün basın açıklamaları, örneklem olarak seçilen Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman adlı dört gazetede yer alış biçimlerine göre ele alınmıştır. Birçok değişken bağlamında incelenen bu değerler üzerinden aynı zamanda gazeteler arasında karşılaştırma yapılmıştır.

Ekonomik ve ideolojik yapılanmaları farklı olan Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman gazetelerinde yer alan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün basın açıklamaları ile ilgili haberler içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. Cumhurbaşkanı Gül'ün araştırmanın başladığı Ağustos 2010 tarihindeki basın açıklamasından itibaren Şubat 2013 tarihine kadar olan dönemi kapsayan içerik analizinde gazeteler; yukarıda da değinildiği gibi haberin konumu, sunumu, niteliği, kaynağı, taraflılık, yorum, eksik yön, önyargı ve sonuç açılarından değerlendirilerek tablolar oluşturulmuştur. Kriter sonuçları nicel verilerle karşılaştırılmıştır. Basın açıklamalarının gazetelerde hangi oranda haber değerine sahip olduğunun tespiti yapılmıştır. Bunlar tespit edilirken haberde objektiflik ve haber değeri teorileri ön

planda tutulmuştur. İçerik analizi yapılırken kullanılan kriterlerden taraflılık, haber okunduğunda neden ya kimden yana olup olunmadığı; haberi yazanın kişisel görüşlerinin katılıp katılmadığı; eksik yön, habere esas teşkil eden olayın bütün yönlerinin ele alınıp alınmadığı, haberi yazanın olaya belirli bir amaç doğrultusunda yaklaşıp yaklaşmadığı incelenmiştir.

Çalışma kapsamında genel yayın politikaları ve politik eğilimleri farklı gazetelerden; muhafazakâr sağ basını temsilen Zaman, ulusal bir söyleme sahip olan Sözcü ve holding medyasını temsilen, “farklı duruşları” olan Hürriyet ve Sabah gazeteleri seçilmiştir. Gazetelerin yayın politikaları, sergiledikleri yayın politikası, toplum içinde kabul edildikleri konum böyle bir varsayımı doğru kılmaktadır. Bunlara ek olarak gazeteler belirlenirken ekonomik ve ideolojik yapılanmaları, politik eğilimleri, tirajları, sektördeki payları, genel yayın politikası gibi birtakım kriterler dikkate alınmıştır. Bir başka önemli unsur ise seçilen dört gazetenin tirajı Türkiye’de yayımlanan ulusal gazetelerin toplam tirajının yarısına yakın olmasıdır. Örneklem olarak belirlenen 4 gazetenin 2013 yılına ait Eylül-Aralık aylarındaki tiraj ortalamaları aşağıdaki gibidir.

Zaman: 955.983

Hürriyet: 390.989

Sözcü: 351.639

Sabah: 310.559

Seçilen Gazetelerin Toplam Tirajı: 2.009.170

Türkiye’de ulusal gazetelerin toplam tirajı: 4.766.754

(www.bik.gov.tr/ Eylül- Aralık- 2013).

İçerik analizi yapılan gazeteler belirlenirken; ekonomik ve ideolojik yapılanmaları, politik eğilimleri, tirajları, sektördeki payları, genel yayın politikası, okuyucu kitlesi gibi birtakım kriterler dikkate alınmıştır. Köşe yazısı, makale ve siyasal reklamlar, çalışmanın niteliği açısından kapsam dışında bırakılmıştır. Araştırmada Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman gazetelerinin örneklem olarak belirlenmesindeki amaç, her birinin genel yayın politikasındaki farklılıklar

düşünümlere yayımladıkları haberler üzerinden farklı değişkenler açısından tespitler yapmaktır. Bu yöntemle yayımlanan haberler üzerinde farklılıkları göz önüne serilmiştir.

Araştırmada Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yaklaşık üç yılı kapsayan zaman aralığında basın mensuplarının sorularına karşılık verdiği cevaplar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Cumhurbaşkanı'nın gazetecilerin sorularına karşılık verdiği cevapların irdelenmesi haber değeri ile doğrudan orantılıdır. Yaklaşık üç yıllık süreci kapsayan basın açıklamaları ve basın açıklamaları üzerinden yayımlanan haberler, gazetelerde; haberin tarihi, konusu, konumu, vesilesi, yeri, kaynağı, niteliği, haber dili gibi etkenler açısından değerlendirilmiştir. Değişkenler açısından tespit edilen oranlar ve yüzdelik dilimler tablolar eşliğinde sunulmuştur. Değişkenlerle ilgili değerlendirmelerin tespiti ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Gazetelerde yayımlanan haberler gazeteler başlığında ayrıntılı olarak sunulduğu gibi gazetelerde yayımlanan haberler birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Farklı değişkenler üzerinden yapılan karşılaştırmalar tablolar eşliğinde yorumlanmıştır. Bu araştırmada yayımlanan haberler içerik analizi yöntemine tabi tutularak değerlendirildiğinden, gazetelerde yer alan haberlerin ayrı ayrı tarihi, kaynağı, çıkış yeri (mahreci), formatı, türü, haberde yer alan ana özne değişkenler ele alınmıştır. Söz konusu gazetelerin sayfalarında konuyla ilgili yayımlanan haberler nicel olarak saptanmıştır. Varsayımların sınanmasında nicel içerik analizi temel yöntem olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada içerik analizi yönteminin kullanılmasının temel sebebi çok sayıda gazete haberini sistematik bir şekilde incelemeyi mümkün kılmasıdır. 1940'lı yıllardan beri kullanılan içerik analizini Berelson "İçerik analizi, iletişimin açık/ belirgin içeriğinin nesnel, sistematik nicel tanımlamasına yönelik bir araştırma tekniğidir" şeklinde tanımlar. İçerik analizinin karakteristik özelliklerine ortaya koyan bu tanımın ardından bu alanda kavramlar üzerinden tartışmalar devam etmiştir (Akt: Gökçe, 2006: 35) Bu konuda literatürü incelediğimizde Berelson'un tanımını revize eden kişi Fröh olmuştur. Fröh içerik analizini "beyanların içeriksel ve biçimsel özelliklerini sistematik ve nesnel tasvir eden ampirik bir yöntem" şeklinde tanımlamıştır. İçerik analizini bir yöntem olarak tüm yönleri ile ele alan kişi ise Klaus Merten olmuştur. Merten içerik analizi tanımını " Sosyal gerçeğin

belirgin içeriklerinin özelliklerinden, içeriğin belirgin olmayan özellikleri hakkında çıkarımlar yapmak yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntem” ifadeleriyle tanımlar. Merten mevcut bilgi olarak metni kasteder ve içerik analizi bilinenden bilinmeyen- mevcut olmayan bulgulara ulaşp sonuçlar elde etmeye çalışır (Akt: Gökçe, 2006: 17-18). İçerik analizini kategorileştirme işlemi olarak gören Holsti ise bu kategorileştirme işlemi yapılırken sınıflanan birimlerin birbiri ile kesişmemesi, kategorilerin tüm materyalleri kapsaması, bağımsız olması ve araştırmanın amacını yansıtmaması gerektiğinin altını çizerek (Akt.: İnal, 1996: 78-79) İçerik analizinin tanımlaması yapılırken en çok vurgulanan konulardan biri nesnellik olmuştur. Aynı şekilde Atabek de içerik analizi yöntemini nesnel bir yöntem olarak tanımlar. Bir araştırmacının elde ettiğı sonuç, başka bir araştırmacı tarafından tekrarlandığında aynı sonucu elde etme potansiyeli vardır (Atabek, 2007: 20-21).

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır:

“Haber Değer Teorileri ve Haberde Objektiflik” başlığını taşıyan ilk bölümde konu ile ilgili kavramsal tanımlamalar ve tartışmalara yer verilmiştir. Haberin tanımı ve niteliklerine ilişkin bilgiler ile haber değer kriterlerinin tarihsel süreci irdelenmiştir. Temel haber değer kriterlerinin tanımlanmasının ardından haberde objektiflik ve yorum konularına değinilmiştir. Basının haber verme işlevi, haber yazım ve sunumu konuları değerlendirilmiş araştırmanın konusu Cumhurbaşkanı’nın basın açıklamaları olduğu için medya ve siyaset konularında bazı temel kavramsal bilgiler verilmiştir. Medyanın gündem belirleme ve yönlendirme fonksiyonu ile ilgili bazı görüşler paylaşılmış ve medya gündemi, kamu gündemi, siyaset gündemi arasındaki ilişkiye dikkat çekilmiştir. Medyanın siyaset gündemi ile ilişkisi, medyanın yapısı ve yönlendirme fonksiyonunun araştırmaya etki etmesi muhtemel unsurları ön plana çıkarılmıştır. Medya ve siyaset ilişkisi çok geniş bir konu olduğu için özellikle bu araştırma bağlamında etki unsurlarına indirgenmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümü ise uygulama bölümüdür. Araştırmanın sonuçlarına ilişkin bulgular tablolar eşliğinde sıralanmıştır. İlk olarak basın açıklamaları farklı bir kodlama formu eşliğinde incelenmiş, tespit edilen oranlar ile ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir. Sonrasında basın açıklamaları ile ilgili

yayımlanan haberlerin sonuçlarına ilişkin veriler paylaşılmıştır. Nicel veriler üzerinden gazetelerde yayımlanan haberler, bütün değişkenlere göre ayrı ayrı yorumlanmıştır. Haberlerin oranları, boyutları, konumları, konuları, içerikleri ve haber dili gibi tüm unsurlar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Son olarak dört gazetede yayımlanan haberlerle ilgili oranlar çapraz tablolar marifetiyle karşılaştırmaya tabi tutulmaktadır. Karşılaştırma unsurlarına sahip değişkenler ki kare analizine tabi tutulmuştur. İstatistiksel veriler paylaşılarak değişkenler ayrı ayrı yorumlanmıştır.

Sonuç bölümünde örneklem dâhilindeki gazetelerin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yapılan basın açıklamalarına farklı haber değeri yüklediklerinin tespiti yapılmaktadır. Gazetelerin bu yaklaşımının haberde objektifliği olumsuz anlamda etkilediği düşüncesi paylaşılmaktadır.

1. BÖLÜM

BASIN HABERCİLİĞİ AÇISINDAN HABER DEĞERİ VE OBJEKTİFLİK İLİŞKİSİ

Bu araştırma objektiflik ve haber değerleri bağlamında yapıldığı için çalışmanın bu bölümde ilk olarak haber kavramı, haberin nitelikleri, haber değeri ve objektif konularının üzerinde durulmaktadır. Haberin tanımları ve unsurlarının devamında ise basının haber verme işlevi, haber yazımı, medya-siyaset- ilişkisi ile medyanın gündem belirleme ve yönlendirme etkisi üzerine temel tartışmalar incelenmektedir. Son olarak ise temel kavramlar üzerinden Türkiye'deki durumla ilgili değerlendirmelere ışık tutulmuştur.

Demokratik, özgürlükçü ve insan haklarına dayalı sistemlerde basın, halkın olaylardan haberdar olmasını sağlayacak en önemli araçlardan biridir. Toplumsal alandaki anlayış ve değerlerin zamanla değişmesi, basının kurumsallaşması ve medya sahiplerinin iş hayatının değişik alanlarda faaliyet göstermesi haberde objektiflik tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. 'Gerçeklik', 'objektiflik' ve 'doğruluk' gibi mesleki etik kuralların benimsenmesi basının görevidir (Uzun, 2009: 72-73).

Temel görevi haber vermek olan basının haber üretim süreci bu alanda araştırmalarının temel konusu olmaya devam etmektedir. Haber üç aşamadan oluşmaktadır. Haberin seçimi, haberin yazımı-çekimi, yayımı- yayını olarak haber üretim süreci gerçekleşir. Haber nitelikleri ve haber değer kriterleri haber üretim sürecinin bütün aşamalarında yer alır.

Medya gündemi ile halkın gündemi ve siyasi gündem arasında dinamik bir sürecin varlığı bilinmektedir. Bu süreci bir tarafında bulunan medyada haberlerin yapısı ve biçimsel sunumu yayın kuruluşlarına göre değişebilmektedir. Aynı kaynaktan çıkan bir açıklama farklı yayın kuruluşlarında farklı bir şekilde yer alabilmektedir. Durum böyle iken haberde objektiflik kavramının öneminin daha iyi anlaşılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmada Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yapılan basın açıklamalarının gazetelerde yer alışı biçimindeki farklılıkların bu konuda yapılan araştırmalara katkı sağlayacak nitelikte

olduğu değerlendirilmektedir. Dolayısıyla gazetelerin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün açıklamalarını ele alış şekilleri, haber seçimleri, yazımı ve yayımı olarak özetlenebilecek bu süreçte nasıl davranış sergiledikleri araştırmaya değer bulunmaktadır.

Gazetelerin haberi seçim ve sunuş biçimleri değişebilmektedir. Bu durumu en iyi açıklayan teorilerden biri Galtung ve Ruge'un ortaya attığı 12 maddelik haber değer kriterleridir. İlerde ayrıntıları ile anlatılacak olan bu teoride haber değeri unsurları sıralanır. Haber değeri kriterleri olarak sıralanan bu etmenlere göre haber seçimi yapılır. Bu alanda yapılan çalışmalarla haber değer kriterleri olarak farklı başlıklar da sıralanmıştır (McQuail ve Windahl, 2005: 217-218).

Bu araştırmada tarafsızlık misyonu üstlenen Cumhurbaşkanı'nın yaptığı basın açıklamalarının gazetelerde birbirinden farklı bir biçimde yer aldığı gözleminde hareket edilmektedir. Haberde objektiflik ve haber değer kriterlerinin ne olduğu konusunda yapılacak tanımlamalar sonrasında basın açıklamalarının seçilen gazetelerde nasıl yer aldığı sorusunun cevabı ele alınmaktadır. Haber değeri kriterleri var olmakla birlikte basın kuruluşuna göre basın açıklamalarına yüklenen haber değerleri farklılık göstermektedir. Çalışma Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlığında hareketle açıklamaların nasıl yer bulduğunun veya bulmadığının tanımlanması, araştırmaya konu edilen gazeteler arasındaki içerik farklılıklarının değerlendirilmesi, gazetelerin Cumhurbaşkanı'nın yaptığı basın açıklamalarına gösterdikleri farklı yaklaşımların ortaya konulması önemli bulunmaktadır.

Bu alanları içeren araştırmada medya siyaset ilişkisinin tartışılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Medya ve siyaset, demokratik toplumsal yapı içerisinde birbirine bağımlı ortak görev ve sorumlulukları olan, karşılıklı ilişki içerisinde bulunan kurumlardır. Medya, demokratik sistem içerisinde önemli görevler üstlenmiştir. Bunlardan en önemlileri; halkın bilgi ve haber alma ihtiyacını karşılamak, herhangi bir sorun hakkında o soruna taraf olan bütün düşüncelere dengeli ve eşit yer vererek toplumda kamuoyunun serbestçe oluşmasını sağlamak ve aynı zamanda yer verilen konu ya da sorunun bütün boyutlarını göstermek suretiyle insanların en doğru kararı verebilmelerini sağlamaktır.

Medya gündem belirleme düzeneğinin temelinde yer almaktadır. Egemen görüşlerin algılanması, artık yalnız içinde bulunulan çevrede değil; televizyon, radyo, gazete ve internet aracılığı ile “kamuoyu liderlerinin” söylemleri dikkate alınarak gerçekleşmektedir. Ayrıca, okuyucuların görüş ve düşüncelerini etkilemek bakımından yazılı basın önemli bir yer tutmaktadır (Bourdieu, 2000: 17).

Medya içeriği belirleyen unsurların varlığı ve medya gündeminin ne olduğu konusunda tam bir uzlaşmadan söz edilmesi mümkün görünmemektedir. Haberin objektifliği bu unsurlara bağlı olmakla birlikte tartışmalar da bu alanda yoğunlaşmaktadır. Bu bölümde kavramların daha iyi anlaşılması ve uygulama kısmında incelenecek unsurların hareket noktaları konusunda temel konular tartışılmaktadır.

1.1. Haber Tanımları

Haber kavramının dilimize Arapça'dan geldiği bilinmektedir. Haberin öz Türkçe karşılığına ‘salık’, ‘duyuk’ gibi sözcükler önerilmişse de günümüzde bu kavramlar sıklıkla kullanılmamaktadır. İngilizlerin ‘news’, Fransızların ‘information’ (enformasyon) kelimesiyle karşıladıkları haber detaylı bir şekilde irdelenecek olursa, zamanında verilen, toplumun büyük bir kısmını ilgilendiren ve etkileyen, olay, fikir ve kanının anlaşılır bir şekilde dile getirilmesidir (Yüksel, Gürcan, 2001: 57-58).

Haber kavramının üretimi ve gerçekliğinin sunumu gibi konular dikkate alındığında, haberin tanımlanmasında farklı yorumlar ortaya çıkmaktadır. Alanla ilgili araştırma yapan birçok iletişimcinin çalışmalarında, haber bir bütün olarak tanımlanmaktan çok, haber kavramının belirli bir yönü veya farklı yönleri üzerinde yoğunlaşmanın olduğu bilinmektedir. Örneğin kimi tanımlarda haberin sunumu ve içeriği ön plana çıkarılırken kimi tanımlamalarda ise, yazımı, olayla ilişkisi ve etkisi gibi yönleri dikkate alınmıştır. Lippmann haberin fonksiyonunun gerçekleri açıklamak olduğunu söyler. Bilinmeyen veya gizlenen gerçeklere ışık tutan haber olaylar arasında bağlantıları göstererek bu sayede yaşananların gerçek yüzünü ortaya çıkarır (Seçim, 1993: 207).

Bilindiği gibi ilk haber tanımlarında “olan her şey haberdur” yani diğer bir ifadeyle bilmediğimiz şeyler haberdur, konuştuğumuz her şey de haberdur. Günümüzde ise haberle ilgili birçok tanım yapılmaktadır. Fakat literatürde kabul gören ortak bir tanım yoktur. Gazetecilik öğretiminin başladığı ABD’de gazetecilik tanımlarına birkaç örnek verilirse;

‘haber zamana uygun her şeydir’,

‘zamana uygun rapor haberdur’,

‘haber bir olayın raporudur’

Bu tanımlarda görüldüğü gibi haberin ‘*zaman etkisi*’, ‘*hikâye etme*’ ve ‘*özetleme*’ işlevine değinilmektedir. Haberi günlük olayların yeniden kurgusu olarak niteleyenlere göre ise; “*Olayın ve olayların hikâyesi veya özetidir*”, ‘*yarının tarihidir*” (Tokgöz, 2000: 162-167).

Girgin ise haber tanımını medyanın işlevleri üzerinden yapar. Girgin’e göre haber bireyi ilgilendiren gelişmeler ve bu gelişmelerle alakalı bilgilerdir. Kitle iletişim araçlarında yer alan haberler insanları her açıdan bilgi sahibi kılar ve haber bilgilendirmenin yanında insanları eğitir, eğlendirir, sevindirir, eyleme yöneltir veya eylemden vazgeçtirir (Girgin, 2002: 23).

1.2. Haberin Nitelikleri

Olay, olgu ve fikirlerin haber olarak hedef kitleye ulaşmasında bazı değerler taşınması gerektiği bilinmektedir. Doğruluk, gerçeklik, nesnellik, kesinlik bu değerler arasında ilk akla gelenlerdendir. Haber niteliklerine eklenen başlıklar her çalışmada farklılık gösterse de haber bu nitelikler gözetilerek oluşturulur. Haberin olmazsa olmaz koşulları bu değerlerdir. Haberin anayasası olarak tanımlanan bu değerler üzerine haber inşa edilir (Aslan, 2002: 59)

Haberin nitelikleri ile ilgili üzerinde uzlaşılan bazı değerleri aşağıdaki gibi sınıflamak mümkündür.

1.2.1. Doğruluk

Girgin'e göre doğruluk haberin en temel ilkesidir. Haber gerçekliği güvenilirliğine bağlıdır. Güvenirlilik ise haberin kaynağına bağlıdır. Bilinmesi gereken şey ise haber kaynağının kişisel algılamalardan aktarıldığıdır. Bu sebeple her haberde aktarıcının belirli iz ve değerleri yer alması doğaldır. Ancak doğruluk ise bu noktada ortaya çıkmaktadır. Haber kişisel deneyimlerden ve izlerden ne kadar bağımsız olursa haberin doğruluğu o kadar sağlam ve etik değerlere bağlılığı o kadar güçlü olur (Girgin, 2003: 42).

Haberde yalan bilginin yer almaması gerekir. Haberi yazan kişi ve yayımlayan kurum açısından bu durum hayati önem taşır. Doğruluk, gerçeklik ile birebir örtüşme olarak tanımlanabilir. Habercilikte doğruluk haberi kaynaktan ilk önce almak kadar önemlidir (Aslan, 2002: 61).

Gerçeklikle ele alındığında doğruluk haberin en önemli niteliği olarak ön plana çıkar. Haberin doğruluğu hayati önem taşıdığından, haber kaynağı tarafından bilgiler birçok değişik yoldan teyit edilmelidir. Bunun dışında haberi yazan kişi amaç ne olursa olsun doğruluk ilkesinden taviz vermemelidir. Haber değeri olarak sıralanan unsurlar ne kadar fazla ise o olayın haber değeri o kadar fazladır. Sonraki bölümlerde aktarılacak olan haber değeri kriterlerini sağlayan olaylar doğru bir şekilde habere olarak aktarılması önemlidir. Haber değeri açısından durum böyle iken doğruluk haberin objektif olması açısından da hayati öneme sahiptir.

1.2.2. Gerçeklik

Haberin en önemli unsurlardan biri de gerçekliktir. Habercinin amacı da zaten gerçeği ortaya çıkarmak olmalıdır. Haberci gerçeği arayan ve onun peşinden koşan kişidir. Haberde gerçeklikle çelişen bilgiler kaynak tarafından aktarılmışsa bu durum haber kaynağının yanılgısı olarak değerlendirilmelidir. Fakat haberci gerçek ortaya çıktığı zaman kesinlikle düzeltme yapmalıdır (Aslan, 2002: 64).

Buradan hareket edersek gerçeklikten yoksun bir haber verme uğraşı haberin varlığına aykırı bir durumdur. Haberin gerçek olmaması haber kavramının sorgulanmasına yol açar. Çoğu zaman da gerçeklik ilkesinin yerine getirilmemesi art niyetli dezenformasyonlar üretmekle eş değerdir. Dezenformasyon bilgiyi çarpıtmak, yanıltmak anlamına gelmektedir. Gerçekliğin ihmali haberin objektifliği açısından hiçbir şekilde bir araya gelemeyecek bir durumdur. Bir olaya haber değeri yüklenirken hem haberin kaynağının teyidi yapılmalı, hem de haber üretim sürecinde yer alan aktörler tarafından haber değeri oluşturma pahasına gerçeklikten taviz verilmemelidir.

1.2.3. Nesnellik

Haberin en önemli ilkelerinden biri de nesnelliktir. Habere objektif yaklaşım anlamına da gelebilecek nesnellik, haber üretiminin her aşamasında dikkat edilmesi gereken bir ilkedir.

Girgin nesnelliği haber üretiminin her aşamasında olmazsa olmaz bir ilke olarak tanımlar. Girgin'e göre önyargılı davranmamak, olaylara duyguları karıştırmamak, olayın gerçekliğini belgelemek ve habercilik dışında özel bir amaca hizmet etmemek gibi ilkeler göz ardı edilmemelidir (Girgin, 2003: 23).

Haberde nesnellik gerçeğin dürüst bir şekilde anlatılmasıdır. Güz bu konuda habere muhabirin ya da bir başkasının yorumunun girmemesi gerektiğini ifade eder. Habere ön yargılar girmemelidir ve haber okunduğu zaman taraflı olduğu izlenimini vermemelidir (Güz, 2005: 83-84).

Alıcıyı ilgilendiren habercinin kişisel görüşü değildir, olayın veya durumun kendisidir. Dolayısıyla haber üretim sürecinin herhangi bir parçası haberin içinde rol almamalıdır. Haberde olayla ilgili farklı taraflar varsa tüm tarafların görüşlerini yansıtılmalıdır. Gerçeklik ve doğrulukla ilintili olarak niteleyebileceğimiz nesnellik, haberle ilgili tartışmaların merkezinde olan bir olgudur. Haberde nesnellik niteliğinin ihmal edilmesi elde olan gerçeklik ve doğruluk niteliklerini yok eder. Bu araştırma bağlamında hareket edilirse, Cumhurbaşkanı'nın açıklaması gerçek

ifadelerle verilse bile nesnellik niteliğinin olmaması diğer doğruluk ve gerçekliği belirsiz kılar.

1.2.4. Anlamlılık

Anlamlılık başka bir ifadeyle anlaşılabilirlik demektir. Gazete bağlamında değerlendirecek olursak haber, okunduktan sonra verilmiş bilgilerin yeterliliği sebebiyle hiçbir soru sorulmayacak biçimde işlenmiş olmalıdır (Girgin, 2008: 88). Bir anlamda, haberi okuduktan sonra okuyucunun kafasında herhangi bir soru işaretinin bırakılmamasıdır.

Haberin metninin kolay ve anlaşılır olması anlamlılıkla ilgilidir. Sade bir dil kullanılarak ifadeler kesin ve net olmalıdır. Ayrıca dilin kullanımına dikkat edilmeli anlaşılması kolay sözcükler seçilmelidir.

Bu açıdan bakıldığı zaman başka etmenlerinde devreye girmesi kaçınılmazdır. Yani söylenen sözün anlaşılması yetmez. Örneğin bir haberin okuyucu tarafından beklenen şekilde algılanması için haber kaynağı ile okuyucunun ortak bir dil, bilgi ve kavramaya sahip olması gerekmektedir. İletişim ortak referanslar denilen ideolojik çerçeve içinde gerçekleştiği için bu etmenlerin azalması ölçüsünde etkinin de azalacağını ifade edilebilir (Erdoğan, 1995: 16)

1.2.5. Kesinlik

Gazeteci için kesinlik haberin etkinliği açısından önemlidir. İkna etme ve inandırmanın sağlanması için kesin ifadeler yönlendirici olacaktır. Böylelikle kesin ifadeler haberin anlaşılmasını kolaylaştırdığı gibi gerçekliğin net cümlelerle ifade edilmesi habere okuyucu gözünde itibar ve güven kazandıracaktır (Tokgöz, 2000:101).

Erdoğan'a göre kesinlik şüpheyi ve duraksamamaya yer vermemek anlamına gelir. Bir bilgi veya bir kanaatin şüpheyi düşmeden ve soru işaretlerine maruz kalmadan onaylanması durumudur (Erdoğan, 1995: 70).

Günümüz gazeteciliğinde hız büyük önem taşıdığından bazı bilgiler süzgeçten geçmeden haber haline getirilebilmektedir. Bu tip durumlarda hız kesinliğin önüne geçebilmektedir. Hız haberin kesinlik niteliğinin önüne geçerse şüphe ve güvensizliği de beraberinde getireceği düşünülmektedir.

1.2.6. Hızlılık

Günümüz dünyasında medya alanında yaşanan rekabetin en büyüğü hız alanında yaşanmaktadır. Gazetecinin görevi sürekli yeni olanı vermektir. Gelişen teknoloji ve medyadaki çeşitlilik hızı ön plana çıkarmaktadır. En çok televizyon alanında yaşanan amansız rekabet sosyal meydanında devreye girmesiyle adeta boyut değişmiştir.

Medya alanında yaşanan gelişmeler dünyayı küçültmüştür. Gelişen yeni araçlarla birlikte haber çok kısa bir zaman içinde iletilebilmektedir. Haberin çok çabuk değer kaybettiği bu açıdan söylenebilir (Tokgöz, 2000: 201).

Haberin iletim hızına bağlı olarak sürekli tüketilmesi ve eskimesi insanları yeni olana yönlendirmektedir. Bir medya kuruluşu yeni olanın sunumunu ne kadar hızlı bir şekilde hedef kitleye aktarırsa, yaşanan rekabette ön sıralarda olması kaçınılmazdır. Haber değer kriterleri alanında da giren hızlılık veya zamanlılık, araştırmanın konusu olan gazeteler açısından bazı dezavantajları beraberinde getirmektedir. Televizyonun ardından internet medyasının da devreye girmesi ile gazetelerin ertesi gün verebilecekleri bir haber başka araçlarla anında iletilmektedir.

1.2.7. Tutarlılık

Tutarlılık haber metnini oluşturan verilerin mantıklı bir bütün oluşturması, aralarında çelişkilinin bulunmaması durumudur. Diğer taraftan habere konu olan olay veya durumun da kendi içinde tutarlılık içermesi lazımdır (Erdoğan, 1995: 71)

Haberi oluşturan unsurların mantıklı bir bütün oluşturması tutarlılık ile ilgilidir. Haber içinde bir tutarlılık yoksa bu kaçınılmaz olarak metne yansıyacak ve bu

metin haber niteliği taşıyamayacaktır. Tutarlılık bu durumda haberin inandırıcılığını da etkileyecektir.

1.2.8. İnanılrlık

Haberde yer alan kaynakların statüsü, yeri ve konumu inanılrlığı etkilemektedir. Uzmanlık ve güvenilirlik inanılrlığı sağlayan iki unsurdur (Girgin, 2008: 92). Burada uzmanlık kaynağın konu ile ilgili yetkinliğinin olup olmaması ile ilgilidir. Güvenilirlik haber kaynağı üzerinde oluşturulan güven duygusudur.

Haberin nitelikleri arasında olması gereken anlamlılık, tutarlılık ve kesinlik inanrlıkla doğru orantılıdır. Haberde yer alan bilgilerin doğruluğundan emin olunması gerekmektedir. Haber hiçbir kuşkuyla yer bırakmamalıdır. Haber nitelikleri birbiri ile yakından ilişkili olduğu için haberde göz ardı edilen bir etken doğrudan başka bir niteliği etkilemektedir. Haberın üretim sürecinde yapılacak bir hata habere olan güveni sarsabilir.

1.3. Haber Değeri

Haber değeri kavramı bir olay ya da olgunun haber olabilmesi için taşıması gereken bazı özellikleri bünyesinde bulundurması ile ilgilidir. Haber değerini merkeze alan ilk çalışma 1922 yılında ABD’de Walter Lippman tarafından yapılmıştır. Lippman, basının kendine göre bir gerçeklik tasarladığına işaret ederek, bir olay ya da olgunun haber olabilmesinin kriterlerini ortaya koymuştur. Haber değeri Lippman’a göre olay ya da olgunun içeriğinin basın tarafından yayınlanmaya değer görülmesidir (Alver, 2007: 71).

Haber değeri ile ilgili başka çalışmalarda mevcuttur. DeFleur ve Dennis haber değeri ile ilgili vurguyu eşik bekçilerine yapmışlardır. Buna göre haber üretim aşamasında, medyanın haber yazım aşamasında yer alan genel yayın yönetmeninden başlayarak muhabire kadar tüm eşik bekçileri, gelen enformasyondan hangisinin haber olarak değerlendirileceğine karar vermelerine yardımcı olan ölçütler haber değeridir (Çağlar, 2005: 39).

Haber değeri kavramına ilişkin liberal ve eleştirel olmak üzere iki temel görüşten söz edilebilir. Liberal görüş haber değerini kamu yararı açısından öneminin belirlenmesi olarak açıklar. Eleştirel görüş ise haber değerinin belirleyicileri olarak “medya seçkinleri” vurgusu yapmaktadır. Liberal görüş haber değeri taşıyacak konunun ilgi çekmesi, kamu yararı, toplumun çıkarlarına yönelik olması gibi sınıflamalar yaparken, eleştirel görüş egemen güç ve iktidarın çıkarları doğrultusunda kamuyu yönlendirdiğine vurgu yapar (Karabay: 2000).

Girgin haberin tanımının açık ve net bir biçimde ifade edilemeyişi'nin sebebini, haberin işlevinin çeşitliliğine ve etkinin yoğunluğuna bağlar. Haberinin çok geniş tanımına rağmen yaşanan birçok olay haber değeri bulunmadığı gerekçesiyle hedef kitleye ulaşamaz veya ulaşması gecikir. Herhangi bir olayın ve söylemin hedef kitleye ulaşması için haber değeri taşıması gerekir (Girgin, 2003: 78).

Haber değerinin tanımın Girgin şu şekilde yapar:

“Haber değeri, habercilerin ancak bir olayla karşılaştıkları zaman haber değeri taşıyıp taşımadığını anlayacakları soyut bir kavram gibi görünse de, medya yetkililerinin eylem ya da söylemlerin üretimi, seçimi, biçimlendirilmesi ve yayımlanması sırasında kullandıkları profesyonel kodlardır.” (Girgin, 2003: 79).

1.4. Haber Değeri Kriterleri

Haber değeri en kısa tanımıyla neyin haber olup olmayacağına karar verirken kullanılan etkenlerdir. Haber değeri çerçevesinde bir olay ya da olgu haber olur. Aynı zamanda haber değeri haberciliğin dayandığı temel ilkelerin ne olduğunu gösterir.

Bu konuda ilk çalışmanın Walter Lippman tarafından yapıldığı ifade edilmektedir. Lippman bir olayın haber değeri taşıması için alışılmadık (olağandışı) olması, belli bir zamanda gerçekleşmesi, basit olması, tasarlanması, mantıklı bir bütünlük taşıması, etkili veya ünlü kişilerin katılması ve mekânsal yakınlık olması gibi bazı etkenlerin varlığına işaret eder. Dolayısıyla bir olay ve olgunun bu

etkenlerden ne kadar fazlasına sahipse haber alma olasılığı o kadar arttığı değerlendirilmektedir (Alver, 2007: 72).

Haber değeri konusunda en kapsamlı çalışmalardan biri de 1965 yılında Norveçli araştırmacılar Johan Galtung ve Mari Ruge tarafından gerçekleştirilmiştir (Rigel, 2000: 203-204). Galtung ve Ruge “Haberin Yapılandırılması ve Seçimi” adını verdikleri araştırmada Norveç’te günlük olarak yayınlanan dört gazetenin o yıllardaki önemli uluslararası sorunlar olan Kongo, Küba ve Kıbrıs konusundaki haberleri hangi ölçütlere göre seçtiklerini incelemişlerdir. Haber seçimine etki eden unsurlar, kurumsal yapıdan kaynaklanan etkenler, sosyo-kültürel etkenler ve gündelik yaşam bağlantılarının getirdiği etkenler olmak üzere üç grupta değerlendirmişlerdir. Galtung ve Ruge yaptıkları araştırma sonunda on iki haber değeri tespit etmişlerdir (McQuail, 1994: 216-217). Galtung ve Ruge açıkladıkları on iki haber değeri şunlardır; olayın süre olarak uygunluğu (ritim), büyüklüğü, açıklığı/ anlaşılabilirlik, anlamlılık, uyum, olayın beklenmedik oluşu, süreklilik, kompozisyon, seçkin uluslar, seçkin kişiler, kişilere yapılan göndermeler, olumsuzluk.

McQuail ise bu konuda haber üretim sürecindeki yapılanmanın önemli olduğunu ifade etmektedir. İki görüşün yer aldığı bu konuda, medya profesyonellerinin içinde bulunduğu grup haber üretim sürecindeki düzenlemenin; olaylar, haber seçme ölçütleri (haber değerleri), halkın habere ilgisi ve haber sunumu şeklinde gerçekleştiğini savunmaktadırlar. Diğer görüş ise dizilimi habere ilgi, haber ölçütleri, olaylar ve haber sunumu şeklinde açıklamaktadır. Aynı zamanda medyadaki mülkiyet yapısını ve holdingleşmeyi dikkate almayan bu görüşlerin ve düzenlemelerin haber değeri kavramını açıklamada yetersiz olduğu değerlendirilmektedir. (McQuail, 1994:217)

Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında; Öztürk haber değerini belirleyen özellikleri şu şekilde sınıflar; İnsanı ilgilendirmeli, doğru olmalı, önemli olmalı, sıra dışı olmalı, yakın olmalı (Öztürk, 1996: 1094). Girgin ise haber değerini belirleyen beş temel öğeden bahseder. Bunlar gerçeklik (doğruluk), yenilik (güncellik), ilginçlik (ilgi uyandırma), önemlilik ve anlaşılabilirliktir (Girgin, 2003: 79-86).

Bir olay ya da olgunun haber değeri taşıması için gereken özellikler görüldüğü üzere farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bir olayın haber değeri taşıması için bu unsurlarla birlikte başka unsurların da varlığından bahsedilmektedir. Tek bir listenin varlığından söz edilemese de genel olarak bazı ilkelerden bahsetmek mümkündür.

1.4.1. Zamanlılık

Haber en çabuk bayatlayan bilgi olarak nitelenir. Bu bakımdan haberde zaman kavramı çok önemlidir ve haberi en çok etkileyen materyaldir (Aslan, 2003:212). Zamanlılık ilkesi haberin ne zaman ortaya çıktığına cevap vermektedir. Zamanlılık ilkesi aranırken üç unsura bakılır. Bu unsurlar yenilik, anilik, geçerliliiktir.

Yenilik haberin ilk defa duyurulmasıyla yani güncel olmasıyla ilgilidir. Güncel olan olay haberleştirilerek basın yoluyla kitleye ulaştırılır. Güncelliğini yitiren olay haber değerini yitirir. Yayınlanması durumunda ise objektifliği zedeleyen bir unsur olabilir. Anilik, olayın bir anda gerçekleşmesini ifade eder. Haberde anilik kayda değer bir unsurdur. Geçerlilik ise yenilik ve anilik kavramları ile ilintilidir. Bahse konu haberleştirile olayın belirli bir zaman aralığını kapsamasıdır (Girgin, 2003: 80).

1.4.2. Yakınlık

Yakınlık mekânsal ilgi olarak da adlandırılır. İnsanlar yakınında olana daha çok ilgi gösterir. Bu aynı mekânda yer almaktan doğan bir ilgidir. Genel bir ifadeyle benzer unsurları taşıyan iki haberden, mekân olarak yakında olanı daha fazla ilgi çeker. Bu etken haberin değerini artırır. Benzer iki olayda yakında gerçekleşen önem arz ederken diğeri tamamen önemsiz olabilir. Çünkü bazı olaylar sadece meydana geldikleri çevrede ilgi görür.

Yakınlık gazetecinin olayın neresinde olduğunu gösterir. Gazeteci olayın içinde ya da ne kadar çok yakınında olursa “inandırıcılık” ve “doğruluk” ilkeleri daha da güç kazanmaktadır. Habere yakın olmayı “mesafe” kavramı biçiminde algılamak doğru değildir. Gazeteci, olaya mesafe bağlamında uzakta kalmış

olabilir; ancak yapacağı her türlü araştırma, soruşturma, kaynak taraması ve yan bilgilerle yakınlaşma olanağına sahiptir (Bülbül, 2000: 114).

Bülbül'ün dikkati çektiği hususun bu araştırmada gazetelere uygulanan değişkenlerle de doğrudan ilgili olduğu düşünülmektedir. Hem mekânsal ilgi anlamında yakınlık hem de muhabirin olay yerinde bulunması bir olay ve duruma haber değeri yüklenmesine etken bir durumdur. İkinci tanımlamaya uygun olarak basın açıklamaları esnasında muhabirin olay yerinde bulunması uygulama kısmında görüleceği gibi haberin seçimine ve yapısına etki ettiği ortaya çıkarılmıştır.

1.4.3. Sonuç

Haber haber yapan unsurlardan şüphesiz en önemlisi sonuçtur. “Ne” sorusu bize sonucu vermektedir. Yaşanan olayın haber olmasını gerektiren unsur, diğer bir ifadeyle gazetecinin olaya yönelttiği ne sorusunun cevabıdır. Bu bakımdan haberde sonuç gazetecinin iyi değerlendirmesi, yerinde ve doğru karar vermesi haber değerini arttırmaktadır.

Çatışmalı, karmaşık olay ve sorunların ortaya çıkışı ve bununla ilgili değerlendirmeler sonucun önemini açığa çıkarmaktadır. Olayın büyüklüğü ve etkisi sonucunun da o oranda büyüklüğü ve etkisini beraberinde getirmektedir. Haber bu duruma getiren etki, haberin büyük olmasının aktörünün de sonuçla ilgili olduğu düşünülmektedir. Sonucun habere ayrılacak yer ve zamanı da belirlediği vurgulanmaktadır (Tokgöz, 2000: 180).

1.4.4. Önemlilik

Haber değeri olarak sınıflandırdığımız unsurlar yalnız başlarına haberin önemini belirleyemezler. Haberleştirilen bir olaya ya da duruma önem katan toplumun geniş bir kısmını ilgilendirmesi veya pek çok kişiyi etkilemesidir. Haberin konumunu, uzunluğunu-kısalığını ve önceliğini önemlilik unsuru etkilemektedir.

Olayları önemli yapan etkenler arasında, ünlü kişiler, sayılar, çelişkiler, garip olaylar, buluşlar, değişiklikler vb. yer almaktadır (Bülbül, 2000: 115). Tanınmış

kişilerin hayatları, olayın sayısal değeri, hangi mekânda geçmesi, kurumu, yaşanan ilginçlikler gibi etkenlerin hepsi önemlilik sıralamasında etki sahibidir.

Bu araştırma bağlamında değerlendirdiğimiz örneğin basın açıklamasının Cumhurbaşkanı tarafından yapılması, yaşanan olay, Çankaya Köşk'ünde yapılması gibi etkenlerin haber değerini artırdığı düşünülmektedir. Araştırmanın konusunun Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamaları hesaba katıldığında haber değeri önemlilik başlığının büyük yer kapladığı düşünülmektedir.

1.4.5. İnsanın ilgisini çekme

İlgi çekicilik habere değer katan olmazsa olmaz etkenlerden biridir. Hiç kimsenin ilgisini çekmeyen bir olayın haber değeri taşıdığından bahsedilemez. Bu ilginin kişisel ve toplumsal gereksinimlere cevap vermesi gerektiği gibi ilgi, toplumda bulunan katmanlara göre de değişkenlik arz etmektedir.

Başka yaşantılar, mutluluklar, sağlık, insana ilişkin durumlar bir olayın haber olarak değer taşımasına etki eder. Haber değeri taşıyan bu olay toplum tarafından izlenmeye, ilgi ile birlikte olumlu ve olumsuz tavır belirlemeye yol açar. Haberler kitlenin dünyasına yönelerek onların ilgisini çeker. Bu anlamda gazetecilikte insanın ilgisini çekme ilkesi duygusal etmenler tarafından oluşturulur (Tokgöz, 2000: 181).

Macera, heyecan, olağandışılık, magazin, insanların ilgisini çeker. Her haberin içeriğinde kişiye göre değişmekle birlikte insanların ilgisini çeken bir yön bulunmaktadır.

1.5. Galtung ve Ruge Haber Değeri Kriterleri

Araştırma konusunun haber değeri bağlamında şekillendiği için tanımı yapılan haber değer kriterlerine ek olarak bugüne kadar geçerliliğini koruyan Galtung ve Ruge tarafından yapılan değerlendirmenin de bu başlık altında verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Galtung ve Ruge tarafından önceki kısımda bahsedilen araştırmada 12 başlıkta haber değeri kriterleri sıralanmıştır. İki araştırmacı bir hikâyenin haber değerinin anlaşılmasına yarayan 12 kriteri içeren teorilerini, 1963 yılında Oslo'da düzenlenen Nordik Barış Arama Konferansı'nda sunmuş ve 1965 yılında yayınlamışlardır. Galtung ve Ruge'in 12 haber değeri kriteri şunlardır (McQuail ve Windahl, 2005: 217-218) ;

1. Olayın Süre Olarak Uygunluğu: Haber haline getirilecek olayların çok kısa sürede olup bitmesi haber değerini artırır.

2. Eşik Değeri/ Olayın büyüklüğü: Bir olay haber yapılacak kadar büyük mü? Olayların medyada yayım şansı elde etmesi için belirli bir çitayı geçmesi gerekir.

3. Açıklık/ Anlaşılabilirlik: Her hangi bir konunun ya da olayın kolay anlaşılır olması haber değerini yükseltir. İfade edilen anlam ne kadar açık ise haber değeri o kadar yüksektir.

4. Anlamlılık: Coğrafi ve kültürel yakınlık ile etnik ilgililik haber değerini artırır.

5. Uyumluluk: Alıcı tarafından beklenen olaylarla ilgilidir. Olay alıcının beklentisine ne kadar uygunsa o kadar haber değeri vardır. Haber üretim sürecinin aktörleri bu kriterde etkilidir.

6.Olayın Beklenmedik Oluşu: Beklenmedik olayların rutin olaylara göre haber değeri daha yüksektir.

7. Süreklilik: Daha önce yayımlanmış haberlerle ilgili gelişmelerin haber değeri yüksektir.

8. Kompozisyon: Haberlerdeki denge ve uyumla ilişkilidir. Gazete açısından ele alınırsa birbirini tamamlayıcı olayların haber olma şansı yüksektir.

9. Seçkin Uluslar: Bazı açılardan (ekonomik, askeri gibi) güçlü ülkelerin haber değeri fazladır.

10. Seçkin Kişiler: Ünlü ve önemli kişiler her zaman haber değeri taşır.

11. Kişilere Yapılan Göndermeler: Kişiselleştirme haberi daha anlaşılır kıldığı gibi kişilerle ilgili haberlerin soyut olaylara göre haber olma şansı yüksektir.

12. Olumsuzluk: Bir olay ya da durum ne kadar olumsuzluk barındırıyorsa haber olma şansı o ölçüde yüksektir.

Galtung ve Ruge'a göre tespit edilen on iki kriterin ilk sekizi tüm toplumlar için geçerlidir. Son dört haber değer kriteri ise modern toplumlarda geçerlidir. Ayrıca bu haber kriterleri birbiri ile ilişkilidir ve sürekli etkileşim halindedir. Bu konuda ekleme, tamamlayıcı ve bırakma adı verilen üç hipotezin varlığına işaret edilir. Ekleme hipotezine göre olayda ne kadar haber etmeni varsa haber olma ihtimali yüksektir. Tamamlayıcı hipotezde ise üst düzey bir etmen alt düzeyde kalan bir etmeni tamamlayarak dengeyi sağlar. Bırakma hipotezine göre ise tüm etmenlerin alt düzeyde kaldığı bir olay ya da durumun haber olamayacağını söyler (McQuail ve Windahl, 2005: 219)

1.6. Haberde Objektiflik ve Yorum

1.6.1. Haberde Objektiflik

Haber üretim sürecinde haberin nitelikleri ve haber değer kriterlerinin var olması ne kadar önemliyse yazım ve yayım aşamasında haberde objektiflik o kadar önemlidir. Kullanılan dil, vurgular, uzunluk, kısalık, fotoğraf seçimine kadar birçok etmende kendini gösterebilecek objektiflik ile ilgili birçok görüş ortaya atılmıştır.

Haberi yazan muhabir habere kaynaklık eden olay veya durumu her zaman yerinde gözleme imkânına sahip değildir. Sıcak haber ya da rutin açıklama dışında gazeteler birçok konuda meydana gelen olaylarla ilgili haberleri sonradan yeni bilgi, belge, fotoğraf vb. eşliğinde yeniden kurgulayıp okuyucuya aktarırlar. Buradan hareketle haber içeriği oluşturulurken haberin unsurlarının yanından bireysel, mesleki, kurumsal, toplumsal, siyasi ve ekonomik birçok faktör yol rol oynamaktadır (Çebi, 1997: 14)

Çebi'nin dikkati çektiği bu noktada da haberde objektiflik kavramı devreye girer. Bu zamana kadar tartışılmaya devam eden soruna haberde objektiflik (başka ifadeyle nesnellik, tarafsızlık) mümkün mü sorusu eşlik eder. Objektiflik tam olarak mümkün mü sorusu bir yana araştırmacılar tarafından bu konuda bazı kriterlerin varlığına işaret edilmektedir. Haber yazılırken kullanılan dilin öneminin altının çizildiği bu konuda objektifliğin haberde yorum ile doğru orantılı olduğuna vurgu yapılmaktadır. Bir başka ifadeyle habere muhabirin ya da bir başka kişinin yorumu girmemelidir. Haber meydana gelen olay veya durumun bütün unsurları ve yönlerini aydınlatmalıdır, eksik yön bırakılmamalıdır. Haber okunduğunda taraflı olduğu izlenimi bırakmamalı ve bunu içine alan bir unsur olarak haberde önyargı bulunmamalıdır (Güz, 2005: 83-84).

Objektiflik ile ilgili nitelik, denge, eşit alan ve zaman gibi bazı kurallar da sıralanmıştır. Haberin objektif olması için bu kurallara uygun olması lazımdır. Nitelik kuralına göre haberde kaynak gösterilmesi gerekmektedir. Denge kuralı ise haberin tek yönlü olmaması, farklı görüşlere haberde yer verilmesi gerektiğine vurgu yapar. Eşit alan ve zaman kuralı ise haberde karşıt görüşlere aynı oranda yer verilmesinin zorunluluğuna işaret eder (Akbaba, 2004:148).

Objektiflik sorunu aynı zamanda güven sorunudur. Haber yazılırken objektif olmalı ve hiçbir ideolojik görüşü yansıtmamalıdır. Tarafsızlık konusunda tartışmalar çok uzun zamandan beri sürmektedir. Kullanılan cümleden okunan habere kadar kişiler kendi dünya görüşlerine almış oldukları eğitime vb nedenlerle hem yazımı hem de okunması sırasında bir şeyler katar. Bu tartışmanın böyle süregelmesi yazılacak haberin taraflı ve ideolojik sunumunu elbette ki meşrulaştıramaz. Kitle iletişim araçlarına her geçen gün güvenin azalmasının başında yalan haber ve yanlış haber kavramlarının neden olduğu da bir gerçektir. “Yanlış ve yanlış haber, habere kurumlarına duyulan saygı ve güveni elbette etkileyecektir.” (Dumanlı, 2003: 23).

Medyanın güvenilirliğinin tartışıldığı bir ortamda objektiflik ilkesinin önemi bir kez daha ön plana çıkmaktadır. Gazeteci kimliğinin taşıması gereken vasıfla dikkate alındığında objektiflik güvenilirliğin olmazsa olmaz koşuludur.

1.6.2. Haber Yorum İlişkisi

Haber yansız, yalansız, sadece gördüğünü uygun kiplerle anlatmaktır. “Haberde esas olan olay, olgu ve gelişme, haber haline getirilirken olay güncelliğini kaybetmemeli, günün konusu olmaya devam etmeli ve hedef kitlenin merak ettiği konulardan olmalıdır.” (Güz, 2005;74). Haber yorum ilişkisinin Güz’ün vurguladığı hususlar üzerinden objektiflik kavramı ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Bu açıdan yorum objektifliğin unsurlarından birisi olarak kabul edilebilir.

Haber yorum ilişkisini haber değerleri üzerinden açıklayan yorumlara da rastlanmaktadır. Olay ve olgular haber haline getirilirken bazı değerlerin haberde yer alması gerekmektedir. Bunların genel olarak haber değeri denilmektedir. Haber değerlerinin hepsinin ya da bir kısmının haber üretim sürecinde kullanılması haberciliğin ilkelerine uyulup uyulmadığının da göstergesidir. Bu ilkelerin haberi yazan kişi veya kurum tarafından inşa edilse de asla vazgeçilecek değerler değildir. Haberciliğin ilkelerini oluşturan haber değerlerinin temel ilke olarak haberde yer almasının haber yorum ilişkisinin ideal değerlerini yansıtabileceği düşünülmektedir (Tokgöz, 2000: 176).

Haberin daha fazla ilgi çekmesi için veya başka bir gerekçe ile haberin nitelikleri ve haber değer kriterleri ihmal edilmemelidir. Hem nitelikler açısından hem haber değeri açısından kişisel yorum içeren ifadeler haberde bulunmamalıdır.

Haber ve yorum ilişkisinde genel olarak gazetelerdeki köşe yazıları ve haberler birbirine karıştırılmaktadır. Köşe yazılarının haber değeri tartışılmakla birlikte köşe yazıları yapı olarak yorum ve eleştiri üzerinde konumlanmıştır. Dolayısıyla haber yorum ilişkisinde köşe yazıları ve haberler birbirine karıştırılmamalıdır. Bu araştırmanın kapsamına köşe yazıları girmemekle birlikte yaşanan bahse konu karışıklıktan dolayı köşe yazılarının yapısı irdelenmektedir.

Köşe yazısında ve kişisel yorumlar, görüşler, yaklaşımlar ve düşüncelerin ifadesi doğa bir durumdur. Ancak bu şahsi bakış açıcı haberde yer almamalıdır. Haberin işlevi gerçekleri olduğu gibi aktarmak olduğu için yalın bir şekilde olay anlatılmalıdır. Yorum katılmamalıdır (Nebiler, 1995: 21).

Köşe yazıları yorum içerikli yazılar olarak bilinmekte ve haber kadar etkili olabilmektedirler. “Köşe yazarları ya da yorumcular bir lider ya da adayın ününü geliştirebilme ya da yıkayabilme gücüne sahip olabilmektedir (Uztuğ, 2004: 391). Köşe yazıları; aynı zamanda olaylara bakış açısını ve algıyı etkiler. “Anlatıyla ilişki kurma biçimimiz, ona yanıt verme ve anlamlarla iletileri kabul etme şeklimizi etkiler” (Burton, 1995; 132).

Bu noktalardan hareket edildiğinde haberde yorum içeriğinin bulunmaması gerekir. Köşe yazılarında bulunan şahsi görüş veya yön verme ifadelerinin haber bulunmaması gerektiği düşünülmektedir. Özet olarak haber yorum içermemelidir. Betimleme veya anlatımda kullanılan teknikler ile yorum birbirinden ayrılmalıdır. Habere yorum katıldığında, haberin objektifliğini yitirme tehlikesinin göz ardı edilemez olduğu düşünülmektedir.

1.7. Basında Haber Sunumu

1.7.1. Basının Haber Verme İşlevi

Gazeteciliğin en temel işlevi haber vermektir. Gazeteciliğin doğuşu ve geçirmiş olduğu tarihsel süreç haber verme işlevi üzerinden hareket eder. Bir anlamda topluma verilen bilginin gerekçesi veya içeriği ne olursa olsun bir haber gayesi vardır.

Basının haber verme işlevi tarihsel bir sürecin ve toplumsal koşulun ürünüdür. Bu araçlar mülkiyet ilişkilerinin önemli bir parçasıdır. Mülkiyet biçimleri üretilen medya içeriğinin tarzını ve üretim biçimini değiştirebilmektedir. Bu üretim biçimlerinin kendine özgü meslek pratikleri ve egemen ideolojileri vardır. Yani tarihsel süreçte kitle iletişim araçları bilimsel alandaki başka gelişmelere paralel olarak gelişmiştir. Örneğin fotoğrafın icadı sinemayı doğurmuştur. Elektriğin icat edilmesi basın tekniklerini geliştirmiştir (Yaylagül, 2010: 15-16).

Yaylagül gazeteciliğin temel işlevi üzerinden tarihsel süreç ve toplumsal koşula vurgu yapmıştır. Tokgöz ise başka bir konuya dikkati çeker. Gazeteciliğin en önemli ve temel işlevi haber vermektir. Haber verme işlevi yerine getirilirken

hüküm verme açısından da ön planda hep haberler yer alır. Dolayısıyla eleştirilerde bu haber verme işlevi üzerine olur. Sadece gazeteciler değil toplum tarafından da eleştiriler sürekli gelir. Eleştiriler gazetecilik ahlakı ve gazetecilik sorumluluğu ile ilişkilidir (Tokgöz, 2000: 92).

Yaşanan teknolojik gelişmeler hangi eksenle ilerlerse ilerlesin basın haber verme işlevini daima yerine getirir. Yukarıda da bahsedildiği üzere bizzat gazeteciler ve toplumun diğer katmanları tarafında eleştirilse de bu genelde bu işlevin nasıl kullanıldığı ile ilgilidir.

1.7.2. Basında Haberin Yazımı

Haber yazımının ve sunumunun kendine has bazı kuralları olduğu unutulmamalıdır. Haber yazılırken dilin doğru kullanılmasına dikkat edilmesi gerekir. Haberin nitelikleri arasında dile getirilen (doğruluk, açıklık, kesinlik vb) unsurlar doğru dil kullanılarak yazılmalıdır. Bu açıdan üslup haber yazımında dikkat edilmesi gereken ön önemli faktörlerdendir. Dilin kullanımı dâhilinde yazılan haberde üslup kadar haberde yer alan unvan ve isimlerin de doğru yazılması gerekmektedir. Bu açıdan yapılacak yanlışlıklar haberin teknik olarak yanlış olmasına yol açacaktır. İmla, noktalama ve kısaltmaların doğru kullanılmasına dikkat edilmelidir. Haber yazım kuralı olarak ilk akla gelen 5N 1K kuralıdır. İdeal haberin istenilen altı soruya cevap vermesi beklenmektedir. Bu sorular; Ne, Ne Zaman, Nerede, Nasıl, Neden ve Kim sorusudur. 5N 1K kuralının yanında haber yazımında Ters Piramit Kuralı, Normal Piramit Kuralı, Dörtgen ve Kare Kuralı vb kurallardan bahsedilir. (Tokgöz, 2000: 213-221).

Haber yazımının kuralları bu şekilde belirleniyor olsa da araştırma dâhilinde dikkat edilecek faktörler vardır. Örneğin 5N 1K kuralını dikkate alırsak; haberin bu sorulara cevap vermesi gerekmektedir. Ancak bu kural uygulandığında haber değerine sahip bazı olaylar, açıklamalar vb. haber olarak yayımlanmayabilir. Buradan o olayın haber değeri taşımadığı anlamı çıkarılamaz. Bu tercih basın kuruluşu ile doğrudan ilgilidir.

Gazetelerin haber değeri taşıyan bir olayı haber olarak yayımlamaması o olayın haber değeri ile ilgili değildir. O olay yine haber değeri taşımakla birlikte bu seçim gazetesinin seçimidir. Gazete burada ideolojik, editoryal, genel yayın politikası, okuyucu beklentileri vb. gibi birçok açıdan kendine göre seçim yapmış olabilir.

1.7.3. Medya ve Siyaset

Siyasal aktörler mesajlarını geniş kitlelere ulaştırabilmek için kitle iletişim araçlarını kullanırlar. Medyanın gücünü kullanarak amaçlarına ulaşmak isteyen siyasal aktörler hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Bunlar Köker'e göre; "siyaset üzerine kamu önünde fikir belirtmeleri" meşru olan aktörlerdir. Politikacı, parlamento, yargı mensubu, bürokrat ve gazetecilerin yanında araştırma şirketleri, sendikalar, sivil toplum örgütleri, sermaye grupları gibi pek çok örgüt bu gruba dâhil edilir. Bu alan aktörlerin söylemlerini mübadele ettikleri alandır. (Köker, 2007: 25-26)

Medya ve siyaset arasındaki ilişki karmaşık olduğu kadar çok boyutlu bir ilişkidir. Kitle iletişim araçlarının siyasete karşı konumunu ve siyaset arasındaki ilişkileri, toplumun siyaset kültürü, siyasete yaklaşımlar ile kurallardan belirler. Kitle iletişim araçları için bu ilkeler son derece önemlidir çünkü bulunduğu konumu ve rolleri bu ilkeler belirler. Medyanın siyasal sürece katkısı siyasi aktörler ve toplum için önemli olduğu değerlendirilmektedir (Çaplı, 2002: 31)

Günümüzde medya çok hızlı bir gelişme içerisinde. Bu gelişme sürecinde gazetelerin nasıl bir tutum sergilediği önemli bir konudur. Gazetelerin seçim dönemlerinde partilere nasıl bir yaklaşım sergiledikleri, hangi parti veya partileri destekledikleri/desteklemedikleri, gazetelerin geleceği açısından önemlidir. Bu aslında çift yönlü bir süreçtir. Hem siyasi partiler fikirlerini medya aracılığıyla seçmene ulaştırırlar, hem de medya siyasi partiler üzerinden kendi ideolojilerini yansıtır. Bu ideolojilerini yansıtırma boyutu haberlerin tarafsızlık, objektiflik gibi genel etik kurallarının ihlallerine yol açmaları da başka bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Siyasi partiler seçmenlerine ulaşmak için medyayı kullanırlar.

Partilerin vaatlerini seçmen kitlesine duyurmasının başlıca yolu medyayı kullanarak politik iletişim kurmasıdır.

Medyanın tarafsızlığı özellikle siyasi konularda tartışılmaktadır. Haberi yazanın veya haberi yayımlayan gazetenin olaylara, kişilere bakışı, duruşu gibi birçok etken bir yön oluşturmakta, kimi siyasi partilere yakın duruş sergilenirken, kimi siyasi partilere ise karşı haber yazılmaktadır. Burada olması gereken bu haberlerin azami ölçüde tarafsız olmasıdır.

Diğer taraftan Herman ve Chomsky medyanın siyasi partilere tarafsız durmasının günümüz koşullarında imkânsız gibi görünmekte olduğunu söyler. Bu görüşü “propaganda modeli” ile açıklarlar. Buna göre medyanın devlet ve şirketlerin kural ve çıkarları çerçevesinde hareket etmesinin yapısal nedenleri vardır. Medya şirket bağı olan ve kar etme amacıyla kurulmuş bir işletmedir. Dolayısıyla aradaki bu ilişki yüzünden medya, gerçeği sorgulayan ve otoriteye bağlı olmayan bir görüşü sunamaz. Aksine toplumsal bir amaç için “propaganda modeli” oluşturmaya çalışır. Bu modelde medya egemen ayrıcalıklı grupların çıkarlarını (ekonomik, toplumsal, siyasal) halka aşılar. Aynı zamanda bu çıkarları halk nezdinde meşrulaştırır. (Herman ve Chomsky,1998: 101).

1.7.4. Medya- Kamu- Siyaset Gündemi İlişkisi

Yaşanan olay veya konuların tümünün medyada yer alması mümkün değildir. Yer alan konu ve olayların da aynı uzunlukta, aynı değerinde veya aynı biçimde yer alması ihtimal dâhilinde değildir. Bu araştırma bağlamında gazeteler haber değeri yüklediği konular ve olaylara ilişkin yayımladıkları haberlerde haberin büyüklüğünü, konumunu, sırasını kendi ölçütlerine göre belirlerler. Sayısız konu ve olay içinden önemli gördüğünü manşet ve sürmanşette başlayarak birinci sayfa, iç sayfalar gibi yerlere taşıyan gazeteler bu şekilde kendi gündemlerini okuyuculara iletirler.

Medya gündemini etkileyen unsurlar bağlamında birçok görüş vardır ve bu konuda yapılan değerlendirmeler devam etmektedir. Bu görüşlere örnek olarak Terkan medya gündemini etkileyen unsurlardan medya kuruluşunun örgütlenme

yapısına vurgu yapar. Terkan'a göre medya içeriğini belirleyen etkenlerin arasında medya kuruluşunun örgütlenme yapısının yanında, kitle iletişim araçlarının birbirlerine üzerindeki etkisi ile gerçek yaşam olaylarının etkisi medyanın gündemini belirler (Terkan, 2007: 564)

Medya gündeminde olayları ve konuların niteliği zaman kavramı ile önem kazanır. Haberin seçimi, üretimi ve sunumu bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Yüksel'e göre medya gündemine belirleyen temel unsurlar medya kurumunun özellikleri, haber üretim sürecinde kimlik, ateşleyici olaylar, halkla ilişkiler faaliyetleri ile medyalar arası etkileşimdir. Yüksel bunların yanında "gerçek dünya göstergeleri" ve "gündem yanlılığı" kavramlarını da bu unsurlarını dâhil etmektedir (Yüksel, 2001:93).

Medya gündeminde durum böyle iken kamu gündemi, belirli bir zaman aralığında kamunun konulara veya olaylara ilişkin öncelik sıralaması olarak tanımlanmaktadır. Kamu gündeminin belirlenmesinde ise dikkate alınan en temel faktör kişisel unsurlardır. Kişilerin gelişim düzeyleri, sosyo-ekonomik durumları yüksek bireyler, gündemlerini belirlemek için diğer bireylerle etkileşim içine girmekte ve bilinçsel süzgeçlerini kullanarak diğer enformasyon kaynaklarına başvurmaktadır. Kaynaklara güvenme ihtimali sosyo-ekonomik durum ve eğitimle doğru orantılı olmaktadır (Weaver, 2001: 47).

Dolayısıyla günümüzde kamu gündemine etki eden medya gündemi bireylerin gelişim süreçleri, sosyo-ekonomik durumları gibi bilinçsel süzgeçlerinden geçerek tutum ve kanaatleri etkilediği genel kabul görmektedir.

Siyaset gündemi araştırmaları da özet olarak hükümet organları, seçimle işbaşına gelmiş siyasiler, yargı organları tarafından ele alınan konuları, bu konuların medya içeriği, içeriğin üretim süreci ve ilgili bağlantı noktalarını incelemektedir.

Yıldız'a göre siyasetin gündemini belirleyen temel aktörler kamuoyu, siyasi partiler, siyasi liderler ve baskı grupları olarak sıralanabilir. Siyaset gündemi üzerinde kamuoyunun etkisi, özellikle baskı gruplarının kamuoyu merkezli

alışmalarından kaynaklanmaktadır. Siyasal partiler toplumsal taleplerin siyasetin gündeminin konusu olmasında etkindir. Temel aktör siyasi liderler ise hem Türkiye’de hem diğerk ülkelerde siyaset gündemi üretme sürecindeki belirleyiciliğini sürdürmektedir (Yıldız, 2002: 81).

Bu araştırmanın konusu ve incelenen haberler medya-kamu- siyaset gündemi ilişkisi ile doğrudan bağlantılıdır. Sonraki bölümlerde medyanın kişiler üzerinde etkisi, kişilerin tutum ve kanaatleri anlatılmayacak. Konu kapsamına giren medya siyaset ilişkisi, medyanın istediği süreyi/yeri, konuyu atfederek gündem belirleme ve gündem oluşturma ile bunların doğal sonucu olarak ta kitle üzerindeki yönlendirme fonksiyonlarından bahsedilecektir.

1.7.4.1. Medyanın gündem belirleme ve oluşturma etkisi

Mesya, gündemi belirleme gücüne sahiptir. Gündem belirleme ilgili ilk alışmaları Lippman yapmıştır. Medyaya bağımlılığından hareketle medyanın yer verdiği ve gündeme getirdiği olaylar hakkından insanlar bilgi ve fikir sahibi olurken, medyada yer almayan olaylarla ilgili insanlar bilgi sahibi olamamaktadır. Bu durum medyanın yönlendirme etkisini açığa çıkaran bir etken olmasının yanında, medyanın toplumu bilgilendirme gücünü ve toplum gündeminin oluşması konusunda medyanın rolüne işaret eder (Yaylagül, 2010: 76).

Gz’e göre kitle iletişim araçları toplumsal tartışmayı etkileyebildiği gibi gündem belirleme gücünü de sahiptir ve bunu iki şekilde yapar. İlki insanlar medya vasıtasıyla elde ettikleri haber ve bilgiler ve bunların sunum şekli üzerinden etkileşim içine girerler. Bu şekilde sorunlar hakkında bilgi ileten medya bu soruna bakış açısının ne olması gerektiğini de gösterir. Medyanın gündeme getirdiği ve tartıştığı sorun dolayısıyla insanlar tarafından da tartışılır. Medyanın gündeme getirmediği konular ise büyük gruplar tarafından ilgi görmez. İkinci unsur ise medya insanlar için kriter ve standartlar ortaya koyarak fikirlerin gelişimine etki eder. İnsanlar değer yargılarını bu kriter ve standartlar etrafında oluşturur (Gz, 2005: 51).

Gökçe ise bu konuda medya sermayesi ve çalışanlarına atıf yapar. Gökçe'ye göre medya kamuoyunun gündemini bazı konuları seçerek bazılarını ise seçmeyerek oluşturmuş olurlar. Medya sahipleri ve çalışanları gündemi belirleyerek öne çıkarmak istedikleri görüşleri öne çıkarırlar. Böylelikle insanlar üzerinde tutum değiştiren bir konumda bulunurlar (Gökçe, 2001: 225).

Yaylagül, Güz ve Gökçe'nin bu konudaki vurgularını da dikkate alınarak ifade edilirse "Kitle iletişim araçlarında daha fazla ilgi görenler zamanla kanıksanacak ve algılanan önemleri de artacaktır. Bunun tersi durum olarak da fazla ilgi görmeyenlerin ise önemleri azaltılmaktadır" (McQuail ve Windahl, 2005: 133).

Bu bağlamdan hareket edersen medya organları bu araştırma kapsamında ifade ederse gazeteler bir yayın politikası belirler. Bu yayın politikası en üst düzeydeki medya sahibinden en alt düzeydeki çalışana kadar bir süreç içerisinde oluşur. Ve medya kuruluşu karar verici mekanizmaları ile birlikte haber üretim sürecini işletir. Haberin seçimi, üretimi ve yayımlanması genel yayın politikasına göre oluşturulur. Hatta yayımlanan haberin boyutu, bakışı, dili yine bu kapsamda belirlenir. Ve genel yayın politikasına göre sunum gerçekleşir.

1.7.4.2. Medyanın yönlendirme fonksiyonu

Medyanın yönlendirme fonksiyonu başlığı altında kitle iletişim alanında yapılan etki araştırmalarında bakmakta fayda olduğu değerlendirilmektedir. Daha önceki bölümde bahsedilen medyanın gündem belirleme gücü konusu da bir anlamda etki araştırmaları başlığına dâhil edilebilir. Medyadan çok yönlü olarak sunulan bilginin gündem oluşturmanın yanında insanlar üzerinde ne gibi etkiler ortaya çıkardığı ile ilgili geçmişten günümüze birçok çalışma yapılmıştır. Etkinin boyutu konusunda yine birçok görüş ileri sürülmüştür.

Genelde etki araştırmaları üç döneme ayrılır. Yüksel'in görüşleri de bu üç dönem konusuna yoğunlaşır. 19. Yüzyılın başından 1930'lu yıllara kadar olan dönem güçlü etkile dönemi olarak adlandırılır. Bu ilk dönemde medyanın inanç ve düşünceleri şekillendirmede, yaşam alışkanlıklarını ve davranışlar üzerinde son derece etkili olduğu kabul edilir. 1940 ile 1960 yıllarını kapsayan ikinci dönem ise sınırlı etkiler dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde etki araştırmaları çoğaldıkça

medyanın güçlü ve çabuk olmadığı aksine etkilerin sınırlılığı savunulmuştur. Bundan sonrasında günümüze kadar olan dönem ise güçlü etkilere geri dönüş olarak ifade edilir. Son dönemde medyanın kurum olarak dönüşümüne dikkat çekilmiş ve kültür ve ideoloji üzerinden tüm toplumu etkilediği kabul edilmiştir. Etkilerin fazlalılığı ile ilgili görüşlerin ağırlık kazandığı bu dönemde araştırmacılar tutumlar üzerinde yoğunlaşmışlardır. Medya içerikleri ve alıcılar konusu üzerinde durulmuştur (Yüksel, 2001: 26)

Medyanın etkileri üzerinde yapılan araştırmalarda konuya farklı açılardan bakan bazı modeller geliştirilmiştir. Bu konuda en önemli ve etkili çalışmalar; suskunluk sarmalı, bilgi eksikliği hipotezi, bağımlılık kuramı ile daha önce araştırma kapsamı bağlamında üzerinde fazlaca durulan gündem belirleme modelleridir. Etki araştırmaları ve bu alanda yapılan çalışmaların günümüze bakan yönü ile iletişim alanının en çok tartışılan konularından olduğu tespiti yapılabilir.

Araştırma kapsamında konu ile ilgili görüşleri ele alırsak; Güz, medyanın yönlendirme gücüne vurgu yapar ve alıcıya her haberin farklı biçimde iletebileceğinin ifade eder. “Her haber farklı biçimde hedef kitleye iletebilir. Kimi zaman haber süresinden daha az yayınlanmakta ya da daha çok verilerek kamuoyu yönlendirilmektedir.”(Güz, 2005: 52).

Yine bu alanda yapılan çalışmaları araştırma kapsamına indirgersek Mc Quail, Windahl medyanın toplumu yönlendirme gücüne dikkati çekerek, bireylerin tutum ve kanaatlerinin etkilediğini söylerler. Partileri, hükümetler, çıkar grupları medyanın yayınladığı haberler aracılığı ile güçlenmekte ve etki alanını büyötmektedir. Bu bakış açısı medyanın verdiği haberlerde, bilginin yanında insanları etkileme gücünün varlığına işaret eder (McQuail, Windahl, 2005:110).

Toplumsal sistemin iki önemli aktörleri medya ve siyasettir. Sistem içerisinde birbiriyle sıkı bir ilişki içerisinde olan bu iki aktörden olan medya, siyasetin konuları ile ilgili haber ve bilgileri dolaylı olarak aktarır. Medyanın sunduğu imajla bireyler siyasal süreçlerle ilgili fikir sahibi olurlar. Bireylerin zihin dünyasında oluşan bu imaj aynı zamanda kişilerin kanaatlerini de yönlendirmektedir.

Bu tartişmalardan hareket edersek burada medyanın toplumu ve siyaseti temsil edip etmediği sorunsalı ortaya çıkar. Bireylerin siyaseti denetlemesi doğal olarak liberal yaklaşıma göre “dördüncü güç” olarak nitelenen medya aracılığı ile yapılmaktadır. Medyanın bu görevi yerine getirebilmesi ancak doğru ve yeterli bilgilendirmeye mümkün olur. Son dönemde yapılan araştırmalar medyanın bu görevini hakkıyla yerine getirmediği sonucunu ortaya çıkarmıştır (Damlapınar, 2005: IX-X).

Damlapınar’ın tespitlerinden hareket edilirse, medyanın olumlu anlamda yönlendirme fonksiyonunu yerine getirememesi denetleme sorununu ortaya çıkardığı gibi yanlış kanaatlere de kapı aralaması kaçınılmaz olur.

Medyanın yönlendirme fonksiyonları özellikle seçim zamanlarında ortaya çıkar. Aslında bu yönlendirme çift yönlü bir süreçtir. Hem siyasi partiler kendi fikirlerini medya aracılığı ile kamuoyunu bilgilendirir ve yönlendirirler, hem de gerek haberi yazan muhabirler (haberın konu seçimi ve üslup ile), gerekse köşe yazarları (konuyu ele alış şekilleri ve olumlu/olumsuz yorumları ile) kendi fikirlerini siyasi partileri kullanarak kitlelere ulaştırır. Bu bakımdan medya, kitleleri bilgilendirdiği gibi yönlendirme fonksiyonunu da taşır.

Araştırma bağlamında ise; basın açıklaması olarak ele alınan unsurun, gazetenin yayın politikası gereği bazı noktaları ön plana çıkarılır. Veya basın açıklaması içinde bahsedilen konulardan sadece biri ön plana çıkarılarak, gündem bunun üzerinden oluşturulur. Okuyucunun dikkati sadece bu alana çekilmeye çalışılır. Gazete burada sadece vermeyi isteği yönü okuyucusuna iletir. Bu tutum bazen de “değerli” bir olayı “değersiz”, “değersiz” bir olay “değerli” gibi göstermekle ortaya çıkar. Bu etki çoğu zaman kitleyi yönlendirme biçiminde kendini hissettirir. Tutum ve kanaatler etkileme hedefiyle açıklama tamamen haber olarak değer kazanmaz, “görülmez” veya bir kısmı üzerinde vurgu yapılır. Bazen de açıklamanın bir kısmını gazete kendi yorumunu da katarak okuyucuya ulaştırır.

1.7.5. Türk Medyasına Bakış ve Medyada Tekelleşmenin Sonuçları

Uzun'a göre kapitalist sistemde kurulan medya düzeninde piyasa mekanizması ile etik uygulamaların bağdaşıp bağdaşmayacağını sorununa önem kazandırmıştır. Medya sektöründeki büyük kuruluşlar birbirleriyle rekabet ederken diğer iş alanlarındaki ortaklıkları birbirlerine karşı mesafeli davranmalarını gerektirmiştir. Dolayısıyla aralarındaki değişen roller rekabet sınırları içerisinde durmalarını sağlamıştır (Uzun, 2009: 104-105).

Burada Uzun'un tespitlerinin doğru olup olmadığı bir yana medya düzeninde devlet tekeli durum farklı mı olurdu sorusu sorulmalıdır.

Örneğin Bourdieu tekelleşmenin hayata geçmesinin farklı güç gruplarınca medyanın kendi çıkarları doğrultusunda kullanmasının önünü açacağını altını çizer. Sermaye sahipleri ekonomik açıdan, devlet ise birçok konuda yasal yaptırımlarla medyayı baskı altında tutar. Basını baskı altında tutan iktidar veya güç sahipleri simgesel güçlerle bunu farklı alanlarda gösterdiği gibi eylem ve kararlarında medyaya müdahale eder (Bourdieu, 2000: 78-79).

Kaya ise sermaye yoğunlaşmasının sadece medya alanında olmadığını söyler ancak medya ile diğer alanların bir tutulamayacağını ifade eder. *“Medya alanının özelliği nedeniyle böyle yoğunlaşmaların toplumsal açıdan olası sonuçları göz önüne getirildiğinde medyada tekelleşme eğilimlerinin başka ekonomik alanlardaki gelişmelerle bir tutulmayacağı kolayca anlaşılabilir”* (Kaya, 2009: 142-143).

Türk basın tarihinin başlangıcı olarak kabul edilen 1831 tarihinden itibaren medyada tekelleşmeden söz edilebilir. Yaklaşık 170 yıllık bir süreçte basının büyük bir kısmının devlet denetimi altında kaldığı bilinmektedir. Türk basını 1950-1970 yılları arasında yeni anlayışla kabuk değiştirmeye başlamıştır. Babadan oğla geçen Türk basın tarihi yine bu yıllardan itibaren değişime uğramaya başlamıştır. Bu yıllardan sonra yeni teknolojilerinde değişmesiyle birlikte basın alandan yapılan yatırımlar artmış gazete içeriği ve kalitesi de değişmeye uğramıştır. Buna bağlı olarak da reklam pastası, haberleşme, ulaştırma gibi unsurları bünyesinde

bulundurarak gazetecilikten daha fazla para kazanmayı sağlamıştır. Özellikle 1980'lerden sonra medya kuruluşları medyayı bir silah olarak kullanmış sektörün önünün giderek açılmasını sağlamış ve para savaşı kızışmıştır (Tokgöz, 2000: 31-33).

Özellikle Cumhuriyetin ilanından sonraki dönemde medyanın her geçen gün biraz daha gelişme yönünde ivme kazanması çeşitli iktidar gruplarının medya üzerinden kendi ideoloji ve etkinliklerini anlatması ve yine özellikle son zamanlarda darbe ve ihtilallerin gerekçelerinin haklı gösterilmesi medyayı bir güç odağı haline getirmiştir.

Büyük sermaye gruplarının aynı anda medya sektörüne girmeleri Türkiye'nin siyasi ve toplumsal yapısını etkilemiştir. Bunun sonucunsa "medya kavgaları" olarak adlandırılan yeni bir kavram ortaya çıkmıştır. Geçmişte "basın kavgaları"na benzer bir durumdur. Fakat geçmişteki basın kavgaları gazetecilerin genellikle siyasi konularda veya kişisel nedenlerden dolayı polemiğe girmeleri ile alakalıdır. Yani bu kavgalar "fikir ve tutum" farklılıklarından ortaya çıkmaktadır. Günümüzde ise "medya kavgaları" firmalar arasındaki "çıkar çatışmaları" nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Kaya, 2009: 249-250).

Tarihsel süreçten geline nokta büyük sermaye sahiplerinin ilgisini çeken basının onların elinde farklı çıkarlar için kullanılması kaçınılmaz olmaktadır. Medya sahipliği sermaye sahiplerinin eline geçince aslında medyanın görevi ve işlevleri anlamında değişik eksikliklerinde meydana çıkmasını beraberinde getirmiştir.

1.8. Basın Bülteni

Basın bülteni bir olay, faaliyet, etkinlik gibi gelişmeleri içeren, haber değeri taşıyan bilgi verici yazılı metinlerdir. Bir başka ifade ile kurumun faaliyetleri hakkında periyodik olarak basın kuruluşlarına gönderilen duyurular olarak da tanımlanabilir. Basın bülteni kurumla ilgili faaliyetleri hakkında basını bilgilendirir ve basınla ilişki kurulan yaygın yöntemlerden biridir. Haftalık olduğu gibi aylık olarak da hazırlanan basın bültenleri yeni bir gelişme ile ilgili da zamana bağlı olmaksızın

çıkarılabilir. Basına gönderilen bültenler güncel nitelik taşımali ve basın organlarına sabah saatlerinde ulaştırılmalıdır (Browne, 2000: 94).

Basın bültenleri kurumla ilgili gelişmeleri takip eden muhabirlerin daha kolay takip etmeleri ve yorumlamaları açısından önemlidir. İçerik bakımından haber özelliği ve haber unsurları taşıyan bültenler kurumların basın ve halkla ilişkiler birimleri tarafından hazırlanır. Hemen her konuda yazılan basın bültenlerinin uygulamada en sık görülen örnekleri, ürün veya kuruluşla ilgili değişiklikleri aktaran duyurular, yönetimde yaşanan değişiklikler ve yapılan konuşma metinleriyle ilgili olanlarıdır.

Bu araştırmanın kapsamına girmeyen basın bültenleri tüm devlet kurumlarında olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı tarafından da sık kullanılmaktadır. Herhangi bir olayla ilgili açıklama, tebrik, yıl dönümü, Cumhurbaşkanlığı makamından atama gibi birçok alanla ilgili gelişmelerde basın kuruluşlarına basın bülteni gönderilir. Aynı zamanda basın bülteni kurumun internet sitesinde yayımlanır.

1.9. Basın Duyurusu

Basın duyurusu kurumların etkinlikleri ile ilgili bilgi verici metinlerdir. Devlet kurumları veya özel kurumlardan basın kuruluşlarına gönderilen bu metinler basına davet metinleridir. Basın duyuruları, basın bültenleri gibi haber unsuru taşıyan metinler değildir. Duyuru ve davet metinleridir. Kuruluşun ismi, etkinlikle ilgili temel bilgi içeren bu metinlerde etkinliğin gerçekleşeceği saat yer alır.

Bu araştırmanın kapsamına girmeyen basın duyurularına örnek olarak Cumhurbaşkanı'nın günlük programı ile ilgili basın gönderilen bilgi metinleridir. Cumhurbaşkanlığı Basın Merkezi tarafından basın kuruluşlarına gönderilen duyuru metninde saatleri ile birlikte Cumhurbaşkanı'nın günlük programı hakkında bilgiler yer alır.

1.10. Basın Toplantısı

Önemli bir konuda kamuoyunu bilgilendirmek, açılış, toplantı, temel atma gibi kamunun dikkatinin çekilmesine yönelik faaliyetlerde basının davet edildiği,

ilgili kişinin basının önünde konuştuğu toplantılar basın toplantısı olarak adlandırılır.

Kamu ve özel sektör kuruluşlarının mesajlarının iletilmesinde etkili bir yöntem olan basın toplantıları bir ekip tarafından organize edilir. Basın toplantıları, basın bülteni olarak değerlendirilemeyecek kadar önemli olaylar söz konusu olduğunda devreye girer. Basın kuruluşların davet edilmesi, çalışacakları ortamın yeteli hale getirilmesi, gazetecilerin ağırlanması gibi bir dizi çalışmanın olduğu basın toplantılarına konunun uzmanı gazeteciler çağırılır (Browne, 2000: 95)

Araştırma kapsamında değerlendirirsek Cumhurbaşkanı'nın basın toplantısına basın duyurusu ve internet sitesi aracılığı ile Cumhurbaşkanlığı muhabirleri davet edilir. Basın ve Halkla İlişkiler biriminin organize ettiği basın toplantısının mekânı olarak belirlenen yerde çalışmalar yürütülür. Gazetecilerin gelişi, salonda yer almaları, çalışmalarını sürdürebilmeleri için gerekli teknik altyapıyı sağlamak bu faaliyetlerin içerisinde. Sonrasında salon hazır olduğunda Cumhurbaşkanı davet edilir ve basın toplantısı gerçekleşir. Basın toplantılarında konuşmacı konuşmasını bitirdikten sonra gazeteciler tarafından konuyla ilgili veya başka konuları içeren sorular sorulması muhtemeldir. Bu konuda da gerekli ön çalışma ilgili birimler tarafından koordine edilir. Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir konuda gazetecilere yaptığı açıklama basın açıklamaları olarak adlandırılabilir. Basın toplantısını da içine alan basın açıklamalarının basın toplantısından farkı önceden açıklama ile ilgili bir organizasyonun yapılmamasıdır. İleriki bölümlerde haberin vesilesi değişkeninde görüleceği gibi basına açıklama basın toplantısı şeklinde olabileceği gibi günlük programlar icra edilirken de gerçekleşebilir.

2. BÖLÜM

CUMHURBAŞKANLIĞI BASIN AÇIKLAMALARI (CBA) VE GAZETELERDEKİ HABER DEĞERİ: HÜRRİYET, SABAH, SÖZCÜ VE ZAMAN ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ

2.1. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklamalarının (CBA) Değişkenlerine İlişkin Bulgular

Çizelge 2.1. CBA'nın Yıllara Göre Dağılımı

	n	%
2010	21	13,6
2011	61	39,6
2012	68	44,2
2013	4	2,6
Toplam	154	100,0

Yapılan 154 Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklamasının (CBA) yıllara göre dağılımı incelendiğinde, %13,6'sı 2010 yılında, %39,6'sı 2011 yılında, %44,2'si 2012 yılında yapılmış iken %2,6'sı 2014 yılında yapılmıştır. Ağustos 2010 ile Şubat 2013 arasındaki zaman dilimi araştırmaya konu olduğundan dikkat çekilmesi gereken yıllar 2011 ile 2012 yıllarıdır. 2011 yılı ile 2012 yılı arasındaki basın açıklamalarının oranları bağlamında önemli bir fark bulunmamaktadır. Basın açıklamalarında yıllara göre bir farkın olmadığı yoğunluk olarak iki yılında birbiri ile eşdeğer olduğu saptaması yapılabilmektedir.

Çizelge 2.2. CBA'nın Aylara Göre Dağılımı

	n	%
Ocak	18	11,7
Şubat	12	7,8
Mart	19	12,3
Nisan	12	7,8
Mayıs	8	5,2
Haziran	10	6,5
Temmuz	8	5,2
Ağustos	9	5,8
Eylül	13	8,4
Ekim	9	5,8
Kasım	20	13,0
Aralık	16	10,4
Toplam	154	100,0

CBA aylara göre tasnif edildiğinde dağılım farklılıkları olduğu görülmüştür. Özellikle yaz aylarında açıklamaların sayısında bir düşme olduğu saptanmıştır. Bunun sebebi olarak yaz aylarında Meclis'in açık olmaması, basın gündeminin kış aylarına göre daha az olması, Cumhurbaşkanının günlük programlarının yaz aylarında hafiflemesi gibi faktörlerin etkili olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı tarafından yapılan açıklamaların kış aylarına göre yaz aylarında sayı olarak azaldığı dikkate değer bulunmuştur.

Çizelge 2.3. CBA'nın Günlere Göre Dağılımı

	n	%
Pazartesi	32	20,8
Salı	18	11,7
Çarşamba	25	16,2
Perşembe	22	14,3
Cuma	35	22,7
Cumartesi	10	6,5
Pazar	12	7,8
Toplam	154	100,0

CBA'nın günlere göre dağılımları incelendiğinde, %20,8'i Pazartesi günü, %11,7'si Salı günü, %16,2 Çarşamba günü, %14,3' ü Perşembe günü, %22,7'si ise Cuma günleri yapılmıştır. Cumartesi günü yapılan açıklamaların oranı %6,5 iken, Pazar günü yapılan açıklamaların oranı %7,8'dir. Bu rakamlardan hareketle

açıklama sayısında tatil günleri yani Cumartesi ve Pazar bir düşüş gözlenmiştir. Hafta sonu tatili olan Cumartesi ve Pazar günlerinde yaşanan bu düşüş tabloda ne bir şekilde görülmektedir.

Çizelge 2.4. CBA'nın Konularına Göre Dağılımı

	n	%
İç Politika	86	33,5%
Dış Politika	83	32,3%
Terör Olayları	33	12,8%
Yargı	30	11,7%
Diğer	25	9,7%
Toplam	257	100,0%

Yapılan CBA'nın %33,5' i iç politika konularını, %32,3'ü dış politika, %12,8'i terör olaylarını, %11,7'si yargı, %9,7'si ise diğer konular içermektedir. İç politika ve dış politika açıklamalarının toplamı yüzde 65'lik bir paya sahip olmuşlardır. Toplamda verilen sayı 257 olarak görülmektedir. Toplam 154 açıklamasının içinde bulunan konu sayısı farklı olduğu için değerlendirmeye toplamda 257 konu girmiştir.

Çizelge 2.5. CBA'nın Vesilelerine Göre Dağılımı

	n	%
Basın Toplantısı	60	39,0
Resmi Ziyaretler	12	7,8
Çankaya Köşkü'nde Kabul	17	11,0
Günlük Program	65	42,2
Toplam	154	100,0

Yıllara, aylara ve günlere dağılımdan farklı olarak bundan sonra ayrıntılı olarak incelenecek faktörler daha çok tercihlere göre değişen faktörlerdir. Örneğin yapılan basın açıklamalarının vesileleri incelendiğinde %39'unun basın toplantısı, %7,8'i resmi ziyaret, %11'i Çankaya Köşkü'nde kabul iken %42,2'sini ise günlük program oluşturmaktadır. Günlük program başlığı incelendiğinde daha çok Cumhurbaşkanı'nın yurtiçi gezileri dikkati çekmektedir. Cumhurbaşkanı'nın yurtiçi ziyaretlerinde basınla teması daha fazla olmaktadır ve gazeteciler gündeme ilişkin Cumhurbaşkanı'dan açıklama alabilmektedir. Cumhurbaşkanı da oranlarda

görülebileceği üzere açıklamalarının yarısına yakını bu temaslar esnasında yapmıştır.

Bir diğer dikkati çeken dağılım basın toplantılarıdır. Çankaya Köşkü'nde ve yurtdışına gidiş-geliş esnasında yapılan basın toplantıları adından da anlaşılacağı üzere doğrudan basına yöneliktir. Dolayısıyla yüzde 40'a yakın bir yoğunluğun normal olarak nitelendirilmesi yanlış olmayacaktır. Cumhurbaşkanı'nın özellikle açıklama yapmayı tercih ettiği Çankaya Köşkü'nde Kabul kategorisinin oranı % 11 olarak ortaya çıkmıştır. Oranlara bakıldığında resmi ziyaretler yani yurtdışında Cumhurbaşkanı genel olarak gündeme ilişkin açıklama yapmamayı tercih etmiştir.

Çizelge 2.6. CBA'nın Yerlerine Göre Dağılımı

	n	%
Yurt İçi	138	89,6
Yurt Dışı	16	10,4
Toplam	154	100,0

CBA'yı yerlerine göre incelediğimizde % 89,6'sı yurtiçinde yapılmış iken kalan %10,4'ü yurtdışında yapılmıştır. Bir başka ifadeyle toplam basın açıklamaları içindeki 138 basın açıklaması yurtiçinde, 16 basın açıklaması ise yurtdışında yapılmıştır. Bu başlıkta yorum yapılmasını imkânsız kılan bir oran dikkati çekmiştir. Açıklamaların vesilesi başlığında incelediğimiz gibi Cumhurbaşkanı yurtdışında basın mensuplarına gündeme ilişkin bir değerlendirme yapmayı tercih etmemiştir.

Çizelge 2.7. CBA'ya Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliğine Göre Dağılımı

	n	%
Olumlu	106	45,1%
Olumsuz	66	28,1%
Nötr	63	26,8%
Toplam	235	100,0%

CBA'ya konu olayın menfi/müspet niteliği incelendiğinde, %45,1'i olumlu, %28,1'i olumsuz, %26,8'i ise nötr 'dür. Yine 154 açıklamanın içinde bulunan farklı konular ikili kategori şeklinde işaretlenmiştir. Örneğin üç konu var ve bunların hepsi de farklı bir seçeneği içeriyorsa bütün kategoriler işaretlenmiştir. Buradan hareketle; Cumhurbaşkanı'nın olumlu olarak nitelenen unsurları barındıran

açıklamalarının oranı % 45,1'dir. Bu oranın yaklaşık olarak açıklamaların yarısına karşılık gelmektedir. Kalan % 28,1 olumsuz, % 26,8'lik kısmı ise nötr olarak değerlendirilmiştir.

Çizelge 2.8. CBA'da Yer Alan Konu Oranlarına Göre Dağılım

	n	%
1	70	45,5
2	33	21,4
3	30	19,5
4	10	6,5
5	5	3,2
6	3	1,9
7	2	1,3
10	1	0,7
Toplam	154	100,0

CBA'da yer alan konu oranlarının dağılımı incelendiğinde, açıklamaların yarısına yakını %45,5 oranında tek bir konu içermektedir. %21,4'ü iki konudan, %19,5'i üç konudan oluşurken, 4 konudan oluşan açıklamaların oranı %6,5'dir. Açıklamaların %7,1'i ise 5-10 sayıda konu içermektedir.

Dağılımda en fazla dikkati çeken unsur, açıklamaların yarısına yakınının tek konu içermesidir. Anlaşılabacağı üzere Cumhurbaşkanı açıklamalarında doğrudan mesajını vermek gibi amaç taşımaktadır. Birden fazla konuya girmeyerek konunun önemini vurgulamış ve doğrudan mesajını vermeyi tercih etmiştir. Birden fazla açıklama yapılması basın açısından farklı konuların haberleştirilmesi ve dikkatin birçok alana çekilmesine yol açmaktadır. Açıklamaların yarısına yakınında mesaj nettir, doğrudan konu ile ilgili değerlendirme dikkate sunulmuştur. Açıklamanın 2 veya 3 konu barındırması yaklaşık olarak % 20'şerlik paya ulaşmaktadır.

2.2. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklamalarının Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman'da Haber Değeri Bulguları

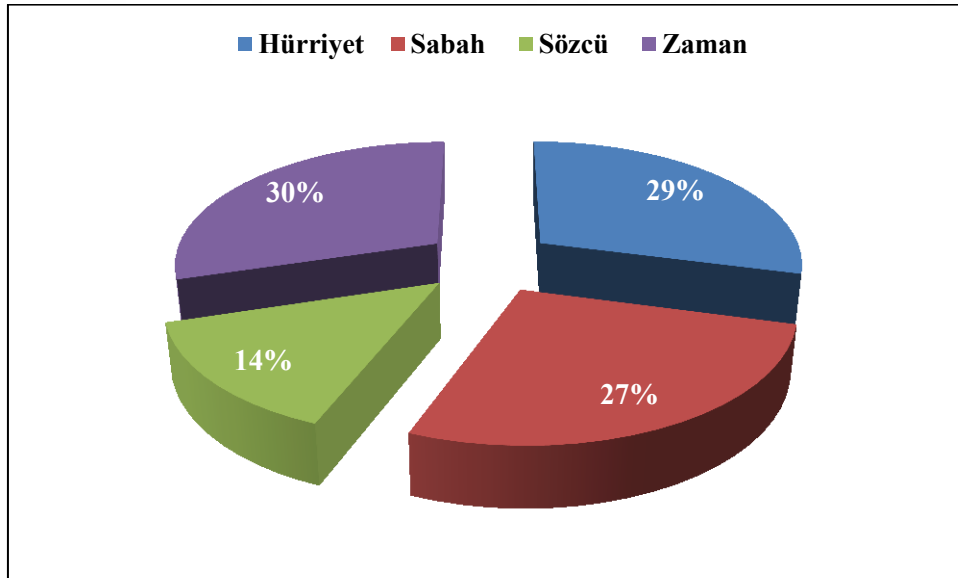
Cumhurbaşkanı tarafından yapılan 154 açıklamanın gazetelerde yer alan haber oranları incelendiğinde orana göre sıralanırsa Zaman'da 135, Hürriyet'te 132, Sabah'ta 122, Sözcü'de ise 65 adet haber yayımlanmıştır. Haber Değer Teorileri ve Haberde Objektiflik bakımından bu oranlarla ilgili veriler konu

başlıklarına göre irdelenecektir. 154 açıklama üzerinden haber oranları aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Çizelge 2.9. Gazetelerin Haber Oranları

Gazete Adı	Haber sayısı
Hürriyet	132
Sabah	122
Sözcü	65
Zaman	135

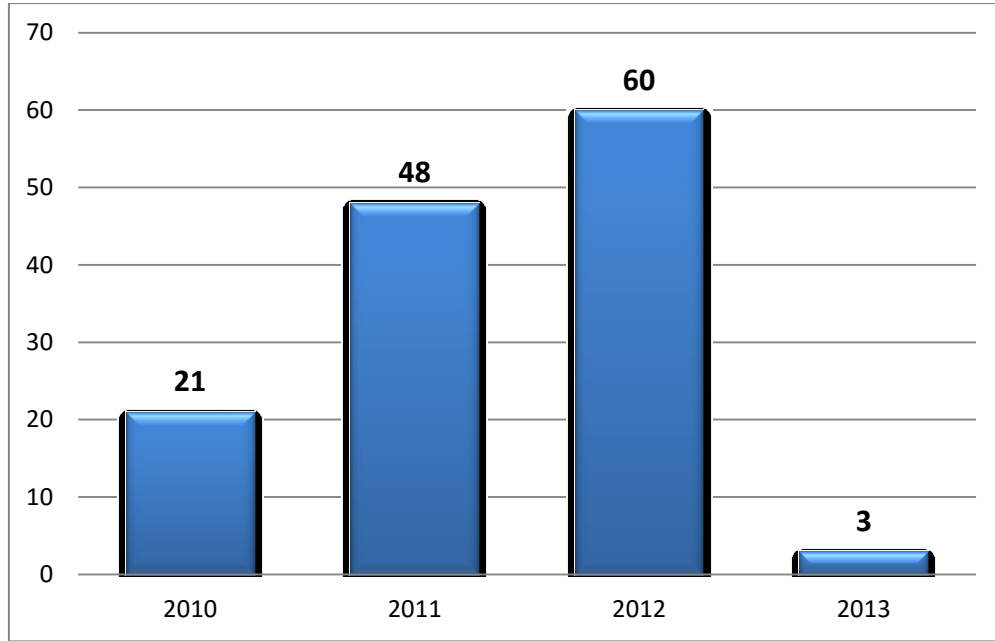
Yine yüzdelerle gazeteslerde ne kadar yer bulduğu ile ilgili grafik aşağıdaki gibidir.

Grafik 2.1. Gazetelerin Haber Oranları

Gazetelerdeki haber sayıları yukarıda görüldüğü gibidir. Aşağıda gazeteler alfabetik sıraya göre ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

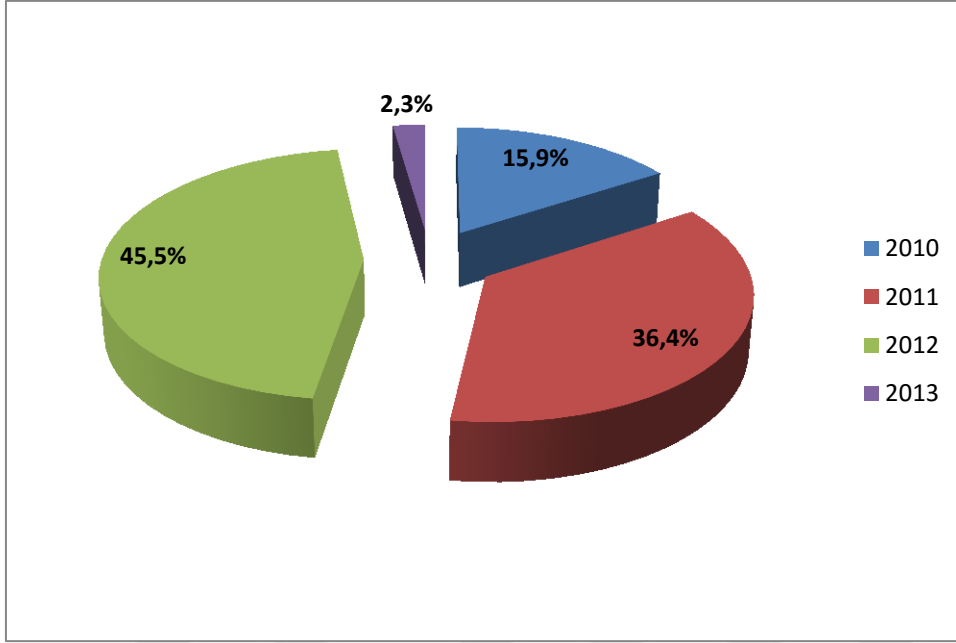
2.2.1 Hürriyet

Şekil 2.1. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Yılı

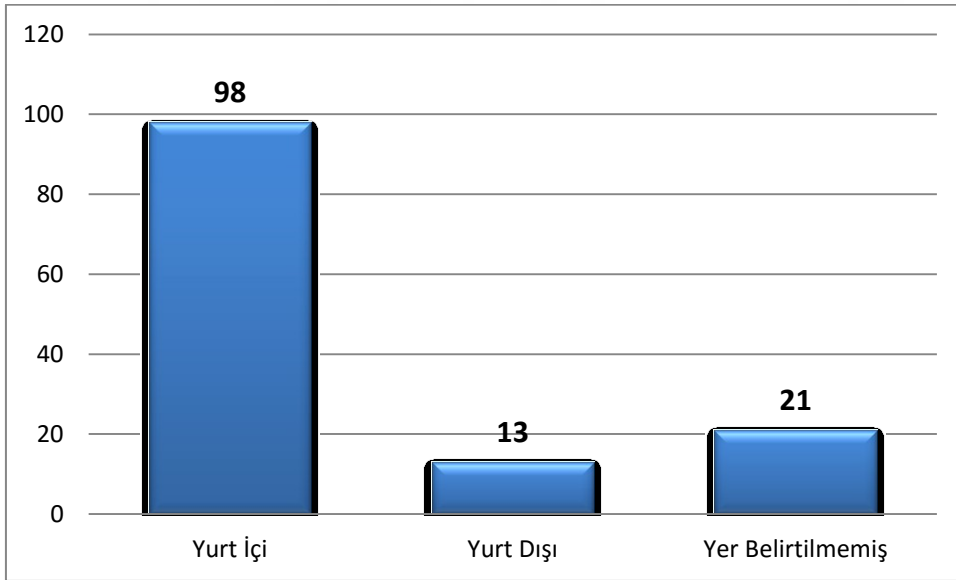
Hürriyet'te yayımlanan haberlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde haberlerin %15,9'u 2010 yılında, %36,4'ü 2011 yılında, %45,5'i 2012 yılında, %2,3'ü ise 2013 yılında yayımlanmıştır. Bu grafik incelenirken hatırlanması gereken en önemli unsur açıklamaların yıllara göre dağılımının ne olduğudur. Araştırma 2010 yılında başlayıp 2013'te sona ermekle birlikte tam olarak ele alınan yıllar 2011 ve 2012 yıllarıdır.

2011 ve 2012 yıllarında yapılan açıklama verileri dikkate alındığında açıklama değerlerinde gözle görünür bir farklılık olmadığı saptaması yapılabilir (2011: 61, 2012: 68). Bu değerlerden hareketle basın açıklamalarının Hürriyet'te haber olarak yer almasında ufak bir farklılık göze çarpmaktadır. Oran olarak 2012'de yapılan açıklamalar gazetede daha fazla yer almıştır. Buradaki küçük farklılık gazete gündeminin yoğunluğu, farklılığı, siyasi gündem, toplumsal gündem vb. gibi sebeplerle rahatlıkla açıklanabilir.

Grafik 2.2. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Yılı

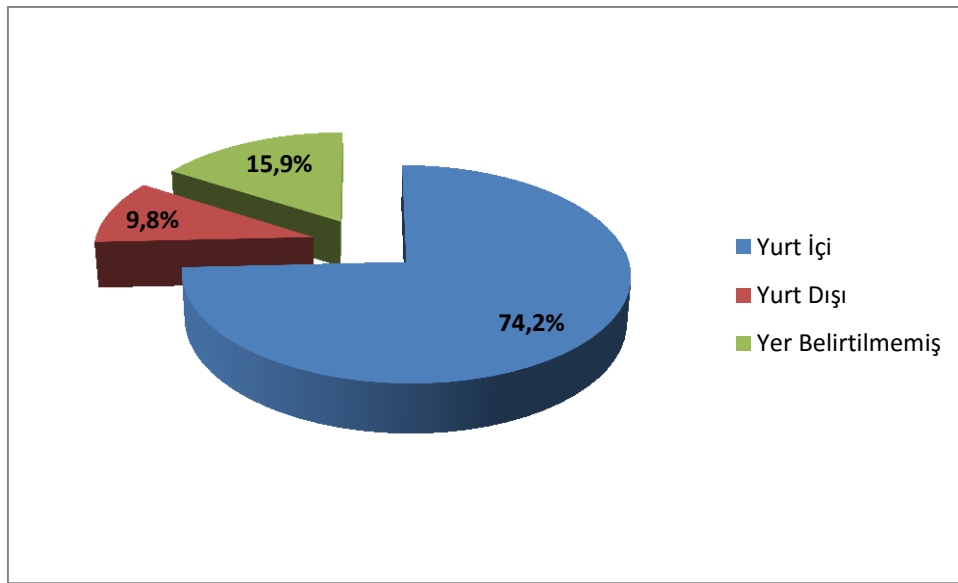
Hürriyet'te verilen haberlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde haberlerin %15,9'u 2010 yılında, %36,4'ü 2011 yılında, %45,5'i 2012 yılında, %2,3'ü ise 2013 yılında yayınlanmıştır.

Şekil 2.2. Hürriyet'te Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

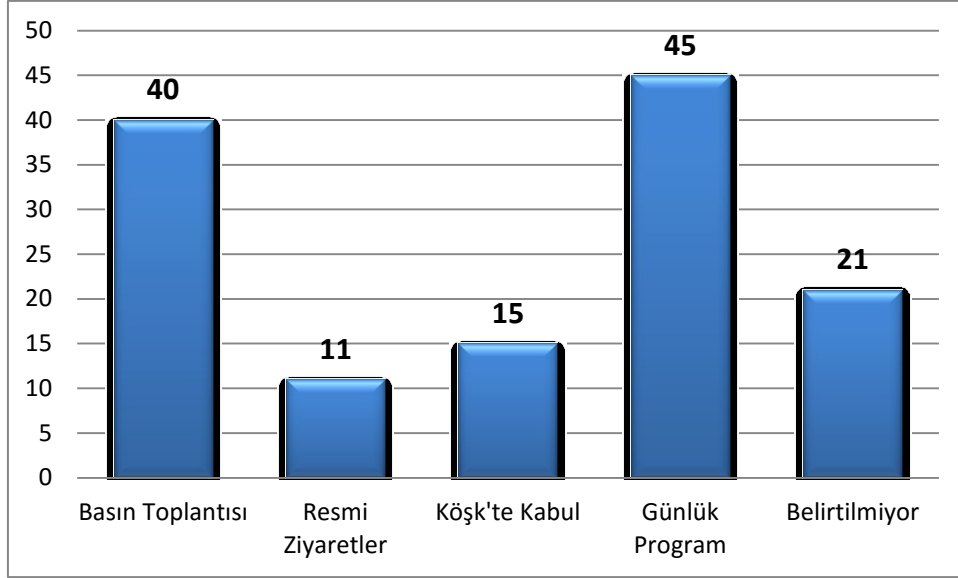
Araştırmaya konu olan açıklamalarının yaklaşık % 90'ı yurtiçinde yapılmıştır. Kalan % 10'luk kısmı ise yurtdışında yapılmıştır. Basın açıklamasının yerinin haberde belirtilip belirtilmediği maddesi ele alındığında Hürriyet'te çıkan toplam 132 açıklamanın % 84'ünde yer belirtilmiştir. Haberde açıklamanın nerede

yapıldığı ile ilgili okuyucuyu bilgilendirici ifade yer almış veya doğrudan haber metninin altına konum bilgisi eklenmiştir. Yurtdışında yapılan basın açıklamaları haberleştirildiğinde genel yer bildirimi yapılmıştır. Haberlerde yurtdışında yapılan açıklamaların nerede yapıldığı ile ilgili net bilgi mevcuttur. Haberde yer bilgisinin olmadığı haber oranı ise % 16'lık bir değerde kalmıştır. Haberler ayrı ayrı incelendiğinde görülmüştür ki; gazete muhabiri açıklamayı yerinde izledi ise yer bilgisi genel olarak haberde yer almıştır.

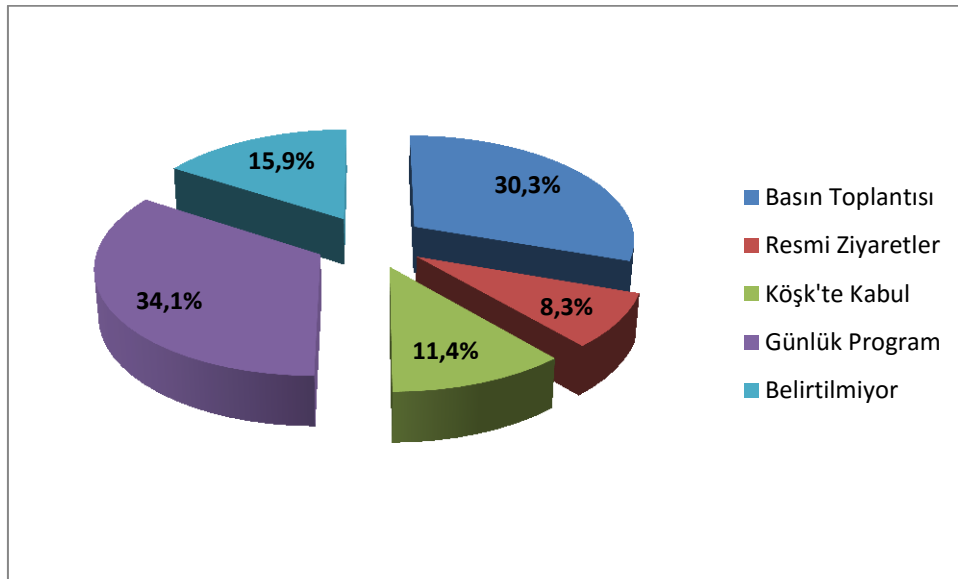
Grafik 2.3. Hürriyet'te Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

Hürriyet'te yayınlanan haberlerin %74,2'si yurtiçi, %9,8'i yurtdışı kaynaklı iken yeri belirtilmeyen haberlerin oranı %16'dır.

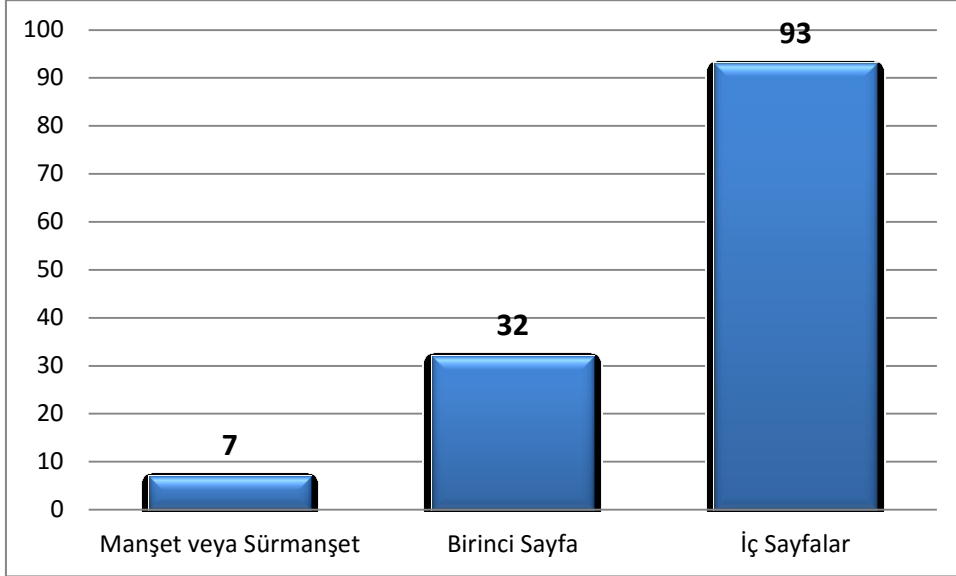
Şekil 2.3. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Vesilesi

Hürriyet'te yayınlanan haberlerin %30,3' ü basın toplantısı, %8,3'ü resmi ziyaretler, %11,4'ü Çankaya Köşk'ünde kabul, %34,1'i günlük program iken %15,9' u belirtilmemiştir. Bu başlıktaki haberin vesilesi genel olarak açıklamaların vesilesi ile örtüşmektedir. Bu grafikten haber değeri ile ilgili bazı ayrıntılar da görülebilmektedir. Hürriyet'te Cumhurbaşkanı'nın basın toplantıları ve resmi ziyaretlerde yaptığı açıklamalar genel olarak yer bulmuştur. Ancak basın toplantısı ve günlük program olarak kodlanan açıklamalar üçte iki (2/3) oranında haber olarak gazetede yer almıştır.

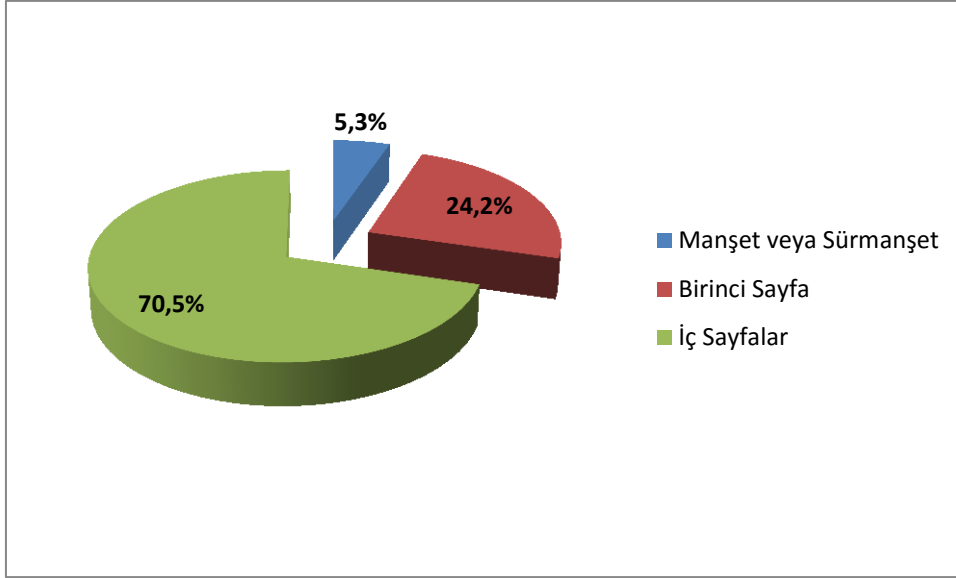
Grafik 2.4. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Vesilesi

Hürriyet'te yayınlanan haberlerin %30,3' ü basın toplantısı, %8,3'ü resmi ziyaretler, %11,4'ü Çankaya Köşk'ünde kabul, %34,1'i günlük program iken %15,9' u belirtilmemiştir.

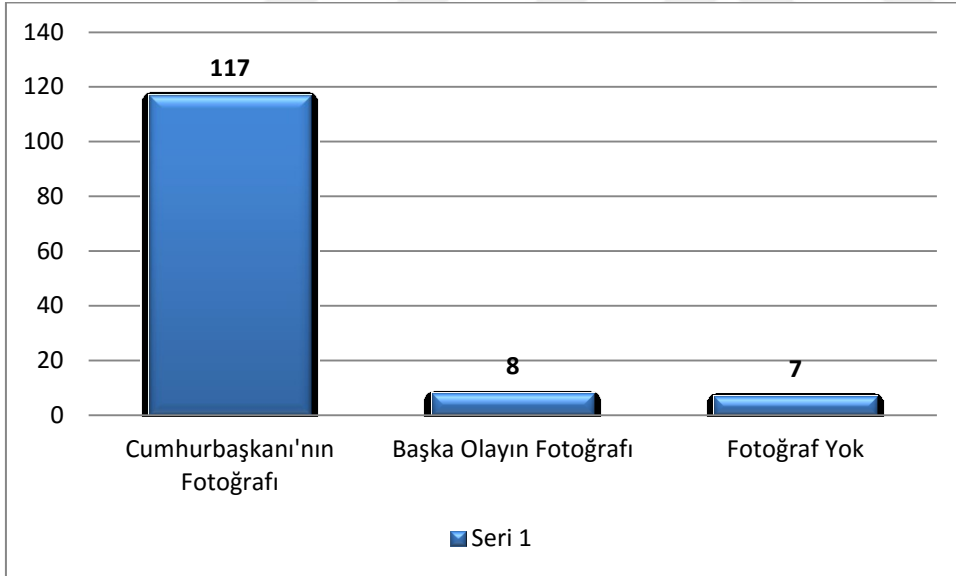
Şekil 2.4. CBA'nın Hürriyet'te Yer Aldığı Sayfa Konumu

Haber değer teorileri bağlamında haberin gazetedeki konumu açıklayıcı bilgiler vermektedir. Gazetenin habere yaklaşımı bu grafiklerde rahatlıkla görülebilmektedir. Hürriyet toplam 132 haberin 7'sini manşet veya sürmanşet olarak değerlendirmiştir. Toplam 7 haber yüzdelik dilim olarak %5,3'lük bir orana karşılık gelmektedir. Yine 32 haberi Hürriyet birinci sayfasından görmüştür. Birinci sayfada görülen haberlerin tamamına yakınının iç sayfada ayrıntıları mevcuttur. Açıklamaların çoğu iç sayfalar da haberleştirilmiştir. 132 haberin toplam 93'ü iç sayfada yer almıştır. Aşağıda bu oranları gösteren grafikte oranlar net olarak görülebilmektedir.

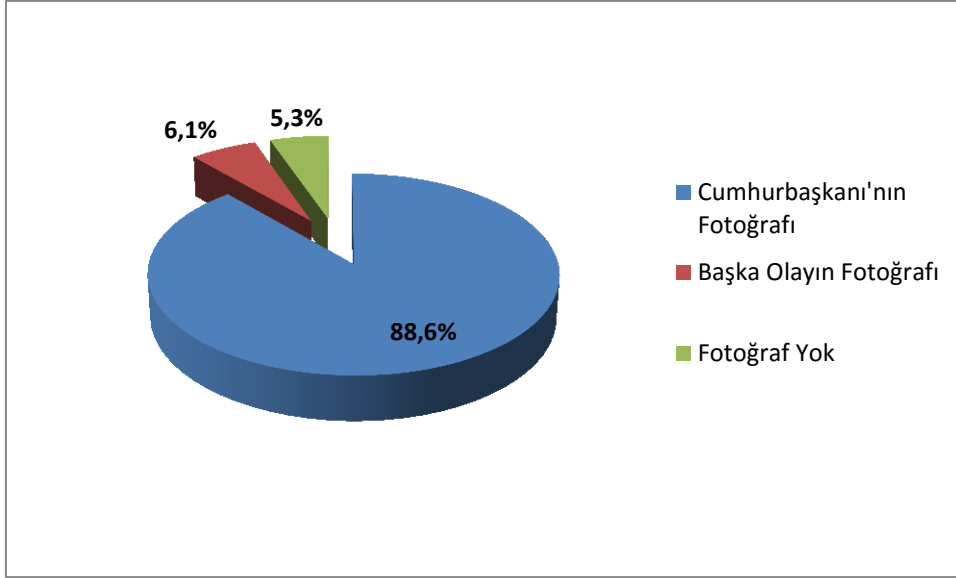
Grafik 2.5. CBA'nın Hürriyet'te Yer Aldığı Sayfa Konumu

Hürriyet'te haberlerin %5,3'ü manşet veya sürmanşet, %24,2'si birinci sayfa, %70,5'i iç sayfalardan verilmiştir.

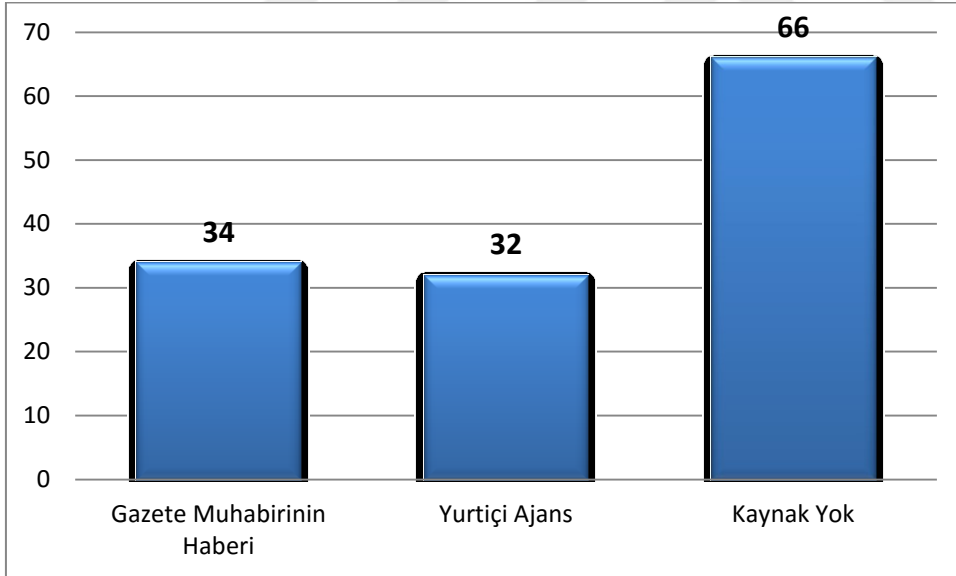
Şekil 2.5. Hürriyet'te Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

Hürriyet'te haberlerin %88,6'sı Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafını, %6,1'i başka olayın fotoğrafını içerirken %5,3'ü fotoğraf içermemektedir. Hürriyet % 88 oranında Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafını kullanmıştır. Başka bir olay kişinin fotoğrafının kullanılma oranı % 6'dır. Haberde fotoğrafın kullanılmaması sadece 7 haberde görülmüştür. Bunun toplam haberlere oranı ise % 5 olmuştur.

Grafik 2.6. Hürriyet'te Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

Hürriyet'teki haberlerin %88,6'sı Cumhurbaşkanı' nın fotoğrafını, %6,1'i başka olayın fotoğrafını kullanırken %5,3' ünde fotoğraf kullanılmamıştır.

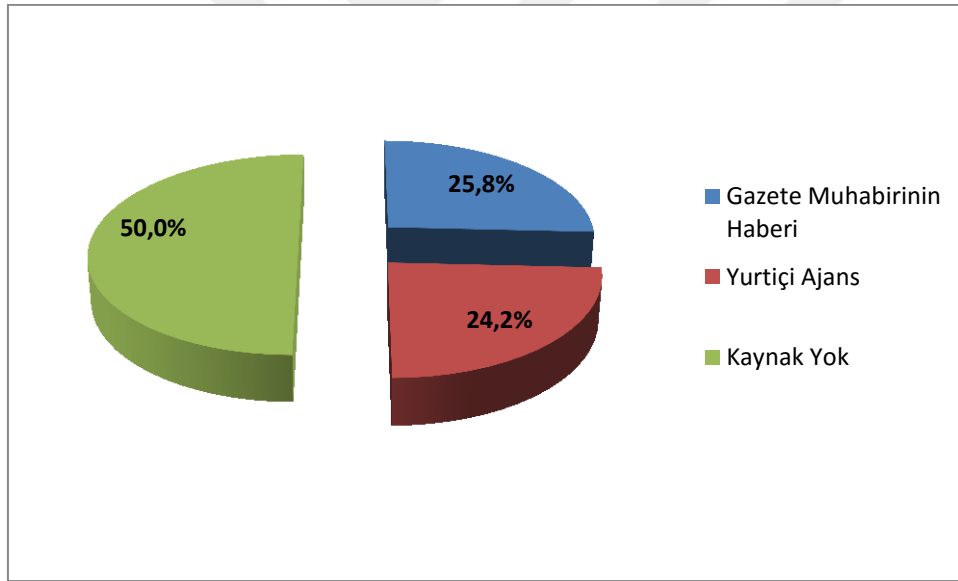

Şekil 2.6. Hürriyet'te Yayımlanan Haber Alındığı Kaynak

Haberin kaynağı şüphesiz ki haberin yayımına doğrudan etki eden bir etmendir. Gazetenin kendi muhabirinin izlediği haber ile izlemeden yapılan haber arasında genel olarak nitelik farkından söz edilebilir. Hürriyet'teki haberlerin yaklaşık olarak %25,8' i gazete muhabirinin haberi, %24,2'si yurtiçi ajans haberinin iken %50'sinin kaynağı bulunmamaktadır.

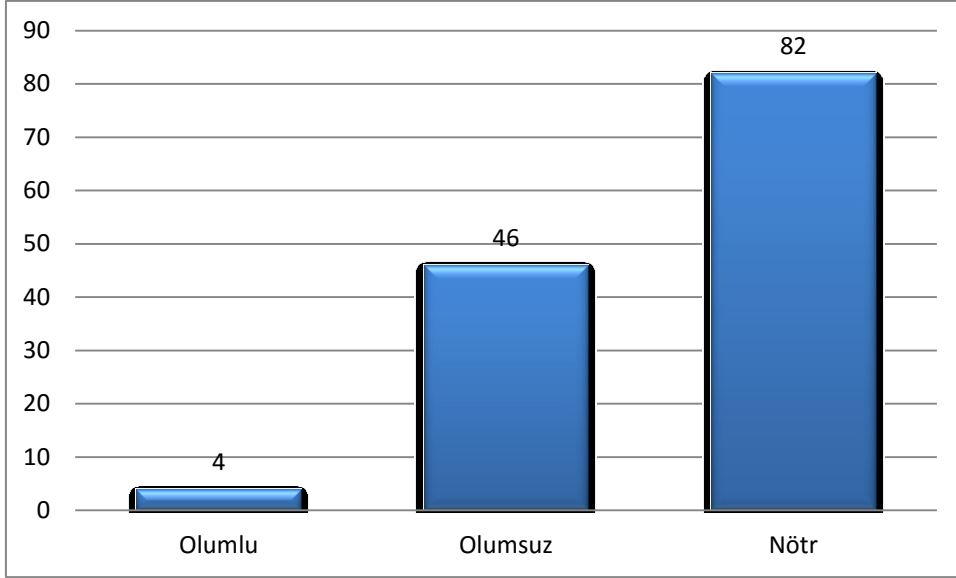
Hürriyet'te yayınlanan 132 haberin % 25'ini kendi muhabiri izlemiştir. Muhabirin takip ettiği açıklamalarının toplamına yakını haber olarak gazetede yer bulmuştur. Başka bir ajanstan alınan haberlerin oranı yine %25'iken, gazete yayımladığı haberlerin yarısında kaynak belirtmemiştir.

Haberlerin ajanslardan veya başka kitle iletişim araçlarından derlendiği çok açık olarak bilinse de kaynak belirtmeme oranı dikkati çekmektedir. Bu durum açıklamanın haberleştirilirken üzerinde farklı oynamalar yapıldığı gerçeğini imkânlı hale getirmektedir. Muhabirin yazdığı haber veya ajanstan alınan haberin yapısı çok defa açıklamanın unsurlarını değiştirmeye imkân sağlamazken, kaynaksız haber bir anlamda muhatapsız haber olduğu için haber objektifliği bağlamında açıklamanın sahip olduğu bazı öğelere ve anlamlara haberde rastlanmaması sorununu beraberinde değerlendirilmektedir.

Grafik 2.7. Hürriyet'te Yayınlanan Haberin Alındığı Kaynak

Hürriyet haberlerinin %25,8' i gazete muhabirinin haberi, %24,2'si yurtiçi ajans haberini iken %50'sinin kaynağı belirtilmemiştir.

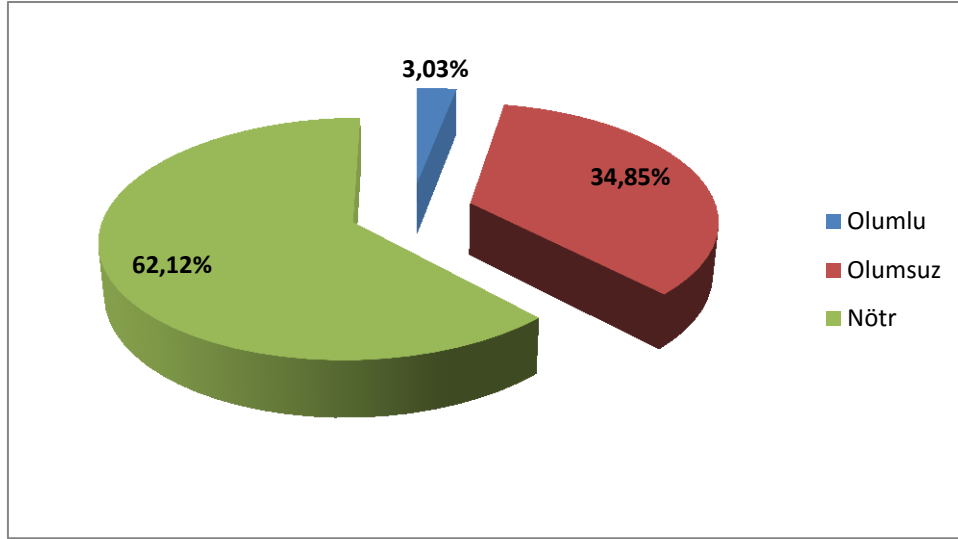
Şekil 2.7. Hürriyet'te Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği

Habere konu olayın, basın açıklamasındaki olayın menfi/ müspet niteliğine ilişkin veriler incelenirken açıklamaların aynı başlıkla ilgili değerlerini dikkate almak durumundayız. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün incelediğimiz 154 açıklamasında menfi/müspet seçeneği dikkate alındığında bütün kategoriler hesaba katılırsa toplamda 235 değer çıkmıştır. Çünkü bir açıklama birden fazla seçeneği içinde barındırmaktadır.

Hürriyet açıklamaya konu olayın menfi/müspet niteliği dikkate alındığında Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarını genelde nötr şekilde ele almıştır. Bu haliyle bu değerler gazetenin Cumhurbaşkanı'nın açıklamasına bakışının da bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Buradan hareketle Hürriyet'in 132 haberinin sadece %3'ü müspet olaylarla ilgili yapılan basın açıklamalarını içermektedir. Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarının %45'i içinde olumlu nitelik barındırırken Hürriyet'in o açıklamalarla ilgili yaptığı 132 haberin %3'ü müspet nitelik barındırmaktadır.

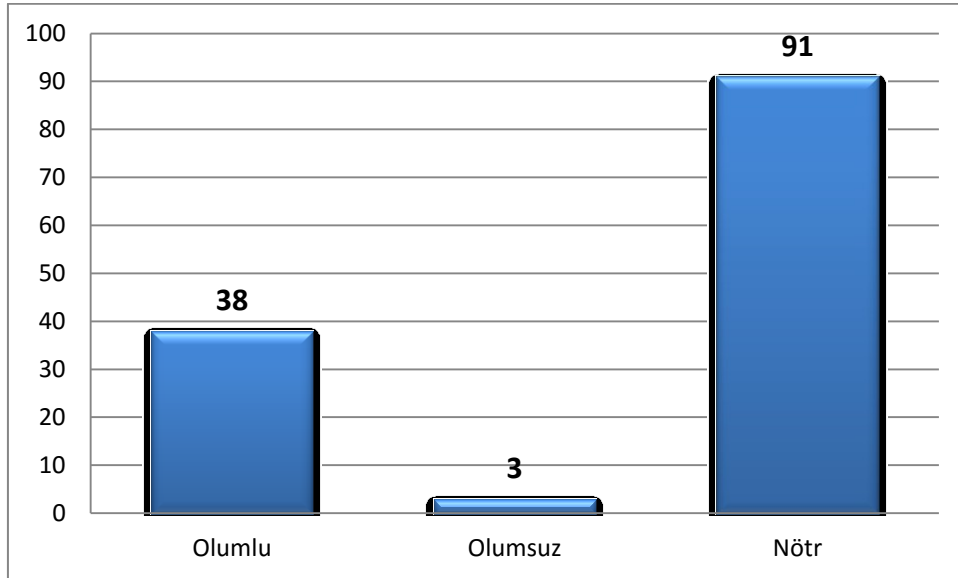
Hürriyet'in toplam haberleri içerisinde, olumsuz konu barındıran haberlerin oranı %34'tür. Hürriyet'in haberleri incelendiğinde haberlere konu olayın niteliği genel olarak nötr şekilde ele alınmıştır. Bu oran %62'dir. Yapılan basın açıklamaların niteliğinde nötr oranının %27'ye yakın olduğu hesaba katılırsa bu başlık Hürriyet'in haber değer teorileri ve haberde objektiflik bağlamında duruşunu

diğer taraftan da Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına yaklaşımını göstermesi açısından dikkate değerdir.

Grafik 2.8. Hürriyet'te Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği

Habere konu basın açıklamasının menfi/müspet niteliğinin gazeteye yansması açısından Hürriyet'teki haberlerin %3,03'ü olumlu, %34,8'i olumsuz iken %62,1'i nötrdür.

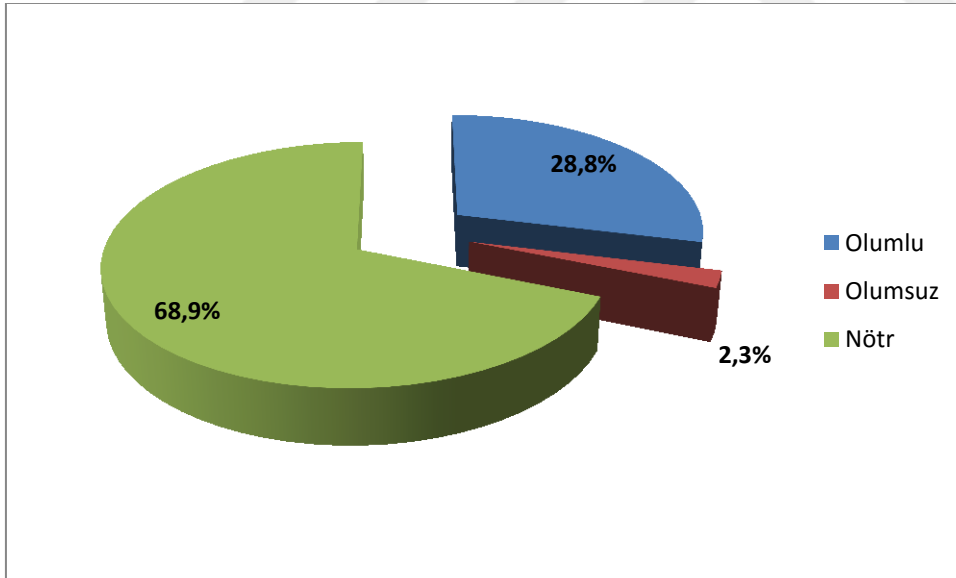
Şekil 2.8. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

Habere konu olayın menfi/müspet niteliği ile benzerlikler arz eden bu değişken aslında gazetenin Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına bakışını da ortaya koyacaktır. Araştırmanın konusu Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına gazetelerin

yaklaşımını değerlendirmektir. Bu değişken gazetelerin açıklamalara genel yaklaşımını, seçtiği haberlerin niteliği açısından analiz imkânı sunacaktır. Haberde objektiflik ve haber değer teorileri bağlamında, gazetede yer alan haberler üzerinden Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına bakış açısı değerlendirilebilecektir.

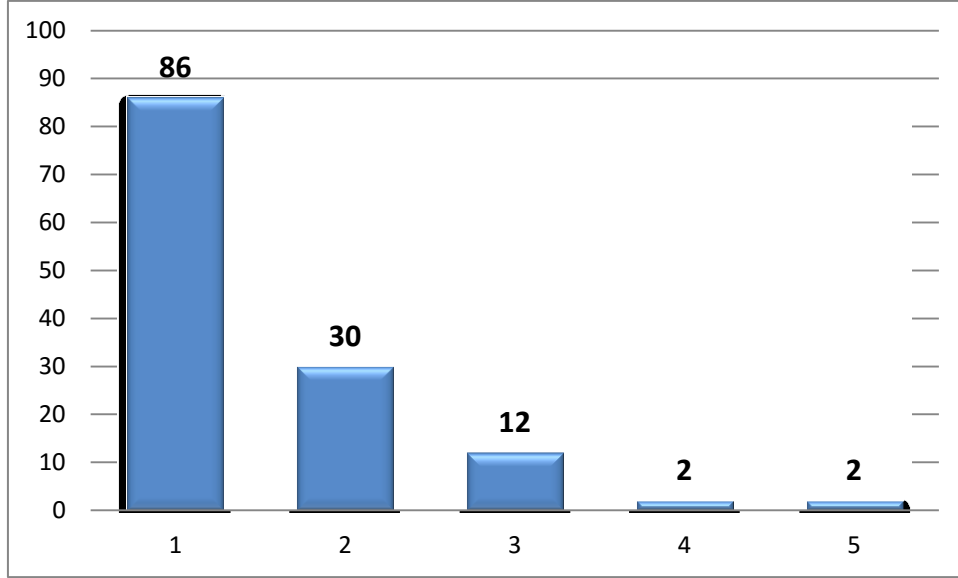
Buna göre Hürriyet'te haberin konuya yaklaşımı (haber dili) yine 132 açıklama üzerinden değerlendirilecektir. Hürriyet haberlerinde %28,8 oranında olumlu bir dil kullanmıştır. 132 haber içerisinde 38 haber olumlu olarak değerlendirilmiştir. Gazete yine 132 haber içinde sadece 3 haberde olumsuz bir dil kullanmıştır. Bu değer % 2,3'lük bir orana karşılık gelmektedir. 91 haber ise nötr olarak değerlendirilmiştir. Bu değer haberlerin %68,9'unu içermektedir.

Genel olarak ifade edilirse Hürriyet haberin konuya yaklaşımı üzerinden bakıldığında Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarını nötr şekilde ele almıştır. Bu durum olumlu ve olumsuz bakış açısının net olarak ifade edilememesini de zorunlu hale getirmektedir.

Grafik 2.9. Hürriyet'te Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

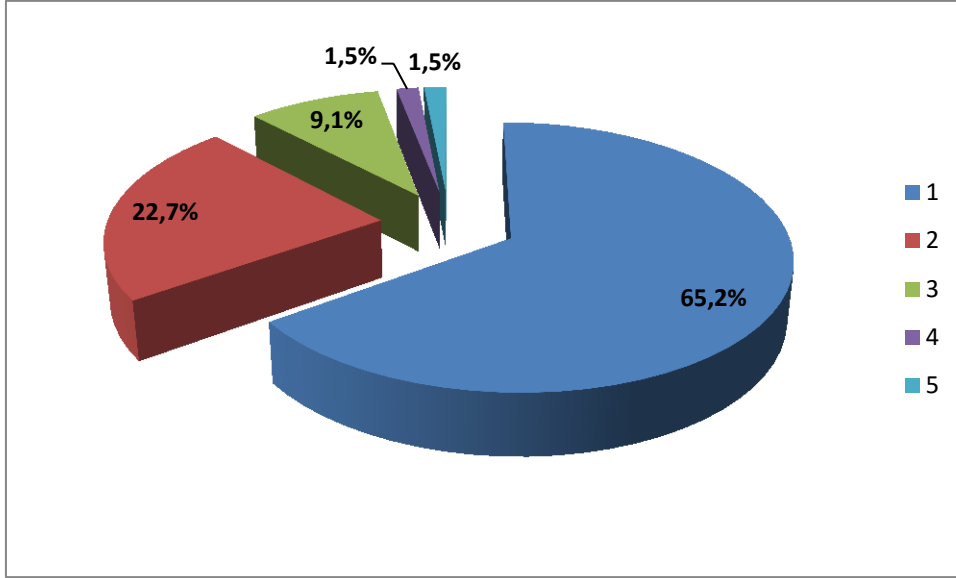
Hürriyet'teki haberlerin %28,8'i olumlu, %2,3'ü olumsuz iken %68,9'u nötr'dür.

Şekil 2.9. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

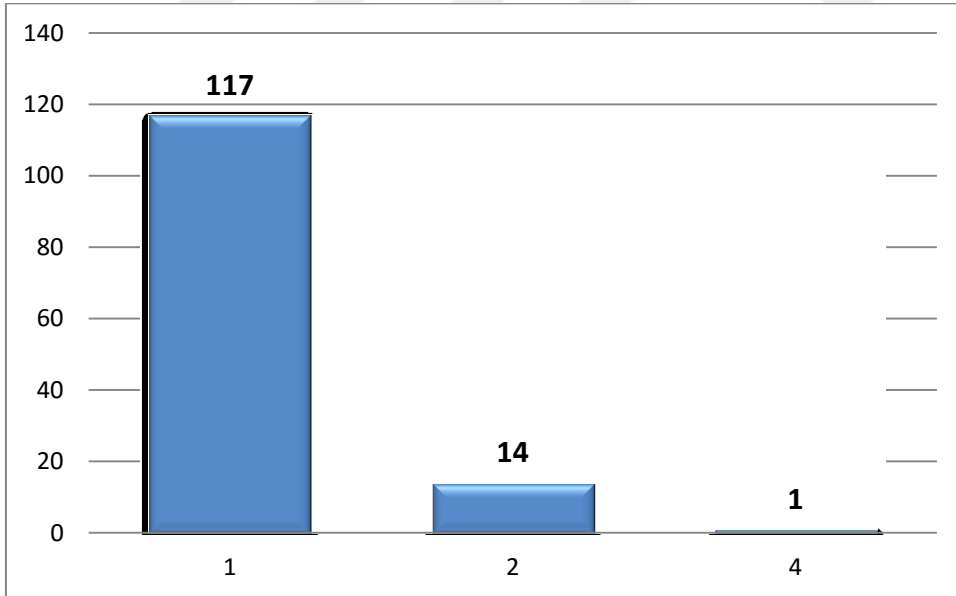
CBA'nın verildiği haberdeki konu sayısına baktığımızda ise Hürriyet'te yayımlanan haberlerin %65,2'si 1 konudan oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle 132 haberin 86'sı sadece 1 konu içermektedir. Cumhurbaşkanının basın açıklamalarında ise 1 konu içeren açıklama oranı %45'tir. Bu durumda daha önce de ifade edildiği gibi 1 konuda yapılan basın açıklaması genelde tercih edilen ve mesaj verilen konu olduğu için bu oran doğaldır.

Bunun yanında oran olarak 2 konudan oluşan haber oranı %22,7'dir. 3 konudan oluşan haber oranı ise %9,1'dir. Diğer oranlar yüzdelik olarak %1'lik değerlerin üstüne çıkmamaktadır. Aşağıdaki grafikte bu değerler görülmektedir.

Grafik 2.10. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

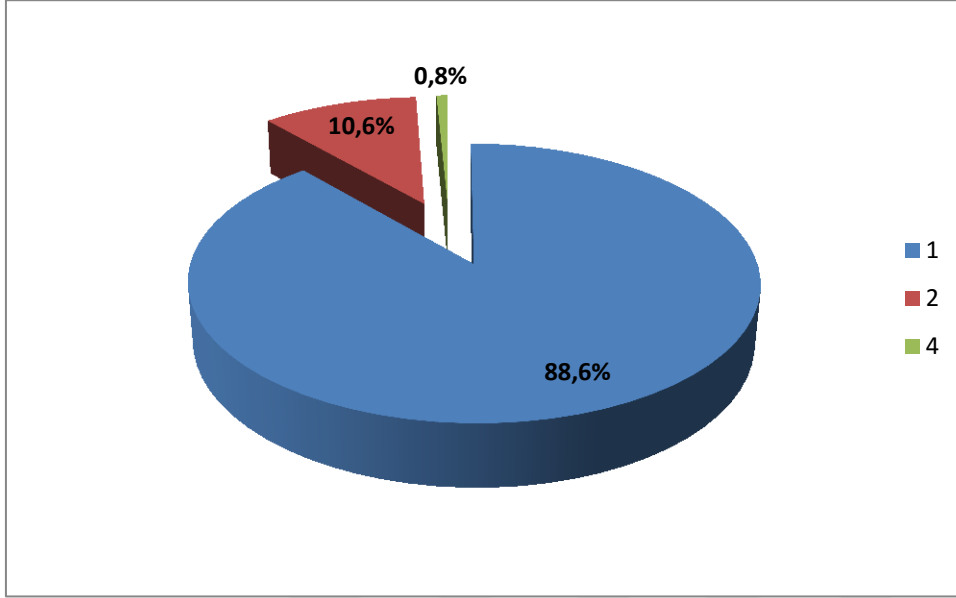
Hürriyet'te yayınlanan haberlerin %65,2'si 1 konu, %22,7'si 2 konu, %9,1'i 3 konu, %1,5'i 4 konu içerirken %1,5'i ise 5 konu içermektedir.

Şekil 2.10. CBA İle İlgili Hürriyet'te Yayınlanan Haber Oranı

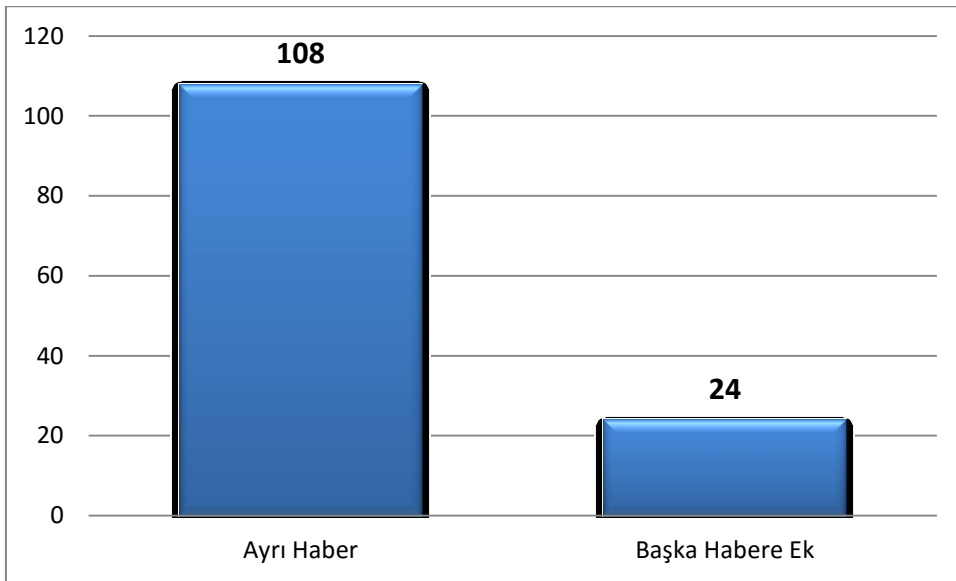
Cumhurbaşkanı tarafından yapılan açıklamalar bazen bir konu ile ilgili olduğu gibi bazen de birçok konuyu kapsamaktadır. Bununla birlikte açıklamalardan bağımsız olarak incelenen bu değişkende Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları Hürriyet'te genel olarak tek bir haber olarak yer almıştır. Hürriyet

haberlerinin % 88,6'sında açıklama tek bir haber olarak yayımlanmıştır. Hürriyet, açıklama başka konular içerse de o konuları da bu haber içinde işlemiştir. Yine haberleri % 10,6'sında açıklamadan iki haber üretilmiştir.

Grafik 2.11. CBA İle İlgili Hürriyet'te Yayımlanan Haber Oranı

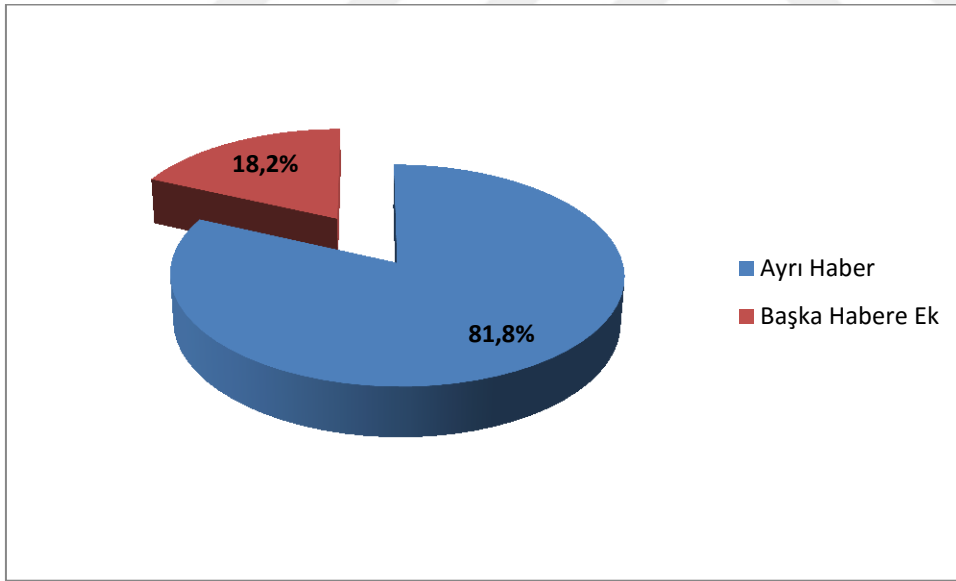
Hürriyet'teki basın açıklamalarını %88,6 oranında bir haber, %10,6 oranında iki haber olarak yayımlarken %0,8 oranında ise 4 farklı habere konu etmiştir. Aynı açıklamadan üç farklı haber yayımladığı kategorisine rastlanmamıştır.

Şekil 2.11. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamaları doğrudan haber olarak yer aldığı gibi bazen de daha “önemli” görülen habere ek olarak, o haberin içinde yer almaktadır. Örneğin Cumhurbaşkanı “Başkanlık Sistemi” ile ilgili açıklama yapmışsa ve gazeteye göre unsurları ile bu açıklamadan daha ön plana çıkarılacak başka bir açıklama söz konusu olmuşsa iki açıklamadan sadece bir haber çıkarılmaktadır. Bu durumda gazete kendine göre daha “önemli” bulduğu açıklamayı haberleştirip Cumhurbaşkanı’nın açıklamasına da bu haber içerisinde yer vermiştir. Bu değişkende ana unsur Cumhurbaşkanı’nın açıklaması ise özgün bir haber olarak değerlendirilmiş, ana unsur başka bir haber ise ek olarak o haber içerisinde yer almıştır.

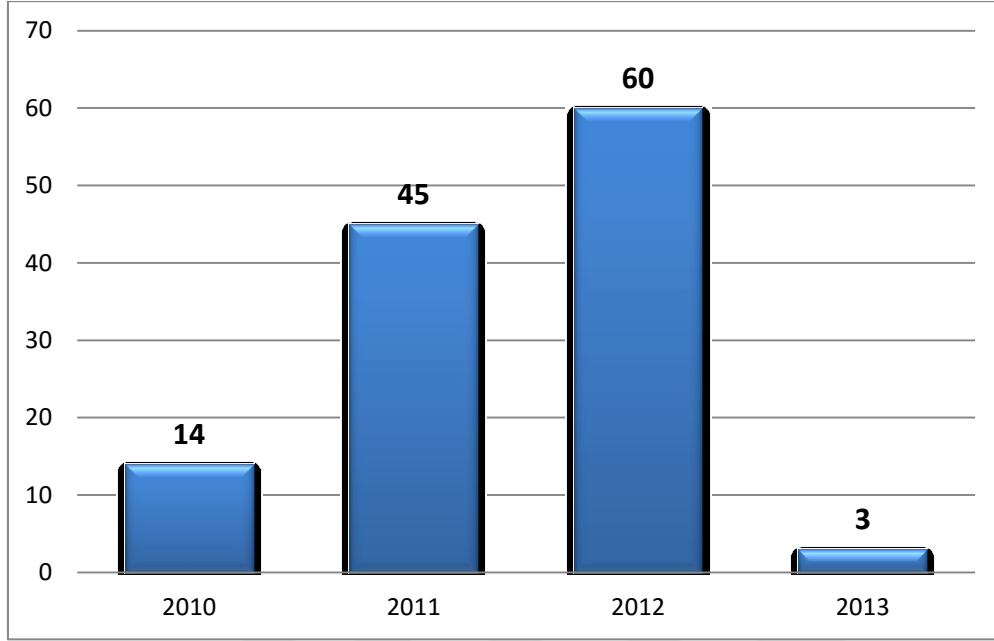
Hürriyet’te yayınlanan haberlere bu değişken uygulandığında toplam haberlerin %81,7’sinin özgün bir haber olarak değerlendirildiği görülmektedir. Yani Hürriyet, Cumhurbaşkanı’nın açıklamalarını %80’i aşan bir oranda ayrı bir haber olarak değerlendirmiştir. Yine haberlerin %18,3’lük kısmı ise başka haberin içinde ona ek olarak yer almıştır. Aşağıda ki grafikte bu oranlar net olarak görülmektedir.

Grafik 2.12. CBA’nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Hürriyet’teki haberlerin %81,8’inde basın açıklaması özgün bir haber olarak yayımlanırken, basın açıklaması %18 oranında başka bir habere ek olarak yayımlanmıştır.

2.2.2 Sabah

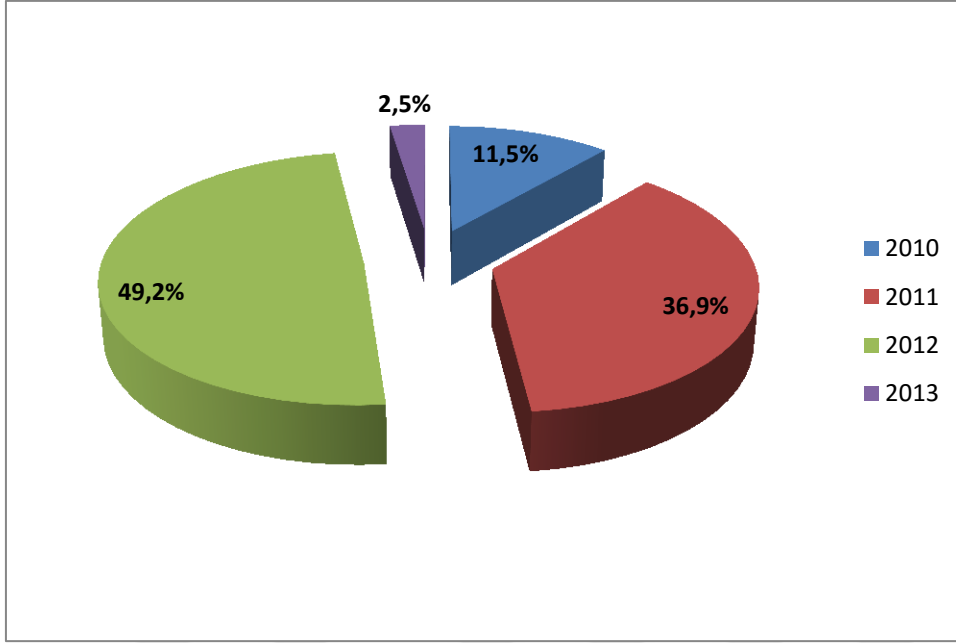

Şekil 2.12. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Yılı

Araştırmaya konu edilen Cumhurbaşkanı'nın 154 açıklaması Sabah'ta 122 haber olarak karşılık bulmuştur. Yani Sabah açıklamalardan 122 haber yayımlamıştır. 32 açıklama Sabah tarafından gazetecilik dili ile "görülmemiştir". Gazete yayımlanan haberler yıllara göre incelendiğinde; haberlerin %11,5'i 2010 yılında, %36,9'u 2011 yılında, %49,2si 2012 yılında, %2,5'i ise 2013 yılında yayımlanmıştır.

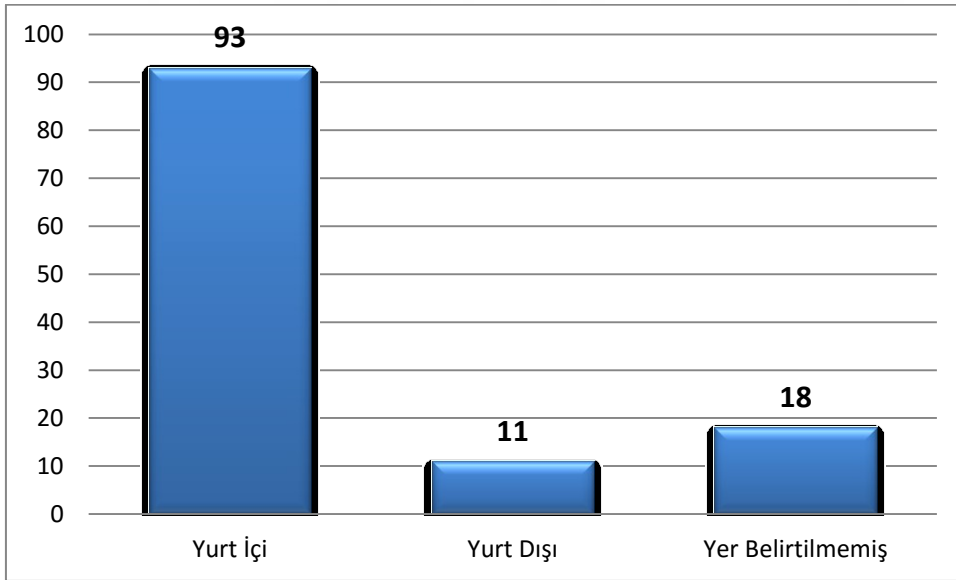
Basın açıklamalarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde tam olarak ele alınan yıllar 2011 ve 2012 yıllarıdır. Buradan hareketle 2011 ve 2012 yıllarında yapılan açıklama verileri dikkate alındığında büyük oranda bir farklılık saptanmamıştır (Cumhurbaşkanı'nın 2011'de 61, 2012'de 68 açıklaması bulunmaktadır).

Dolayısıyla bu yıllara baktığımızda Cumhurbaşkanı'nın 2011'de yaptığı 61 basın açıklamasının 45'i Sabah'ta haber olarak yer bulmuştur. 2012'de yapılan 68 basın açıklamasının ise 60 tanesi haber olarak yayımlanmıştır.

Grafik 2.13. Sabah'ta Yayınlanan Haberin Yılı

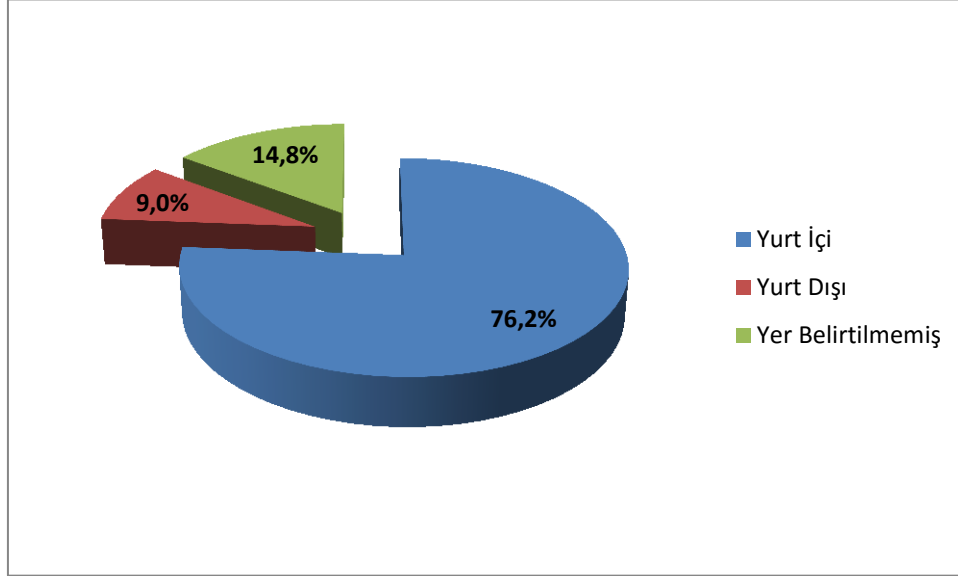
Sabah'ta yayımlanan haberlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde; %11,5'i 2010 yılında, %36,9'u 2011 yılında, %49,2'si 2012 yılında yayımlanırken 2013 yılında yayımlanan haber oranı %2,5'tir.

Şekil 2.13. Sabah'ta Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

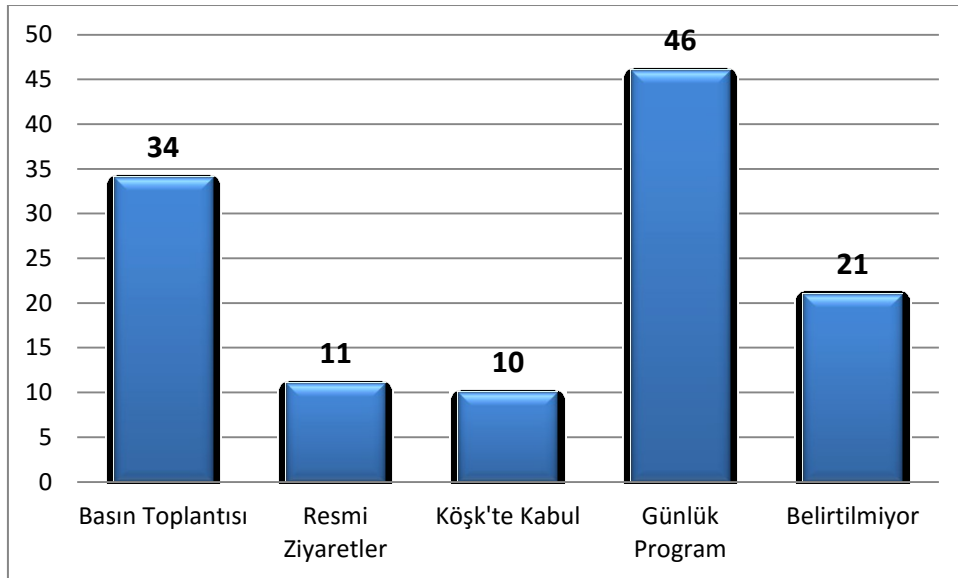
Araştırmaya konu olan basın açıklamaları büyük oranda yurtiçinde yapılmıştır (%90). Diğer açıklamalar ise yurtdışında yapılmıştır. Sabah'ta yayımlanan toplam 122 haberden 93 haberde yer yurtiçi olarak belirtilmiştir. Bu durum oran olarak %76,2'ye karşılık gelmektedir. Haberlerin %9,0'ında yer bilgisi

yurtdışı olarak belirtilmiştir. Yer bilgisi verilmeyen haber oranı ise 18'dir. Bu oran %14,8'e karşılık gelmektedir. Haberlerin geneli dikkate alındığında gazetenin kendi muhabiri olay yerinde ise yer bilgisi genel olarak eklenmiştir. Yer belirtilmeyen haberlerin çoğunda gazete haberi genel olarak başka kaynaklardan almıştır.

Grafik 2.14. Sabah'ta Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

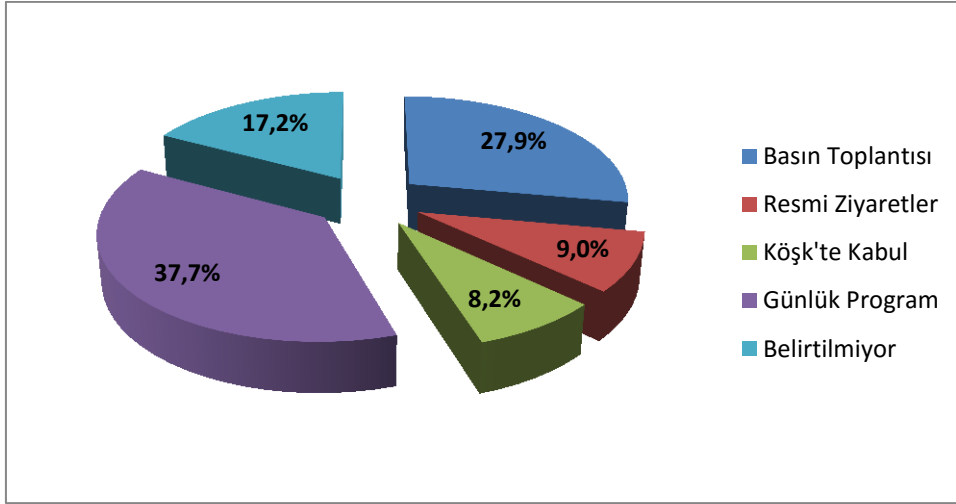
Sabah'ta yayımlanan haberlerin %76,2'si yurtiçi, %9'u yurtdışı kaynaklı iken yeri belirtilmeyen haberlerin oranı %14,8'dir.

Şekil 2.14. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Vesilesi

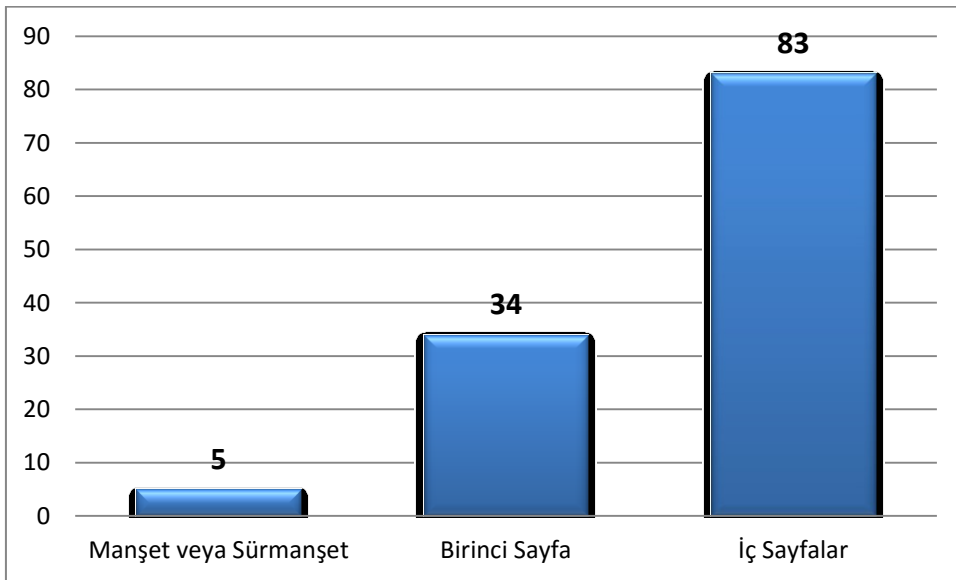
Sabah'ta yayımlanan haberlerin %27,9'u basın toplantısı, %9,0'u resmi ziyaretler, %8,2'si Çankaya Çankaya Köşk'ünde kabul, %37,7'si günlük program,

%15,9' unun ise kaynağı belirtilmemiştir. Sabah'ta çıkan haberlerin vesilesi açıklamaların vesilesi ile genel olarak örtüşmektedir. Cumhurbaşkanı'nın günlük programlarında ve basın toplantılarında yaptığı açıklamalar Sabah'ta genel olarak yer bulmuştur. Sabah'ta günlük program ve basın toplantısı olarak 122 haber içinden 80 haber tespit edilmiştir. CBA'nın vesilesi ile Sabah'ta yayımlanan haberlerin vesilesi birbiri ile örtüşmektedir.

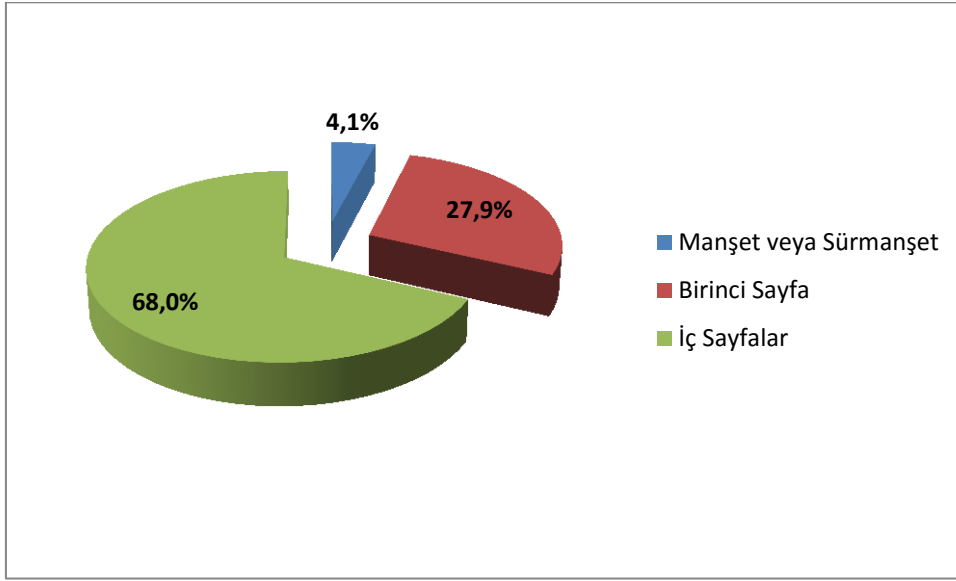
Grafik 2.15. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Vesilesi

Sabah'ta yayımlanan haberler incelendiğinde; %27,9'u basın toplantısı, %9'u resmi ziyaretler, %8,2'si Çankaya Köşk'ünde kabul, %37,7'si günlük program iken %17,2'sinde vesile belirtilmemiştir.

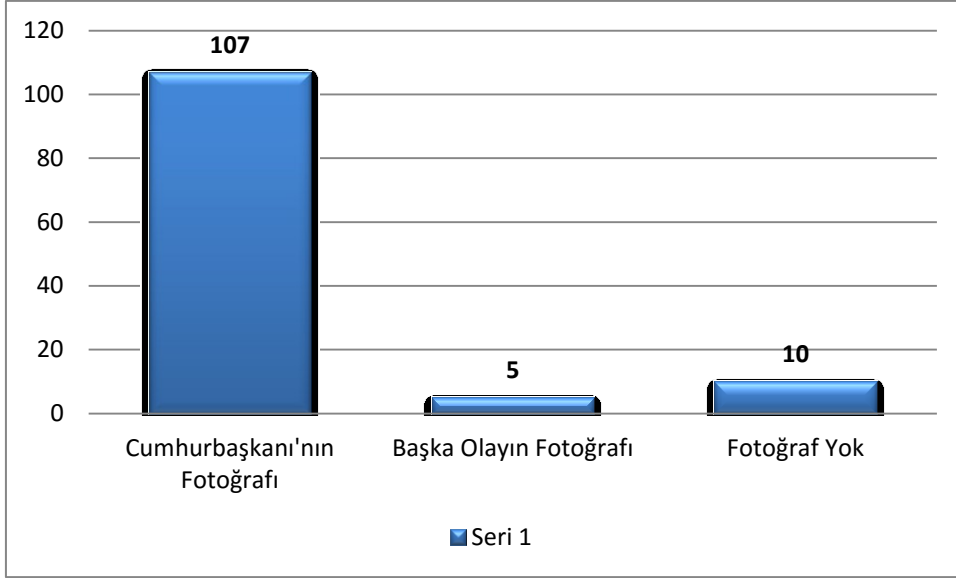
Şekil 2.15. CBA'nın Sabah'ta Yer Aldığı Sayfa Konumu

Sabah'ta yayımlanan toplam 122 haberden sadece 5 haber manşet ve sürmanşet olmuştur. Bu değerin haberlere oranı % 4,1'e karşılık gelmektedir. Gazetenin Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarını manşete veya sürmanşete çekmeyi fazla tercih etmediği değerlendirilmektedir. Değerlerden bu yargı çıkarılabilir. Gazete basın açıklamalarından yayımladığı haberlerin %27,9'na birinci sayfada yer vermiştir. Yani 122 haberden 34'ü birinci sayfada yer almıştır. Sabah'ta yayımlanan haberlerin çoğu iç sayfada yer almıştır. 83 haberin yüzdelik değeri genel haberler içinde %68 olarak tespit edilmiştir.

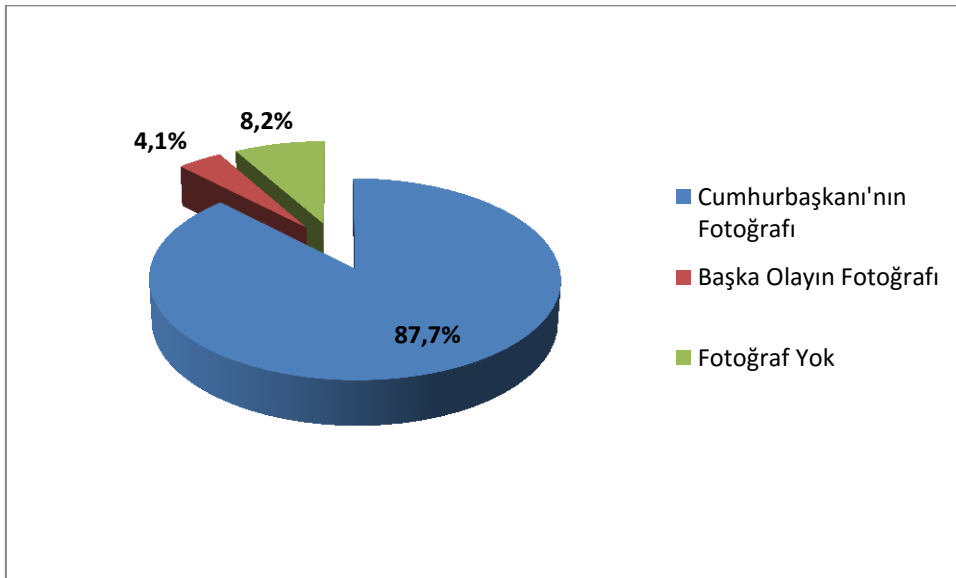
Grafik 2.16. CBA'nın Sabah'ta Yer Aldığı Sayfa Konumu

Sabah'ta haberlerin %4,1'i manşet veya sürmanşet, %27,9'u birinci sayfa, %68'i ise iç sayfalardan verilmiştir.

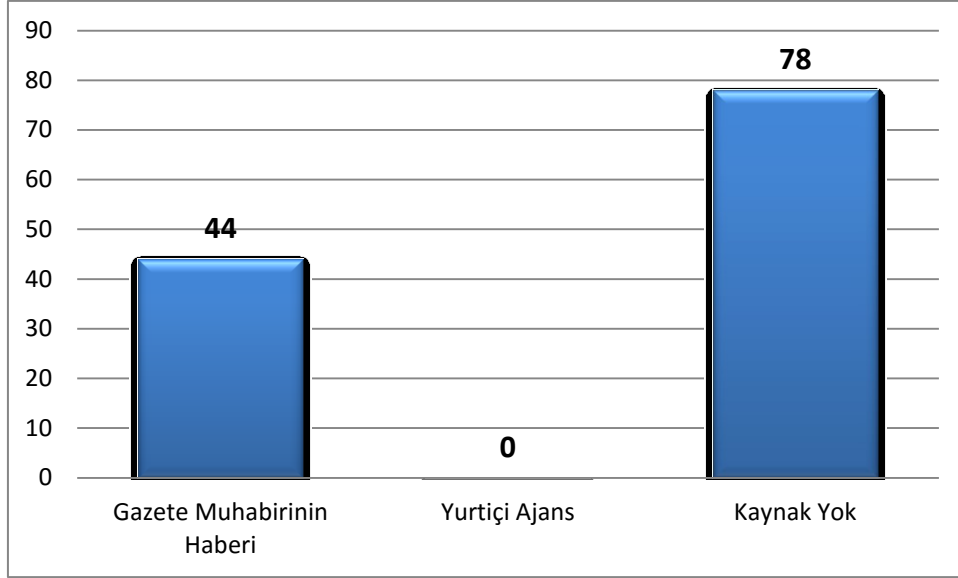
Şekil 2.16. Sabah'ta Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

Sabah'ta yayımlanan haberlerin çoğunda Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafı kullanılmıştır. 122 haberden 107'sinde fotoğraf mevcuttur. Bu haberlerin %87,7'sini oluşturmaktadır. Yine haberlerin 5'inde başka bir olayın fotoğrafı yer almıştır. Bu değer oran olarak %4,1'e karşılık gelmektedir. Sabah'ta yayımlanan haberlerinin %8,2'sinde fotoğraf kullanılmamıştır. Yani 10 haber fotoğraksız olarak yayımlanmıştır.

Grafik 2.17. Sabah'ta Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

Sabah'ta haberler incelendiğinde %87,7'si Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafını, %4,1'i başka olayın fotoğrafını içerirken, %8,2'sinde fotoğraf bulunmamaktadır.

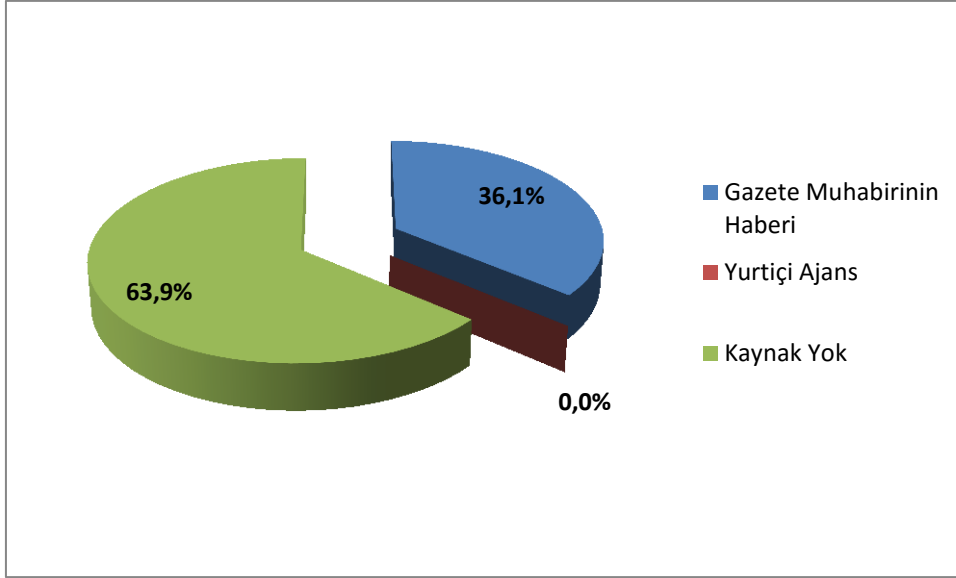
Şekil 2.17. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

Haberi yazan kaynak, haberin yansıtılış biçiminden, haberin yeri, büyüklüğü gibi birçok faktöre doğrudan etki etmektedir. Haberi olay yerinden yazan muhabir gazetenin kendi muhabiri ise haber yukarıdaki sıralanan özellikler bakımından farklılık göstermektedir. Bu başlıkta grafikleri bu yöntem çerçevesi içinde okumak haber değeri ile ilgili dikkate değer sonuçlar sunacaktır.

Buradan hareketle Sabah'ta yayımlanan 122'i haberin 44'ünün kaynağı gazetenin kendi muhabiridir. Oran olarak bu değer toplam haberlerin %36,1'ini oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle yayımlanan haberlerin 3/1'ini Sabah muhabirleri yazmıştır.

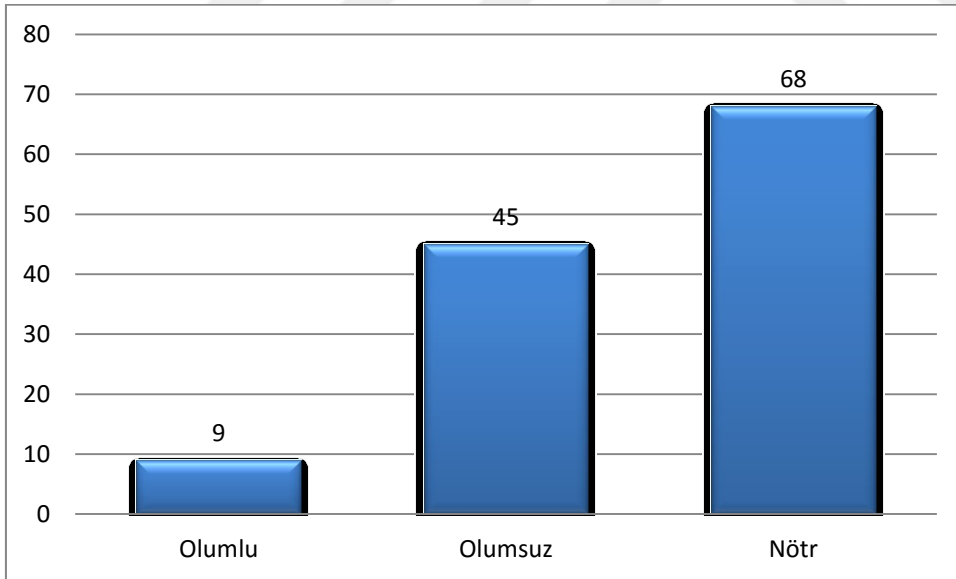
Bu grafikte en dikkat çekici unsur Sabah'ta kaynak gösterilmeden yayınlanan haberlerin yüksek bir orana tekabül etmesidir. Yurtiçi ajans seçeneğine 122 haberin hiçbirinde rastlanmamıştır. Sabah muhabiri olay yerinde değilse açıklama değişik kaynaklardan alınıp haberleştirilmekte ve haberde kaynak gösterilmemektedir. Kaynak gösterilmeyen haberde gazetenin haberin unsurlarından istediğini istediği gibi kullandığı, istemediğine ise yer vermediği gözlenebilmektedir.

Sabah haberlerinde yurtiçi ajans seçeneği bulunmazken kaynak belirtilmeyen haberlerin oranı %63,9'dur. Bu oran 122 haberin 78'ini oluşturmaktadır.

Grafik 2.18. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

Sabah'ta haberlerin %36,1'i gazete muhabirinin haberi iken %63,9'unun kaynağı bulunmamaktadır. Bu değişkende Sabah haberlerinde yurtiçi ajans kategorisi bulunamamıştır.

Şekil 2.18. Sabah'ta Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği

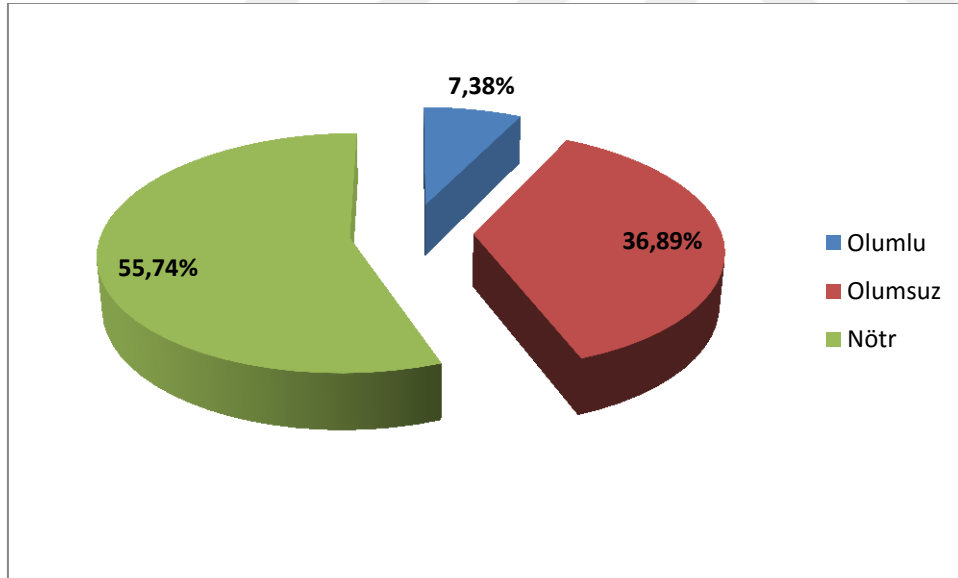
Bu başlıkta haberler incelenirken haberin yapısı ve içerdiği konular dikkate alınarak ilgili kategori işaretlenmiştir. Açıklamalarına kıyasla haberlerin değerlendirilmesi yapılırken çoklu kategori kullanılmamıştır.

Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına konu olan olayların menfi/müspet niteliği incelendiğinde, %45,1'i olumlu, %28,1'i olumsuz, %26,8'i ise nötr olarak

değerlendirilmişti. Olumlu olarak nitelenen açıklamaların % 7,4'ü Sabah'ta haber olarak yayımlanmıştır. Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarının %45'i olumlu olaylar olarak nitelenirken Sabah'ın yayımladığı haberlerde olumlu olay oranı %7'i olarak değerlendirilmiştir. Yani Cumhurbaşkanı'nın olumlu olarak nitelenen açıklamalarının oranı ile Sabah'ta yer alan haberlerin olumluluk oranı arasında farklılık dikkati çekmektedir.

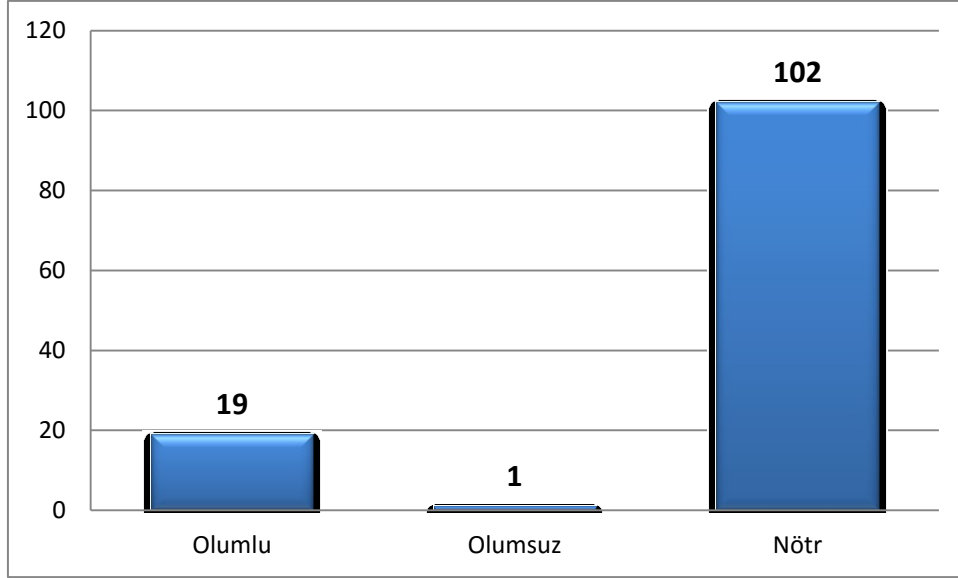
Habere konu olan basın açıklamasının niteliğine baktığımızda %36,9 oranında olumsuz değer çıkmıştır. Olumlu olarak nitelenen açıklamaların haber olarak yansıdığı orana bakıldığında, olumsuz oranın tahmin edilmesi öngörülebilir bir durumdur. Olumsuz konularla ilgili yapılan basın açıklamalarının oranı % 26'yı aşırken Sabah haberlerinde bu oran %37'ye yakındır. Bu durumda Sabah'ta olumsuz konularla ilgili basın açıklamalarının yer bulduğu değerlendirilmektedir.

Nötr oranı ise %55,7 olarak ölçülmüştür. Nötr değer taşıyan haberlerin oranı toplam haber oranının yarısını geçmektedir.

Grafik 2.19. Sabah'ta Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği

Bu değişkende Sabah'ta yayımlanan haberlerin %7,38'i olumlu, %36,89'u olumsuz, %55,74'ü ise nötr'dür.

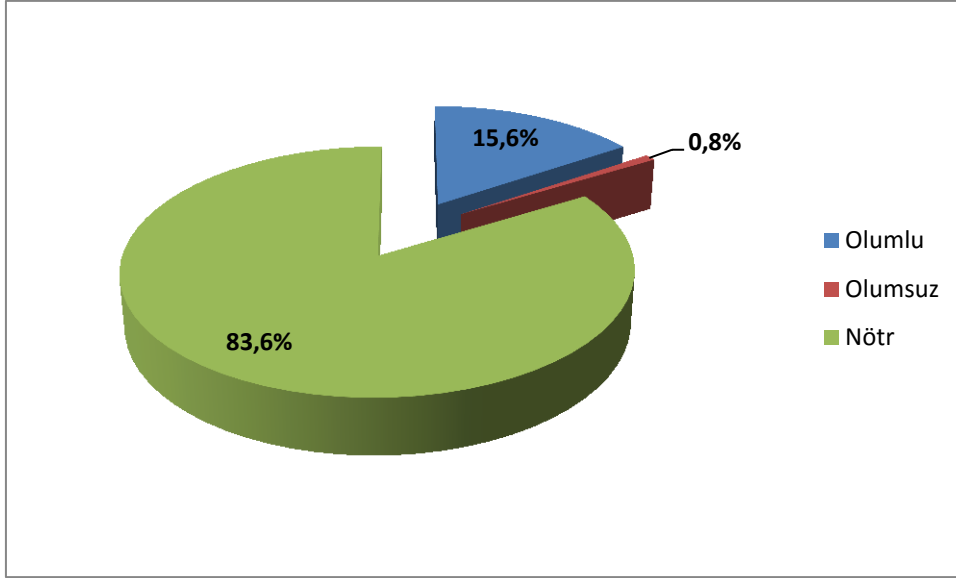

Şekil 2.19. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

Araştırmanın konusu ve ortaya koymak istediği sonuç bağlamında haberin konuya yaklaşımı önemle altı çizilmesi gereken hususlardan biridir. Bu değişkende ön plana çıkan haberler ve kullanılan dil, gazetenin Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarının yansıtılış biçimini gösterebilecek özellikler taşımaktadır.

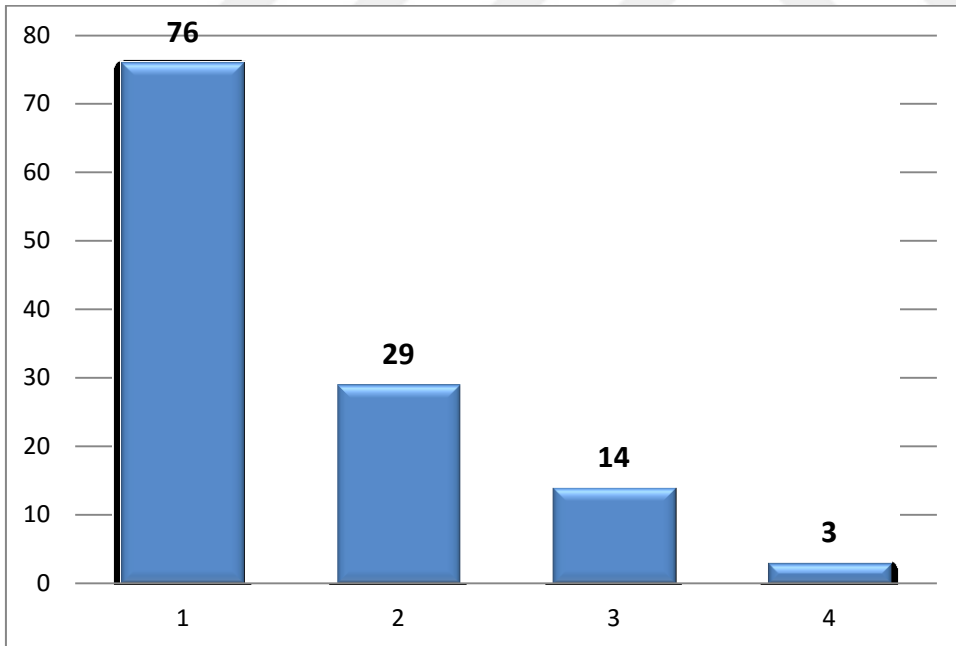
Sabah haberlerinde %15,6 oranında olumlu bir dil kullanıldığı değerlendirilmektedir. Gazete yine 122 haberden sadece 1 haberinde olumsuz bir dil kullanmıştır. Gazetenin 102 haberinde ise nötr olarak nitelenen bir dil kullandığı değerlendirilmiştir. Bu oran gazetenin bütün haberleri içerisinde %83,6'lık bir dilimi oluşturmaktadır.

Genel bir yorumdu bulunulması gerekirse Sabah'ın kullandığı haber dili açısından Cumhurbaşkanı'nın bakış açısı nötr olarak değerlendirebilir.

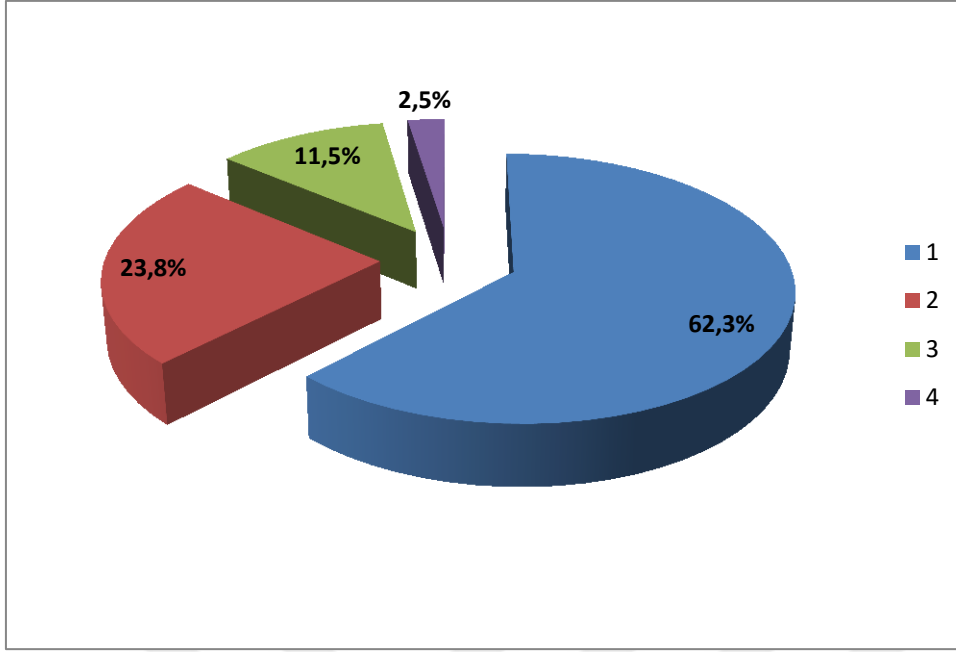
Grafik 2.20. Sabah'ta Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

Sabah'ta yayımlanan haberlerin %15,6'sı olumlu, %0,8'i olumsuz, %83,6'sı ise nötr olarak değerlendirilmiştir.

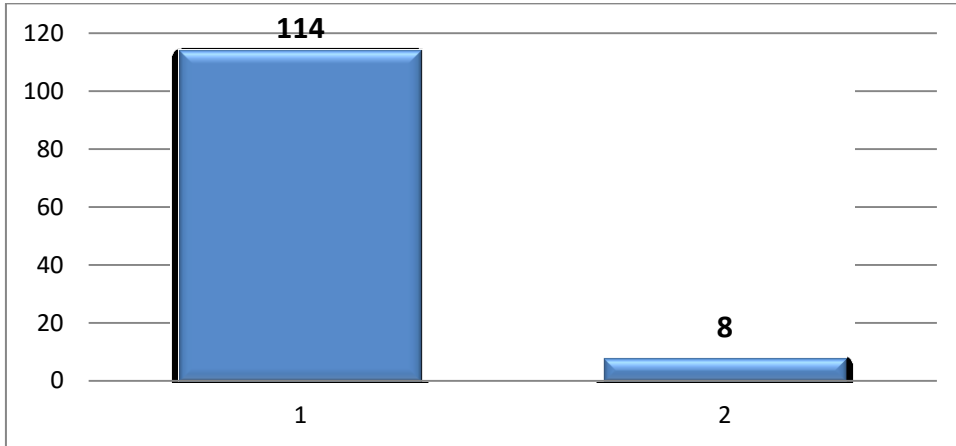
Şekil 2.20. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

Araştırmaya konu CBA'nın %45'inde sadece 1 konu bulunmaktadır. Sabah haberlerinde yer alan konu sayısına bakıldığında; haberlerin %62,3'ü 1 konudan oluşmaktadır. Bu 122 haber içerisinde 76 habere karşılık gelmektedir. 2 konudan oluşan haberlerin oranı %23,8'dir. 3 konudan oluşan haber oranı ise %11,5'tir.

Grafik 2.21. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

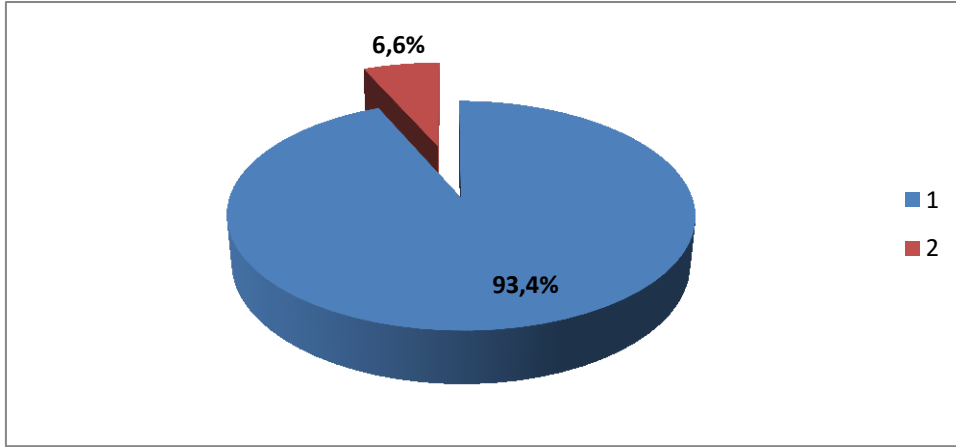
Sabah'ta yer alan haberlerin %62,3'ü 1 konudan, %23,8'i 2 konudan, %11,5'i 3 konudan %2,5'i ise 4 konudan oluşmaktadır.

Şekil 2.21. CBA İle İlgili Sabah'ta Yayımlanan Haber Oranı

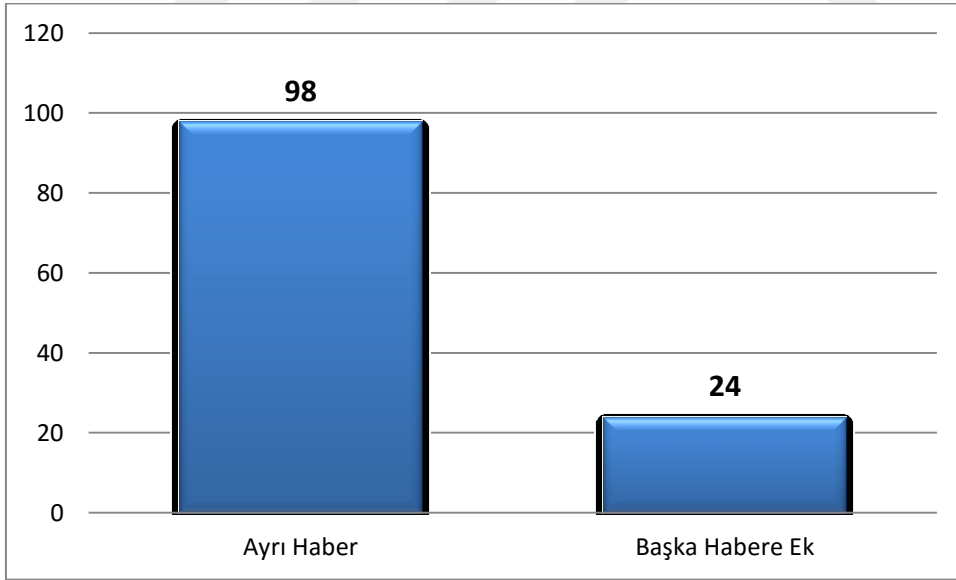
Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir basın açıklaması bazen birden fazla konuyu içerdiği gibi gazetelerde aynı açıklama birden fazla haber olarak yer bulabilmektedir. Sabah'a bakıldığında Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamaları genelde tek bir haber olarak değerlendirilmiştir. Gazetenin 122 haberinin 114'ünde açıklamadan bir haber üretilmiştir. Bunun toplam haberlere oranı %93,4'tür.

Sabah 8 defa aynı CBA'dan 2 haber yapmıştır. Oran olarak bu değer %6,6'ya karşılık gelmektedir.

Grafik 2.22. CBA İle İlgili Sabah'ta Yayımlanan Haber Oranı

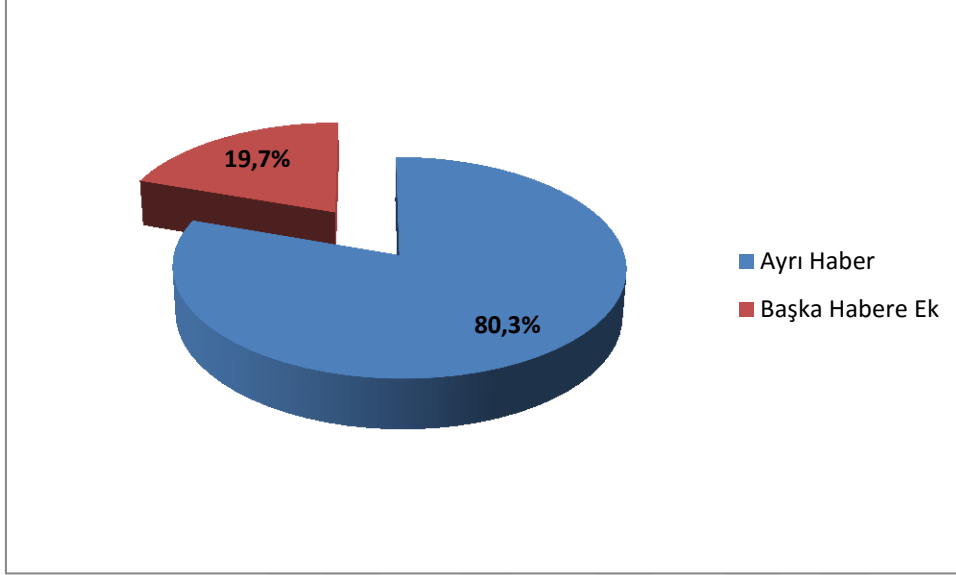
Sabah'ta haberlerinin %93,4'ünde aynı açıklamadan bir haber yayımlanırken, %6,6'sında ise aynı açıklamadan iki farklı haber yayımlanmıştır.

Şekil 2.22. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Sabah'ın 98 haberinde Cumhurbaşkanı'nın basın açıklaması özgün bir haber olarak yer bulmuştur. Bu oran toplam haberler içerisinde %80,3'e karşılık gelmektedir. Gazetenin 24 haberinde ise açıklama başka habere ek olarak sunulmuştur. Yani Cumhurbaşkanı'nın açıklamasından özgün bir haber

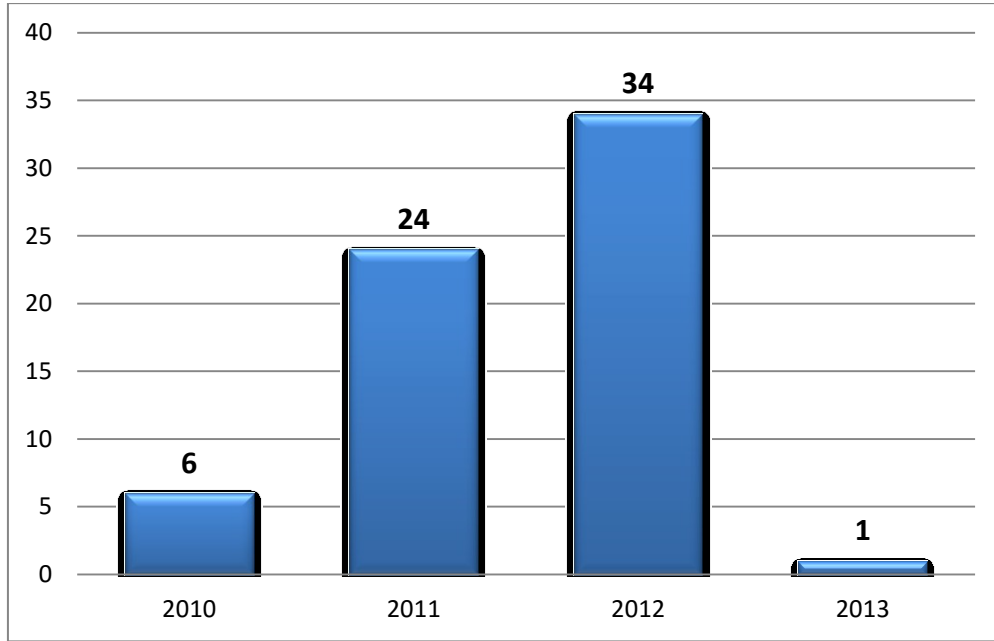
yapılmamıştır. Ana eksen başka bir haberdir ve Cumhurbaşkanı'nın açıklaması o habere eklenmiştir. Gazetede başka bir olay haber içinde değerlendirilen basın açıklaması oranı %19,7'dir.

Grafik 2.23. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Sabah'ta basın açıklamalarının %80,3'ü özgün bir haber olarak değerlendirilirken %19,7'si başka habere ek olarak verilmiştir.

2.2.3 Sözcü

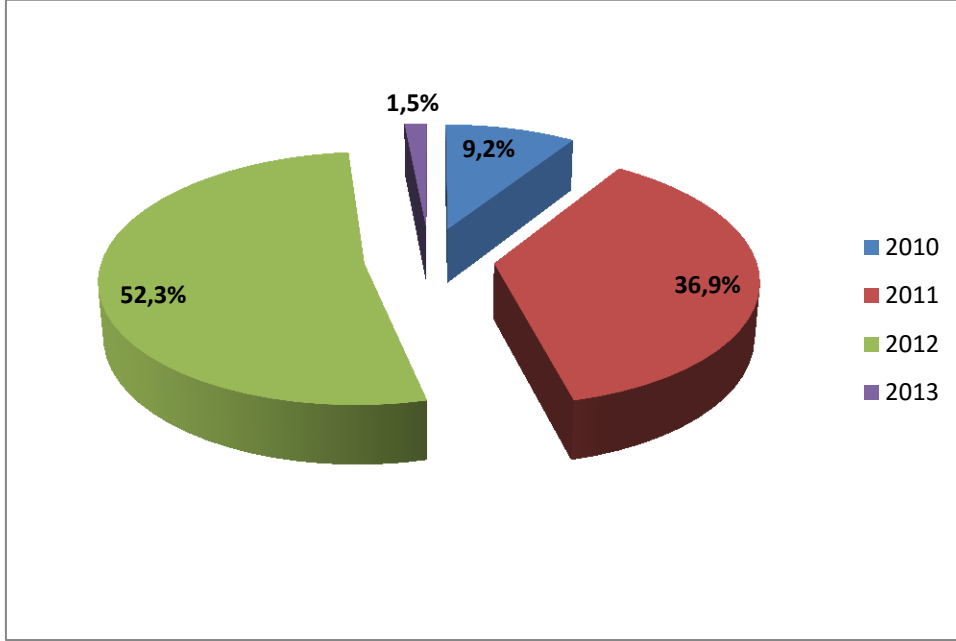
Şekil 2.23. Sözcü'de Yayımlanan Haberin Yılı

Araştırmaya konu olan Cumhurbaşkanı'nın 154 basın açıklamalarından 65'i Sözcü'de haber olarak yayımlanmıştır.

Sözcü'de yayımlanan haberler yıllara göre incelendiğinde; haberlerin %9,2'si 2010 yılında, %36,9'u 2011 yılında, %52,3'ü 2012 yılında, %1,5'i ise 2013 yılında yayımlanmıştır.

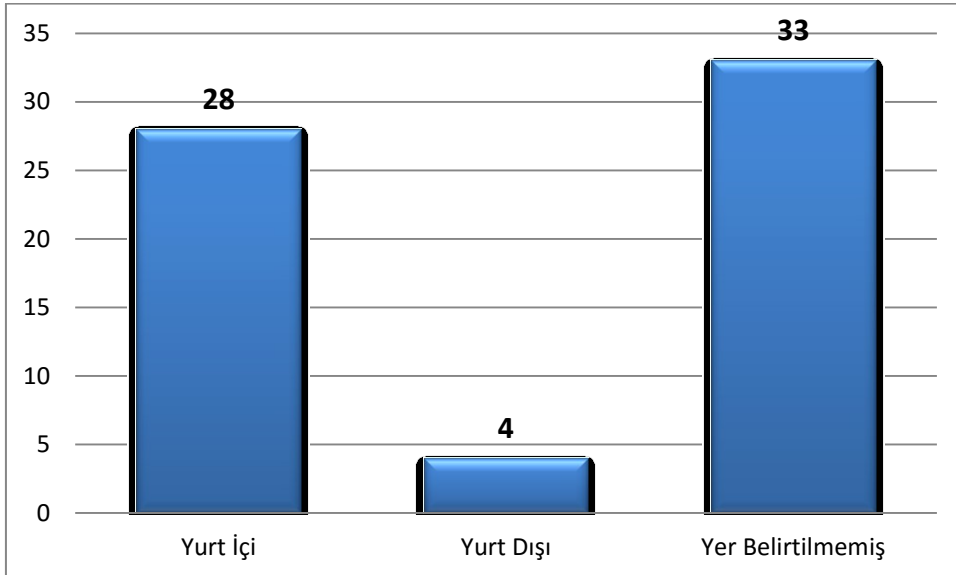
Açıklamaların tam olarak yer aldığı yıllar 2011 ve 2012 yıllarıdır. Buradan hareketle 2011 ve 2012 yıllarında yapılan açıklama verilerinde dikkate alındığında, Sözcü'de yine farklılık olduğu değerlendirilmektedir. Basın açıklamalarının oranında yıllara göre büyük bir farklılık olmayıp, gazetenin haberlerinde görülen farklılığın Sözcü'nün tercihleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Sözcü'de yayınlanan 65 haberin yıllara göre oranına bakıldığında; 2010 yılında 6, 2011 yılında 24, 2012 yılında 34, 2013 yılında ise 1 haber yayımlandığı görülmektedir. Gazetenin kendi gündemi, ideolojik yapısı, bakış açısı gibi ana faktörler kuşkusuz değerlendirmeye tabi olmakla birlikte ortaya çıkan sonuç aynı zamanda objektif gazetecilik sorununu ortaya çıkarmaktadır. Objektif habercilik sorununu ortaya çıkaran veriler, kuşku yok ki haber değer teorilerinin dikkate alınmadığı sonucunu da ortaya sermektedir.

Grafik 2.24. Sözcü’de Yayınlanan Haberin Yılı

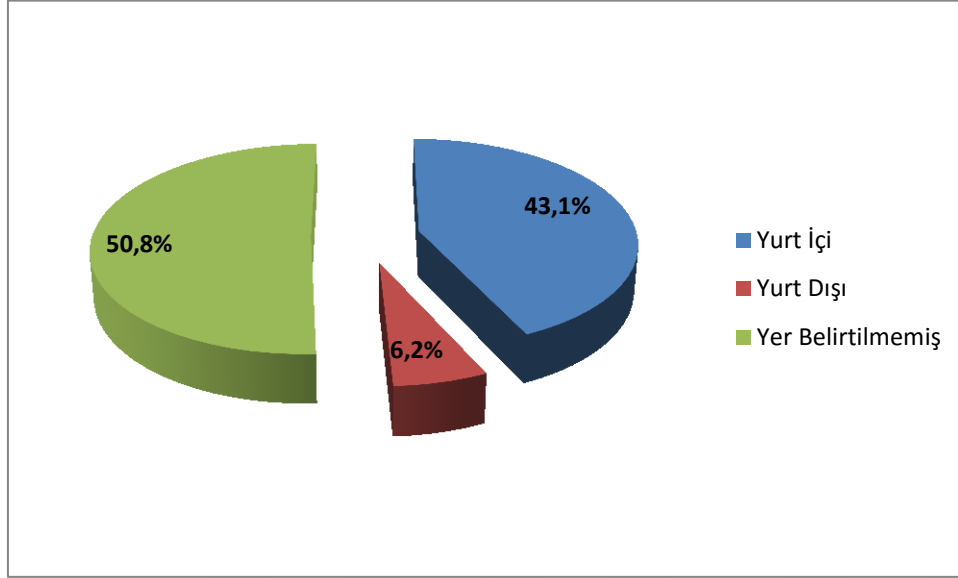
Sözcü’de yayımlanan haberlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde; %9,2’ si 2010 yılında, %36,9’u 2011 yılında, %52,3’ü 2012 yılında yayımlanırken 2013 yılında yayınlanan haberlerin oranı %1,5’tir.

Şekil 2.24. Sözcü’de Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

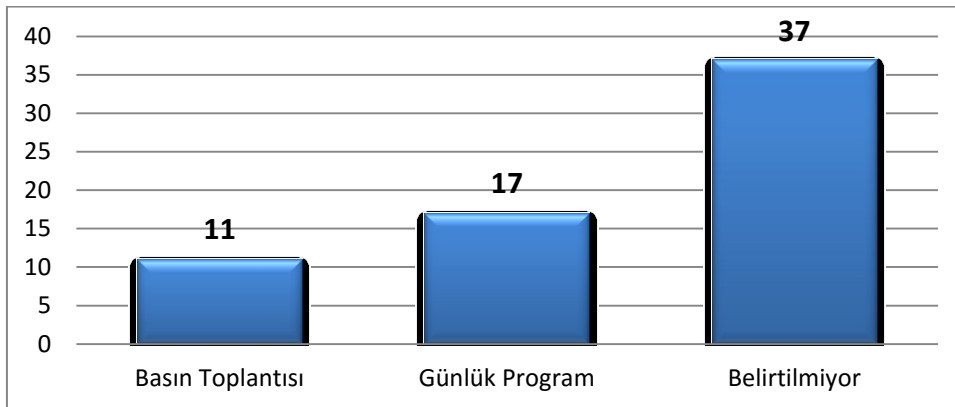
Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamalarının %90’a yakını yurtiçinde, %10’luk bir kısmı ise yurtdışında yapılmıştır. Sözcü’yü haberin yeri seçeneğine göre incelediğimizde daha önceki örneklerle benzemeyen sonuçlar

ortaya çıkmaktadır. Sözcü'nün toplam 65 haberinin 33'ünde yer belirtilmemiştir. Sözcü 28 haberinde yer bilgisini yurtiçi, 4 haberinde ise yer bilgisini yurtdışı olarak belirtmiştir. Daha önceki açıklamalara ek olarak gazetenin haberleri incelendiğinde Sözcü'nün doğrudan yer bilgisi eklemekten basın açıklamasını haberleştirmeyi tercih düşünülmektedir.

Grafik 2.25. Sözcü'de Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

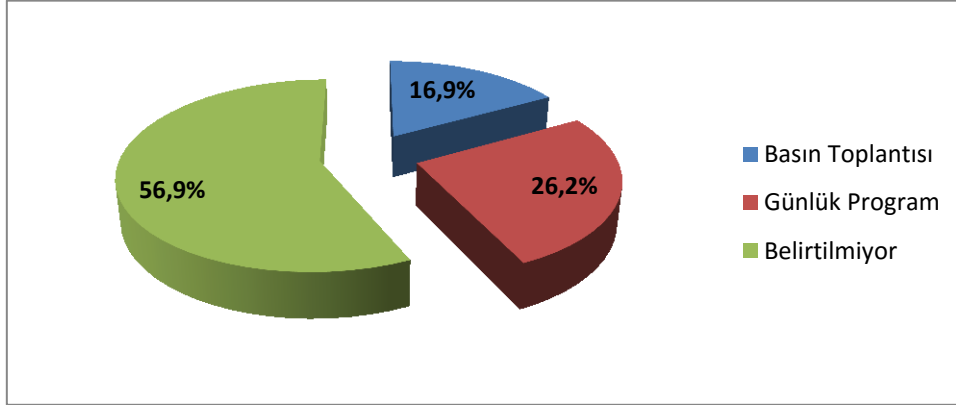
Sözcü'de yayımlanan haberler içerisinde yurtiçi kaynaklı haberlerin oranı %43,1, yurtdışı kaynaklı haberlerin oranı ise %6,2'dir. Yeri belirtilmeyen haberlerin oranı ise %50,8'dir.

Şekil 2.25. Sözcü'de Yayınlanan Haberın Vesilesi

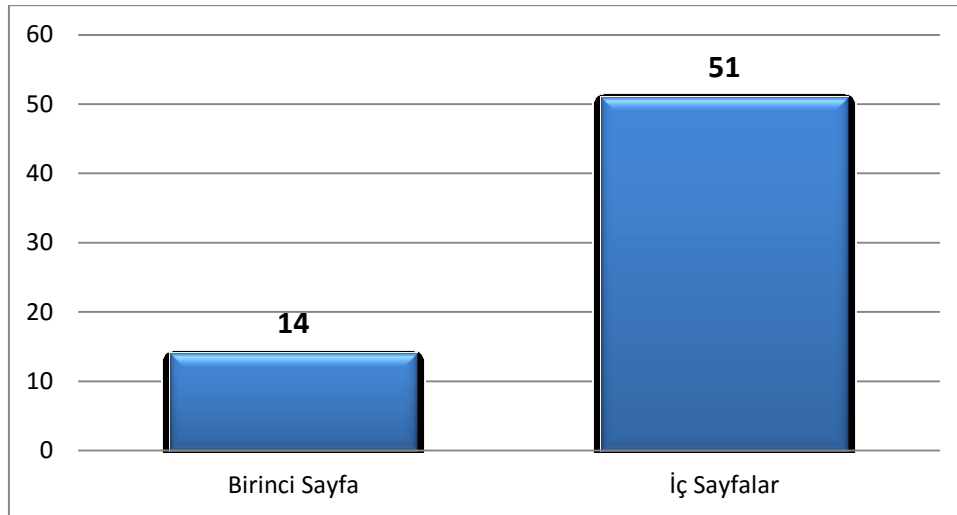
Sözcü'de yayımlanan haberlerin %16,9' u basın toplantısı, %26,2'si günlük program iken %56,9'unda haberin vesilesi belirtilmemiştir. Sözcü'de yer alan haber oranı açıklamanın vesilesi ile yayımlanan haberin vesilesinin karşılaştırmayı

zorlaştırdığı görülmektedir. Yine de oranlar üzerinden Sözcü’de yayımlanan haberlerin, basın açıklamalarının vesilesi ile örtüşmediğini ifade etmek mümkündür. Gazete haberlerinde Resmi Ziyaretler ve Çankaya Köşk’ünde Kabul kategorilerine rastlanmamıştır. Bu kategorilerin yer belirtilmeyen haberler kategorisinde yer aldığı değerlendirilmektedir.

Grafik 2.26. Sözcü’de Yayımlanan Haberin Vesilesi

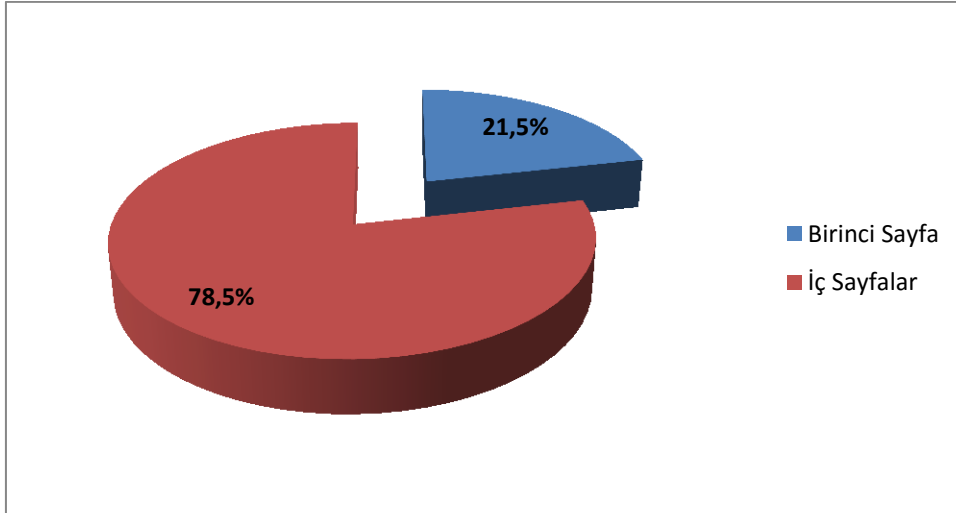
Sözcü’de haberler incelendiğinde; %16,9’u basın toplantısı, %26,2’si günlük program iken %56,9’unda haberin vesilesi belirtilmemiştir.

Şekil 2.26. CBA’nın Sözcü’de Yer Aldığı Sayfa Konumu

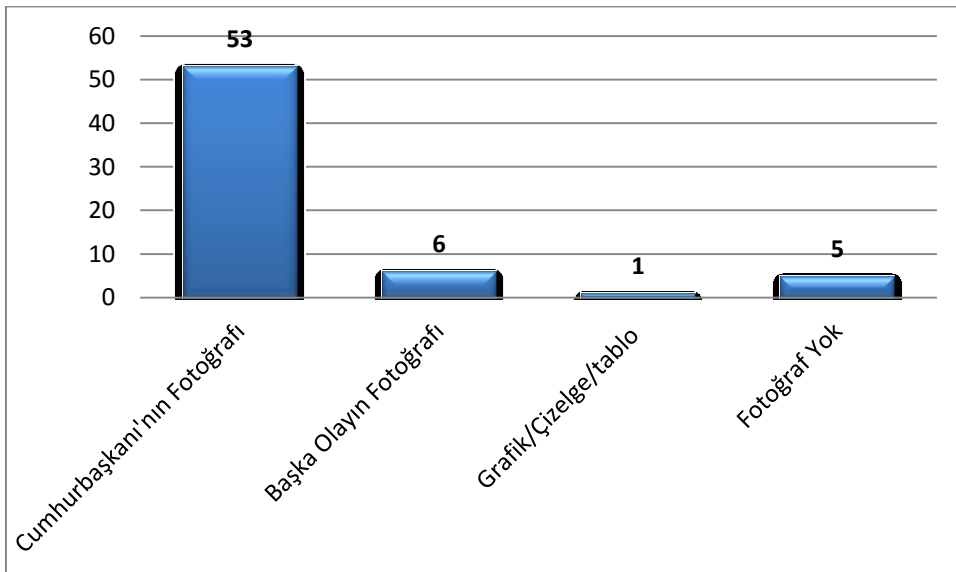
Sözcü’nün haberleri incelendiğinde manşet ve sürmanşet tercihinin bulunmadığı görülmektedir. Bir başka ifadeyle Sözcü’de yayımlanan 65 haberin hiçbirisi manşet veya sürmanşette yayımlanmamıştır.

Sözcü 14 haberi birinci sayfadan yayımlamıştır. 14 haberin genel haberlere oranı %21,5'tir. Bu kategori bütün gazetelere uygulandığı gibi haberin birinci sayfa da yer almasının yanında birinci sayfadan bir paragrafla duyurulması da dâhil edilmiştir. Sözcü'de yayımlanan haberlerin diğer kısmı ise iç sayfalarda yer almıştır. Sözcü yaptığı 65 haberin 51'ini iç sayfada yayımlamıştır. Bu oran toplam haberlerin %78,5'ini oluşturmaktadır.

Grafik 2.27. CBA'nın Sözcü'de Yer Aldığı Sayfa Konumu

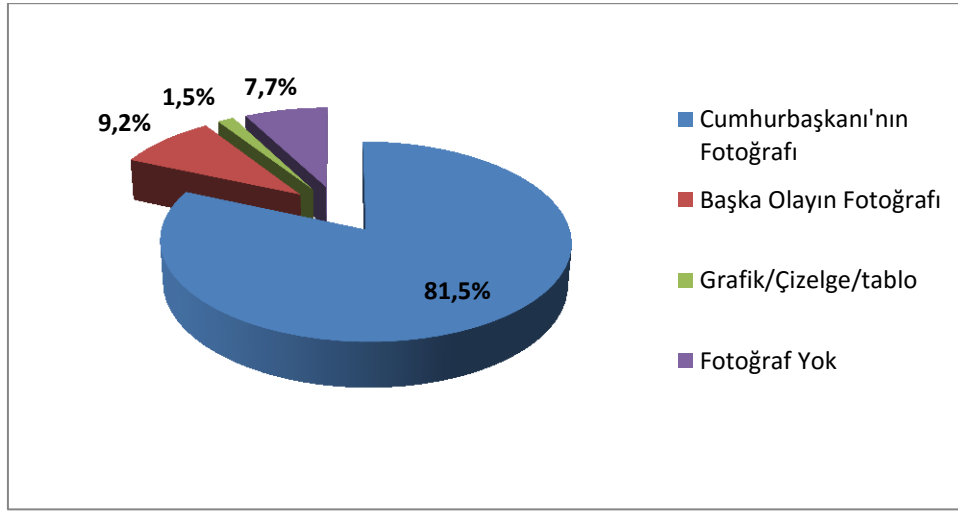
Sözcü'de yayımlanan haberlerin hiç biri manşet ya da sürmanşetten yayımlanmış olmayıp, %21,5'i birinci sayfa, %78,5'i iç sayfalardan verilmiştir.

Şekil 2.27. Sözcü'de Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

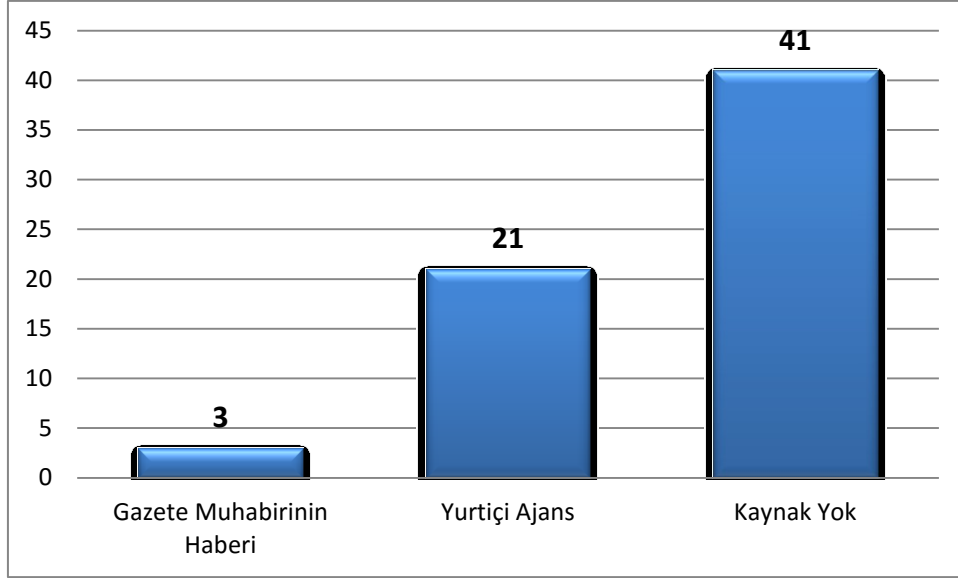
Sözcü'de yayımlanan haberlerin büyük bir bölümünde Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafı yer almıştır. Sözcü 53 haberinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün fotoğrafını kullanmıştır. Toplam haberler içerisinde bu oran %81,5'e karşılık gelmektedir.

Haberlerin %9,2'sinde başka bir olayın fotoğrafı mevcuttur. Toplam 6 haber bu şekilde okuyucuya sunulmuştur. Sözcü'nün sadece 1 haberinde Grafik/Çizelge/Tablo seçeneği görülmüştür. Sözcü sadece 5 haberinde herhangi bir fotoğraf kullanmamıştır. Bu 5 haberde fotoğraf, başka olayın fotoğrafı, çizelge ve grafik yer almamaktadır.

Grafik 2.28. Sözcü'de Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

Sözcü'deki haberler incelendiğinde, %81,5'i Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafını, %9,2'si başka olayın fotoğrafını, %1,5'i grafik/tablo/çizelge içerirken %7,7'si fotoğraf veya başka bir görsel unsur içermemektedir.

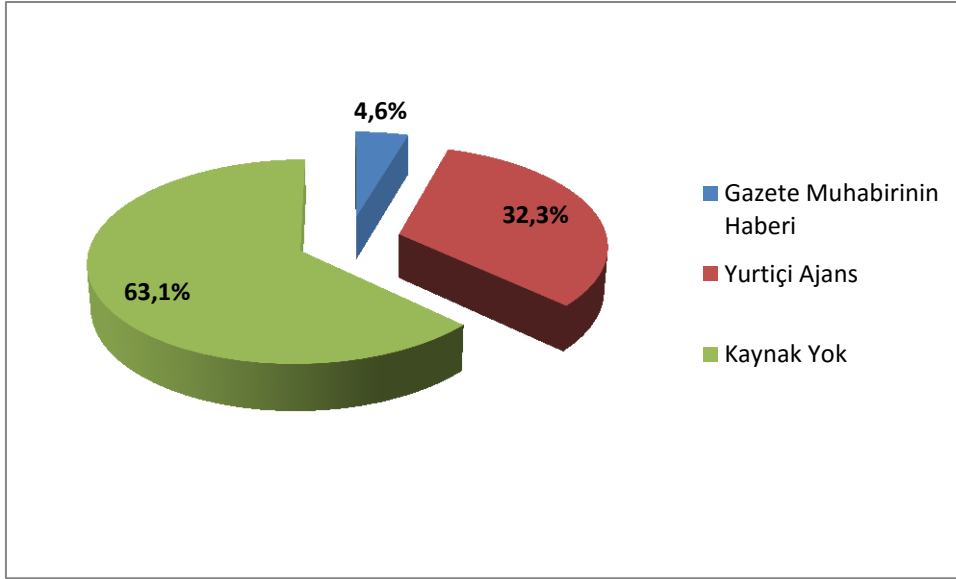
Şekil 2.28. Sözcü’de Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

İncelenen diğer gazetelerin aksine bu değışkende de Sözcü’de farklı değerler saptanmıştır. Sözcü, Cumhurbaşkanı’nı ile ilgili yazdığı haberlerinde kendi muhabirinin imzasını kullanmamıştır. Bu durum Cumhurbaşkanlığı’na bütün basın kuruluşlarının akredite olmasına rağmen alanda Cumhurbaşkanı’nı izleyen Sözcü muhabirinin olmaması ile açıklanabilir. Bu oranlar üzerinden Sözcü’nün Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı ile ilgili haberleri başka kaynaklardan takip ettiği değerlendirilmektedir.

Oranlara bakıldığında Sözcü’de çıkan 65 haberin sadece 3’ü gazete muhabirinin haberidir. Haberlerin 21 tanesi yurtiçi ajanslardan alınmıştır. Haberlerin geri kalan büyük bir kısmında ise Sözcü’de haberler kaynak belirtilmeden yayımlanmıştır. Bu durumda Sözcü haberleri yurtiçi kaynaklardan derlemiş ve yayımlamıştır. Haberin yayımlama biçimi, sorumlu habercilik, haberde objektiflik bağlamında bu oranları değerlendirdiğimizde, haberde kaynak belirtilmemesinin bu sorunların yanında haberin öğeleri, eksik yön vb. gibi başka sorunlara da yol açması kaçınılmazdır.

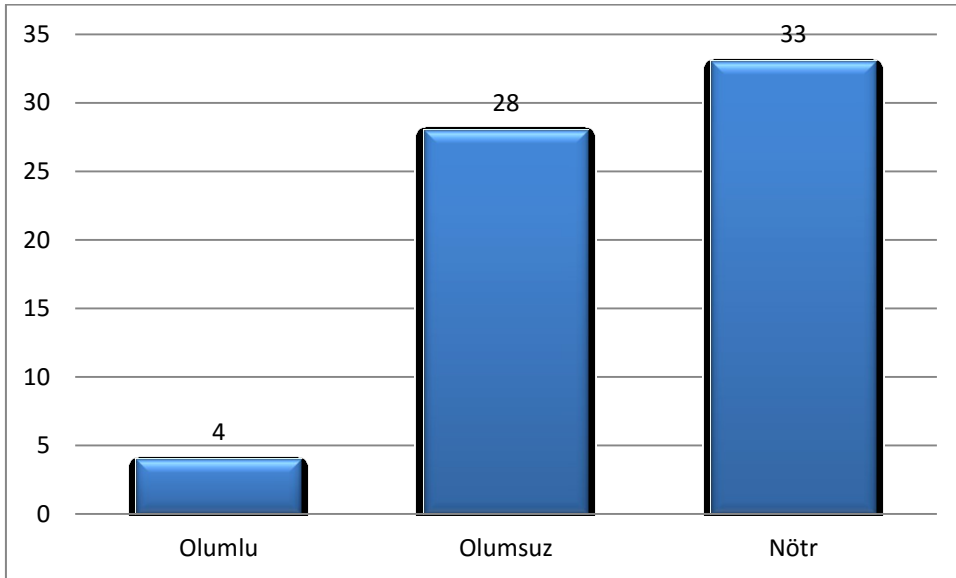
Yerinde izlenen haberde muhabirin olmaması olmaması, eşiklerden birinin doğrudan atlanmasının yanında, bakış açısının keskinliğini daha da artıran bir etken olması tehlikesini de beraberinde getirmektedir. İmza bulunmayan haberde haberde, haberin unsurlarının gazetenin yayın politikasına göre değıştirilmesi

kolaylığı haberin objektifliğini etkilemekle birlikte haber değer teorileri açısından tartışılmalıdır.

Grafik 2.29. Sözcü'de Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

Sözcü'deki haberlerin %4,6'sı gazete muhabirinin haberi, %32,3'ü yurtiçi ajans haberi iken %63,1'inin kaynağı bulunmamaktadır.

Şekil 2.29. Sözcü'de Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği

Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarında birden fazla kategori barındıran bu değişken, haberler değerlendirilirken tek kategoride belirlenmiştir. Bu değerlendirmede de Sözcü'de yine farklı oranlar söz konusu olmuştur. Sözcü'nün haberleri içerisinde olumlu olaylarla ilgili basın açıklamaları 4, olumsuz olaylarla

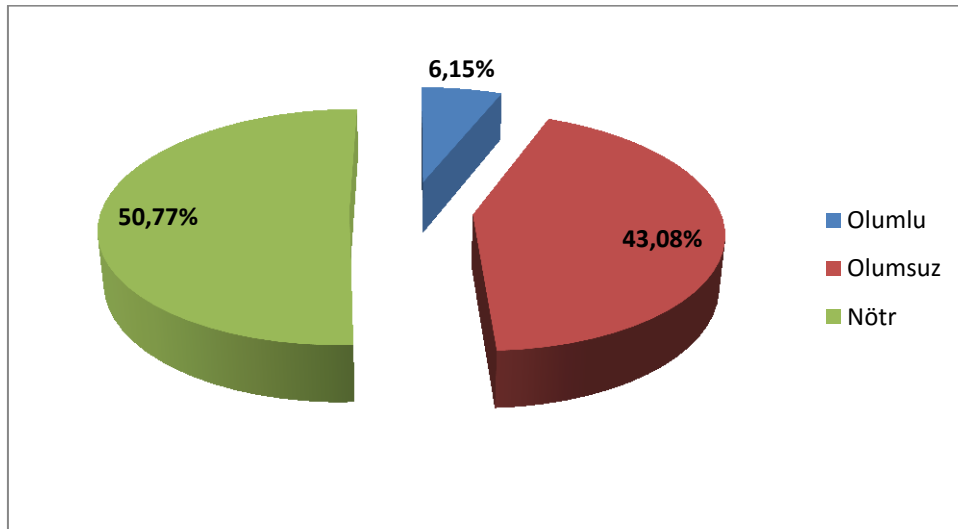
ilgili basın açıklamaları 28, nötr olarak belirlenen açıklamalarla ilgili haber 33 olarak tespit edilmiştir.

Bu başlık altında Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarında yer alan değerler (%45,1 olumlu, %28,1 olumsuz, %26,8 nötr) ile Sözcü'nün değerleri birbiri ile örtüşmemektedir. Sözcü'de olumlu olaylarla ilgili basın açıklamalarının haberleştirilme oranı % 6,1'de kalmıştır. Dolayısıyla olumlu nitelik barındıran olaylarla ilgili açıklamalara Sözcü haber değeri yüklememiştir.

Yine olumsuz nitelikli olaylarla ilgili açıklamaların haber oranı % 43,1'dir. Burada olumsuz nitelikteki olayların haberleştirilme oranının fazlalığı dikkati çekmektedir. Olumsuz olaylarla ilgili yapılan CBA'nın haber olarak yayımlanma oranının fazla olması gazetenin haber değer tercihini bu yönde kullandığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

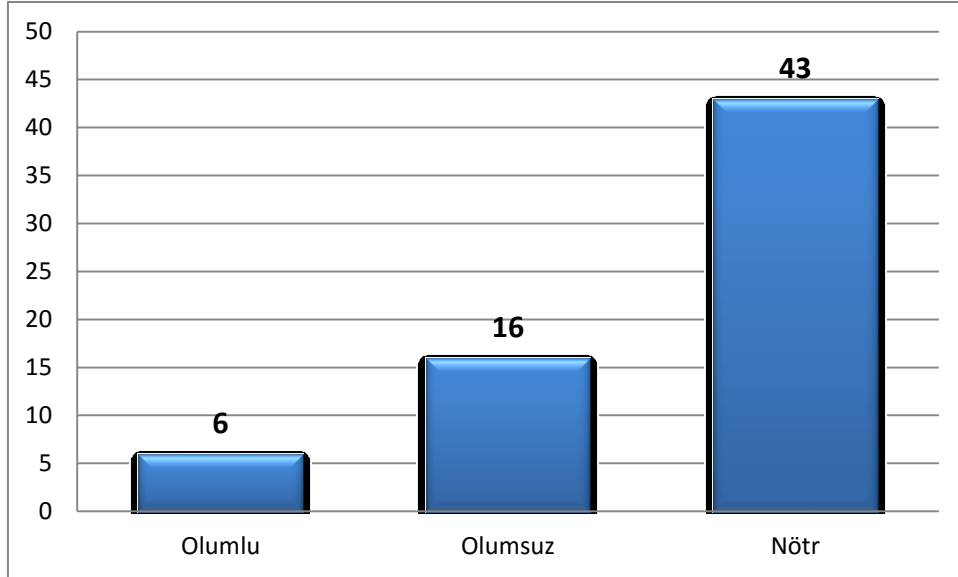
Yine Sözcü haberlerinde nötr olarak nitelenen olaylarla ilgili açıklamaların haber olma oranı %50,8 olarak saptanmıştır. Bu oran haberlerin yarısını oluşturmaktadır. Cumhurbaşkanı'nın olumlu konularla ilgili açıklamalarını haber olarak yayımlama oranı düşük olan Sözcü, genel olarak olumsuz ve nötr nitelik barındıran konularla ilgili açıklamalarına ilgi göstermiştir.

Oran olarak ortaya konulan değerler açıklamalara bakış açısı ve basın açıklamalarının yansıtılış biçimi ile ilgili değerlendirmeleri olanaklı hale getirmektedir.

Grafik 2.30. Sözcü'de Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/ Müspet Niteliği

Sözcü'deki haberler incelendiğinde basın açıklamalarına konu olan olaylar üzerinden %6,15 olumlu, %43,08 olumsuz, %50,77 ise nötr değerler ölçülmüştür.

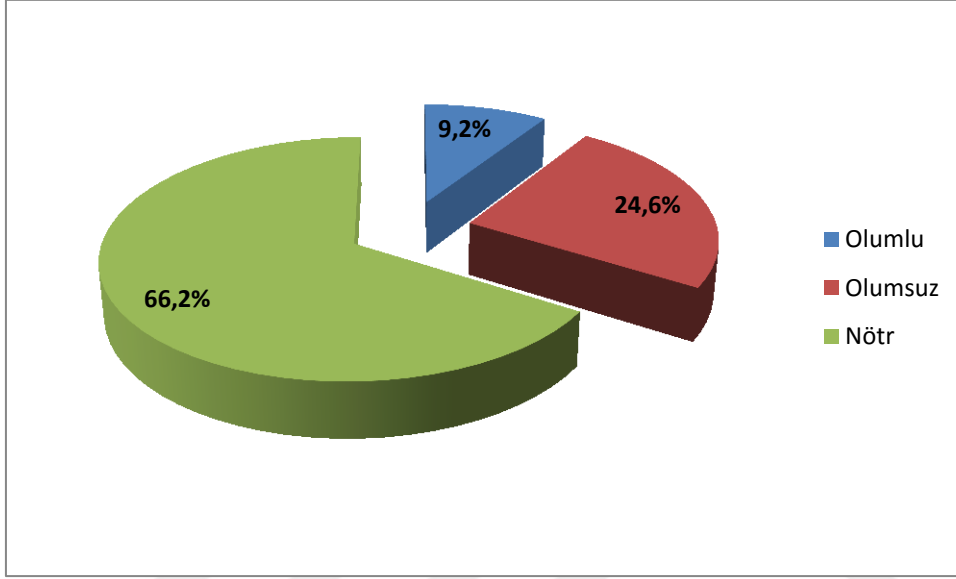
Şekil 2.30. Sözcü'de Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

Gazetenin yayımladığı haberin konuya yaklaşımı başlığı araştırmanın altını çizmek istediği sorunu göstermesi açısından önemli bir değişkendir. Haberlerdeki yaklaşım gazetenin Cumhurbaşkanı tarafından yapılan açıklamalara bakış açısını gösterebileceği gibi bu bakış açısının gazete haberlerine yansıtılıp yansıtılmadığını da ortaya çıkaracaktır.

Sözcü, haberlerinde %9,2 oranında olumlu bir dil kullanmıştır. Bu değişken, yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği değişkeni ile birlikte değerlendirildiğinde Sözcü'nün Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına bakışı, haberler üzerinden olumlu değildir yargısına ulaşılabilir. Sözcü'nün yayımladığı haberlerde kullandığı başlıklar olumlu görünmesine rağmen yayımlanan haberlerde kullanılan dil daha çok olumsuz ve nötr bakış açısı göstermektedir. Sözcü'de yayımlanan 65 haber içerisinde olumlu yaklaşım gösteren haber sayısı 6'dır.

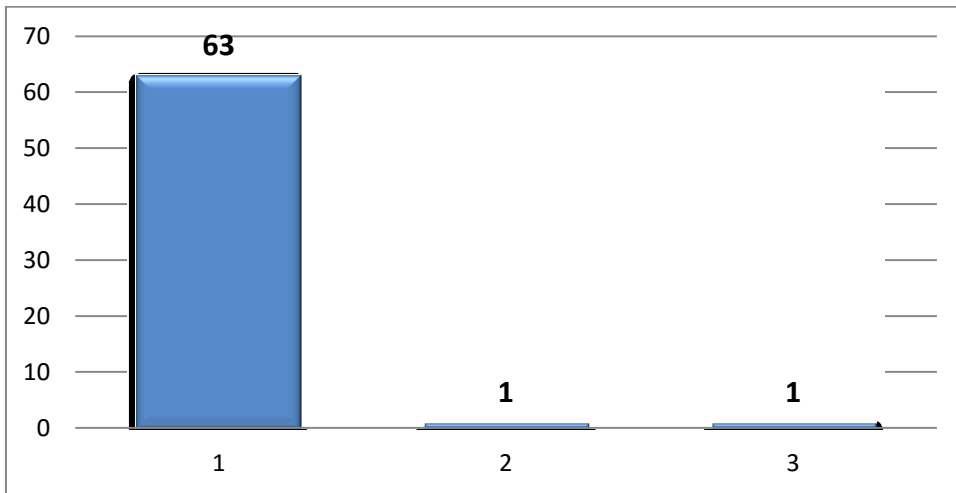
Haber başlıkları olumlu görünmesine rağmen Sözcü 65 haberin 16'sında olumsuz bir dil kullanmıştır. Bu oran olarak toplam haberlerin %25'ine yakını içermektedir. Gazetenin 43 haberinde ise nötr bir bakış açısı olduğu tespit edilmiştir. Toplam haberlere göre nötr haberlerin oranı %66,2'dir.

Bu değişken altında kategoriler incelendiğinde Sözcü'nün CBA'ya yaklaşımı haberlerin yarısından fazlasında nötr olarak saptanmıştır. Ayrıca ölçülen olumsuz oran ve nötr oran, araştırmaya konu edilen haber değeri ile ilgili bazı çıkarımlarda bulunulmasını mümkün hale getirmektedir. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarını konu haberlerdeki oranlar, Sözcü'nün açıklamalara farklı haber değeri yüklediğini ortaya çıkarmaktadır.

Grafik 2.31. Sözcü'de Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

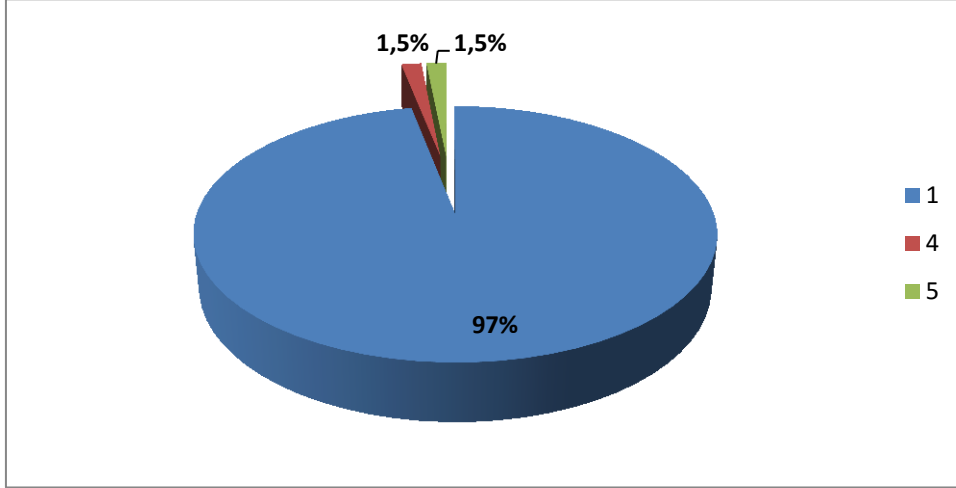
Sözcü'deki haberler incelendiğinde %9,2'si olumlu, %24,6'sı olumsuz, %66,2' i ise nötr olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 2.31. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

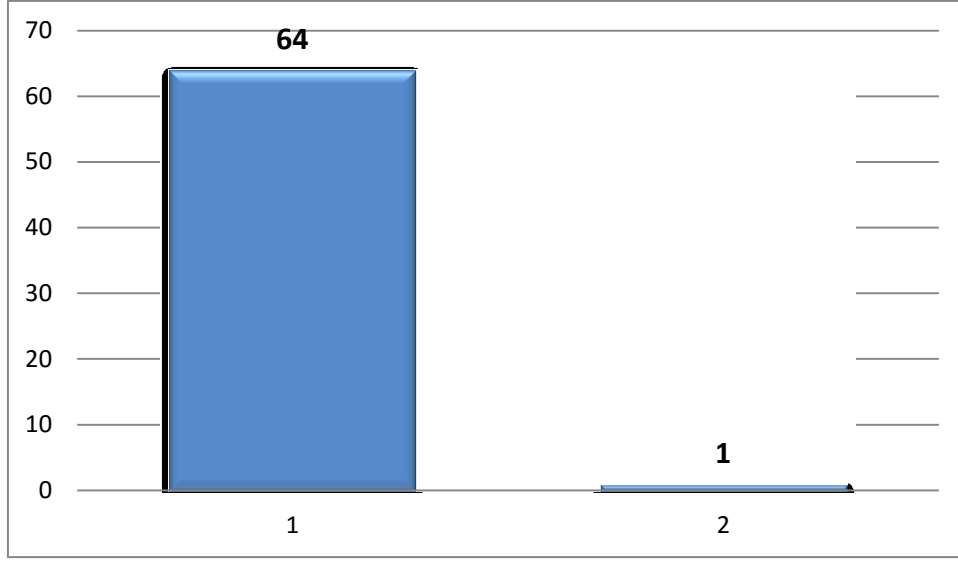
Bu değişkende de Sözcü'den diğer gazetelere göre farklı sonuçlar elde edilmiştir. Sözcü'de toplam 63 haber sadece 1 konudan oluşmaktadır. Bu sonuç haberlerin bütünü olarak okunabilir çünkü Sözcü'de sadece 2 haberin 1'i 4, diğeri de 5 konu içermektedir. Sözcü haber yaptığı açıklamalardan (açıklamadaki konu sayısı birden fazla olsa da) sadece bir konuyu ön plana çıkarmıştır. Sadece 1 konudan oluşan haberlerin oranı %97'dir.

Cumhurbaşkanı'nın 1 konuda oluşan basın açıklamalarının oranının %45 olduğu dikkate alındığında, Sözcü'nün 1 konudan oluşan haber yapmayı tercih ettiği tespit edilmiştir. Yine aynı değişken üzerinden CBA'ya bakıldığında, Sözcü'nün aynı açıklamada yer alan başka konulara da yayımlanan haberde yer vermediği değerlendirilmiştir. Basın açıklaması doğrudan bir konudan oluşan haber olarak yayımlanmıştır. Bu durumda gazetenin açıklamalardaki bazı konu başlıklarına haber değeri yüklediği değerlendirmesi yapılabilir. Bu durum objektiflik kriterleri açısından da bir takım problemleri beraberinde getirmektedir.

Grafik 2.32. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

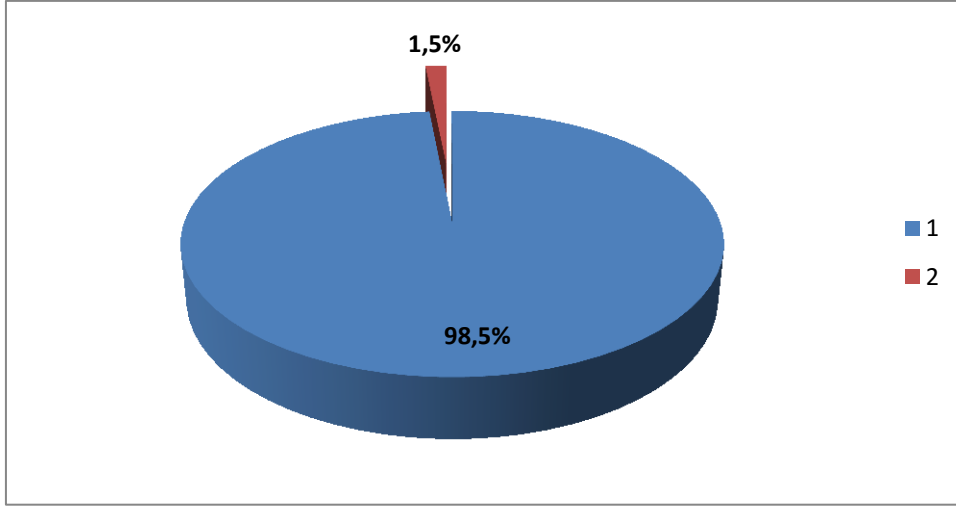
Sözcü'de yayınlanan haberlerin %97'si 1 konudan oluşurken, 4 ve 5 konudan oluşan haber oranı ayrı ayrı %1,5'tir.

Şekil 2.32. CBA İle İlgili Sözcü’de Yayımlanan Haber Oranı

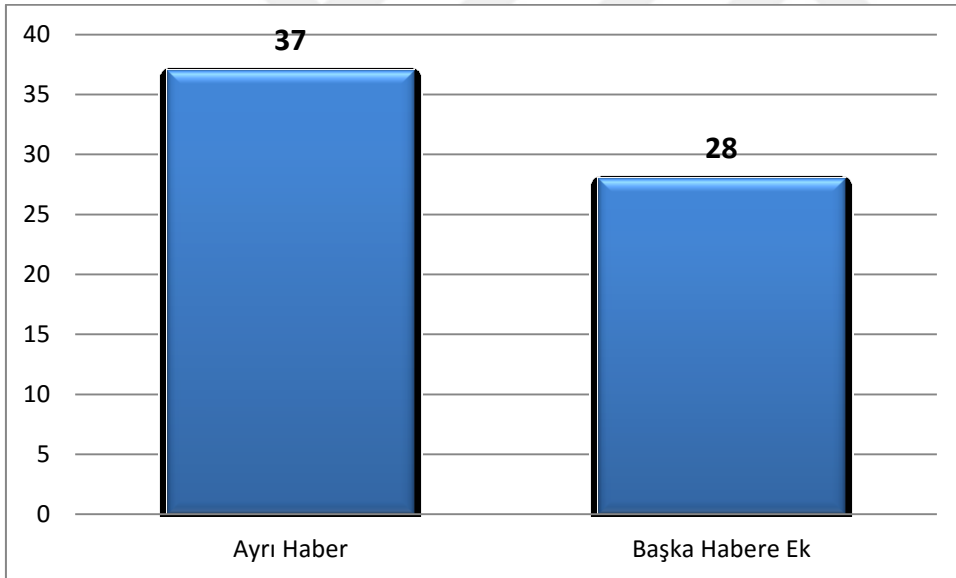
Cumhurbaşkanı’nın basın açıklamasında birden fazla konudan bahsetmesi sık rastlanan bir durum olmuştur. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün sadece 1 konudan oluşan basın açıklamalarının toplam açıklamalar içindeki oranı %45’tir. Dolayısıyla farklı konulardan oluşan aynı açıklama üzerinden bazen farklı haberler yapıldığına rastlanmıştır.

Ancak söz konusu durum Sözcü’de yok denecek kadar azdır. Gazetenin incelenen 65 haberinin 64’ünde basın açıklamasından tek bir haber yayımlanmıştır. İncelenen basın açıklamalarından biri, iki farklı habere konu olmuştur. Genel olarak Sözcü’nün basın açıklamasından bir konudan oluşan haber yayımlamayı tercih ettiği tespit edilmiştir.

Grafik 2.33. CBA İle İlgili Sözcü’de Yayımlanan Haber Oranı

Sözcü’de basın açıklamalarından %98,5 oranında 1 haber haber üretip yayımlamıştır. Basın açıklamalarının %1,5’i iki farklı habere konu olmuştur.

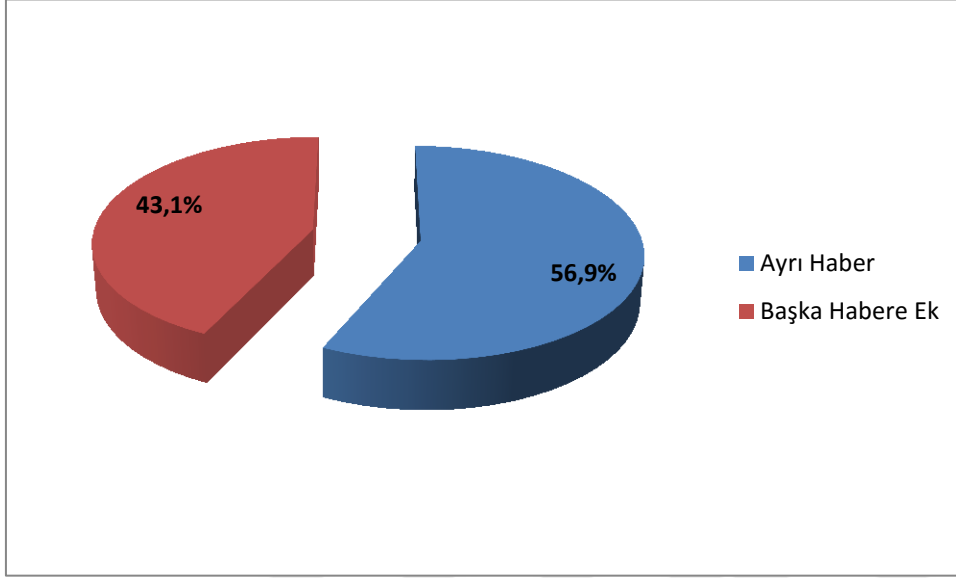

Şekil 2.33. CBA’nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Sözcü’de rastlanan farklılıklar bu başlıkta da net olarak görülmektedir. Cumhurbaşkanı’nın bir konuda yaptığı açıklama bazen ana başlık etrafındaki başka bir habere eklenir, başka bir haber içinde değerlendirilir. Bazen de yapılan basın açıklamasında ayrı bir habere yazılır ve yayımlanır.

Sözcü’de yayınlanan haberlere bakıldığında yapılan basın açıklamasından 37 ayrı, özgün haber yayımlanmıştır. Sözcü yayımladığı 28 haberde ise

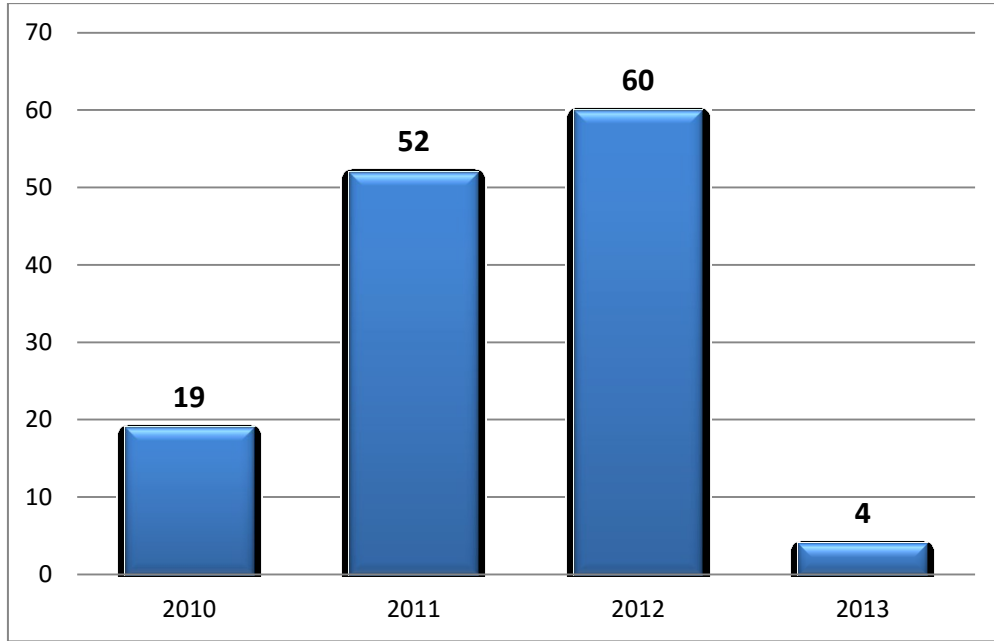
Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasını başka habere eklemiştir. Burada altı çizilmesi gereken durum; başka habere eklenen açıklamada ana unsur Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları değildir. Ana haber etrafında Cumhurbaşkanı'nın sözleri de konuya ek olarak bilgilendirme şeklinde yayımlanmıştır.

Grafik 2.34. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Sözcü'de CBA'yı konu alan haberlerin %56,9'u ayrı, özgün bir haber olarak sunulurken, CBA'nın %43,1'i başka bir haber içinde, CBA konulu olmayan bir haber içinde değerlendirilmiştir.

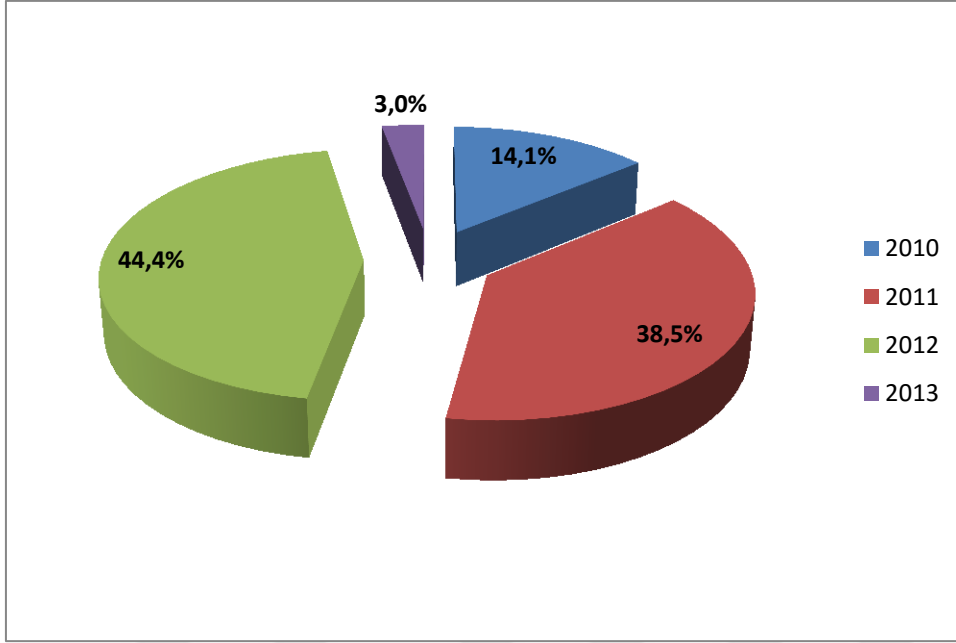
2.2.4 Zaman

Şekil 2.34. Zaman'da Yayımlanan Haberin Yılı

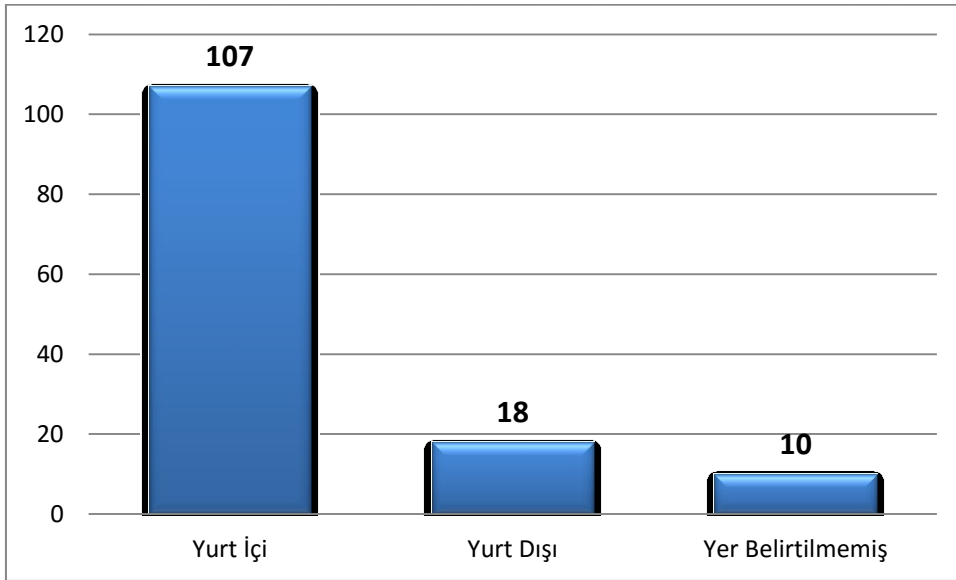
Cumhurbaşkanı tarafından yapılan 154 basın açıklamasından 135'i Zaman'da haber olarak yayımlanmıştır. İncelenen gazeteler içerisinde Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına haber olarak en fazla yer veren gazete Zaman olmuştur. Zaman basın açıklamalarından 135 haber yayımlarken 19 basın açıklaması gazetede haber olarak yer almamıştır.

Gazetede yer alan haberler yıllara göre incelendiğinde haberlerin %14,1'i 2010 yılında, %38,5'i 2011 yılında, %44,4'ü 2012 yılında, %3'ü ise 2013 yılında yayınlanmıştır. Tam olarak incelenen yıllar 2011 ve 2012 olduğu için bu yılların oranlarına bakıldığında, Cumhurbaşkanı'nın 2011 yılında yaptığı 61 basın açıklamasının 52'si, 2012'de yaptığı 68 basın açıklamasının 60'ı gazetede haber olarak yayımlanmıştır. Hem bu değerlerde hem de diğer yıllarda yapılan basın açıklamalarının değerlerinde gazetede yayımlanan haberlerin oranı açısından farklılık arz etmediği görülmektedir. 2010'da yapılan 21 açıklamanın 19'u, 2013'te yapılan 4 açıklamanın tamamı Zaman'da haber olarak yer bulmuştur.

Grafik 2.35. Zaman'da Yayımlanan Haberin Yılı

Zaman'da yayınlanan haberlerin %14,1'i 2010 yılında, %38,5'i 2011 yılında, %44,4'ü 2012 yılında yayımlanırken 2013 yılında yayımlanan haberlerin oranı %3'tür.

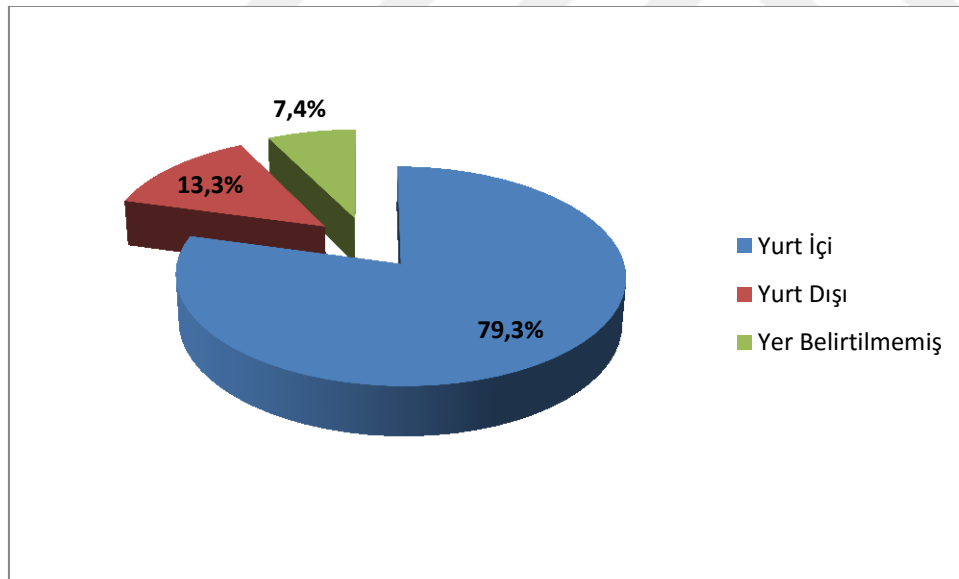
Şekil 2.35. Zaman'da Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül araştırmanın kapsamına giren yıllarda yaptığı açıklamaların yüzde 90'ını yurt içinde yapmıştır. Zaman'da yayınlanan 135 haberin 107'sinde yer yurt içi olarak belirtilmiştir. Bu değer genel haberlere oranı

%79,3'tür. Haberlerin 18'inde yer yurt dışı olarak belirtilmiştir. Yer bilgisi belirtilmeyen haber sayısı ise 10'dur.

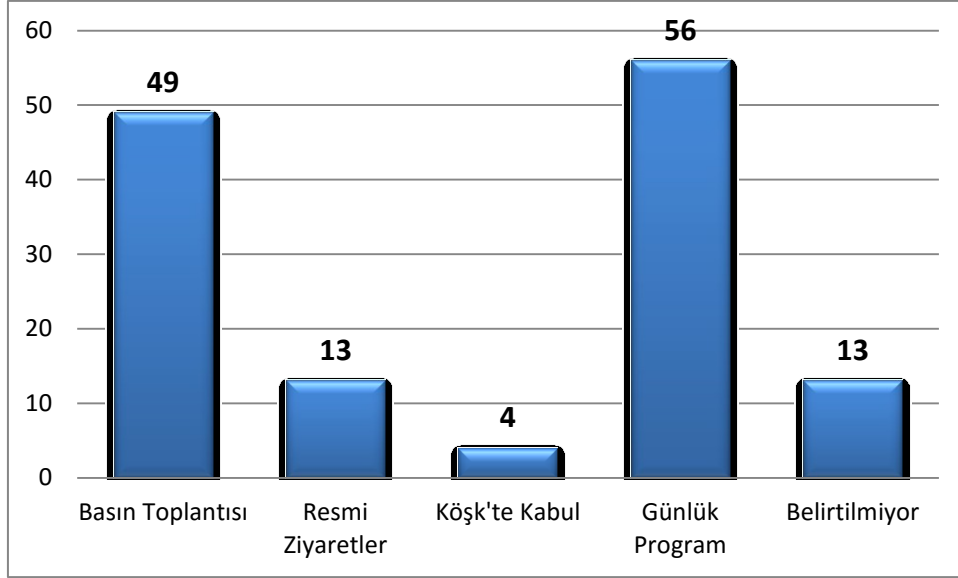
Zaman'da yer bilgisi olarak yurtdışı verilen haber sayısı 18'dir. Oysa Cumhurbaşkanı'nın açıklama yaptığı yerlere bakıldığında yurt dışı açıklama sayısının 16 olduğu görülmektedir. Cumhurbaşkanı'nın yurt içinde yaptığı bir açıklama yurt dışı olarak sunulmayacağından hareketle; haberler incelenmiştir. Bazı haberlerde havaalanında yapılan açıklamanın yer bilgisi yurt içi değil de yurt dışı olarak belirtilmiştir. Farklılık bu sebepten kaynaklanmaktadır.

Yer bilgisi belirtilmeyen haberler genel olarak açıklamanın özgün bir haber olarak değerlendirilmediği, başka haberlere ek olarak yer aldığı durumlarda oluşmuştur. Bu anlamda incelenen gazetelere arasında yer bilgisi konusunda en özenli davranan gazete Zaman olmuştur. Yer bilgisinin daha önce de belirtildiği üzere gazetenin kendi muhabirinin haberi yerinde izlemesi ile de doğru orantı gösterdiği değerlendirilmektedir.

Grafik 2.36. Zaman'da Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

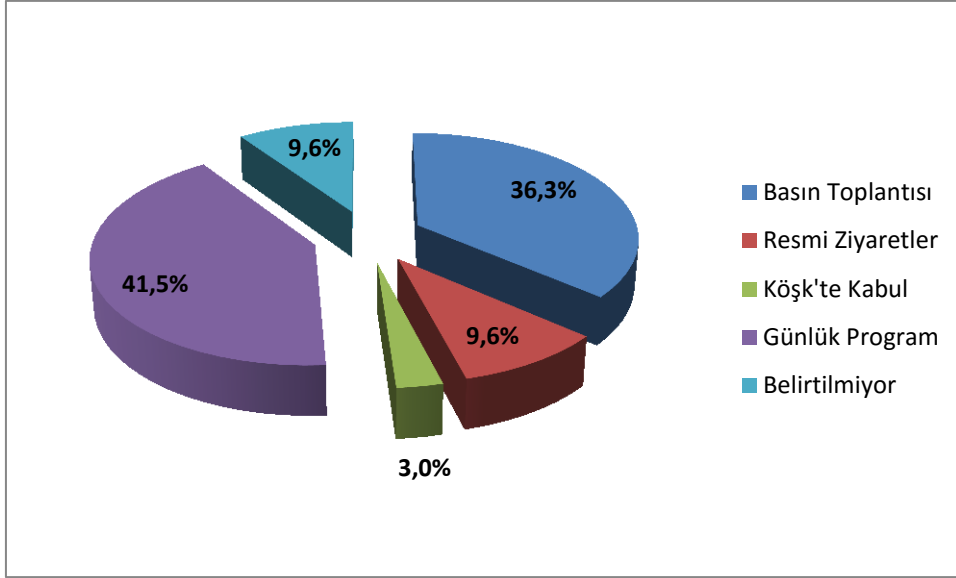
Zaman'da yayımlanan haberler incelendiğinde %79,3'ünün yurtiçi, %13,3'ünün yurtdışında olduğu belirtilirken yeri belirtilmeyen haberlerin oranı %7,4'tür.

Şekil 2.36. Zaman'da Yayınlanan Haberin Vesilesi

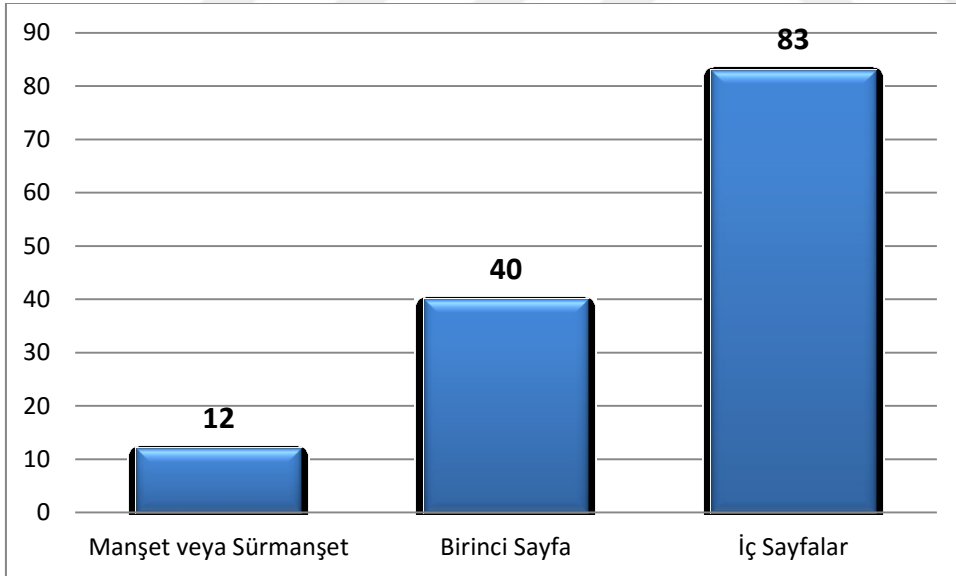
Zaman'da yayınlanan haberlerin %36,3' ü basın toplantısı, %9,6'sı resmi ziyaretler, %3'ü Çankaya Köşk'ünde kabul, %41,5'i günlük program iken %9,6'sında vesile belirtilmemiştir.

Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamalarının vesilesi ile Zaman'da yer alan haberlerin vesilesi genel olarak örtüşmektedir. Oran olarak iki değer birbirine yakındır. Sadece Çankaya Köşk'ünde kabul seçeneğinde, genel açıklamaların %11'i Çankaya Köşk'ünde kabul olurken haberdeki oran %3 olarak gerçekleşmiştir. Haberler incelenirken Cumhurbaşkanı'nın Çankaya Köşk'ünde yaptığı 17 basın açıklamasının sadece 4'ünün Zaman'da haber olarak yayımlandığı tespit edilmiştir. Yapılan açıklama sayısının 154, Zaman'da yayımlanan haber sayısının ise 135 olduğu tekrar hatırlatılırsa; bu durumda yayımlanmayan 19 basın açıklamasının 13'ünün, Cumhurbaşkanı'nın Çankaya Köşk'ünde yaptığı basın açıklamaları olduğu ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle 6 haber dışında ve Çankaya Köşk'ünde kabul seçeneği dışında Cumhurbaşkanı Gül'ün bütün açıklamaları gazetede haber olarak yayımlanmıştır.

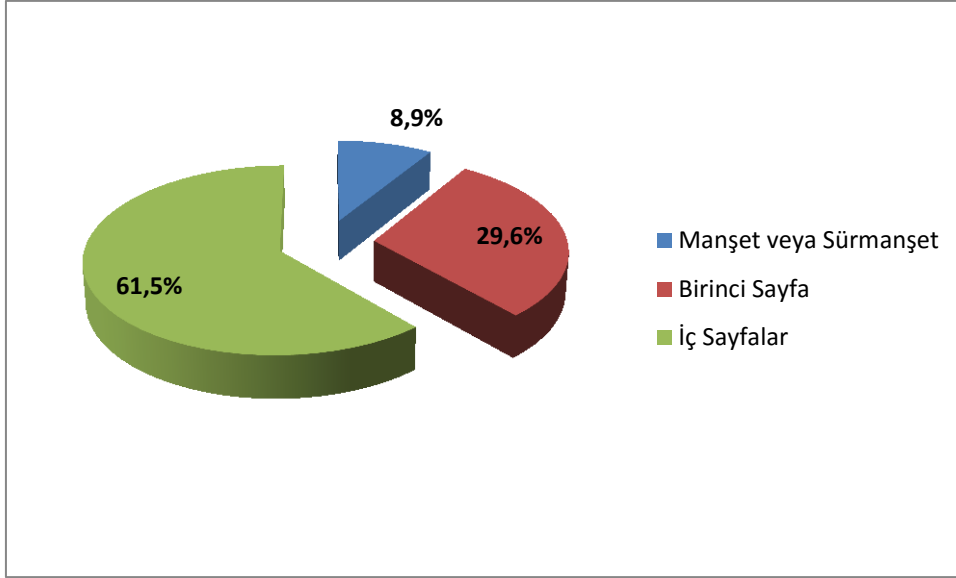
Grafik 2.37. Zaman'da Yayımlanan Haberin Vesilesi

Zaman'da yayımlanan haberler incelendiğinde; %36,3'ü basın toplantısı, %9,6'sı resmi ziyaretler, %3'ü Çankaya Köşk'ünde kabul, %41,5'i günlük program iken %17,2'sinde vesile belirtilmemiştir.

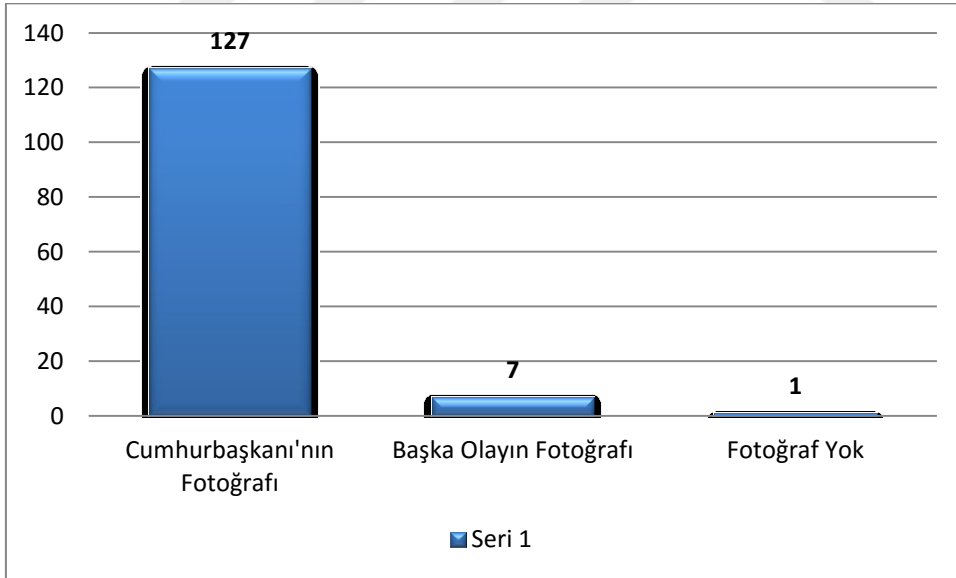
Şekil 2.37. CBA'nın Zaman'da Yer Aldığı Sayfa Konumu

Zaman'ın toplam basın açıklamalarından yaptığı 135 haberden 12'si manşet veya sürmanşet olmuştur. Toplam 12 haber %8,9'luk bir orana karşılık gelmektedir. Yine 40 haber Zaman'ın birinci sayfasından yayımlanmıştır. Oran olarak %29,6'lık olan değer, iç sayfalar kategorisinde %61,5'e yükselmiştir. 83 haber ise Zaman'ın iç sayfalarında yayımlanmıştır.

Grafik 2.38. CBA'nın Zaman'da Yer Aldığı Sayfa Konumu

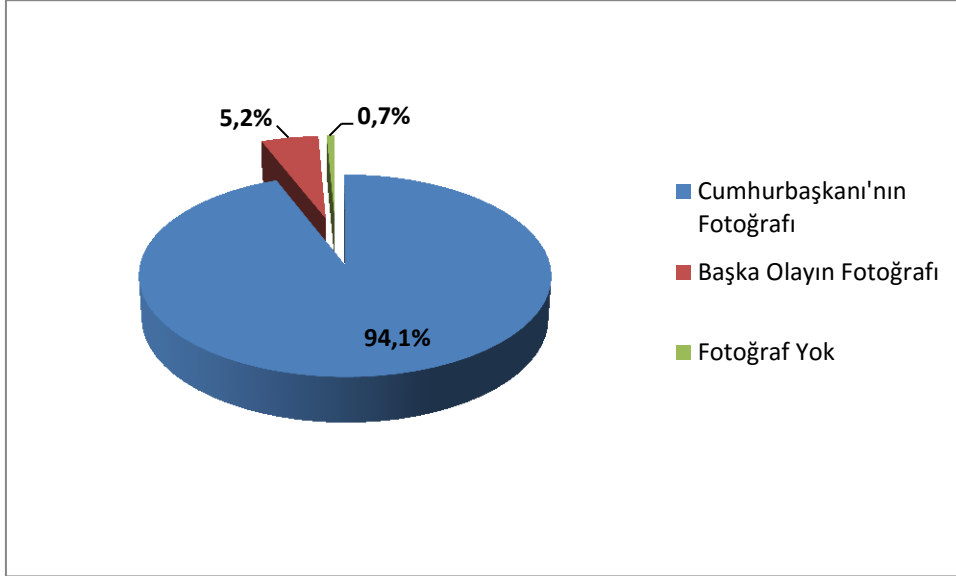
Zaman'daki haberlerin %8,9'u manşet veya sürmanşet, %26,6'sı birinci sayfa, %61,5'i iç sayfalardan verilmiştir.

Şekil 2.38. Zaman'da Yayınlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

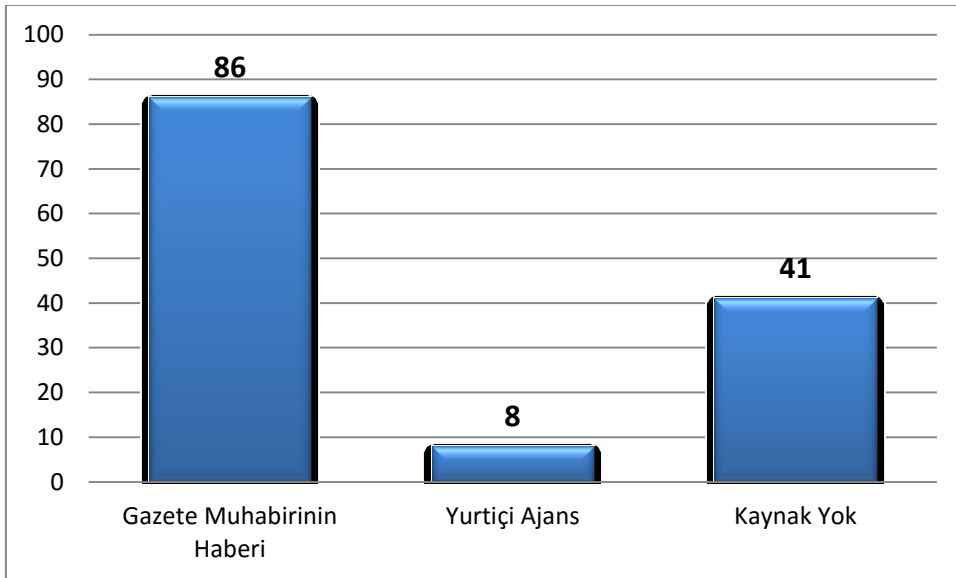
Zaman'da yayınlanan haberlerin %94,1'i Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafı ile birlikte yayımlanmıştır. Başka bir ifadeyle toplam 135 haberin 127'sinde Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafı kullanılmıştır

Yayımlanan haberlerin 7'sinde başka bir olayın veya kişinin fotoğrafı yer alırken, sadece 1 haberde fotoğraf veya herhangi bir görel unsur bulunmamaktadır.

Grafik 2.39. Zaman'da Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

Zaman'da yayımlanan haberler incelendiğinde %94,1'i Cumhurbaşkanı' nın fotoğrafını, %5,2'si başka olayın fotoğrafını içerirken, %0,7'si fotoğraf içermemektedir.

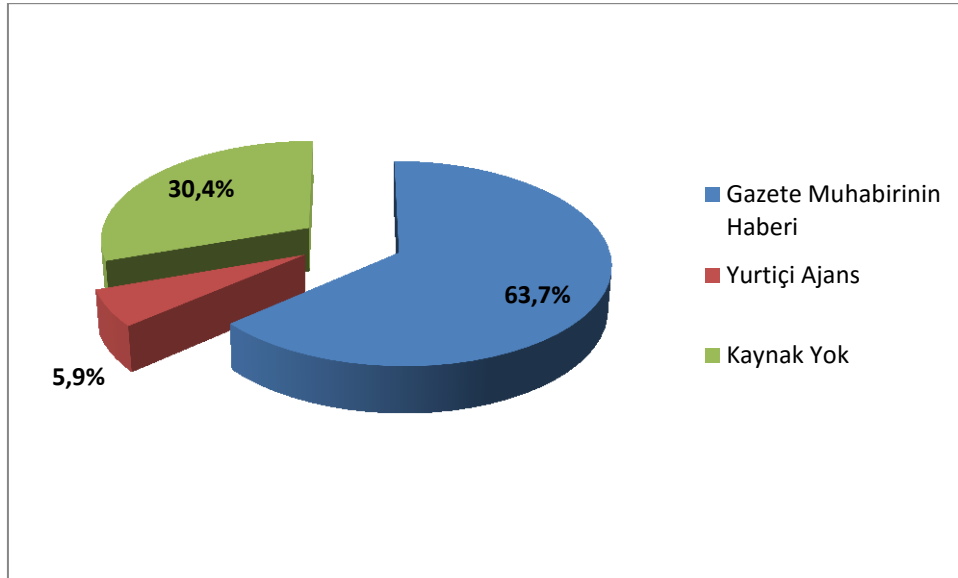

Şekil 2.39. Zaman'da Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

Zaman'da yayımlanan haberlerin %63,7'si gazete muhabirinin haberidir. Bir başka ifadeyle yayımlanan 135 haberden 86'sında gazete muhabirinin imzası

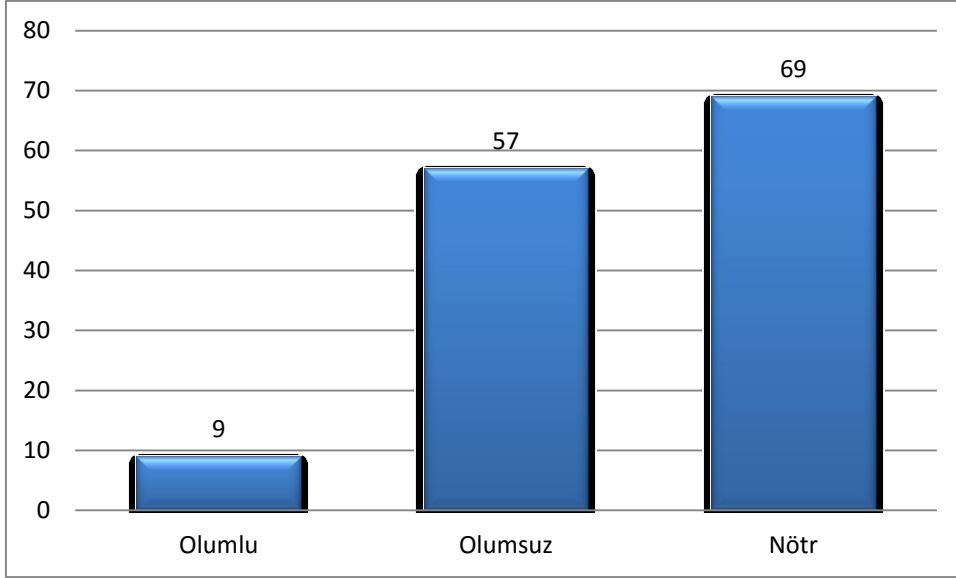
vardır. Oranlardan da anlaşılacağı üzere Zaman genel olarak Cumhurbaşkanı'nı olay yerinde izlemiştir. Zaman'da yayımlanan 8 haber yurtiçi ajanslardan alınmıştır. Kalan 41 haber ise kaynaksız olarak verilmiştir. 41 haberin Zaman'daki toplam haberlere oranı %30,4'tür.

Gazeteler incelenirken muhabir imzası ile yayımlanmayan haberlerde bir takım problemler oluşabileceği vurgusu yapılmıştı. İmzasız yayımlanan haberlerin yapısının değiştirilmesinin kolaylığı, basın açıklamasında bulunan bazı unsurların kayda alınmaması gibi bir takım problemlere kaynaksız yayımlanan haberlerde daha çok rastlanmaktadır.

Grafik 2.40. Zaman'da Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

Zaman'da yayımlanan haberlerin %63,7'si gazete muhabirinin haberi, %5,9'u yurtiçi ajans haber olarak yayımlanmıştır. Yayımlanan haberlerin %30,4'ünde ise kaynak bulunmamaktadır.

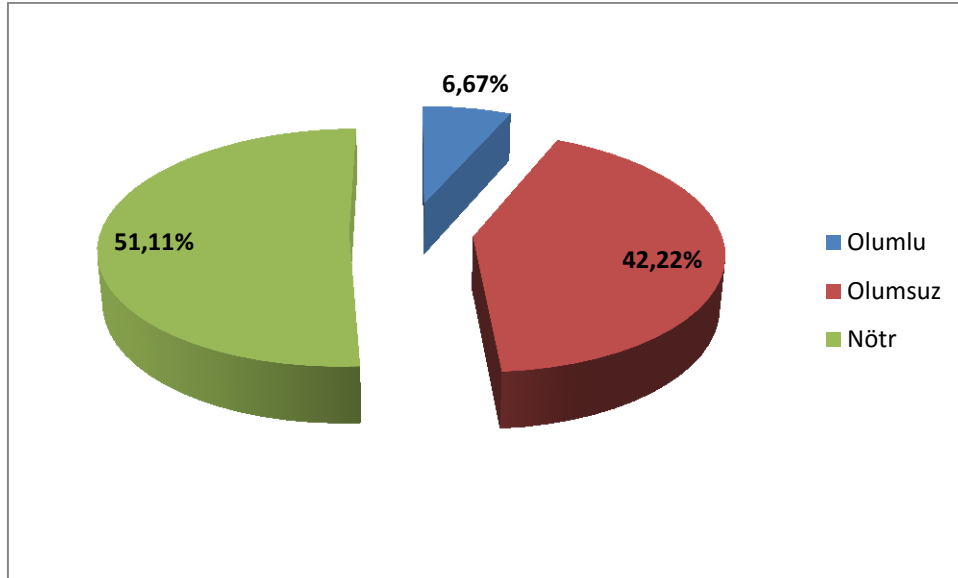

Şekil 2.40. Zaman’da Yayınlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği

Yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği açısından gazetelerin hepsinin birbirinden farklı oranlar barındırdığı ortaya çıkarılmıştır. Zaman’da olumlu nitelik barındıran basın açıklamalarının %6,7’si, olumsuz nitelik barındıran basın açıklamalarının %42,2’si haber olarak yayımlanmıştır. Nötr olarak değerlendirilen oran ise %51,1’lik kısmı oluşturmaktadır.

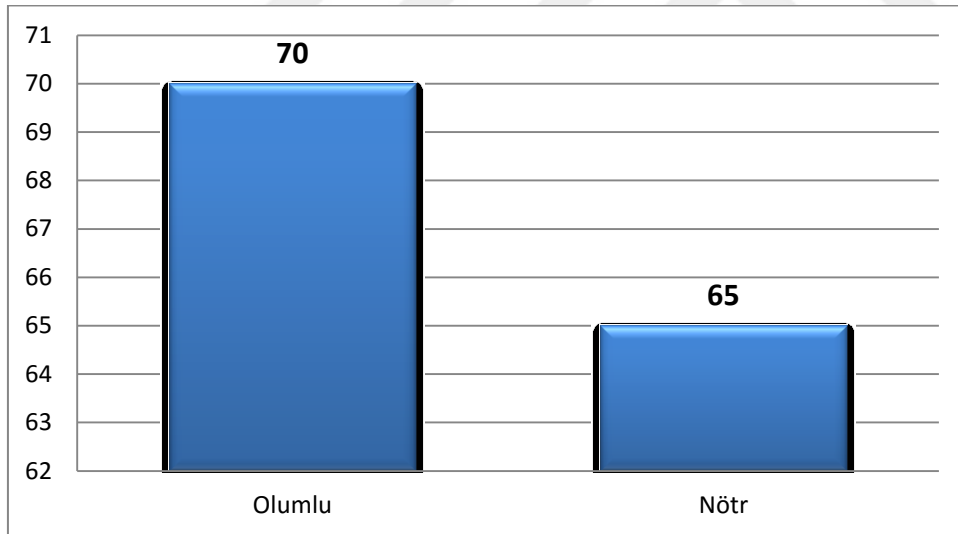
Daha önce de üzerinde durulduğu üzere basın açıklamaları incelenirken yapısı gereği bu değişkende birden fazla kategori işaretlenmiştir. Ancak haber malzemesi olarak nitelenen basın açıklamasına yayımlanan haber içinde bakılıp, en yakın değer kayıt altına alınmıştır.

Zaman’da basın açıklamasına konu olayın menfi/müspet niteliği açısından haberin oran olarak daha çok nötr olarak yayımlandığı tespiti yapılmaktadır.

Grafik 2.41. Zaman'da Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği

Zaman'da yayımlanan haberlerin %6,7'si olumlu nitelik barındırırken, %42,2'si olumsuz, %51,1'i ise nötr olarak tespit edilmiştir.

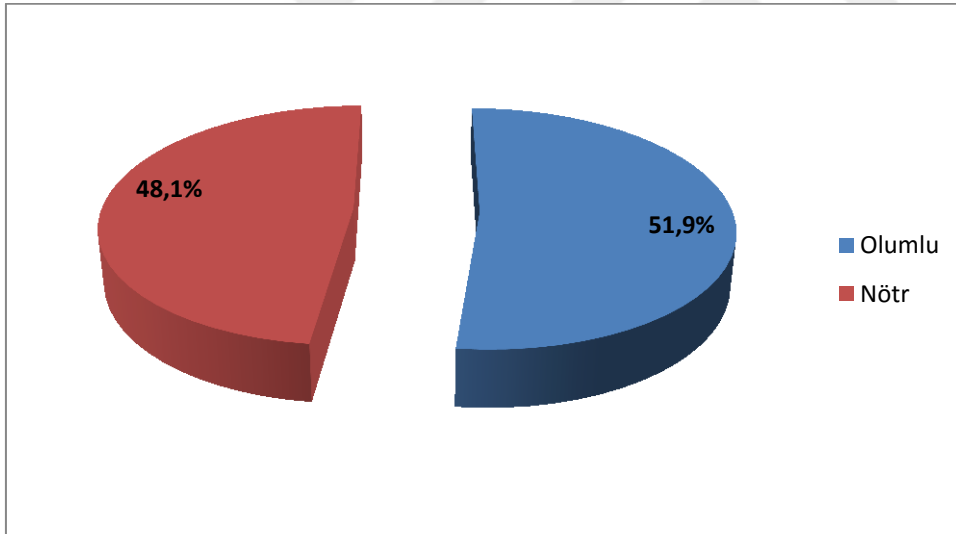
Şekil 2.41. Zaman'da Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

Bu değişken yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği başlığı ile birlikte değerlendirilirse, haber olarak yayımlanan basın açıklamalarının dili bazı yaklaşımların geliştirilmesi yardımcı olacaktır. Yayımlanan haberin dili kategorisi haber değeri yüklenen haberler üzerinde objektiflik konusu hakkında bilgiler içermektedir.

Yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği değişkeninde, Zaman'da haberlerinde olumsuz ve nötr oranların fazlalığı dikkati çekmişti. Yayımlanan haberi konuya yaklaşımı değişkeni incelendiğinde, yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği ile doğru orantılı olmadığı görülmüştür.

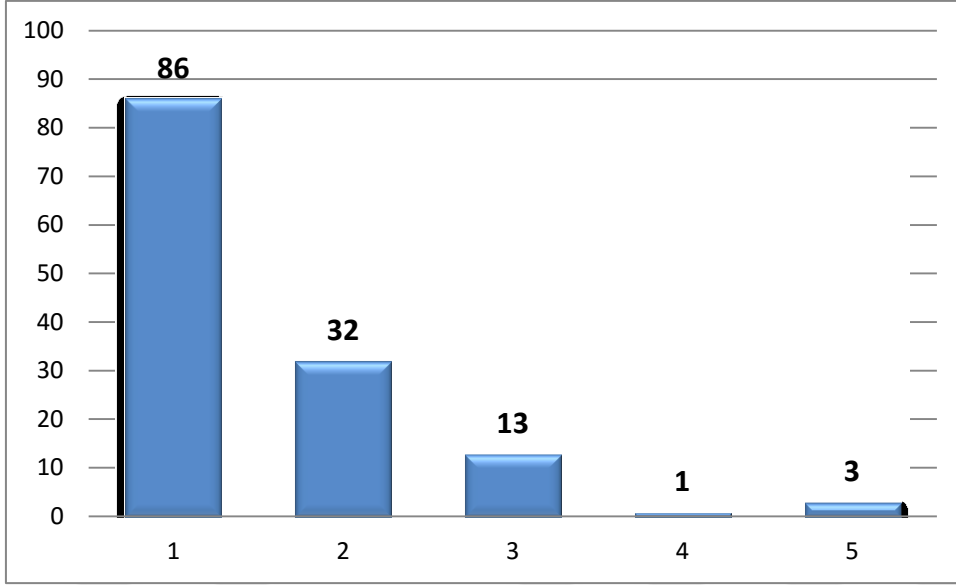
Zaman yayımladığı haberlerde %51,9 olumlu, %48,1 nötr bir haber dili kullanmıştır. Başka bir ifadeyle yayımlanan 135 haber içinden 70 haber olumlu, 65 haber ise nötr nitelik taşımaktadır. Bu değişkende en dikkat çeken unsur ise Zaman'ın kullandığı haber diline bakıldığında olumsuz bir dil ile yazılan haber bulunmamaktadır.

Oranlar üzerinden bir değerlerdirme yapıldığında Zaman'ın Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına bakışının olumlu olduğu söylenebilir. Olumsuz referans taşıyan açıklamaların yayımlanan haberlerin yapılandırılması ve gazetede yer alış şekliyle olumlu nitelik kazandığı değerlendirilmiştir.

Grafik 2.42. Zaman'da Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

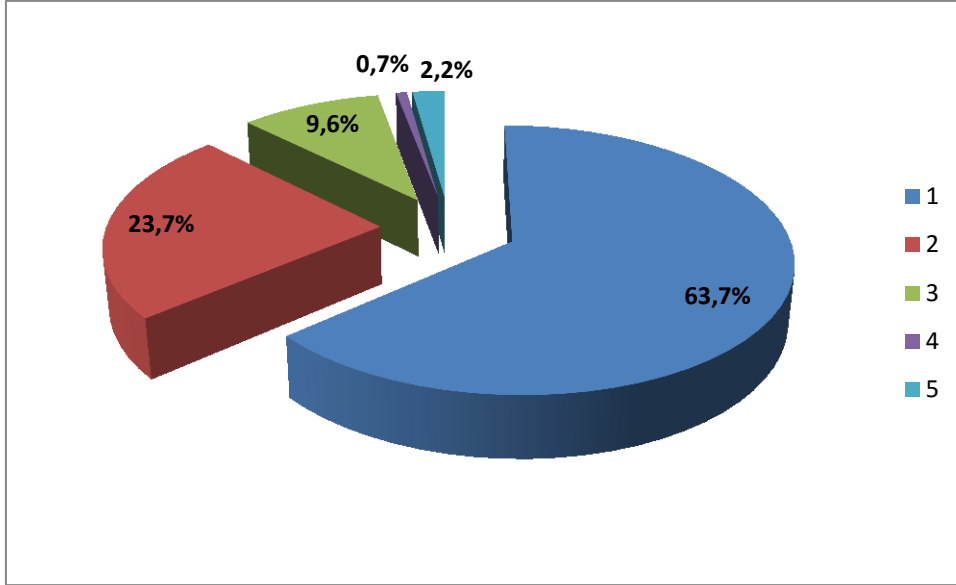
Zaman'da yayımlanan haberlerde %51,9 oranında olumlu, %48,1 oranında ise nötr olarak değerlendirilen bir dil kullanılmıştır.

Şekil 2.42. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

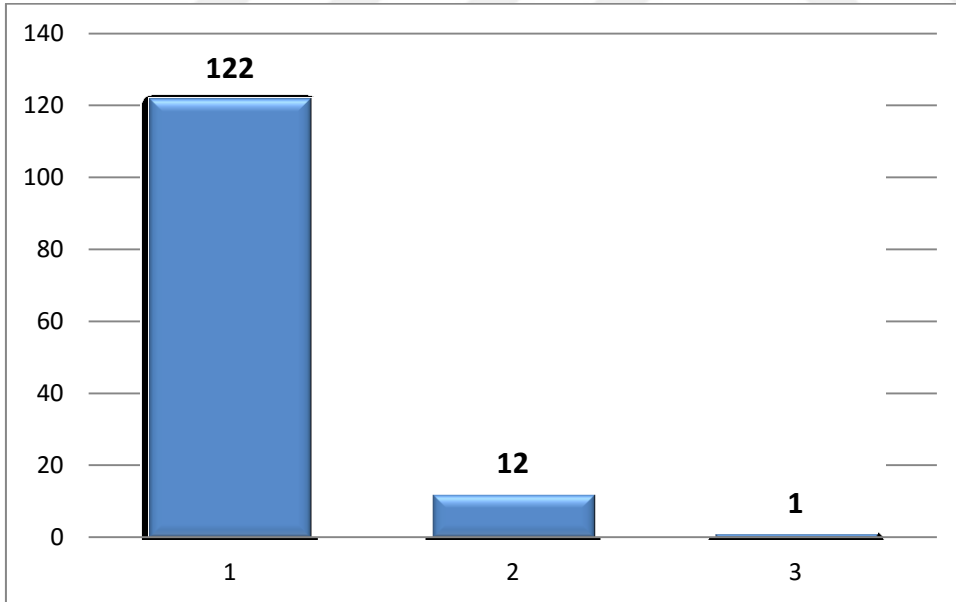
Zaman'da yayımlanan haberlerin %63,7'si aynı basın açıklaması dâhilinde 1 konudan oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle yayımlanan 135 haberin 86'sı 1 konu içermektedir. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarında 1 konudan oluşan açıklama oranı %45 olarak ölçüldüğü için bu durumda Zaman'ın, haber değeri yüklediği konu başlığını tercih ettiği değerlendirilmektedir. Gazete basın açıklamasında geçen konuları önem sırasına göre değerlendirip kendine göre en önemli olan konuyu ön plana çıkarmıştır.

Bununla beraber yayımlanan 135 haberden 2 konudan oluşan haber 32, 3 konudan oluşan haber 13 olmuştur. Yayımlanan 1 haber 4 konudan, 3 haber ise 5 konudan oluşmuştur.

Grafik 2.43. CBA'nın Verildiği Haberdeki Konu Sayısı

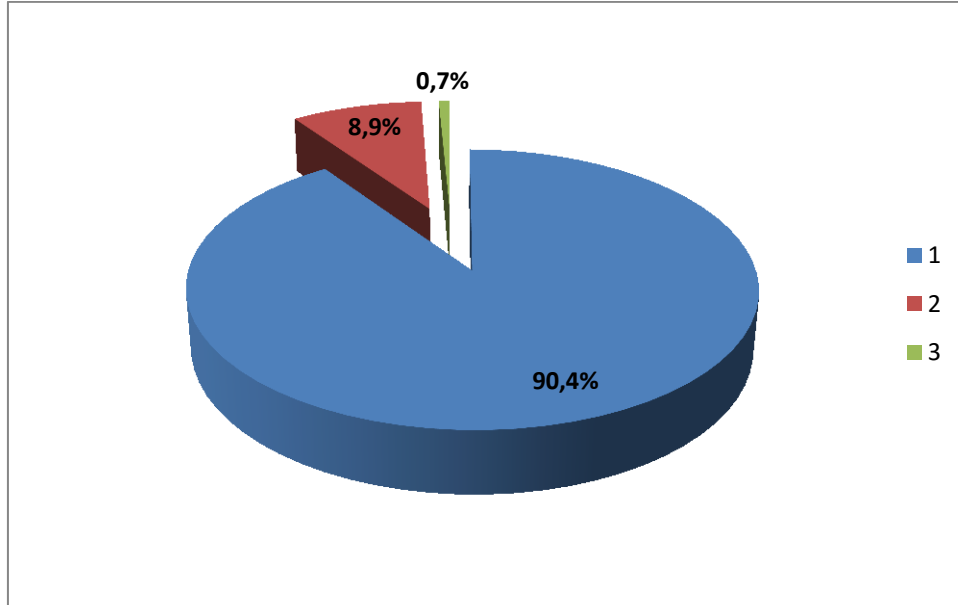
Zaman'da yayımlanan haberlerin %63,7'si 1 konudan oluşurken, %23,7'si 2 konu, %9,6'sı 3 konu, %0,7'si 4 konu içerirken 5 konu içeren haberlerin oranı %2,2'dir.

Şekil 2.43. CBA ile İlgili Zaman'da Yayımlanan Haber Oranı

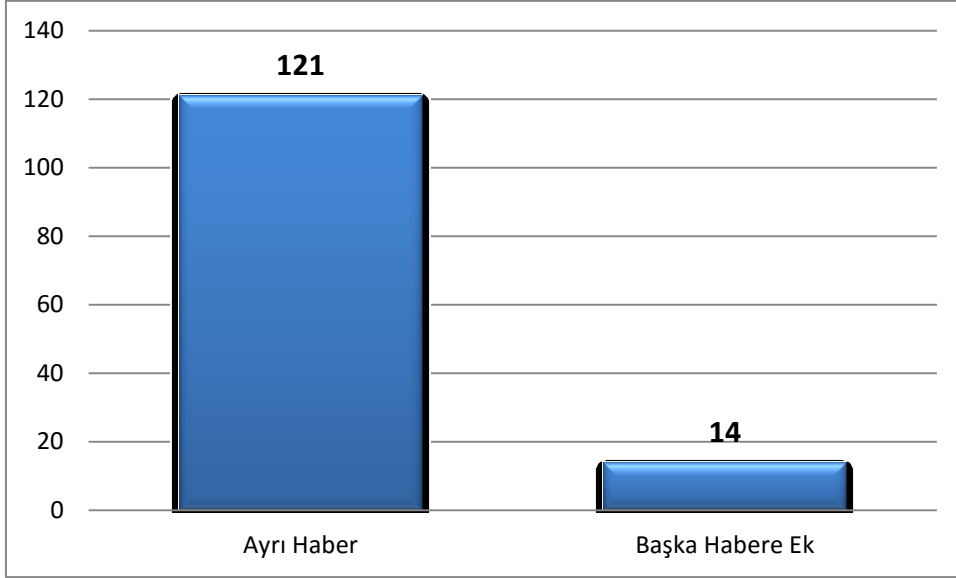
Cumhurbaşkanı tarafından yapılan her bir basın açıklaması Zaman'da genel olarak tek bir haber olarak yayımlanmıştır. Zaman'da her bir basın açıklamasından %90,4 oranında tek bir haber yayımlanmıştır. Bu oran yayımlanan toplam haberler içindeki 122 habere karşılık gelmektedir.

Cumhurbaşkanı'nın sadece 1 konu içeren basın açıklamaları tüm açıklamalar içerisinde %45'lik bir yer tutmaktadır. Çoğu zaman basın açıklamaları farklı konular içerse de Zaman genel olarak aynı açıklamadan farklı haberler yayımlamayı tercih etmemiştir. Zaman 12 defa basın açıklamalarından 2 farklı haber yayımlamıştır. Sadece 1 defa aynı basın açıklamasından 3 haber yayımlanmıştır.

Grafik 2.44. CBA İle İlgili Zaman'da Yayımlanan Haber Oranı

Zaman'da basın açıklamalarından %90,4 oranında 1 haber yayımlanmıştır. Gazetede basın açıklamalarından %8,9 oranından 2 haber, %0,7 oranında ise 3 farklı haber yayımlanmıştır.

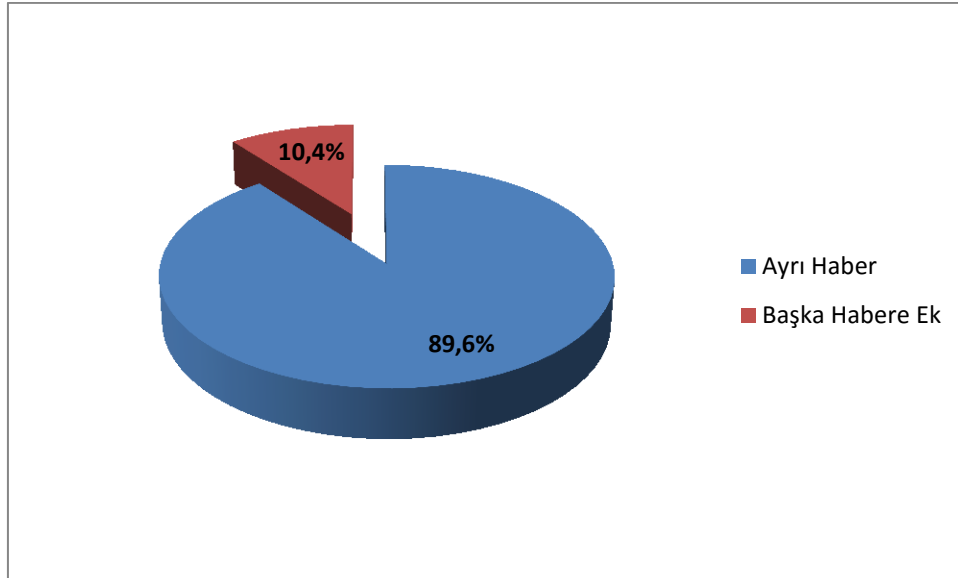

Şekil 2.44. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Cumhurbaşkanı tarafından yapılan bir basın açıklaması özgün bir haber olarak yayımlandığı gibi bazen de başka bir olayın içinde değerlendirilmiş ve o olay içinde haber olarak yayımlanmıştır. Haberin konusunun CBA olmadığı bu durumlarda Cumhurbaşkanı'nın yaptığı basın açıklaması ilgili habere eklenmiştir.

Buradan hareketle Zaman yayımladığı 135 haberin 121'inde Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasını özgün bir haber olarak yayımlamıştır. Yayımlanan bu haberlerde ana unsur Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarıdır. Yüzdelik oran ise %89,6'ya karşılık gelmektedir.

Yayımlanan başka haberin içinde değerlendirilen basın açıklaması oranı ise 14'tür. Zaman yayımladığı 135 haber içerisinde 14'ünde ana unsur Cumhurbaşkanı'nın açıklaması değildir. Yayımlanan başka bir haber Cumhurbaşkanı'nın açıklaması ile desteklenmiştir. Cumhurbaşkanı'nın açıklamasının başka bir haber içinde değerlendirilme oranı ise %10,4'tür.

Grafik 2.45. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı

Zaman'da Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarından %89,6 oranında özgün bir haber yayımlanırken, basın açıklamaları %10,4 oranında ise başka bir haber içinde değerlendirilmiştir.

2.3. İncelenen Gazeteler Üzerine Karşılaştırmalı Analizler

2.3.1. CBA'nın Yılı ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları

Çizelge 2.10. Haberin Yayım Yılı

Gazete			Haberin Yayım Yılı				Toplam
			2010	2011	2012	2013	
Hürriyet	n		21	48	60	3	132
	%		15,9%	36,4%	45,5%	2,3%	100,0%
Sabah	n		14	45	60	3	122
	%		11,5%	36,9%	49,2%	2,5%	100,0%
Sözcü	n		6	24	34	1	65
	%		9,2%	36,9%	52,3%	1,5%	100,0%
Zaman	n		19	52	60	4	135
	%		14,1%	38,5%	44,4%	3,0%	100,0%
Toplam	n		60	169	214	11	454
	%		13,2%	37,2%	47,1%	2,4%	100,0%

Ki kare= 3,102 p=0,960

Gazetelerde yayımlanan haberlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde, Hürriyet'te yayımlanan haberlerin %15,9'u 2010 yılında, %36,4'ü 2011 yılında, %45,5'i 2012 yılında, %2,3'ü ise 2013 yılında yayımlanmıştır.

Sabah'ta yayımlanan haberlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde; %11,5'i 2010 yılında, %36,9'u 2011 yılında, %49,2'si 2012 yılında yayınlanırken 2013 yılında yayımlanan haberlerin oranı %2,5'tir.

Sözcü'de bu oranlar, 2010'da %9,2, 2011'de %36,9, 2012'de %52,3, 2013'de ise %1,5 olarak ölçülmüştür.

Zaman'da haberlerin %14,1'i 2010 yılında, %38,5'i 2011 yılında, %44,4'ü 2012 yılında, %3,0'ı ise 2013 yayımlanmıştır.

Basın açıklamalarının yıllara göre dağılımı ile haberlerin yıllara göre dağılımı arasındaki oran, doğru orantılıdır. Yapılan ki kare analizine göre gazeteler ile haberlerin yayım yılları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle, gazetelerin yıllara göre CBA'ya haber değeri yükleme oranları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. ($p>0,05$).

2.3.2. CBA'nın Ayı ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları

Çizelge 2.11. Haberin Yayım Ayı

Gazete	Hürriyet	n	Haberin Yayım Ayı												Toplam
			Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
		n	14	9	11	10	7	9	8	9	14	8	17	16	132
		%	10,6%	6,8%	8,3%	7,6%	5,3%	6,8%	6,1%	6,8%	10,6%	6,1%	12,9%	12,1%	100,0%
	Sabah	n	11	10	11	10	8	9	9	7	12	7	14	14	122
		%	9,0%	8,2%	9,0%	8,2%	6,6%	7,4%	7,4%	5,7%	9,8%	5,7%	11,5%	11,5%	100,0%
	Sözcü	n	6	4	7	5	5	3	6	3	7	1	7	11	65
		%	9,2%	6,2%	10,8%	7,7%	7,7%	4,6%	9,2%	4,6%	10,8%	1,5%	10,8%	16,9%	100,0%
	Zaman	n	14	11	15	8	8	9	9	7	14	7	16	17	135
		%	10,4%	8,1%	11,1%	5,9%	5,9%	6,7%	6,7%	5,2%	10,4%	5,2%	11,9%	12,6%	100,0%
Toplam		n	45	34	44	33	28	30	32	26	47	23	54	58	454
		%	9,9%	7,5%	9,7%	7,3%	6,2%	6,6%	7,0%	5,7%	10,4%	5,1%	11,9%	12,8%	100,0%

Ki kare=7,202 p=1

Yayımlanan haberleri yıllardan bağımsız olarak sadece aylara göre incelediğimizde, haber oranlarının özellikle yaz aylarında bütün gazetelerde genel olarak düştüğü tespit edilmiştir. Yüzdelik dilimlere de yansıyan bu duruma yaz

aylarında yasama faaliyetlerinin durması, haber gündemindeki azalma ve doğal olarak CBA'daki azalma gibi sebeplerin kaynaklık ettiği değerlendirilmektedir. Gazetelerde yayımlanan haberlerin oranlarındaki düşüşün de bu gerekçe ile açıklanması mümkündür.

Yayımlanan haber oranlarındaki azalma gazetelere eşit değerde yansımıştır. Genel manada çizelge ele alındığında CBA'nın ayı ve gazetelere göre haber değeri yükleme dağılımları arasında bir fark tespit edilememiştir. Ki kare analizine göre gazeteler ile haberin yayım ayı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

2.3.3. CBA'nın Günü ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları

Çizelge 2.12. Haberın Yayım Günü

Gazete		Haberın Yayım Günü							Toplam
		Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar	
Hürriyet	n	12	26	17	18	19	31	9	132
	%	9,1%	19,7%	12,9%	13,6%	14,4%	23,5%	6,8%	100,0%
Sabah	n	10	23	14	20	17	31	7	122
	%	8,2%	18,9%	11,5%	16,4%	13,9%	25,4%	5,7%	100,0%
Sözcü	n	5	10	6	7	10	21	6	65
	%	7,7%	15,4%	9,2%	10,8%	15,4%	32,3%	9,2%	100,0%
Zaman	n	9	26	16	20	22	30	12	135
	%	6,7%	19,3%	11,9%	14,8%	16,3%	22,2%	8,9%	100,0%
Toplam	n	36	85	53	65	68	113	34	454
	%	7,9%	18,7%	11,7%	14,3%	15,0%	24,9%	7,5%	100,0%

Ki kare=5,915 p=0,997

Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarının yoğunluğu haftasonu tatili olan cumartesi ve Pazar günleri düşmektedir. Basın açıklamalarının haber olarak yayımlanması bir sonraki gün gerçekleştiği için Pazar ve Pazartesi günlerinde yayımlanan haber oranının düştüğü tespit edilmiştir. Bu düşüş incelenen tüm gazeteler için geçerlidir.

Gazetelerde yayımlanan haberler günlerine göre incelendiğinde gazeteler arasındaki oranlarda anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ki kare analizine göre gazeteler ile haberin yayım günü arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

2.3.4. CBA'nın Yeri ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları

Çizelge 2.13. Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi

			Yayınlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi			Toplam
			Yurt İçi	Yurt Dışı	Yer Belirtilmemiş	
Gazete	Hürriyet	n	98	13	21	132
		%	74,2%	9,8%	15,9%	100,0%
	Sabah	n	93	11	18	122
		%	76,2%	9,0%	14,8%	100,0%
	Sözcü	n	28	4	33	65
		%	43,1%	6,2%	50,8%	100,0%
	Zaman	n	107	18	10	135
		%	79,3%	13,3%	7,4%	100,0%
Toplam		n	326	46	82	454
		%	71,8%	10,1%	18,1%	100,0%

Ki kare= 59,560 p=0,000

CBA'nın yeri ve gazetelere göre haber değeri yükleme dağılımı açısından gazeteler arasında ilişkiye bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Hürriyet ile Sabah arasında birbirine oldukça yakın değerler çıkmıştır. Zaman ise yayımladığı haberlerin yerini oran olarak en fazla belirten gazetedir. Zaman'da yeri belirtilmeden yayınlanan haber oranı sadece %7,4'te kalmıştır. Sözcü'de ise aksi bir durum söz konusu olmuştur. Sözcü yayımladığı haberlerin %50,8'inde haberde yer bilgisine yer vermemiştir.

Gazeteler ayrı ayrı incelendiğinde yayınlanan haberde açıklamanın yapıldığı yer bilgisinin belirtilme oranıyla haberi muhabirin yerinde takip etmesi arasında bir bütünlükten bahsedilmiştir. Bu durumda muhabirin Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasını olay yerinde takip etmesi, yayınlanan haberle ilgili ayrıntılar ve haberin öğeleri açısından kayda değer bulunmuştur. Yayınlanan haberde yerin belirtilmesinin, basın açıklamasına yüklenen haber değeri ile ilgili olduğu gibi aynı zamanda haberde objektiflik konusunu da etkilediği düşünülmektedir.

Ki kare analizine göre gazeteler ile yayınlanan haberde açıklamanın yapıldığı yer bilgisi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

2.3.5. CBA'nın Vesilesi ve Gazetelere Göre Haber Değeri Yükleme Dağılımları

Çizelge 2.14. Yayımlanan Haberin Vesilesi

		Yayımlanan Haberin Vesilesi						Toplam
			Basın Toplantısı	Resmi Ziyaretler	Çankaya Köşk'ünde Kabul	Günlük Program	Belirtilmiyor	
Gazete	Hürriyet	n	40	11	15	45	21	132
		%	30,3%	8,3%	11,4%	34,1%	15,9%	100,0%
	Sabah	n	34	11	10	46	21	122
		%	27,9%	9,0%	8,2%	37,7%	17,2%	100,0%
	Sözcü	n	11	0	0	17	37	65
		%	16,9%	0,0%	0,0%	26,2%	56,9%	100,0%
	Zaman	n	49	13	4	56	13	135
		%	36,3%	9,6%	3,0%	41,5%	9,6%	100,0%
Toplam	n	134	35	29	164	92	454	
	%	29,5%	7,7%	6,4%	36,1%	20,3%	100,0%	
Ki kare= 79,635 p=0,000								

Ki kare= 79,635 p=0,000

CBA'nın vesilesi ve gazetelere göre haber değeri yükleme dağılımı incelendiğinde Hürriyet, Sabah ve Zaman'da benzer dağılımlar göstermektedir. Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarının vesileleri 3 gazetenin yayımlanan haberlerinde benzer dağılım göstermekte iken Sözcü'de yayımlanan haberlerde farklılık tespit edilmiştir.

Anlamli farklılığın Sözcü'nün sonuçlarından doğduğu düşünülmektedir. Sözcü çoğu zaman yayımlanan haberlerinde vesile değişkenini belirtmemekle birlikte Resmi Ziyaret ve Çankaya Köşk'ünde Kabul kategorilerine, Sözcü'de hiç rastlanmamıştır. Dağılımlar arasındaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki doğmasına sebep olmuştur.

Ki kare analizinin sonuçlarına CBA'nın vesilesi ve gazetelere göre haber değeri yükleme dağılımı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. ($p < 0,05$).

2.3.6. Gazetelerde Yayınlanan Haberlerin Konum Açısından Dağılımları

Çizelge 2.15. Yayınlanan Haberinin Gazetede Konumu

		Yayınlanan Haberinin Gazetede Konumu			Toplam
		Manşet veya Sürmanşet	Birinci Sayfa	İç Sayfalar	
Gazete	Hürriyet	n	7	32	93
		%	5,3%	24,2%	70,5%
	Sabah	n	5	34	83
		%	4,1%	27,9%	68,0%
	Sözcü	n	0	14	51
		%	0,0%	21,5%	78,5%
Zaman	n	12	40	83	135
	%	8,9%	29,6%	61,5%	100,0%
Toplam	n	24	120	310	454
	%	5,3%	26,4%	68,3%	100,0%

Ki kare=10,515 p=0,105

Gazetelerde yayınlanan haberlerin konum açısından dağılımına bakıldığında Hürriyet, Sabah ve Zaman arasında kayda değer bir farklılık olmadığı söylenebilir. Üç gazetenin de oranları birbirine oldukça yakındır. Sadece Zaman'ın yayımladığı haberlerde Manşet ve sürmanşet tercihinin incelenen diğer gazetere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Zaman, Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarını diğer gazetelere oranla daha fazla manşet ve sürmanşet'ten yayımlamıştır. Oran olarak bu fazlalık birinci sayfa haberleri için de geçerlidir.

Sözcü ayrı olarak değerlendirilirse; bu gazetede hiçbir açıklama manşet veya Sürmanşet olarak yayımlanmamıştır. Birinci sayfada yayınlanan haber oranı haber sayısında bağımsız olarak diğer gazetelerin oranlarına yakındır. Sözcü haberlerini daha çok iç sayfalarda yayımlamıştır.

Ki kare analizine göre yayınlanan haberin gazetede konumu ile gazeteler arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). Ancak istatistiki veri olarak bu şekilde tespit edilse de Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına Sözcü'nün manşet ve sürmanşet olarak yayımlamayı tercih etmediği ortaya çıkmıştır. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına (manşet ve sürmanşet) bağlamında diğer gazeteler tarafından yüklenen haber değerinin Sözcü'deki değerlerle doğru orantılı olmadığı düşünülmektedir.

2.3.7. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Görsel Unsur Kullanımı Açısından Dağılımları

Çizelge 2.16. Yayımlanan Haberin Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar

		Yayımlanan Haberin Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar				Toplam	
		Cumhurbaşkanı'nın Fotoğrafı	Başka Olayın Fotoğrafı	Grafik/Çizelge/Tablo	Fotoğraf Yok		
Gazete	Hürriyet	n	117	8	0	7	132
		%	88,6%	6,1%	0,0%	5,3%	100,0%
	Sabah	n	107	5	0	10	122
		%	87,7%	4,1%	0,0%	8,2%	100,0%
	Sözcü	n	53	6	1	5	65
		%	81,5%	9,2%	1,5%	7,7%	100,0%
	Zaman	n	127	7	0	1	135
		%	94,1%	5,2%	0,0%	,7%	100,0%
Toplam	n	404	26	1	23	454	
	%	89,0%	5,7%	,2%	5,1%	100,0%	
Ki kare=17,105 p=0,047							

Ki kare=17,105 p=0,047

Yayımlanan haber metninde kullanılan görsel unsurlar değişkeni araştırma konusu ve sorunu ile doğrudan ilişkili bir değişken değildir. Ancak araştırmaya destek ögesi taşıdığı için kayıt altına alınması gerektiği düşünülmüştür. Bu değerlerden haber objektifliği ve haber değer teorileri açısından bağlayıcı sonuçlar çıkarılması imkân dâhilinde değildir. Yardımcı unsur olarak değerlendirilen bu değişkenden haber değeri yükleme ve haber objektifliği açısından bir değer elde edilemeyeceği düşünülmektedir.

Ki kare analizine göre gazetelerde yayımlanan haberlerin görsel unsur kullanımı açısından dağılımında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gazetelerin karşılaştırmalı analizinde Zaman, Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarını yayımladığı haberlerde Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafına en fazla yer veren gazete olmuştur. Sözcü'nün ise yayımladığı haberlerde Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafını en az kullanan gazete olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Sözcü'nün yayımladığı haberlerde kullandığı "başka bir olayın fotoğrafı" başlığının fazla olmasının, basın açıklamalarının başka bir haber içinde yayımlanması oranının fazlalığı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

2.3.8. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Alındığı Kaynak Açısından Dağılımları

Çizelge 2.17. Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak

		Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak			Toplam
		Gazete Muhabirinin Haberi	Yurtiçi Ajans	Kaynak Yok	
Gazete	Hürriyet	n	34	32	66
		%	25,8%	24,2%	50,0%
	Sabah	n	44	0	78
		%	36,1%	0,0%	63,9%
	Sözcü	n	3	21	41
		%	4,6%	32,3%	63,1%
	Zaman	n	86	8	41
		%	63,7%	5,9%	30,4%
Toplam		n	167	61	226
		%	36,8%	13,4%	49,8%

Ki kare=117,459 p=0,000

Bu değişken incelendiğinde Zaman, CBA ile ilgili yayımlanan haberlerinde muhabir imzasını en fazla kullanan gazetedir (%63,7). Sabah ve Sözcü ise yayımladıkları haberlerinde haberin kaynağını en az gösteren iki gazete olmuştur.

Sabah'ta "Gazete Muhabirinin Haberi" kategorisi 122 haber içerisinde 44 haberde yer alırken, Sabah haberlerinde "Yurtiçi Ajans" kategorisi seçeneği tespit edilememiştir. Dolayısıyla diğer haberler kaynak gösterilmeden yayımlanmıştır. Ve bu açıdan Sözcü ile aynı değerlere sahip olmuştur. Sözcü de ise gazete muhabirinin imzası ile yayımlanan sadece 3 haber vardır. Sözcü bu oranı "Yurtiçi Ajans" kategorisi ile dengelemeye çalışmıştır. Yayımladığı haberlerde yurtiçi ajans haberlerini en çok kullanan gazete Sözcü olmuştur.

Hürriyet yayımladığı haberlerin yarısında kaynak göstermemiştir. "Gazete Muhabirinin İmzası" ile "Yurtiçi Ajans" kalan %50'lik değeri paylaşmıştır. Zaman'da yayımlanan haberlerde muhabir imzasının en fazla kullanılmakla birlikte, gazete yurtiçi ajanslardan 8 haber almıştır. Kaynak gösterilmeyen haber oranı Zaman'da %30,4 olarak tespit edilmiştir.

Yayımlanan haberlerin alındığı kaynak değişkeninde gazeteler arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Gazeteler ayrı ayrı incelendiğinde de dile getirildiği gibi haberde objektiflik kriterleri ile haber değeri açısından muhabir imzası ile yayımlanan haberlerin önemine vurgu yapılmıştı. Olay yerinde muhabirin bulunması veya bu mümkün değilse yayımlanan haberde haberi yazan kişinin imzasının bulunması, basın açıklamasının unsurlarının habere tam yansıtılışı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Kaynak belirtilmeden yayımlanan haberin “haber merkezi” haberi olduğu bilinen bir gerçektir. Gazete yayımlanan haberin doğal muhatabı olsa da yayımlanan haberde muhabir imzasının olmaması olayın bazı kriterlerinin habere yansımayacağı kaygısını taşıyabilir. Araştırma bağlamında yayımlanan haberlerde gazete muhabirinin imzasının bulunmasının haber değer teorileri açısından olumlu bir izlenim doğurduğu değerlendirilmektedir.

Yayımlanan haberde gazete muhabirinin imzası ve genel olarak ajans imzası haberde doğruluk ve güvenilirlik özellikleri taşıması açısından olumlu öğeler barındırmasına mukabil yayımlanan haberde kaynağın olmaması da bazı olumsuzluk örnekleri barındırmaktadır.

Ki kare analizine göre yayımlanan haberin alındığı kaynak ile gazeteler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

2.3.9. Gazetelerde Yayımlanan Haberlere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği Açısından Dağılımları

Çizelge 2.18. Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği

			Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği			Toplam
			Olumlu	Olumsuz	Nötr	
Gazete	Hürriyet	n	4	46	82	132
		%	3,0%	34,8%	62,1%	100,0%
	Sabah	n	9	45	68	122
		%	7,4%	36,9%	55,7%	100,0%
	Sözcü	n	4	28	33	65
		%	6,2%	43,1%	50,8%	100,0%
	Zaman	n	9	57	69	135
		%	6,7%	42,2%	51,1%	100,0%
Toplam		n	26	176	252	454
		%	5,7%	38,8%	55,5%	100,0%

Ki kare=5,621 p=0,0467

Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamaları incelenirken açıklamaların yapısına ve unsurlara bakarak gereken durumlarda birden fazla kategori işaretlenildi. Gazetelerde yayımlanan haberlerde habere konu olayın menfi/müspet niteliği değişkeninde sadece bir kategori işaretlendi. Bu değişkende yayımlanan haberin menfi/müspet niteliği değil, habere konu olan basın açıklamasının menfi/müspet niteliğinin gazetelerde yer alış biçimi incelenmiştir. Yani basın açıklamasının niteliğinin yayımlanan haberde yer alıp almadığı, nasıl yer aldığı tespit edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı makamının yapısı ve anayasal çizgisi gereği tarafsız olacağına kabulünden yola çıkılarak araştırmanın bu temel üzerinden hareket ettiği ifade edilmişti. Dolayısıyla herhangi bir siyasi partinin kimliğini taşımayan Cumhurbaşkanlığı makamından yapılan basın açıklamalarının menfi/müspet niteliğine bakılması ve bu açıklamaların gazetede yayımlanan haberler üzerinde değerlendirilmesinin araştırma için önemli olduğu düşünülmektedir.

Gazetelerde yayımlanan haberlere konu olayın menfi/müspet değişkeni bağlamında; seçilen gazeteler yayımlanan haberlerinde %50'nin üzerinde nötr değerinde birleşmişlerdir. Basın açıklamasının konusu olumlu olsa da yayımlanan haberlerde bu konunun nötr kategoriyi barındırdığı tespit edilmiştir. Gazetelerde

yayımlanan haberlere konu olayın nötr kategorinin yüksek olmasının, Cumhurbaşkanlığı makamının konumunu destekleyen bir unsur olduğu düşünülse de olumsuz konu içeren haberlerin oranının da bütün gazetelerde yüksek olduğu dikkati çekmiştir. Gazetelerin yayımlanan haberleri incelendiğinde oranlar üzerinden olumlu ve nötr olarak tespit edilen CBA'nın gazetelerde menfi/müspet nitelik açısından nötr olarak yayımlandığı düşünülmektedir.

Gazetelerde yayımlanan haberler arasında büyük farklılıklara rastlanmamaktadır. Yayımlanan haber sayısı farklı olsa da oranlar birbirine yakındır. Yüzdelik değer olarak bütün etkenlere bakıldığında Hürriyet ve Zaman arasında nötr kategorisinin %11'lik bir fark oluşturduğu görülmektedir. Bu oranların gazeteler ile yayımlanan haberlere konu olayın menfi/müspet değişkeni arasında anlamlı ilişkinin ortaya çıkmasına sebep olduğu değerlendirilmektedir.

Ki kare analizine göre gazete ile yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$).

2.3.10. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili) Açısından Dağılımları

Çizelge 2.19. Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)

			Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili)			Toplam
			Olumlu	Olumsuz	Nötr	
Gazete	Hürriyet	n	38	3	91	132
		%	28,8%	2,3%	68,9%	100,0%
	Sabah	n	19	1	102	122
		%	15,6%	,8%	83,6%	100,0%
	Sözcü	n	6	16	43	65
		%	9,2%	24,6%	66,2%	100,0%
	Zaman	n	70	0	65	135
		%	51,9%	0,0%	48,1%	100,0%
Toplam		n	133	20	301	454
		%	29,3%	4,4%	66,3%	100,0%

Ki kare= 123,728 p=0,000

Bu değişken yayımlanan haberi konu olayın menfi/müspet niteliği ile birlikte incelenirse gazetelerin yayımladıkları haberler ağısından Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına bakış ağısı ile ilgili bazı yargılara ulaşılabilir. Yayımlanan haberin konuya yaklaşımının diğer bir ifadeyle haber dilinin gazetelerin basın açıklamalarına bakışı ile ilgili fikir vereceği gibi gazetelerde tespit edilen değerlerin, haber değeri yükleme oranları ve haber objektifliği konusunda bir takım eksiklikleri de ortaya çıkarabilmesi ağısından önemli olduğu dūřünölmektedir.

Yayımlanan haberin konuya yaklaşımı (haber dili) değişkeninde olumlu kategorinin en yüksek olduğu gazete Zaman olmuştur (%51,9). Bu değer diğer gazetelere öłçölen değerlere göre oldukça yüksektir. Zaman'a en yakın değer taşıyan Hürriyet'in yayımladığı haberlerde kullandığı olumlu değer %28,8 olarak tespit edilmiştir.

Bu değişkende yayımladığı haberlerde olumlu kategorinin en az olduğu gazete ise Sözcü'dür. Sözcü'deki olumlu oran %9,2'de kalmıştır. Sözcü'yü izleyen gazete ise %15,6 olumlu oran ile Sabah olmuştur.

Yayımlanan haberin konuya yaklaşımı değişkeninde olumsuz kategori açısından Sözcü ilk sırada yer almaktadır. Hürriyet ve Sabah'ta gazetelerinde olumsuz değer yok denecek az olurken Zaman'da bu değeri taşıyan habere hiç rastlanmamıştır.

Yayımlanan haberin konuya yaklaşımı ağısından nötr kategorinin en az öłçöldüęü gazete Zaman (%48,1) olmuştur. Burada dikkat çeken oran ise Sabah %83,6 ile bu değerin en fazla olduğu gazete olmuştur.

Genel olarak karşılaştırmanın ardından bu değişken üzerinden bir yorum yapılırsa Sözcü, Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları ile ilgili yayımladığı haberlerde nötr-olumsuz bir dil kullanmayı tercih etmiştir. Hürriyet'te yayımlanan haberlerde ise nötr-olumlu bir nitelik öłçölmüřtür. Sabah'ın yayımladığı haberler üzerinden nötr oran öłçölürken, Zaman ise yayımladığı tüm haberlerde Cumhurbaşkanı'nı basın açıklamalarına olumlu-nötr bir haber dili kullanmıştır.

Ki kare analizine göre gazeteler ile yayımlanan haberin konuya yaklaşımı (haber dili) arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$).

2.3.11. Gazetelerde Yayımlanan Haberlerde Yer Alan Konu Değerleri Açısından Dağılımlar

Çizelge 2.20. Haber Metinlerinde Yer Alan Konuların Oransal Dağılımları

Gazete			Haber Metinlerinde Yer Alan Konuların Sayısal Dağılımı					Toplam
			1	2	3	4	5	
Hürriyet	n		86	30	12	2	2	132
	%		65,2%	22,7%	9,1%	1,5%	1,5%	100,0%
Sabah	n		76	29	14	3	0	122
	%		62,3%	23,8%	11,5%	2,5%	0,0%	100,0%
Sözcü	n		63	0	0	1	1	65
	%		96,9%	0,0%	0,0%	1,5%	1,5%	100,0%
Zaman	n		86	32	13	1	3	135
	%		63,7%	23,7%	9,6%	,7%	2,2%	100,0%
Toplam	n		311	91	39	7	6	454
	%		68,5%	20,0%	8,6%	1,5%	1,3%	100,0%

Ki kare= 34,975 p=0,000

Gazeteler ile Haber Metinlerinde Yer Alan Konuların Oransal Dağılımları karşılaştırmalı olarak analiz edildiğinde Sözcü dışında üç gazetenin birbirine benzer değerler içerdiği görülmektedir. Hürriyet, Sabah ve Zaman'da oranlar arasında bütünlüğü bozacak bir fark bulunmamaktadır. Ortaya çıkan bu değerlerden Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarında yer alan konu dağılımına gazetelerin yayımladığı haberlerde yer verdiği düşünülmektedir.

Dolayısıyla bu üç gazetede yayımlanan haberlerde yer alan konu dağılımının basın açıklamasında bulunan konu dağılımı ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Bu durumda basın açıklamasının unsurları ve öğeleri ile kapsadığı konuların yayımlanan haberlerde yer aldığı söylenebilir.

Sözcü'nün bu gazetelerden farklı olarak yayımladığı haberlerinde genel olarak 1 konu tespit edilmiştir. Sözcü'nün yayımladığı sadece 2 haber 4 ve 5 konu içermektedir.

Yayımladığı 2 haberinde 4 ve 5 konunun olduğu Sözcü'nün basın açıklamasında bulunan konular üzerinden hareket etmediği düşünülmektedir. Sözcü basın açıklamasında bulunan konular arasından haber değeri yüklediği sadece bir konuyu ele alarak haber üretim sürecini tamamlayıp haberini

yayımlamıştır. Basın açıklamasında yer alan konu oranı ve burada yer alan farklılıkların Sözcü'ye yansımadağı tespit edilmiştir. Basın açıklamasında bulunan farklı konular arasında haber değerin diğer gazetelerin aksine sadece bir konuya yüklenmesinin haberde objektiflik kriterleri açısından bir takım problemler oluşturacağı düşünülmektedir. Basın açıklamasının unsurlarının yayımlanan haberde eksik yön ve kapsayıcılık vb. açısından problemler barındıracağı gibi diğer konuların haberde yer almaması dikkati çekmiştir.

Ki kare analizine göre gazeteler ile haber metinlerinde yer alan konuların sayısal dağılımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

2.3.12. CBA'dan Üretilen Haber Oranları Dağılımları

Çizelge 2.21. CBA İle İlgili Yayımlanan Haber Oranı

Gazete		CBA İle İlgili Yayımlanan Haber Oranı				Toplam
			1	2	3	
			4			
Hürriyet	n	117	14	0	1	132
	%	88,6%	10,6%	0,0%	,8%	100,0%
Sabah	n	114	8	0	0	122
	%	93,4%	6,6%	0,0%	0,0%	100,0%
Sözcü	n	64	1	0	0	65
	%	98,5%	1,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Zaman	n	122	12	1	0	135
	%	90,4%	8,9%	,7%	0,0%	100,0%
Toplam	n	417	35	1	1	454
	%	91,9%	7,7%	,2%	,2%	100,0%

Ki kare=10,427 p=0,317

Gazeteler ile CBA'dan üretilen haber oranları dağılımları ile farklı konular içeren aynı basın açıklamasının yayımlanan haber oranına etki edip etmediğı ölçölmek istenmiştir. Bu değışkende bütün gazetelerin değerlerinin birbirine çok yakın olduğı tespit edilmiştir. Cumhurbaşakarı'nın birgün içinde yaptığı aynı basın açıklamasından gazeteler genel olarak tek bir haber yayımlamayı tercih etmiştir.

Yayımlanan haber içerisinde farklı konular olmakla birlikte basın açıklamasından bir haber yayımlanmış haberde oran bu bağlamda değışmemiştir. Gazetelerin hepsinin tek bir basın açıklamasından tek bir haber yayımlama

değerinin ortalaması %91,9 olarak ölçülmüştür. Gazeteler arasında tespit edilen bir takım farklılıklar istatistikî veride değişiklik oluşturmamıştır.

Ki kare analizine göre gazeteler ile CBA'dan üretilen haber oranları dağılımları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

2.3.13. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilmesi Açısından Dağılımlar

Çizelge 2.22. CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Haber İçinde Değerlendirilme Oranları

			CBA'nın Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı		Toplam
			Ayrı Haber	Başka Habere Ek	
Gazete	Hürriyet	n	107	24	131
		%	81,7%	18,3%	100,0%
	Sabah	n	98	24	122
		%	80,3%	19,7%	100,0%
	Sözcü	n	37	28	65
		%	56,9%	43,1%	100,0%
	Zaman	n	121	14	135
		%	89,6%	10,4%	100,0%
Toplam		n	363	90	453
		%	80,1%	19,9%	100,0%

Ki kare= 29,841 p=0,000

Gazeteleri ayrı ayrı incelerken basın açıklamasının özgün bir haber ve başka bir haber içinde değerlendirilme oranlarının haber değeri yükleme açısından önemli olduğuna vurgu yapılmıştı. Hem basın açıklamasında yer alan unsurların yayımlanan habere tam olarak yansması hem de basın açıklamasına yüklenen haber değeri açısından bu değişkenin verileri önemlidir. Bu bağlamda CBA'nın özgün bir haber olarak değerlendirilmesi bir başka ifadeyle yayımlanan haberde “ana” unsurun CBA olması gazetelerin basın açıklamalarına yüklediği haber değerini ortaya çıkaracaktır.

Çapraz tablo incelendiğinde üç gazetede bulunan değerler birbirine yakındır. Üç gazete içerisinde Zaman, CBA'dan özgün bir haber yayımlama

açısından ilk sırada yer almaktadır. Hürriyet ve Sabah'ın oranları benzeşmektedir. Gazeteler arasında en farklı oran Sözcü'de tespit edilmiştir. Sözcü'de özgün bir haber ve başka bir haber içinde değerlendirilme oranları birbirine çok yakındır.

Ki kare analizine göre; gazeteler ile basın açıklamasının özgün bir haber ve başka bir haber içinde değerlendirilme oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Sonucun bu şekilde ortaya çıkmasının Sözcü'nün oranlarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Örnekleme olarak belirlenen Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman gazetelerinde Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamalarında bir takım farklılıkların olması normaldir. Ancak araştırmada ortaya çıkan sonuçlar açısından, bu farklılıkların haber değeri kriterleri bağlamında değerlendirildiğinde oranının yüksek olduğu düşünülmektedir. Doğal olarak bu durumun haber objektifliği tartışmaya açacağı değerlendirilmektedir. Araştırma sonucunda haberin seçimi sürecinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün basın açıklamalarına gazetelerin haber değeri yükleme oranlarında farklılıklar tespit edilmiştir.

Araştırmada incelenen gazeteler arasında birçok açıdan farklılıklar vardır ve araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar bu farklılığın haber seçiminde etkili olduğunu göstermesi açısından kayda değer bulunmuştur. Bazı değişkenler açısından haber değeri kriterleri bağlamında değerlendirmenin zaman zaman imkânsız olduğu sonuç bulgularından hareketle haber değeri yükleme oranları gazeteler arasında temel farklılıklar göstermektedir. Aynı basın açıklaması farklı gazetelerde farklı unsurlarla yer aldığı gibi birçok değişkende farklı sonuçlara rastlanmıştır. Haber değeri ile sıkı bir ilişkisi olduğu bilinen haber objektifliğini kavramının da sonuçlar açısından tartışılabilir olacağı düşünülmektedir. Gazetelere yansıyan basın açıklamaları (aynı açıklama üzerinden) gazetelerde tüm yönleri ile ele alınmamaktadır. Gazetelerin basın açıklamalarını haber haline getirirken kendi kriterlerini (genel yayın politikası, ideolojik duruşu, politik eğilimleri, okuyucu kitlesi vb.) öne aldıklarını ifade edilebilir. Kendi gündemleri, bakış açıları, politikaları gibi unsurların devreye girdiği bu süreç sonunda haber değeri kriterlerinin yerine kendi seçimleri yerleşmektedir.

Araştırmada incelenen açıklamalar Cumhurbaşkanı'nın gazetecilere yaptığı soru-cevap üzerine gerçekleşen "haber değeri yüksek" basın açıklamaları olduğu için bu konuda ortaya çıkan sonuçların haber sayılarından başlayarak diğer değişkenler bağlamında rahatlıkla görülebileceği düşünülebilir. Değişkenler açısından ele alındığından CBA'nın haber kriterleri açısından değerinden çok gazetenin kendi değer sıralaması geçerlilik kazanmıştır. Ki gazete basın açıklamasına haber değeri yüklese de yayımlanan haber seçimi bu noktada önemlidir. Yayımlanmayan, gazeteye haber olmayan bir basın açıklamasının

gazete açısından konumu bellidir. Sonuçlardan hareketle; basın açıklamalarının haber değeri taşımasından çok hangi konuda olduğu, içeriği, bakış açısı gazeteler tarafından daha çok dikkate alınmıştır. Ve basın açıklamasının farklı yönleri gazeteler tarafından haber üretim sürecinde oluşturulmuştur. Örneğin müspet olarak nitelenen bir konuda yapılan açıklama yayımlanan haberde nötr ve olumsuz olarak tespit edilmiştir (Çizelge: 2.18.). Ayrıca haber seçiminde eksikliği hissedilen unsurların yayım aşamasında haber diline de doğal olarak etki ettiği düşünülmektedir (2.19.) Haber değer teorilerinin yerine gazetelerin haber değer tercihini farklı yönde kullandıkları tespitini yapmak mümkündür.

CBA ile ilgili yayımlanan haberleri değerlendirme aşamasında grafik ve tablolardan faydalanan araştırmada haberin vesilesi, konumu, kullanılan görseller, haberin kaynağı, yayımlanan habere konu olayın menfi/müspet niteliği, haberin konuya yaklaşımı, haber metnindeki konu dağılımları, basın açıklaması ile ilgili yayımlanan haber oranı ile ayrı haber olarak değerlendirme oranlarında farklılıkların tespit edilmiştir. Oranları ile göz önüne sunulan farklı sonuçların örneklem olarak seçilen gazeteler açısından Türkiye’de ki basının durumu şeklinde analizinin mümkün olduğu düşünülmektedir. Gazetelerin haberlerinde farklılığın olması doğaldır ancak temel kriterleri ihmal eden yüksek bir oranın bu objektifliği etkileyebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada ortaya çıkan sonuçların bu farklılıkların ortaya çıkarılması açısından kuvvetli veriler barındırdığı değerlendirilmektedir. Haber değerine sahip olduğu düşünülen bir konuya gazetelerde yer verilmemesi veya yayımlanan haberin objektif bir şekilde sunulmaması ilgili olayın okuyucu gözünde haber değeri yokmuş gibi algılanmasına sebep olacaktır. Bu durumun meslek etiğine aykırı bir durum arz edeceği tartışılmalıdır.

Cumhurbaşkanının tarafsızlığı konumundan hareketle basın açıklamalarının haber değeri bağlamında örneklem olarak belirlenen gazeteler üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmesi sonucunda, örneklem olarak belirlenen gazetelerde ortaya çıkan oranlar açısından Cumhurbaşkanı’nın basın açıklamalarına haber değeri yükleme oranlarının farklı olduğunun ifade edilmesi mümkündür. Anayasa’da tarafsız olarak nitelenen Cumhurbaşkanı’nın basın açıklamalarına, gazetelerin yükledikleri haber değerleri farklıdır ve bu durum

yayımlanan haberlerin Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına tarafsız olarak yaklaşımının sorgulanmasına yol açmaktadır. Başka bir ifade ile Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına gazetelerin haber değer teorileri dikkate alarak baktıklarını söylemek mümkün değildir. Basın açıklamalarına yüklenen haber değerinin ortaya çıkardığı bu durumun aynı zamanda objektifliği etkileyeceği düşünülmektedir.

Örnekleme bulunan gazetelerdeki haber seçimi ve yayımlanan haberin değişkenlerini gazetelerin yayın politikası, sermayesi, okuyucu kitlesi gibi unsurların belirlediği ifade edilmişti. Gazetelerden yayımlanan haberlerin basın açıklamasının yılı, ayı ve günü değişkenleri haricinde oldukça farklı sonuçlar elde edilmiştir. Zaman ve Hürriyet, elde edilen sonuçlar bakımından birbirine yakın iki gazete olmuştur. İki gazetede yayımlanan haberlerin "nötr" bakış açısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Sözcü haberlerinde değişkenler arasında diğer gazetelere göre oldukça farklı sonuçlar elde edilmiştir. Sözcü haberlerinde haberin konumu, niteliği, kaynağı, eksik yön gibi birçok açıdan eksiklikler tespit edilmiştir. Sabah'ın ise Hürriyet ve Zaman'daki oranlara yakın olmakla birlikte haberin konumu, haberin kaynağı, menfi/müspet yan, konu dağılımı gibi değişkenler açısından eksik unsurlar taşıdığı ortaya konmuştur.

Araştırma sonuçları varsayımları doğrular niteliktedir. Gazeteler tarafından basın açıklamalarına yüklenen farklı habercilik uygulamaları haber objektifliği açısından tartışmalı durumlar ortaya çıkarmaktadır. Gazetelerde basın açıklamaları ile ilgili her yönüyle ayrıntılı bilgi içeren unsurların varlığı birçok haberde tartışmalıdır.

Araştırma sürecinde haber değeri ve objektiflik konularında yapılan araştırmaların azlığı dikkati çekmiştir. Haber değeri ile objektifliği bir arada inceleyen araştırma sayısı ise yok denecek azdır. Bu anlamda yapılan çalışma bundan sonra yapılacak olan çalışmalar açısından veri sunma potansiyeli taşıyacaktır. Araştırma sınırlılıkları gereği üç yılı kapsayan bir dönem incelenmiştir. Ancak Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün tüm görev süresini kapsayan başka bir çalışmanın; eğilim ve zamanın gazetelerin yayımladıkları haberler açısından bir değişiklik yapıp yapmadığını ortaya koyabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca tüm

görev süresini kapsayan farklı örneklemeler olabileceği gibi tek bir gazetenin görev süreci boyunca farklı değişkenler de eklenerek incelenmesinin bu alandaki çalışmalara fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Diğer yandan bu alanda etkili veriler sunma adına gazetelerde yayımlanan haberlerle ilgili söylem analizi yöntemi ile farklı çalışmaların da yapılabilmesi mümkündür. Tek bir konuda yapılan basın açıklamaları ele alınarak gazete veya gazeteler üzerinde söylem analizi çalışmasının faydalı olacaktır. Objektiflik ve haber değer kriterlerinin öneminin vurgulanacağı konularda, farklı yöntemlerle yapılacak araştırmaların, bu alanda yapılacak başka çalışmalar için kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, E. (2004). Medyada Haber Seçimi, *Medyada Yeni Yaklaşımlar*, M. Işık (ed.), Konya: Eğitim Kitabevi.
- Alver, F. (2007). *Gazeteciliğin Kuramsal Temelleri*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Aslan, K. (2002). *Haberin Yol Haritası*, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Aslan, K. (2003). *Haberim Var*, İstanbul: Anahtar Yayınları.
- Atabek, G. Ş. ve Atabek, Ü. (2007). *Medya Metinlerinin Çözümlemek*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bourdieu, P. (2000). *Televizyon Üzerine*, (Çev.) Turhan Ilgaz, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Browne, C. (2000). *Gazetecinin El Kitabı*, (Çev.) Öykü Coşkun, Ankara: MediaCat Kitapları.
- Burton, G. (1995). *Görünenden Fazlası Medya Analizine Giriş*, (Çev.) Nefin Dinç, İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Bülbül, R. (2000). *Genel Gazetecilik Bilgileri*, Konya: Nobel Yayınları.
- Çağlar, Ş. (2005). *Televizyon Haberlerinde Haber Üretimi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çaplı, B. (2002). *Medya ve Etik*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Çebi, M. Sadullah (1997). *Haber İçeriğinin Nesnelliği Efsanesi*, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, (1).
- Damlapınar, Z. (2005). (Der). *Medya ve Siyaset İlişkileri Üzerine*, Sunuş, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Dumanlı, E. (2003). *Haber Kılavuzu*, İstanbul: Zaman Kitap.
- Erdoğan, İ. (1995). *Dünyanın Çarpık Düzeni Uluslararası İletişim*, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Girgin, A. (2002). *Haber Yazmak*, İstanbul: Der Yayınları.
- Girgin, A. (2003). *Yazılı Basında Haber*, İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Girgin, A. (2008). *Haber Yazma Teknikleri*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Gökçe, O. (2001). *İçerik Çözümlemesi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Güz, N. (1996). *Türk Basınında Gündem Oluşturma*, Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı, 2(12).
- Güz, N. (2005). *Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Herman, S., CHOMSKY, N. (1998). *Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir* (Çev.) Ender Abadoğlu. İstanbul: Minerva Yayınları.
- İnal, M. A. (1996). *Haberi Okumak*, İstanbul: Timuçin Yayınları.
- Karabay, N. (2000). *Gazetecilik ve Haber*, İzmir: Meta Basım.
- Kaya, R. (2009). *İktidar Yumağı*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Köker, E. (2007). *Politikanın İletişimi İletişimin Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Matelski, M. (1996). *Tv Haberciliğinde Etik*. (Çev.) Bahar Öcal Düzgören, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- McQuail, D. (1994). *Kitle İletişim Kuramı*, (Çev.) Ahmet Haluk Yüksel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- McQuail, D. ve Windahl, S. (2005). *İletişim Modelleri*, (Çev.) Konca Yumlu, Ankara: İmge Kitabevi.
- Nebiler, H. (1995). *Medyanın Ekonomi Politikası*, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Öztürk, S. Y. (1996) *Televizyon Haberciliği ve Türkiye'deki Uygulamalar*. Yeni Türkiye Dergisi, (12).
- Rigel, N., (2000). *İleti Tasarımında Haber*, İstanbul: Der Yayınları.
- Seçim, F. (1993). Haber Kavramı ve ABD Basınında Dış Haberler. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, (12).
- Terkan, B. (2007). Basın ve Siyaset İlişkisinin Gündem Belirleme Modeli Çerçevesinde Bir Analizi. *Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17).
- Tokgöz, O. (2000). *Temel Gazetecilik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Tokgöz, O. (2000). *Türkiye'de İletişim Araştırması: Nereden Nereye*, Ankara: Kültür ve İletişim Dergisi Yayınları, 3 (2).
- Uztuğ, F. (2004). *Siyasal İletişim Yönetimi*, İstanbul: MediaCat Kitapları.
- Uzun, R. (2009). *İletişim Etiği Sorunlar ve Sorumluluklar*, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Weaver, David H., (2001). *Medya Gündem Kurması ve Medya Manipülasyonu*, (Çev.) Zülfikar Damlapınar, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1 (4).

- Yaylagül, L. (2010). *Kitle İletişim Kuramları, Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, Ankara: Dipnot Yayınevi.
- Yıldız, N. (2002). *Türkiye’de Siyasetin Yeni Biçimi Liderler İmajlar*, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Yüksel, E. (2001). *Medyanın Gündem Belirleme Gücü*, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Yüksel, E. ve Gürcan H. İ.(2001). *Habercinin El Rehberi: Soru ve Örneklerle Haber Toplama ve Yazma Kural ve Teknikleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1263.

Ek-1. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Tarafından Yapılan Basın Açıklamaları

CUMHURBAŞKANI ABDULLAH GÜL TARAFINDAN YAPILAN BASIN AÇIKLAMALARI

2010 YILI

1 -30 Ağustos 2010 Pazartesi	: Referandum ve Af Tartışmaları Hakkında Yapılan Açıklama
2 -10 Eylül 2010 Cuma	: Referandum ve Dünya Basketbol Şampiyonası Hakkında Açıklama
3 -12 Eylül 2010 Pazar	: Referandum ve Türkiye-ABD Dünya Basketbol Şampiyonası Final Karşılması Hakkında Yapılan Açıklama
4 -16 Eylül 2010 Perşembe	: Hakkâri'nin Geçitli Köyü'nde Yaşanan Saldırı Hakkında Açıklama
5 -17 Eylül 2010 Cuma	: Terörle Mücadele ve Başkanlık Sistemi Hakkında Açıklama
6 -20 Eylül 2010 Pazartesi	: BM Genel Kurulu, Terörle Mücadele, İsrail'le Görüşme, DTP ile Görüşme Tartışmaları, Mavi Marmara Saldırısı, Ortadoğu'da Yaşananlar, İran ve Twitter Konularında Açıklama
7 -23 Eylül 2010 Perşembe	: BM Güvenlik Konseyi'nde Başkanlık Etmesiyle İlgili Açıklama
8 -26 Eylül 2010 Pazar	: 65.Dönem BM Genel Kurulu Temaslarına İlişkin Açıklama
9 -04 Ekim 2010 Pazartesi	: Terörle Mücadele, Anayasa Değişikliği, Başörtüsü Tartışmaları ve Trabzonspor'la İlgili Açıklama
10 -19 Ekim 2010 Salı	: Türkiye'de de Gayrimüslim Vatandaşlarla İlgili Açıklama
11 -01 Kasım 2010 Pazartesi	: Taksim'de Yaşanan Patlamaya İlişkin Açıklama
12 -02 Kasım 2010 Salı	: Terörle Mücadele ve Köşk Resepsiyonu Hakkında Açıklama
13 -03 Kasım 2010 Çarşamba	: Taksim'de Yaşanan Patlama Ve Youtube Yasağına İlişkin Açıklama
14 -11 Kasım 2010 Perşembe	: AB İlerleme Raporu ve Başörtüsü Hakkında Başbakan'la Görüş Ayrılığı İddiaları Hakkında Açıklama
15 -19 Kasım 2010 Cuma	: Füze Savunma Sistemi ve Terörle Mücadele İle İlgili Açıklama
16 -30 Kasım 2010 Salı	: Wikileaks Belgeleri Hakkında Yapılan Açıklama
17 -01 Aralık 2010 Çarşamba	: Wikileaks Belgeleri, Terörle Mücadele, AGİT Zirvesi, Ermenistan'la İlişkiler, ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'la Görüşme Hakkında Açıklama
18 -02 Aralık 2010 Perşembe	: Wikileaks Belgeleri ve YAŞ Yemeği Hakkında Yapılan Açıklama
19 -06 Aralık 2010 Pazartesi	: Mavi Marmara Olayı ve Filistin'e İlişkin Açıklama
20 -10 Aralık 2010 Cuma	: Üniversitelerde Yaşanan Olaylar ve İsrail İlişkileri Açıklaması
21 -17 Aralık 2010 Cuma	: Resmi Dil Tartışmaları ve Merkez Bankası'nın Taşınması Hakkında Açıklama

2011 YILI

- 22 -10 Ocak 2011 Pazartesi** : Ceza Muhakemesi Kanunu ve Yargı Reformu Hakkında Açıklama
- 23 -14 Ocak 2011 Cuma** : AB Sürece ve Ceza Muhakemesi Kanunu Hakkında Açıklama
- 24 -24 Ocak 2011 Pazartesi** : İsrail'in Mavi Marmara Raporu, DDK'nın Muhsin Yazıcıoğlu Raporu ve Siyasette Üslup Tartışmaları Hakkında Açıklama
- 25 -24 Ocak 2011 Pazartesi** : Moskova'daki Terör Saldırısı Hakkında Açıklama
- 26 -02 Şubat 2011 Çarşamba** : Mısır'da Yaşananlar, Türk Hapishanelerindeki Nijeryalılar, Başkanlık Sistemi ve Türkiye'nin Ortadoğu'da Model Olmasına İlişkin Açıklama
- 27 -13 Şubat 2011 Pazar** : Mısır'da Yaşananlara İlişkin Açıklama
- 28 -13 Şubat 2011 Pazar** : Türkiye-İran İlişkileri, Türk Ticaret Kanunu, Kıbrıs ve Cumhurbaşkanı'nın İzlediği Filmin Korsan Olduğu İddiaları Hakkında Açıklama
- 29 -16 Şubat 2011 Çarşamba** : İran'daki Protesto Gösterileri ve Ergenekon Soruşturması Hakkında Açıklama
- 30 -21 Şubat 2011 Pazartesi** : Libya'da Yaşananlar, İran'daki Alman Gazetecilerin Serbest Bırakılması ve Beşiktaş- Fenerbahçe Maçı Hakkında Yapılan Açıklama
- 31 -22 Şubat 2011 Salı** : Libya ve Ortadoğu'daki Gelişmelere Hakkında Yapılan Açıklama
- 32 -27 Şubat 2011 Pazar** : Necmettin Erbakan'ın Vefatına İlişkin Açıklama
- 33 -02 Mart 2011 Çarşamba** : Mısır Ziyareti, Libya'da Yaşananlar ve Karadağ'ın NATO Üyeliği Konularında Yapılan Açıklama
- 34 -03 Mart 2011 Perşembe** : Öcalan'a Ev Hapsi İddiaları, PKK ve Ergenekon Soruşturması Hakkında Açıklama
- 35 -03 Mart 2011 Perşembe** : Türkiye- Mısır İlişkileri Hakkında Açıklama
- 36 -11 Mart 2011 Cuma** : Japonya Depremi ve AP'nin Türkiye Raporu Hakkında Açıklama
- 37 -14 Mart 2011 Pazartesi** : Libya'ya Müdahale İddiaları ve Bosna Hersek'in NATO Üyeliği Hakkında Açıklama
- 38 -14 Mart 2011 Pazartesi** : İbrahim Tatlıses'e Saldırı Hakkında Yapılan Açıklama
- 39 -18 Mart 2011 Cuma** : BM Güvenlik Konseyi'nin Libya Kararı ile İlgili Açıklama
- 40 -18 Mart 2011 Cuma** : Nükleer Enerji Konusunda Yapılan Açıklama
- 41 -18 Mart 2011 Cuma** : Wikileaks Belgeleri Hakkında Açıklama
- 42 -23 Mart 2011 Çarşamba** : Libya'daki Gelişmeler, Yeni Anayasa ve Şii-Sünni Çatışmaları Hakkında Açıklama
- 43 -26 Mart 2011 Cumartesi** : Kayseri'deki Çocuk Cinayetleri Hakkında Açıklama

- 44 -29 Mart 2011 Salı** : Kayseri'deki Çocuk Cinayetleri, Türkiye'deki İnsan Hakları Standartları, Türkiye'nin Bölgesine Model Teşkil Etmesi ve Ahmet Şık'ın Kitabıyla İlgili Açıklama
- 45 -01 Nisan 2011 Cuma** : Başkanlık Sistemi, İsrail Cumhurbaşkanı'na Yapılan Davet ve Basın Özgürlüğü Konularında Açıklama
- 46 -03 Nisan 2011 Pazar** : YGS Sınavı Hakkında İddialara İlişkin Açıklama
- 47 -05 Nisan 2011 Salı** : Libya'da Yaşananlar ve Endonezya İle İlişkiler Hakkında Açıklama
- 48 -21 Nisan 2011 Perşembe** : Bismil'de Yaşanan Olaylara İlişkin Açıklama
- 49 -02 Mayıs 2011 Pazartesi** : Usame bin Ladin'in Öldürülmesi, Suriye'de Yaşanan Olaylar ve 1 Mayıs Kutlamalarına İlişkin Açıklama
- 50 -04 Mayıs 2011 Çarşamba** : Kastamonu'da Yaşanan Terör Saldırısı Hakkında Açıklama
- 51 -24 Mayıs 2011 Salı** : MHP Yöneticileri Hakkındaki Kaset İddialarıyla İlgili Açıklama
- 52 -07 Haziran 2011 Salı** : Tutuklu Gazeteciler ve 12 Eylül Davasına İlişkin Açıklama
- 53 -20 Haziran 2011 Pazartesi** : Seçimler ve Suriye Konularında Açıklama
- 54 -25 Haziran 2011 Cumartesi** : 12 Haziran Seçimleri ve Yeni Anayasa Hakkında Açıklama
- 55 -08 Temmuz 2011 Cuma** : CHP ve BDP Milletvekillerinin TBMM'de Yemin Etmemesi
- 56 -10 Temmuz 2011 Pazar** : CHP ve BDP Milletvekillerinin Bulgaristan Ziyaretine Eşlik Etmesi
- 57 -11 Temmuz 2011 Pazartesi** : Yeni Anayasa, Bakan Yardımcılıkları, Kürt Meselesi, Bulgaristan ve Suriye ile İlişkiler, Kıbrıs, Deniz Feneri Soruşturması ve TCK Değişiklikler Konularında Yapılan Açıklama
- 58 -11 Temmuz 2011 Pazartesi** : CHP Milletvekillerinin TBMM'de Yemin Etmesine İlişkin Açıklama
- 59 -15 Temmuz 2011 Cuma** : Diyarbakır'da Yaşanan Terör Saldırısına İlişkin Açıklama
- 60 -30 Temmuz 2011 Cumartesi** : Genelkurmay'da Yaşanan İstifa Hakkında Açıklama
- 61 -01 Ağustos 2011 Pazartesi** : Suriye'deki Gelişmelere Hakkında Açıklama
- 62 -17 Ağustos 2011 Çarşamba** : Hakkâri'de Yaşanan Terör Saldırısına İlişkin Açıklama
- 63 -31 Ağustos 2011 Çarşamba** : 30 Ağustos Kutlamaları, Yeni Anayasa, Asker-Sivil İlişkileri ile Libya Konusunda Açıklama
- 64 -02 Eylül 2011 Cuma** : Mavi Marmara Raporu Hakkında Açıklama
- 65 -08 Eylül 2011 Perşembe** : Füze Savunma Sistemi Hakkında Açıklama
- 66 -18 Eylül 2011 Pazar** : MİT ve PKK Görüşmeleri Hakkında Açıklama
- 67 -19 Eylül 2011 Pazartesi** : Hakkâri'de Yaşanan Terör Saldırısı Hakkında Açıklama

68 -20 Eylül 2011 Salı	: Ankara ve Siirt'te Düzenlenen Saldırlara İlişkin Açıklama
69 -25 Ekim 2011 Salı	: Van Depremi Hakkında Açıklama
70 -26 Ekim 2011 Çarşamba	: Van Depremi ve 29 Ekim Resepsiyonuna İlişkin Açıklama
71 -15 Kasım 2011 Salı	: Suriye'de Türk Temsilciliğine Saldırı ve AB Süreci Hakkında Açıklama
72 -18 Kasım 2011 Cuma	: Bedelli Askerlik ve Vicdani Ret ile İlgili Açıklama
73 -20 Kasım 2011 Pazar	: Suriye, "Dersim Olayları", Almanya'da Yaşanan Türk Cinayetleri ve Bedelli Askerlikle İlgili Açıklama
74 -21 Kasım 2011 Pazartesi	: Suriye'de Saldırıya Uğrayan Hacı Otobüsü ile İlgili Açıklama
75 -30 Kasım 2011 Çarşamba	: Şike Yasası, Suriye, Kıbrıs, "Dersim Olayları", Görev Süresi ve Başbakan Erdoğan'ın Ameliyatı Konularında Yapılan Açıklama
76 -02 Aralık 2011 Cuma	: ABD Başkan Yardımcısı Joseph Biden Görüşmesiyle İlgili Açıklama
77 -08 Aralık 2011 Perşembe	: Sporda Şiddet Yasası, Bedelli Askerlik ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ölümü İli İlgili Açıklama
78 -12 Aralık 2011 Pazartesi	: Sporda Şiddet Yasası ve Bedelli Askerlik Açıklaması
79 -23 Aralık 2011 Cuma	: Ermeni İddialarının Fransa Ulusal Meclisinde Görüşülmesi İle İlgili Açıklama
80 -30 Aralık 2011 Cuma	: "Uludere Olayı" ile İlgili Açıklama

2012 YILI

81 -05 Ocak 2012 Perşembe	: "Uludere Olayı" ve Cumhurbaşkanının Görev Süresi İle İlgili Açıklama
82 -06 Ocak 2012 Cuma	: İlker Başbuğ'un Yargılanması ve Müztaz'er Türköne'nin İstifası Üzerine Yapılan Açıklama
83 -12 Ocak 2012 Perşembe	: Cumhurbaşkanlığı Görev Süresi, İlker Başbuğ'un Yargılanması ve Ortadoğu'da Yaşananlar Gelişmelerle İlgili Yapılan Açıklama
84 -18 Ocak 2012 Çarşamba	: Hrant Dink Davası ve Yeni Yargı Paketine İlişkin Açıklama
85 -19 Ocak 2012 Perşembe	: Fransa'daki Ermeni İddialarıyla İlgili Yasa, Millî Bayramlarla İlgili Millî Eğitim Bakanlığı'nın Genelgesi ve Aksaray İline İlişkin Açıklama
86 -19 Ocak 2012 Perşembe	: Hrant Dink Davası İle İlgili Açıklama
87 -20 Ocak 2012 Cuma	: Cumhurbaşkanı Seçimi Kanun Tasarısı, Hrant Dink Davası ve İlker Başbuğ'un Yargılanma Sürecine İlişkin Açıklama
88 -24 Ocak 2012 Salı	: Fransız Senatosu'nda Kabul Edilen "inkâr yasası" Hakkında Açıklama

- 89- 29 Ocak 2012 Pazar** : Filistin Meselesi, Deniz Feneri Soruşturma ve Çankaya Köşkü'ndeki Kar Fotoğrafları Hakkındaki Açıklama
- 90 -31 Ocak 2012 Salı** : Fransa'nın Ermeni İddialarına İlişkin Çıkardığı Yasa Hakkında Açıklama
- 91 -01 Şubat 2012 Çarşamba** : Ermeni İddialarına İlişkin Açıklama
- 92 -06 Şubat 2012 Pazartesi** : Suriye'de Yaşananlar İle İlgili Açıklama
- 93 -10 Şubat 2012 Cuma** : MİT Müsteşarının İfadeye Çağırılması Üzerine Yapılan Açıklama
- 94 -14 Şubat 2012 Salı** : Suriye ve MİT Kanununa İlişkin Açıklama
- 95 -29 Şubat 2012 Çarşamba** : Fransa'nın Gündeminde Olan Soykırım Yasası İle İlgili Açıklama
- 96 -02 Mart 2012 Cuma** : İstanbul'da Meydana Gelen Patlama, Eğitim Sisteminde Değişiklik Teklifi ve Yeni Türk Lirası Logosuyla İlgili Açıklama
- 97 -07 Mart 2012 Çarşamba** : Çocuk Tutuklular, Suriye ve Teröre İlişkin Açıklama
- 98 -08 Mart 2012 Perşembe** : Suriye'deki Gelişmelere Dair Açıklama
- 99 -09 Mart 2012 Cuma** : Tunus'da Yaşananlarla İlgili Açıklama
- 100 -09 Mart 2012 Cuma** : Tunus Ziyareti Dönüşünde Yapılan Açıklama
- 101 -15 Mart 2012 Perşembe** : Sivas Olayları ve Oda Tv Davası İle İlgili Açıklama
- 102 -26 Mart 2012 Pazartesi** : Eğitimin 12 Yıla Çıkarılmasını Öngören Yasa Tasarısı İle İlgili Açıklama
- 103 -04 Nisan 2012 Çarşamba** : 12 Eylül Davasına İlişkin Açıklama
- 104 -06 Nisan 2012 Cuma** : Uludere Hadisesi ve Yeni Teşvik Paketi İle İlgili Açıklama
- 105 -13 Nisan 2012 Cuma** : 28 Şubat Soruşturması ve Suriye Konularında Yapılan Açıklama
- 106 -16 Nisan 2012 Pazartesi** : 28 Şubat Soruşturması, 12 Eylül Davası, Suriye, Kıbrıs, Afganistan ve Hollanda'dan Ziyaret Öncesi Yapılan Açıklamalarla İlgili Değerlendirmeler
- 107 -18 Nisan 2012 Çarşamba** : Türkiye- Hollanda İlişkileri ve AB Süreci İle İlgili Açıklama
- 108 -18 Nisan 2012 Çarşamba** : Hollanda'daki Özgürlük Partisi'nin "Anti İslam" Politikası ile Türkiye'ye yönelik İnsan Hakları İhlalleri Eleştirilerine Yönelik Açıklama
- 109 -23 Nisan 2012 Pazartesi** : 23 Nisan Resepsiyonu, Irak ve Terörler Mücadeleye İlişkin Açıklama
- 110 -27 Nisan 2012 Cuma** : Tutuklu Milletvekilleri, 27 Nisan "e-muhtırası" ve 1915 Olaylarına İlişkin Açıklama
- 111 -11 Mayıs 2012 Cuma** : Başkanlık Sistemi, Irak, Yeni Anayasa ve Terörle İlgili Açıklama

- 112 -12 Mayıs 2012 Cumartesi** : Annan Planı, 12 Eylül Davası, Spor Olayları ve Adıyaman İli Hakkında Açıklama
- 113 -18 Mayıs 2012 Cuma** : Uludere Hadisesi, Neçirvan Barzani'nin Türkiye Ziyareti, Irak, Suriye, AB ile İlgili Gelişmeler ve Tutuklu Milletvekilleri Konularında Yapılan Açıklama
- 114 -21 Mayıs 2012 Pazartesi** : NATO, Afganistan, Somali, ABD Temasları, İran, Rusya, Fransa ile İlişkiler, AB Üyeliği, Kıbrıs Sorunu, Pakistan, Suriye, İsrail ve Uludere Konularında Yapılan Açıklama
- 115 -27 Mayıs 2012 Pazar** : 27 Mayıs Askeri Müdahalesi, Kayseri'deki Terör Saldırısı ve Uludere Olayına İlişkin Açıklama
- 116 -07 Haziran 2012 Perşembe**: Başbakan Erdoğan ve CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun Görüşmesi, Cumhurbaşkanlığına Gelen Başvurularla İlgili Kitap ile Cumhurbaşkanı'nın Görev Süresi Hakkında Açıklama
- 117 -12 Haziran 2012 Salı** : Yeni Anayasa Çalışmalar Hakkında Yapılan Açıklama
- 118 -15 Haziran 2012 Cuma** : Turgut Özal ile ilgili DKK Raporu, Suriye ve Cumhurbaşkanlığı Görev Süresi Hakkında Açıklama
- 119 -16 Haziran 2012 Cumartesi** : Cumhurbaşkanlığı Görev Süresi ve Turgut Özal'ın Vefatına İlişkin Açıklama
- 120 -20 Haziran 2012 Çarşamba** : Dağlica Saldırısı İle İlgili Açıklama
- 121 -23 Haziran 2012 Cumartesi** : Suriye Tarafından Düşürülen Uçakla İlgili Açıklama
- 122 -26 Haziran 2012 Salı** : Suriye'de Yaşananlar ile Ermenistan'ın KEİ Üyeliği Hakkında Açıklama
- 123 -09 Temmuz 2012 Pazartesi** : Tutuklu Milletvekilleri, Suriye ve Suriye Tarafından Düşürülen Uçak, Türkiye-Fransa İlişkileri ile Afrika Açılımı Hakkında Yapılan Açıklama
- 124 -18 Temmuz 2012 Çarşamba** : Suriye'de Yaşananlar ve Afrika Açılımı İle İlgili Açıklama
- 125 -20 Temmuz 2012 Cuma** : Suriye'de Yaşananlarla İlgili Açıklama
- 126 -04 Ağustos 2012 Cumartesi** : Başbakan Erdoğan ile İlgili Açıklama
- 127 -10 Ağustos 2012 Cuma** : PKK'nın Foça Saldırısı Hakkında Yapılan Açıklama
- 128 -13 Ağustos 2012 Pazartesi** : Suriye ve CHP Milletvekili Hüseyin Aygün'ün Kaçırılması Hakkında Yapılan Açıklama
- 129 -17 Ağustos 2012 Cuma** : Lübnan'da Kaçırılan İş Adamı, Suriye ve 30 Ağustos Resepsiyonuna İlişkin Açıklama
- 130 -19 Ağustos 2012 Pazar** : Ramazan Bayramı ve BDP'li Vekiller Hakkında Yapılan Açıklama
- 131 -03 Eylül 2012 Pazartesi** : 10 Askerin Şehit Olması Hakkında Yapılan Açıklama
- 132 -08 Ekim 2012 Pazartesi** : Suriye'de Yaşananlara İlişkin Açıklama

- 133 -09 Ekim 2012 Salı** : Yüksek Öğretim Kanunu Hakkında Yapılan Açıklama
- 134 -17 Ekim 2012 Çarşamba** : Yerel Seçimlerin Yapılmasına İlişkin Anayasa Değişikliğinin TBMM'ye İade Edilmesi Hakkında Yapılan Açıklama
- 135 -18 Ekim 2012 Perşembe** : BDP'li Vekillerle Görüşülmesi Konusunda Yapılan Açıklama
- 136 -31 Ekim 2012 Çarşamba** : Başbakan Erdoğan'ın "Çiftbaşlılık" Açıklaması ile İlgili Açıklama
- 137 -08 Kasım 2012 Perşembe** : Terörle Mücadele, Patriot Füzeleri, Açlık Grevi, Başkanlık Tartışmaları, Obama'nın Yeniden Başkan Seçilmesi, ABD'nin Suriye Politikası, Suriye'de Esir Gazetecilerle İlgili Açıklama
- 138 -10 Kasım 2012 Cumartesi** : 17 Askerin Şehit Olması ve Terörle Mücadele Hakkında Açıklama
- 139 -15 Kasım 2012 Perşembe** : İsrail'in Gazze Saldırısı, Financial Times Gazetesi'nde Çıkan İddialar, İdam Cezası Tartışmaları Konularında Yapılan Açıklama
- 140 -16 Kasım 2012 Cuma** : BDP'li Milletvekili Leyla Zana'nın Açlık Grevi ve Turgut Özal'ın Vefatına İlişkin İddialar Hakkında Açıklama
- 141 -16 Kasım 2012 Cuma** : İsrail'in Filistin Saldırısı ile Suriye Hakkında Yapılan Açıklama
- 142 -17 Kasım 2012 Cumartesi** : Suriye'de Tutuklu Bulunan Gazeteci Cüneyt Ünal'la İlgili Açıklama
- 143 -19 Kasım 2012 Pazartesi** : Açlık Grevleri ve Patriot Füzeleri İle İlgili Açıklama
- 144 -28 Kasım 2012 Çarşamba** : BDP'li 9 milletvekiliyle Van Bağımsız Milletvekili Aysel Tuğluk'un Dokunulmazlıklarının Kaldırılması ve Okullarda Kılık Kıyafet Yönetmeliği Hakkında Yapılan Açıklama
- 145 -29 Kasım 2012 Perşembe** : BDP'li Milletvekilleriyle İlgili Fezleke, Darbeleri Araştırma Komisyonu'nun Çalışmaları, Patriot Füzeleri ve Silah Bırakan Teröristlerin Yurt Dışına Gidebilmelerine İlişkin Tartışmalar Hakkında Yapılan Açıklama
- 146 -05 Aralık 2012 Çarşamba** : Filistin Sorunu ve Milletvekili Dokunulmazlıkları İle İlgili Açıklama
- 147 -07 Aralık 2012 Cuma** : Yeni Büyükşehir Yasası Hakkında Yapılan Açıklama
- 148 -11 Aralık 2012 Salı** : Filistin Sorunu Hakkında Yapılan Açıklama
- 149 -12 Aralık 2012 Çarşamba** : 7. Türkiye-Afganistan- Pakistan Üçlü Zirvesi'nin Ardından Yapılan Açıklama
- 150 -21 Aralık 2012 Cuma** : Göktürk-2 Uydusunun Fırlatma Töreni'ne Davet Edilememesi Hakkında Yapılan Açıklama ve Kuvvetler Ayrılığı ile İlgili Tartışmalar

- 151 -10 Ocak 2013 Perşembe** : İmralı Görüşmeleri, Turgut Özal'ın Vefatına İlişkin Rapor ve Suriye'de Yaşanan Gelişmeler Hakkında Yapılan Açıklama
- 152 -11 Ocak 2013 Cuma** : Fransa'da Üç PKK'lı Kadının Öldürülmesi Hakkında Açıklama
- 153 -19 Ocak 2013 Cumartesi** : Mehmet Ali Birand'ın Cenaze Namazında Yapılan Açıklama
- 154 -04 Şubat 2013 Pazartesi** : ABD'nin Ankara Büyükelçiliğine Yapılan Saldırı, AB ile İlişkiler ve İmralı Süreci ile İlgili Açıklama

Ek-2. Hürriyet'te Yayımlanan Haberler

31 Ağustos 2010 Salı	İlk bayram acemiliği
11 Eylül 2010 Cumartesi	Sandığa gidin çağrısı
13 Eylül 2010 Pazartesi	Kucaklaşalım
17 Eylül 2010 Cuma	Karşılıksız kalmaz
18 Eylül 2010 Cumartesi	Hemen devleti suçlarlar
21 Eylül 2010 Salı	Başkandan sultan çıkmaz
24 Eylül 2010 Cuma	Türkiye gibisi zor bulunur
27 Eylül 2010 Pazartesi	Terör faaliyetlerine müsaade etmeyiz
5 Ekim 2010 Salı	Trabzon coşkusu
20 Ekim 2010 Çarşamba	Hristiyan'ın da cumhurbaşkanıyım
2 Kasım 2010 Salı	Mücadele azmimiz artacak
3 Kasım 2010 Çarşamba	Ümit ederim sürekli olur
4 Kasım 2010 Perşembe	Engelleme sonuç vermez
12 Kasım 2010 Cuma	Özgürlük anlayışımızda bir fark yok
20 Kasım 2010 Cumartesi	Kürt Sorununda Eğilim Olumlu/ İran hedef olamaz
1 Aralık 2010 Çarşamba	Güvensizlik oluşturabilir
2 Aralık 2010 Perşembe	Yalan, üzüldüm
3 Aralık 2010 Cuma	Tuzağa düşmeyin
7 Aralık 2010 Salı	Barış için bağımsız Filistin şart
11 Aralık 2010 Cumartesi	Hepimiz bunları yaşadık ama ölçüyü kaçırmamalı
18 Aralık 2010 Cumartesi	Türkçe herkesin ortak dili
11 Ocak 2011 Salı	Yargı reformu canlı tutulmalı/ Öğrenciler seçmiş Jaguar'ına bakmam
15 Ocak 2011 Cumartesi	Merkel'in sözleri çok üzücü
25 Ocak 2011 Salı	Gül: "İsrail, şımarık tavrını gösteriyor"
3 Şubat 2011 Perşembe	Lider öncülük yapmayınca halk yapıyor
14 Şubat 2011 Pazartesi	Yeni yargı yasasına jet onay
17 Şubat 2011 Perşembe	Gül: Beni ilgilendirmez
22 Şubat 2011 Salı	Bizimkiler olaylara karışmaz
23 Şubat 2011 Çarşamba	Herkes kendine çeki düzen versin
28 Şubat 2011 Pazartesi	Dua etti
03 Mart 2011 Perşembe	Bilgi noksanlığından yanlış değerlendirme
4 Mart 2011 Cuma	Mareşal Tantavi beklentileri anlamış
12 Mart 2011 Cumartesi	Gül: Ders almalı, hep hazırlıklı olmalıyız.
15 Mart 2011 Salı	Gerekeni yapın
19 Mart 2011 Cumartesi	Gül: Kardeş kanı akmasın
19 Mart 2011 Cumartesi	Gül: Ders alalım Nükleerden vazgeçmek olamaz
24 Mart 2011 Perşembe	Saddamı hatırlattı
27 Mart 2011 Pazar	Yakalanması sevindiirici
30 Mart 2011 Çarşamba	O gazeteciler ve kitap için iyi PR oldu
2 Nisan 2011 Cumartesi	Başkanlık gündemde değil
4 Nisan 2011 Pazartesi	Bigiler tatmin etti
6 Nisan 2011 Çarşamba	Ateşkes olsun BM gözlesin
22 Nisan 2011 Cuma	Şiddet kaybettirir
3 Mayıs 2011 Salı	Su testisi su yolunda kırılır
25 Mayıs 2011 Çarşamba	Çok çirkin ve tehlikeli
8 Haziran 2011 Çarşamba	Savcılar doğru yaptı
21 Haziran 2011 Salı	Gül' den iki mesaj
26 Haziran 2011 Pazar	Köşkten ortak hareket çağrısı
9 Temmuz 2011 Cumartesi	Meclise davet ediyorum
11 Temmuz 2011 Pazartesi	Kürt meselesi ele alınmalı
12 Temmuz 2011 Salı	Konuşulunca halloluyor
16 Temmuz 2011 Cumartesi	Devletimiz boyun eğmez

31 Temmuz 2011 Pazar	Olağanüstüydü mecrasına girdi
2 Ağustos 2011 Salı	Gül: Sessiz kalınamaz
18 Ağustos 2011 Perşembe	Türk Devleti hizaya gelmez
1 Eylül 2011 Perşembe	Gelişmiş Türkiye' ye hiç yakışmıyordu
3 Eylül 2011 Cumartesi	Yok hükmünde
19 Eylül 2011 Pazartesi	Amaç terörü bitirmektir
20 Eylül 2011 Salı	Sözleşmelere sadık kalınsın
21 Eylül 2011 Çarşamba	İnsanlıktan nasiplerini almamışlar
26 Ekim 2011 Çarşamba	Görevlileri meşkul etmek istemiyorum
27 Ekim 2011 Perşembe	Yaradımlar sadece israiden değil
16 Kasım 2011 Çarşamba	Tedbir almazlarsa tepkimiz farklı olur
19 Kasım 2011 Cumartesi	Gül: Vicdana uygun olmalı
21 Kasım 2011 Pazartesi	Suriye çıkmaz sokakta
1 Aralık 2011 Perşembe	Şike yasasından rahatsızım
3 Aralık 2011 Cumartesi	Çok iyi şeyler söyledi
9 Aralık 2011 Cuma	Futboldan soğudum
13 Aralık 2011 Salı	' Gözden geçirin" dedim meclis ihtiyaç duymadı
31 Aralık 2011 Cumartesi	Şırnak tepkisi / Talihsiz bir olay
6 Ocak 2012 Cuma	Uludereyi asker ve savcılık arştırıyor
7 Ocak 2012 Cumartesi	Herkes hukuk karşısında eşittir.
13 Ocak 2012 Cuma	Başbuğ için Yüce Divan' ı işaret etti
19 Ocak 2012 Perşembe	Kararı kimse beğenmedi
20 Ocak 2012 Cuma	Önemli bir sınav
21 Ocak 2012 Cumartesi	CHP herhalde AYM ye gider
25 Ocak 2012 Çarşamba	fransayı küçültücü davranış
30 Ocak 2012 Pazartesi	Köşk 864 değil 1071 rakımda
1 Şubat 2012 Çarşamba	Türkiye memnun
7 Şubat 2012 Salı	Bu geri dönüşü olmayan bir yol
11 Şubat 2012 Cumartesi	Gül: Talihsizlik
3 Mart 2012 Cumartesi	Gül: Simge değil önemli olan paranın değeri
9 Mart 2012 Cuma	Gül' den Tunus' a / Arap âlemine ışık tuttunuz
16 Mart 2012 Cuma	Sivas olayı yeni tarihin utancıdır
27 Mart 2012 Salı	Sıra yeni YÖK yasasına geldi
5 Nisan 2012 Perşembe	İbret alınacak dönem
14 Nisan 2012 Cumartesi	Şuç varsa konu araştırılmalı
17 Nisan 2012 Salı	28 Şubatta görüşüldüğünü hatırlamıyorum
19 Nisan 2012 Perşembe	Gül: Türkiye dönemi yeni geliyor resesyondan çıkışta yol alabilir
24 Nisan 2012 Salı	Gül: her şeyin vakti var
28 Nisan 2012 Cumartesi	Tüm Vekilleri Mecliste görmek isterim
12 Mayıs 2012 Cumartesi	Analiz edilerek konuşulmalı
13 Mayıs 2012 Pazar	Otoritör rejimler yıkılır
19 Mayıs 2012 Cumartesi	Milli kaynaklara güvenelim
28 Mayıs 2012 Pazartesi	Uludere için DDK' ya görev verirdim
8 Haziran 2012 Cuma	Görüşmeler takdire şayan
13 Haziran 2012 Çarşamba	Anayasada detay zorluk çıkarır
16 Haziran 2012 Cumartesi	İkinci kez seçilme şansı
17 Haziran 2012 Pazar	Konuşuruz
24 Haziran 2012 Pazar	Örtülmez gereken yapılacak
27 Haziran 2012 Çarşamba	Bu olay sineye çekilmeyecek
10 Temmuz 2012 Salı	Tutuklu vekillere mahkemeler yorumlayacak
19 Temmuz 2012 Perşembe	suriye için artık çok geç
21 Temmuz 2012 Cumartesi	Kanlı ramazan üzüyor.
5 Ağustos 2012 Pazar	Tayyip beyle kardeşden de öteyiz.
11 Ağustos 2012 Cumartesi	Terörle tüm yurt sathında mücadele ediyoruz
14 Ağustos 2012 Salı	Neden Aygün! / tepkiler

18 Ağustos 2012 Cumartesi	Cami, ezana bir saat kala değişti
20 Ağustos 2012 Pazartesi	Cumhurbaşkasın'ndan 50' şer lira harçlık
4 Eylül 2012 Salı	İç ve dış destekçiler cezasını çekecekler
9 Ekim 2012 Salı	Suriyede olanlar en kötü senaryo
10 Ekim 2012 Çarşamba	1980 yasası ile gitmez
18 Ekim 2012 Perşembe	Kış günü milleti sandığa taşımak anlamsız
19 Ekim 2012 Cuma	Kritik bir ay
1 Kasım 2012 Perşembe	Yetkililerin dikkatini çekmem doğal
9 Kasım 2012 Cuma	Nato' nun ihtiyat planlaması var
11 Kasım 2012 Pazar	Herşeyi göze alıp havalandılar
16 Kasım 2012 Cuma	Farklı anlama çekilmesin
17 Kasım 2012 Cumartesi	Konuşarak çözebiliriz
18 Kasım 2012 Pazar	Takdir etmek lazım
20 Kasım 2012 Salı	Açlık grevi meşru değil
29 Kasım 2012 Perşembe	Okullarda serbest kıyafet hükümetin sorumluluğu
30 Kasım 2012 Cuma	Kendimizi çıkmaz sokağa itmeyelim
6 Aralık 2012 Perşembe	Rahatsızım
8 Aralık 2012 Cumartesi	Büyükşehir yasasını titizlikle inceledim
12 Aralık 2012 Çarşamba	İsrail ateşle oynuyor.
13 Aralık 2012 Perşembe	12.12.12 zirvesi
22 Aralık 2012 Cumartesi	Kuvvetler ayrılığı en temel ilke
11 Ocak 2013 Cuma	Terörü bitirmek için her yöntem denenir
12 Ocak 2013 Cumartesi	Hepsi tahmin
20 Ocak 2013 Pazar	Güle güle büyük usta
5 Şubat 2013 Salı	Biliyorduk önlenemedi

Ek-3. Sabah'ta Yayımlanan Haberler

31 Ağustos 2010 Salı	Gül: Referandum sonrası tansiyon düşer
11 Eylül 2010 Cumartesi	Gül: Oy hakkını herkes kullansın
13 Eylül 2010 Pazartesi	Gül: Türkiye artık kucaklaşmalı ve önüne bakmalı
17 Eylül 2010 Cuma	Gül: Vatandaşlarımızı teröre ezdirmeyeceğiz
18 Eylül 2010 Cumartesi	Gül: Şu an gündemde başkanlık sistemi yok
27 Eylül 2010 Pazartesi	Gül: İsrail büyük yanlış yaptı
5 Ekim 2010 Salı	Gül: Üniversiteler de kendini yenilemeli
2 Kasım 2010 Salı	Gül: Teröre hep beraber karşı çıkıp çok güçlü haykırmalıyız
12 Kasım 2010 Cuma	Gül: Başbakan'ın özgürlüğe bakışı net
1 Aralık 2010 Çarşamba	"Omuz omuza çalışmamızı engellemez"
2 Aralık 2010 Perşembe	Gül: Wikileaks belgeleri diplomatik dedikodu
3 Aralık 2010 Cuma	Gül: Wikileaks Tuzağına Düşmeyin
7 Aralık 2010 Salı	Filistin'i herkes tanımalı
18 Aralık 2010 Cumartesi	"Farklı diller kültür mirası"
15 Ocak 2011 Cumartesi	Merkel'in açıklamaları Gül'ü üzdü
3 Şubat 2011 Perşembe	Gül: Mısır'da geçiş dönemi kısa sürmeli
14 Şubat 2011 Pazartesi	Mısır'da seçim yapılmalı'
14 Şubat 2011 Pazartesi	Yargının yükü inanılmaz boyutta
17 Şubat 2011 Perşembe	Gül: Beni ilgilendirmez
22 Şubat 2011 Salı	Türkiye Libya'yı yakından izliyor
23 Şubat 2011 Çarşamba	Gül: Olağanüstü çaba harcanıyor
28 Şubat 2011 Pazartesi	"Yakın siyasi tarihimize damga vurdu"
3 Mart 2011 Perşembe	Gül: Mısır'a 'yanınızdayız' mesajı vermeye gidiyorum
4 Mart 2011 Cuma	Öcalan'ın cezası kesin
4 Mart 2011 Cuma	Gül'den Mısır'a şeffaflı çağrısı
12 Mart 2011 Cumartesi	Yanlış değerlendirme
19 Mart 2011 Cumartesi	BM kararını beğendi
24 Mart 2011 Perşembe	Kaddafi'ye Gül'den de 'çekil' çağrısı
30 Mart 2011 Çarşamba	"10 bin satacaktı 100 bin satacak"
2 Nisan 2011 Cumartesi	Gül: Başkanlık seçimden sonra tartışılır
6 Nisan 2011 Çarşamba	"Akdeniz'de kapalı rejime yer yok"
22 Nisan 2011 Cuma	Gül: Şiddete kim başvurursa kaybeder
5 Mayıs 2011 Perşembe	"Türkiye bu olaylara bulaşanları affetmez"
25 Mayıs 2011 Çarşamba	"Bugün bana yarın başkasına"
8 Haziran 2011 Çarşamba	"Güç dengesi Asya'ya kaydı"
21 Haziran 2011 Salı	Köprü atıcı olan halk nezdinde kaybeder'
26 Haziran 2011 Pazar	Gül'den çözüm adresi: Meclis
9 Temmuz 2011 Cumartesi	Gül: Demokrasiye gölge düşürmeyin
11 Temmuz 2011 Pazartesi	Gül: Maksat dikkat çekmekse hâsıl oldu
12 Temmuz 2011 Salı	Gül: Değişime diranmenin anlamı yok
12 Temmuz 2011 Salı	Gül: Diyalog kapısı açılınca halloluyor
16 Temmuz 2011 Cumartesi	Gül: Zamanlama tesadüfi değil
31 Temmuz 2011 Pazar	4 Yeni komutan YAŞ'A yetişecek
18 Ağustos 2011 Perşembe	"Devletin gücünü herkes görecektir"
1 Eylül 2011 Perşembe	O alışkanlıklar yakışmıyordu'
3 Eylül 2011 Cumartesi	Gül: Rapor bizim için yok hükmündedir
9 Eylül 2011 Cuma	Halkı korkuyla yönetmek bitti'
26 Ekim 2011 Çarşamba	Deprem nedeniyle resepsiyon iptal
27 Ekim 2011 Perşembe	Gül, yarın Van'a gidiyor
16 Kasım 2011 Çarşamba	Gül: Tekrarlarırsa tepkimiz farklı olur
19 Kasım 2011 Cumartesi	Toplum vicdanının kabul edeceği şekilde olmalı'
21 Kasım 2011 Pazartesi	Gül- Esad düellosu

22 Kasım 2011 Salı	Gül: Türkiye, yeni parlayan yıldız
1 Aralık 2011 Perşembe	Gül'den Erdoğan'a: Evde dinlen
3 Aralık 2011 Cumartesi	Silahlarımız asla PKK'ya gitmeyecek'
9 Aralık 2011 Cuma	Artık Meclis'in bileceği iş
13 Aralık 2011 Salı	Gül'den şartsız onay sinyali
24 Aralık 2011 Cumartesi	Gül: Türkiye'nin tepkisi sürecektir
31 Aralık 2011 Cumartesi	Gül: Soruşturma en titiz şekilde yapılacak
6 Ocak 2012 Cuma	Uludere'deki hatayı araştırıyoruz'
7 Ocak 2012 Cumartesi	Herkes hukuk karşısında eşit'
13 Ocak 2012 Cuma	Gül: Kanaatim yüce divan
19 Ocak 2012 Perşembe	Ne dediyse, o!
20 Ocak 2012 Cuma	Gül: Türkiye için bir sınav
21 Ocak 2012 Cumartesi	CHP isterse Anayasa Mahkemesi'ne gider'
25 Ocak 2012 Çarşamba	Cumhurbaşkanı Gül: Fransa'yı küçülttü
30 Ocak 2012 Pazartesi	Eksi 4'ten artı 30'a
7 Şubat 2012 Salı	Suriye'de büyük acılar çekiliyor'
11 Şubat 2012 Cumartesi	Olanlar Türkiye için üzüntü verici'
15 Şubat 2012 Çarşamba	'Uzaktan müdahale sakıncalı'
3 Mart 2012 Cumartesi	'Terörle mücadele sürecektir'
9 Mart 2012 Cuma	"Suriye'ye müdahaleyi doğru bulmuyoruz"
10 Mart 2012 Cumartesi	Çankaya'da İnka torunu
16 Mart 2012 Cuma	Zorunlu eğitim için sağduyu çağrısı
27 Mart 2012 Salı	'Siyasi tarihimizde ibretlik olacak'
5 Nisan 2012 Perşembe	"Uludere üzüntümüz sürüyor"
7 Nisan 2012 Cumartesi	Gül: 28 Şubat bir ara dönemdi
14 Nisan 2012 Cumartesi	"Erbakan'a '28 Şubat kararlarını uygularsak suç işleriz' dedim"
17 Nisan 2012 Salı	Şiddete başvurmadan sonsuz ifade özgürlüğü
19 Nisan 2012 Perşembe	İslamofobi uyarısı yaptı
19 Nisan 2012 Perşembe	Meclis'te ilkler resepsiyonu
24 Nisan 2012 Salı	Gül: Tutuklu vekilleri Meclis'te görmek isterim
28 Nisan 2012 Cumartesi	'Derinliğine tartışılmalı'
12 Mayıs 2012 Cumartesi	Gül: Arzumuz, Suriye'de değişimin kansız olması
13 Mayıs 2012 Pazar	Milli kaynaklarımıza güvenmemiz gerekir
19 Mayıs 2012 Cumartesi	Obama ile gündem, Hollande ile yeni sayfa
22 Mayıs 2012 Salı	'Samini üzüntümün içinde özür de var'
28 Mayıs 2012 Pazartesi	Gül'den 'terör' zirvesi yorumu: Takdire şayan
8 Haziran 2012 Cuma	'Partilerin görevi büyük'
13 Haziran 2012 Çarşamba	7 yıl Köşk'te
16 Haziran 2012 Cumartesi	'Tartışmaların dışındayım...'
17 Haziran 2012 Pazar	'Kürt ve terör meselesi farklı'
21 Haziran 2012 Perşembe	'Üstü örtülemez gereken yapılacak'
24 Haziran 2012 Pazar	'Husumet değil insanlık'
10 Temmuz 2012 Salı	'Her şey için artık çok geç'
19 Temmuz 2012 Perşembe	Gül: Dualarımız Suriye halkıyla
21 Temmuz 2012 Cumartesi	Kardeşten öteyiz
5 Ağustos 2012 Pazar	'Terörle mücadele bütünü yurtta sürüyor'
11 Ağustos 2012 Cumartesi	Gül: Bu milli iradeye bir saldırıdır
14 Ağustos 2012 Salı	Gül'den Lübnan ve Suriye'ye mesaj
18 Ağustos 2012 Cumartesi	'Herkes teröre mesafe koysun'
20 Ağustos 2012 Pazartesi	'Kuklalar hedefine ulaşamayacak'
4 Eylül 2012 Salı	'En kötü senaryo gerçekleşiyor'
9 Ekim 2012 Salı	'Üniversitelerimiz rekabetten uzak'
10 Ekim 2012 Çarşamba	Beklenen buydu
18 Ekim 2012 Perşembe	BDP görüşmesine açıklama getirdi
19 Ekim 2012 Cuma	'Çift başlılık yok, olamaz'

1 Kasım 2012 Perşembe	'Açlık grevini bırakın'
9 Kasım 2012 Cuma	Tasvip Etmiyorum
16 Kasım 2012 Cuma	Gül'den Gazze yorumu: Kanlı seçim yatırımı
17 Kasım 2012 Cumartesi	Gazeteci Cüneyt Ünal 87 gün sonra özgür
18 Kasım 2012 Pazar	Diyalog her şeyi çözer
20 Kasım 2012 Salı	Gül, fezlekeye karşı
29 Kasım 2012 Perşembe	'Kendimizi çıkmaza sokmayalım'
30 Kasım 2012 Cuma	Türkiye Somali'de örnek oldu
6 Aralık 2012 Perşembe	'Büyükşehir Yasası Anayasa'ya uygun'
8 Aralık 2012 Cumartesi	Batı Şeria uyarısı: Ateşle oynuyorsunuz
12 Aralık 2012 Çarşamba	Ankara'da kardeşlik zirvesi
13 Aralık 2012 Perşembe	'Başbakan, eski yanlış örnekleri kastetmiş olmalı'
22 Aralık 2012 Cumartesi	'Konuşmaması gerekenler var'
11 Ocak 2013 Cuma	Gül: Birkaç gün bekleyin
12 Ocak 2013 Cumartesi	İkaz edildi, önlenemedi

Ek-4. Sözcü'de Yayımlanan Haberler

18 Eylül 2010 Cumartesi	Gül: Başkanlık sistemi Türkiye'nin gündeminde yok
20 Kasım 2010 Cumartesi	Gül'den füze kalkanında ulusal menfaat vurgusu
1 Aralık 2010 Çarşamba	Erdoğan, Gül'ü etkisiz hale getirmek istiyor'
7 Aralık 2010 Salı	Gül, Filistin'e söz verdi
11 Aralık 2010 Cumartesi	Gül: Ölçüyü kaçırmamak dengeyi korumak lazım
18 Aralık 2010 Cumartesi	Gül'den BDP'ye uyarı
23 Şubat 2011 Çarşamba	Cumhurbaşkanı Gül: Orada ölen Türk yok
28 Şubat 2011 Pazartesi	Tarihe damga vurdu
4 Mart 2011 Cuma	Bu savcıların kararı
30 Mart 2011 Çarşamba	10 bin satacak kitabı 100 bin sattıracaklar!
2 Nisan 2011 Cumartesi	Başkanlık için farklı fikirdeler ters düştüler
6 Nisan 2011 Çarşamba	Gül ve hükümet tatmin oldu, vatandaş olmadı!
25 Mayıs 2011 Çarşamba	Gül: Bugün buna olur yarın bir başkasına
26 Haziran 2011 Pazar	Sorunların çözüm yeri Meclis'tir
9 Temmuz 2011 Cumartesi	Gül'den çağrı: Krizin çözüm adresi Meclis
12 Temmuz 2011 Salı	Gül: Diyalog kapısı açık olunca her şey halloluyor
16 Temmuz 2011 Cumartesi	Gül: Devletimiz boyun eğmeyecek
31 Temmuz 2011 Pazar	Kendi çapında olağanüstü bir durum!
2 Ağustos 2011 Salı	Gül: 'Kaygılarımız giderek artıyor'
18 Ağustos 2011 Perşembe	Mücadelenin gündüzü gecesi, bayramı olmaz'
1 Eylül 2011 Perşembe	Gül: Silahlı kuvvetler hepimizin gözbebeği
3 Eylül 2011 Cumartesi	BM'nin raporu yok hükmünde
19 Eylül 2011 Pazartesi	Abdullah Gül ve Davutoğlu, PKK ile pazarlığı doğal karşıladı
21 Eylül 2011 Çarşamba	Terör Başbakanlığın önüne kadar indi
21 Kasım 2011 Pazartesi	Gül: Suriye maalesef çıkmaz sokağa girdi
1 Aralık 2011 Perşembe	Gül veto edebilir
9 Aralık 2011 Cuma	Kanaatim açık farklı anlamlar çıkarılmasın
13 Aralık 2011 Salı	Yasa çıkmadan tahliyeler çıktı
24 Aralık 2011 Cumartesi	Fransa'ya öfke dinmiyor
31 Aralık 2011 Cumartesi	Gül: Asker, sivil hepimiz üzgün
6 Ocak 2012 Cuma	7 yıl yasası alt komisyona gitti
7 Ocak 2012 Cumartesi	Soğukkanlılıkla takip edilmeli
13 Ocak 2012 Cuma	Gül: Başbuğ Yüce Divan'da yargılanmalı
21 Ocak 2012 Cumartesi	CHP isterse Anayasa Mahkemesi'ne gitsin
30 Ocak 2012 Pazartesi	Deniz Feneri savcıları için 11 yıl hapis cezası istendi
1 Şubat 2012 Çarşamba	Sarkozy şimdi şapa oturdu!...
11 Şubat 2012 Cumartesi	Soğukkanlı olun, taşlar yerine oturur
3 Mart 2012 Cumartesi	Simge değil para önemli!
8 Mart 2012 Perşembe	Gül'den Pozantı değerlendirmesi
9 Mart 2012 Cuma	Gül: Suriye'ye müdahale yanlış
10 Mart 2012 Cumartesi	Tunus, ikinci Türkiye olacak'
16 Mart 2012 Cuma	Yargılama süreci daha bitmedi
5 Nisan 2012 Perşembe	Mahcup bir eda ile mahkemede sıraya girdiler
17 Nisan 2012 Salı	O belgede benim imzam yok
24 Nisan 2012 Salı	Meclis'te türbanlı kabul
28 Nisan 2012 Cumartesi	Seçilmiş vekili Meclis'te isterim
12 Mayıs 2012 Cumartesi	Tayyip'i kışkırtacak tablo
13 Mayıs 2012 Pazar	Adıyaman'da balkon konuşması
19 Mayıs 2012 Cumartesi	Cumhurbaşkanı: Herkes Genelkurmay'a güvensin
28 Mayıs 2012 Pazartesi	Gül: Ömrün de ötesinde bir olay
8 Haziran 2012 Cuma	Görüşmeler takdire şayan
17 Haziran 2012 Pazar	Aday olacak mısınız?' sorusuna 'Bakarız' dedi

10 Temmuz 2012 Salı	Gül: Yasaları yorumlayacaklar
21 Temmuz 2012 Cumartesi	Cumhurbaşkanı Gül: Suriye için köklü bir hamle gerekir
5 Ağustos 2012 Pazar	Gül'den AKP'lilere Köşk için mesaj
4 Eylül 2012 Salı	Bu tabutların altından nasıl kalkacaksınız?
9 Ekim 2012 Salı	Kötü senaryo gerçekleşti
1 Kasım 2012 Perşembe	Zirvede çift başlı polemik
9 Kasım 2012 Cuma	Gül ve Erdoğan bu kez de Patriot yüzünden ayrı düştü
11 Kasım 2012 Pazar	Gül: Kimse terör eylemiyle devleti hizaya getiremez
17 Kasım 2012 Cumartesi	Gül: Kanlı seçim yatırımı olmaz
30 Kasım 2012 Cuma	Muhteşem çatlak
6 Aralık 2012 Perşembe	Erdoğan'da 'çatlak' paniği: Nifak sokmak peşindeler
22 Aralık 2012 Cumartesi	Kuvvetli ayrılık
11 Ocak 2013 Cuma	Gül: Konuşmaması gerekenler var

Ek-5. Zaman'da Yayımlanan Haberler

11 Eylül 2010 Cumartesi	Herkes oy hakkını kullanmalı
13 Eylül 2010 Pazartesi	Neciteyi herhes saygı ve olgunlukla karşılamalı
17 Eylül 2010 Cuma	Bir millet altı devlet
18 Eylül 2010 Cumartesi	Pkk halktan korktuğu için devleti suçluyor
21 Eylül 2010 Salı	Yeni anayasayı özgüven içinde yazmalıyız
24 Eylül 2010 Cuma	BM kürsüsünde raporu övdü
27 Eylül 2010 Pazartesi	Teröre müsaade edilmeyeceğini anlamışlarsa iyi bir gelişme
5 Ekim 2010 Salı	Teröre karşı bütün müktefikler dayanışma içinde olmalı
20 Ekim 2010 Çarşamba	Küresel sorunlara karşı ortak hareket etmeliyiz
2 Kasım 2010 Salı	Teröre hep beraber güçlü şekilde karşı çıkmalıyız
4 Kasım 2010 Perşembe	Gül: Terörü gündemden çıkaracağız
12 Kasım 2010 Cuma	Sayın Başbakanla özgürlük anlayışımızla bir farklılık yok
20 Kasım 2010 Cumartesi	Türkiye üzerinde yürütülen psikolojik harekâtın farkındayız.
1 Aralık 2010 Çarşamba	' Bu yayınların bir amacı varmış gibi geliyor bana'
2 Aralık 2010 Perşembe	Aliyev yalanladı Gül teselli etti: üzülme
3 Aralık 2010 Cuma	Bu tuzağa kimse düşmesin enerjimizi boşa harcamayalım
7 Aralık 2010 Salı	Abbas' tan İsrail'e: Barış olmazsa dünyadan tanınma talep ederiz
11 Aralık 2010 Cumartesi	Üniversiteler özgür düşünce yeridir, susturma yeri değildir.
18 Aralık 2010 Cumartesi	Herkes daha sorumlu olmalı
11 Ocak 2011 Salı	Yargı reformunu el birliğiyle yapalım
15 Ocak 2011 Cumartesi	Merkel'e, Verheugen'in Rumlar bizi kandırdı sözünü hatırlattı
25 Ocak 2011 Salı	"Gül: İsrail, şımarık tavrını gösteriyor"
25 Ocak 2011 Salı	Cumhurbaşkanı Gül: savcılık gereğini yapacaktır.
3 Şubat 2011 Perşembe	Başkanlık sistemi serbestçe tartışılmalı
14 Şubat 2011 Pazartesi	Gül'den 3 önemli mesaj
14 Şubat 2011 Pazartesi	Yargı reformu olmasa devlet, Devlet olma özelliğini kaybedecek
17 Şubat 2011 Perşembe	Tutuklanma süreleri cezaya dönüşmemeli
22 Şubat 2011 Salı	Abdullah Gül: Kardeş kanı dökülmesin
23 Şubat 2011 Çarşamba	Önceliğimiz, Libyadaki vatandaşlarımızı tahliye etmek
28 Şubat 2011 Pazartesi	Milli Görüş'ün Lideri Hakka yürüdü
3 Mart 2011 Perşembe	Türkiye' den Karadağ'ın NATO üyeliğine destek
4 Mart 2011 Cuma	Gül'den mısır ordusuna demokrasiye geçiş çağrısı
4 Mart 2011 Cuma	Öcalan' la ilgili karar kesin cezasını çekmeli
12 Mart 2011 Cumartesi	AP raporunda, bilgi noksanlığından yanlış değerlendirmeler var
15 Mart 2011 Salı	Libya' ya dış müdahaleye Ankara' dan dan çifte red
19 Mart 2011 Cumartesi	Uçuş yasağına destek, kara operasyonuna muhalefet
24 Mart 2011 Perşembe	Kaddafiye seslendi: Bir an önce, bırak ülkeni talan ettirme
27 Mart 2011 Pazar	TUSKON ve TİM'den Gabon çıkarması
30 Mart 2011 Çarşamba	Gazeticiler, yasalara uygun hareket etmeli
2 Nisan 2011 Cumartesi	Basına öz eleştiri çağrısı yaptı
4 Nisan 2011 Pazartesi	Gül ailesine hayranlığını tuvale döktü
6 Nisan 2011 Çarşamba	Akdeniz kıyısında kapalı rejimlere artık yer yok
22 Nisan 2011 Cuma	BDP' yi uyardı: şiddete başvuran kaybeder
3 Mayıs 2011 Salı	Bin Ladin' in öldürülmesi ibret vesilesi olmalı
5 Mayıs 2011 Perşembe	Seçime gölge düşürmek isteyenler harekete geçti
25 Mayıs 2011 Çarşamba	Cumhurbaşkanı Gül: Kaset şantajı çirki, savcılar failleri bulmalı
8 Haziran 2011 Çarşamba	Tutukluluklar uzun sürmemeli
21 Haziran 2011 Salı	Eset, "Çok partili sisteme geçiyorum demeli"
26 Haziran 2011 Pazar	Çözüm yeri Meclistir, gelin yeni anayasa yapın
9 Temmuz 2011 Cumartesi	Muhalefete çağrı: sorunları Mecliste el birliğiyle çözelim
11 Temmuz 2011 Pazartesi	Cumhurbaşkanı Gül, bulgaristan gezisine Ahmet Türk' üde götürdü
12 Temmuz 2011 Salı	Diyalok kapıları açık olunca sorunlar çözülüyor

12 Temmuz 2011 Salı	Umarım BDP'liler de yemin eder Mecliste olurlar
16 Temmuz 2011 Cumartesi	Cumhurbaşkanı saldırının zamanlamasına dikkat çekti
31 Temmuz 2011 Pazar	Türkiyede herşey kendi mecrasına girdi, kriz yok
2 Ağustos 2011 Salı	Suriyedeki olaylara sessiz kalamayız
18 Ağustos 2011 Perşembe	Sabırımız bitti, artık konuşulmaz yapılır
3 Eylül 2011 Cumartesi	İsrail'le ilişkiler kopuyor
9 Eylül 2011 Cuma	Ara dönemin alışkanlıklarını değiştiriyoruz
19 Eylül 2011 Pazartesi	Amaç terörü bitirmekse MİT, üstüne düşeni yapar
21 Eylül 2011 Çarşamba	Cumhurbaşkanı: Sivilleri hedef alan terör örgütünü nefretle tel'in ediyorum
26 Ekim 2011 Çarşamba	29 Ekim resepsiyonu iptal edildi
16 Kasım 2011 Çarşamba	Saldırıları tekrarlanırsa, Suriye'ye tepkimiz farklı olur
21 Kasım 2011 Pazartesi	Dersim', tarihimizin bir gerçeği olgunlukla konuşabilmeliyiz
22 Kasım 2011 Salı	Suriye'de Türk hacıları taşıyan otobüse saldırı
1 Aralık 2011 Perşembe	Yeni şike yasasından rahatsızım, inceletiyorum/ Başbakan Erdoğan'a dinlenmesini Gül tavsiye etmiş
3 Aralık 2011 Cumartesi	Cumhurbaşkanı Gül ve Biden ABD sonrası Irak'ı konuştu
9 Aralık 2011 Cuma	Futboldan soğudum
13 Aralık 2011 Salı	Ceza siyasetini meclis belirler'
24 Aralık 2011 Cumartesi	Sarkozy'nin Türkiye ile kişisel problemi var
31 Aralık 2011 Cumartesi	Gül'den güvence: Olay araştırılacak ben de takipçisi olacağım
6 Ocak 2012 Cuma	Uludere olayı hangi hatadan oldu, çok yönlü araştırılıyor
7 Ocak 2012 Cumartesi	Hukuk karşısında herkes eşittir
13 Ocak 2012 Cuma	Gül: Şahsi kanaatim Yüce Divan ama kararı yargı verir
19 Ocak 2012 Perşembe	Rahatsızlığı görüyorum dava henüz bitmedi
20 Ocak 2012 Cuma	Hrant Dink davası, Türkiye için önemli bir sınavdır
21 Ocak 2012 Cumartesi	Gül'den CHP'ye: '7 yıl'ı Anayasa'ya aykırı görüyorsan mahkemeye götür
25 Ocak 2012 Çarşamba	Gül'den senatörlere çağrı: Fransız demokrasisine düşen gölgeyi kaldırın
1 Şubat 2012 Çarşamba	Gül: Fransızlar ülkelerine gölge düşürmedi
7 Şubat 2012 Salı	Suriye, geri dönüşü olmayan bir yolda'
11 Şubat 2012 Cumartesi	Soğukkanlı olursak her şey yerliyerine oturur
15 Şubat 2012 Çarşamba	Uzaktan müdahale sakıncalı
3 Mart 2012 Cumartesi	Zorunlu eğitim ile ilgili tartışmalar demokratik sistemin gereği
9 Mart 2012 Cuma	Bölge'nin dışındaki güçlerin, Suriye'ye gelmesi doğru değil
10 Mart 2012 Cumartesi	En büyük meselemiz demokrasi
10 Mart 2012 Cumartesi	Cumhurbaşkanı Gül: Tunus, ikinci bir Türkiye olabilir
16 Mart 2012 Cuma	Sivas olayları utanç verici tam olarak aydınlatılmalı'
27 Mart 2012 Salı	4+4+4 Genel Kurul'da Meclis'e yakışır şekilde tartışılmalı
5 Nisan 2012 Perşembe	Bu dava çok önemli zihniyet değişimine sebep olacak
7 Nisan 2012 Cumartesi	Uludere olayının ortaya çıkarılması için titiz bir çalışma yürütülüyor
14 Nisan 2012 Cumartesi	Tabii ki, ara dönemin hukuksuzlukları takip edilecek
17 Nisan 2012 Salı	Gül: Hepimiz 28 Şubat'ın canlı şahitleriyiz
24 Nisan 2012 Salı	23 Nisan'a 'eşli' katılım
12 Mayıs 2012 Cumartesi	Başkanlık, ciddi analizlerle tartışılmalı
13 Mayıs 2012 Pazar	27 yıllık özlemi gideren Gül'e Adıyaman'da sevgi seli
19 Mayıs 2012 Cumartesi	Uludere'de ilk bilgiler kendi kaynaklarımızdan alındı
22 Mayıs 2012 Salı	Gül'den Obama'ya silahlı İHA baskısı
28 Mayıs 2012 Pazartesi	Devlet Denetleme Kurulu'nun yetkisi olsa Uludere'yi hemen inceletirdim
8 Haziran 2012 Cuma	Cumhurbaşkanı'ndan 'terör mutabakatı'na övgü: Takdire şayan
16 Haziran 2012 Cumartesi	Özal'ın ölümü ile ilgili zihinlerde karanlık bir şey kalmamalı
17 Haziran 2012 Pazar	Adaylığımı konuşmak için uzun zaman var
21 Haziran 2012 Perşembe	Terörle devlete diz çöktürünüz' diyenler tarihi bir yanlış içinde
24 Haziran 2012 Pazar	Olayın üstü örtülemez ne gerekiyorsa yapılacak
27 Haziran 2012 Çarşamba	KEİ'nin gelecek on yılı İstanbul'da çizildi
10 Temmuz 2012 Salı	Mahkemeler, yasalar çerçevesinde kendi kararlarını verecektir/tutuklu vekillerle ilgili kararı yargı verecek

19 Temmuz 2012 Perşembe	Gül'den Annan'a eleştiri: Çabaların hiçbirisi yeterli değil
21 Temmuz 2012 Cumartesi	Suriye için köklü bşr hamleye ihtiyaç var
5 Ağustos 2012 Pazar	Tayyip Bey'le arkadaşlığımız, kardeşlik huukukundan ötedir
11 Ağustos 2012 Cumartesi	Foça saldırısında yaralanan askerleri ziyaret etti
14 Ağustos 2012 Salı	Cumhurbaşkanı Gül: Milli iradeye bir saldırdır
18 Ağustos 2012 Cumartesi	Lübnan'da bir Türk daha kaçırıldı, Dışışleri seyahat uyarısı yaptı
20 Ağustos 2012 Pazartesi	Görüntüler çok üzücü, herhes teröre mesafe koymalı
4 Eylül 2012 Salı	Gül'den terör mesajı: Dış destekçileri de hüsrana uğrayacak
9 Ekim 2012 Salı	Suriye'de en kötü senaryo gerçekleşiyor, böyle gitmez
10 Ekim 2012 Çarşamba	Yeni YÖK kanunuyla üniveristelerin daha verimli olmasını ümit ediyorum
18 Ekim 2012 Perşembe	İçeriği olmayan yasa için milleti sandık başına toplamak anlamsız
19 Ekim 2012 Cuma	Sorunu sahiplenmezsek, çıkmaz sokaklara gireriz
1 Kasım 2012 Perşembe	Çift başlılık yok, yetkilerimiz Anayasa'da belirtilmiştir
9 Kasım 2012 Cuma	Açlık grevi sorunu çözmez
11 Kasım 2012 Pazar	Terörle bizi hizaya getireceklerini düşünenler, çok pişman olacak
16 Kasım 2012 Cuma	Gül, ABD'ye 'İsrail'i ikaz et' çağrısı yaptı
17 Kasım 2012 Cumartesi	Kan dökerek seçim yatırımı olmaz
18 Kasım 2012 Pazar	CHP'li vekiller Esed'i ikna etti, Türk gazeteci serbest
20 Kasım 2012 Salı	Suriye'nin kimyasal silahı var NATO ihtimal hesabı yapabilir
29 Kasım 2012 Perşembe	BDP'li vekillerin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına sıcak bakmıyor
30 Kasım 2012 Cuma	Çıkmaz sokaklara girmeyelim
6 Aralık 2012 Perşembe	Abdullah Gül 'niyet okuma'dan rahatsız: Söylediklerimden farklı şeyler çıkarılıyor
8 Aralık 2012 Cumartesi	Büyükşehir Yasası'nı Anayasa'ya uygun olduğu için onayladım
12 Aralık 2012 Çarşamba	Devletin zirvesinden İsrail'e çağrı: 1967'deki sınırına çekil
13 Aralık 2012 Perşembe	İki ülkenin yaklaşması engellenemeyecek
22 Aralık 2012 Cumartesi	Kuvvetler ayrılığı, demokrasinin temel ilkesidir
11 Ocak 2013 Cuma	Konuşma yerine iş yapması gerekenler var
12 Ocak 2013 Cumartesi	Köşk adaylığı yorumu: Bakalım
20 Ocak 2013 Pazar	Birand'la son randevu
5 Şubat 2013 Salı	İmralı yorumu: Beklentiler yapılanlardan daha ileride

Ek-6. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklaması (CBA) İçerik Analizi Kodlama Formu

CUMHURBAŞKANLIĞI BASIN AÇIKLAMASI (CBA) İÇERİK ANALİZİ KODLAMA FORMU**1. Açıklama Birim Numarası (001-500)****2. Kodlayıcı Numarası:**

Bir numaralı kodlayıcı:1

3. CBA Yılı:

1: 2010   2: 2011   3: 2012   4: 2013

4. CBA Ayı:1: Ocak   2: Şubat   3: Mart   4: Nisan   5: Mayıs   6: Haziran
7: Temmuz   8: Ağustos   9: Eylül   10: Ekim   11: Kasım   12: Aralık**5. CBA Günü:**1: Pazartesi   2: Salı   3: Çarşamba   4: Perşembe   5: Cuma
6: Cumartesi   7: Pazar**6. CBA'nın Konusu:**1: İç Politika   2: Dış Politika   3: Terör Olayları
4: Yargı   5: Diğer**7. CBA'nın Vesilesi:**1: Basın Toplantısı   2: Resmi Ziyaretler   3: Çankaya Köşk'ünde Kabul
4: Günlük Program   5: Belirtilmemiş**8. Basın Açıklamasının Yeri:**

1: Yurtiçi   2: Yurtdışı

9. Basın Açıklamasına Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği:

1: Olumlu   2: Olumsuz   3: Nötr

10. Basın Açıklamasında Yer Alan Konu Sayısı:

1: Bir   2: İki   3: Üç   4: Dört   5: Diğer

Ek-7. Gazetelerde Yayımlanan Haberlere Uygulanan İçerik Analizi Kodlama Formu

GAZETELEREDE YAYIMLANAN HABERLERE UYGULANAN İÇERİK ANALİZİ KODLAMA FORMU

1. **Haber Birim Numarası** (001-500)
2. **Kodlayıcı Numarası:**
1: Bir numaralı kodlayıcı
3. **Haberin İncelendiği Gazete:**
1: Hürriyet   2: Sabah   3: Sözcü   4: Zaman
4. **Yayımlanan Haberin Yılı:**
1: 2010   2: 2011   3: 2012   4: 2013
5. **Yayımlanan Haberin Ayı:**
1: Ocak   2: Şubat   3: Mart   4: Nisan   5: Mayıs   6: Haziran
7: Temmuz   8: Ağustos   9: Eylül   10: Ekim   11: Kasım   12: Aralık
6. **Yayımlanan Haberin Günü:**
1: Pazartesi   2: Salı   3: Çarşamba   4: Perşembe   5: Cuma
6: Cumartesi   7: Pazar
7. **Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi:**
1: Yurt İçi   2: Yurt Dışı   3: Yer Belirtilmemiş
8. **Yayımlanan Haberin Vesilesi:**
1: Basın Toplantısı   2: Resmi Ziyaretler   3: Çankaya Köşk'ünde Kabul
6: Günlük Program   5: Belirtilmemiş
9. **Yayımlanan Haberin Konusu:**
1: İç Politika   2: Dış Politika   3: Terör Olayları
4: Yargı   5: Diğer
10. **Yayımlanan Haberin Gazetede Konumu:**
1: Manşet veya Sürmanşet   2: Birinci Sayfa
3: İç sayfalar   4: Arka Sayfa
11. **Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar:**
1: Cumhurbaşkanı'nın Fotoğrafı   2: Başka Olayın Fotoğrafı
3: Grafik/Çizelge/Tablo: 3   4: Görsel Unsur Bulunmamakta
12. **Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak:**
1: Gazete Muhabirinin Haberi   2: Yurtiçi Ajans
3: Başka Medya Kuruluşu   4: Kaynak Yok
13. **Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği:**
1: Olumlu   2: Olumsuz   3: Nötr

14. Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili):

1: Olumlu   2: Olumsuz   3: Nötr

15. Haber Metinlerinde Yer Alan Konuların Sayısal Dağılımı:

1: Bir   2: İki   3: Üç   4: Dört   5: Diğer

16. Basın Açıklaması İle İlgili Yayımlanan Haber Oranı:

1: Bir   2: İki   3: Üç   4: Dört

17. Basın Açıklamasının Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı:

1: Ayrı Haber   2: Başka Habere Ek

Ek-8. Cumhurbaşkanlığı Basın Açıklaması (CBA) İçerik Analizi Kodlama Form Rehberi

CUMHURBAŞKANLIĞI BASIN AÇIKLAMASI (CBA) İÇERİK ANALİZİ KODLAMA FORM REHBERİ

1. Açıklama Birim Numarası: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Cumhurbaşkanlığı görevi yaptığı süre boyunca değişik vesilelerle birçok basın açıklaması yapmıştır. Ancak araştırmanın sınırlılıkları gereği dört yılı kapsayan, Ağustos 2010'dan başlayarak Şubat 2013'e kadar 154 basın açıklaması ele alınmaktadır. Araştırmaya konu olan basın açıklamaları eski tarihten başlayarak yeni tarihli açıklamalara göre birim numarası verilmiştir. Bu değer kodlama cetvelinde belirtilmiştir.

2. Kodlayıcı Numarası: Değişkenler bir kodlayıcı tarafından kodlanmaktadır. Bu nedenle kodlayıcı numarası "1" olarak belirtilmiştir.

3. Basın Açıklamasının Yılı: Araştırmayı kapsayan her bir yıl için farklı bir kategori belirlenmiştir. Araştırmaya konu olan 2010 yılına 1, 2011 yılına 2, 2012 yılına 3, 2013 yılına ise 4 değeri verilmiştir. Yayımlanan haberler bu kategorilere göre kodlama cetvelinde belirtilmiştir.

4. Basın Açıklamasının Ayı: Basın açıklaması hangi aya karşılık geliyorsa kodlama cetveline o ayın karşılığı olan değer kodlanmıştır. Her bir ay için farklı bir kod bulunmaktadır. Yıl içinde aylar Ocak-1, Aralık-12 şeklinde kodlanmıştır.

5. Basın Açıklamasının Günü: Basın açıklamasının günü pazartesienden başlamak üzere rakamsal değerler verilerek kodlanmıştır. Hafta içinde günler Pazartesi-1, Pazar-7 şeklinde kodlama cetveline işaretlenmiştir.

6. Basın Açıklamasının Konusu: Basın açıklamaları konu sınıflamasına tabi tutulmuştur. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamaları bazen birden fazla konudan oluştuğu için bu değişikende basın açıklaması hangi konulardan oluşuyorsa o kategori işaretlenmiştir. Çoğu zaman basın açıklaması birden fazla konuyu içerdiği için kodlamada da birden fazla konu işaretlenmiştir. Basın açıklaması hangi konularla ilgili ise o konular işaretlenerek "1" değeri verilmiştir. Formda dört ana başlıkta ifade edilen kategoriler basın açıklamalarının geneline yakınının kapsamaktadır. Kodlama cetvelinde İç Politika, Dış Politika, Terör Olayları, Yargı ve Diğer kategorileri bulunmaktadır.

1. İç Politika: Cumhurbaşkanı'nın ülke gündemi ile ilgili yasama ve yürütmenin alanına giren konular gibi siyasi ve politik konuların tamamını kapsamaktadır. Ekonomik konularla ilgili açıklamalarda bu kategorinin içindedir. Ülke gündemine ilişkin yaşananlar, vatandaşlarla ilgili deprem, afet vb. gibi konular, yine vatandaşlara bakan yönüyle açılış, temel atma vb. gibi konular bu kategori içerisinde değerlendirilmiştir.

2. Dış Politika: Bu kategoride ise dış gündeme ilişkin basın açıklamaları ele alınmıştır. Türkiye'nin komşuları ile ilişkileri, Avrupa Birliği konusunda yapılan açıklamalar, ülkeler hakkında değerlendirmeler, ikili ve çoklu ilişkiler hakkında açıklamalar, uluslararası konularla ilgili basın açıklamaları, dünyada yaşanan deprem, kaza, doğal afet vb.. gibi olaylara ilişkin basın açıklamaları bu kategoriye dâhil edilmiştir.

3. Terör Olayları: Basın Açıklamasının Konusu başlığına Olayları ve Yargı kategoriler eklenmiştir. Bu iki konudan yapılan basın açıklamaları İç Politika ve Dış Politika kategorilerine dâhil olsa da açıklamalarda bu kategorilerdeki yoğunluk sebebiyle ayrılmıştır. Terör olayları kategorisinde; ülke içinde ve dışında yaşanan terör olayları, ülke içinde yaşanan PKK, DHKP/C, MLKP, Hizbullah, El-Kaide gibi terörü örgütleri ve bunların faaliyetleri ile ilgili basın açıklamaları,

Türk Silahlı Kuvvetlerin terörle mücadele faaliyetleri, ülke içinde terör faaliyeti olarak yorumlanan bütün olaylara ilişkin yaşanan bu kategoride değerlendirilerek kodlanmıştır

4. Yargı: Yargı kategorisinde ise; ülke içinde ve dışında yargıyı ilgilendiren tüm konulara yer verilmiştir. Ülke dışında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, uluslararası yargı konularının alanına giren olaylar vb. bu kategoriye dâhil edilmiştir. Ülke içinde ise Adli yargı mahkemeleri, idari yargı, askeri yargı, yüksek mahkemeler ve Sayıştay'ın alanına giren konularda Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamaları bu kategoriye dâhil edilmiştir. Örnek olarak yargı kararları ile ilgili tartışmalar, ülke gündemini ilgilendiren yargısal olaylar, tutuklamalar, beraat, tahliye kararları vb. gibi değerlendirmeler bu başlık içinde kodlanmıştır.

5. Diğer: Diğer kategorisine ise; yukarıdaki kategorilerden farklı olarak, spor olayları, magazin olayları ile diğer kategorilerin kapsamına girmeyen konular dâhil edilmiştir.

7. Basın Açıklamasının Vesilesi: Basın açıklamalarının yerlerine bakılmış, açıklamadan vesilesi bilgisinin unsuru çıkarılamadığı durumlarda ise Cumhurbaşkanlığı İnternet Sitesi incelenerek bahse konu açıklamanın vesilesi belirlenmiştir. Çoğu zaman incelenen basın açıklaması haber unsuru barındırmadığı için açıklamanın vesilesi bulunmuş yer/veya vurgu dikkate alınmıştır.

1. Basın Toplantısı: Basın toplantısı kategorisine Cumhurbaşkanı'nın mekân dikkate alınmaksızın yaptığı basın toplantıları dâhil edilmiştir. Basın toplantısı formatında veya isminde geçen tüm açıklamalar bu kategoriye dâhil edilmiştir. Yurtiçinde olduğu gibi yurtdışında yapılan basın toplantıları da bu kategoride yer almıştır. Havaalanı gidiş ve gelişlerinde, yurtiçinde, yurtdışında, Çankaya Köşk'ünde yapılan basın toplantıları bu kategoride yer almıştır.

2. Resmi Ziyaretler: Resmi ziyaretler kategorisine Cumhurbaşkanı'nın yurtdışında yaptığı basın açıklamaları dâhil edilmiştir. İncelenen basın açıklamalarının yeri yurtdışı ise ve basın toplantısı değilse doğrudan bu kategori işaretlenmiştir. Özetle basın toplantısı kategorisine girmeyen tüm yurtdışı basın açıklamaları bu kategoridedir.

3. Çankaya'ya Köşk'ünde Kabul: Bu kategoride; basın toplantısının haricinde Çankaya Köşk'ünde yapılan basın açıklamalarının tümü dâhil edilmiştir. Basın toplantısı haricinde genel olarak Cumhurbaşkanı gazetecilere Büyükelçi kabullerinde ve Çankaya Köşk'ünde gerçekleştirilen etkinliklerde açıklama yapmıştır.

4. Günlük Program: Cumhurbaşkanının diğer kategorilere karşılık gelmeyen tüm basın açıklamaları Günlük Program kategori ile belirtilmiştir.

Kategorilerin hiçbirine dâhil olmayan basın açıklamalarına Belirtilmemiş değeri verilmiştir.

8. Basın Açıklamasının Yeri: Basın açıklamasının yeri bu değişkende yurtiçi ve yurtdışı olarak kodlanmıştır. Yurtiçi seçeneğine yurtiçinde yapılan basın açıklamalarının tümü, yurtdışı seçeneğine ise yurtdışında yapılan basın açıklamalarının tümü dâhil edilmiştir. Açıklama haber gibi veriler barındırmadığı için bu değişkende doğrudan açıklamanın yapıldığı yer bilgisi tespit edilerek kodlanmıştır. Cumhurbaşkanı'nın havaalanında yaptığı açıklamalar yurtiçinde ise yurtiçi, yurtdışında ise yurtdışı seçeneği kayıt altına alınmıştır.

9. Basın Açıklamasına Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği: Yayımlanan habere konu olan açıklamanın menfi ve müspet niteliği açıklamalar tasnif edilirken değerlendirilmiştir. Basın açıklamasının niteliği olumlu, olumsuz ve nötr kategorileri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Basın açıklamasına konu olayın menfi/müspet niteliğini değerlendirmenin amacı hem Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları üzerinden menfi/müspet oranını bulmak hem de bu açıklamaların niteliği üzerinden gazetelerin yayımladığı haberlerin oranını tespit etmektir.

1 Olumlu: Basın açıklamalarında olumlu olarak kodlanan değerlerin kapsamına genel olarak Cumhurbaşkanı'nın konumu da dikkate alınarak ülke menfaatleri ile doğru orantılı konular kapsama girmektedir. Siyasi ve uluslararası başarılar, yasama ve yürütme ile ilgili gelişmeler ve bunların vatandaşlara ekonomik ve sosyal yansımaları, her alanda tebrik ve başarı hikâyeleri, ekonomik açılımlar ve ekonomik rakamlarında iyileşme, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası olaylar veya olgularla ilgili başarı düzeyinde gelişme konular girmektedir. Ayrıca Cumhurbaşkanı'nın açıklamasında her konuda tebrik, takdir, başarı vurgusu, her alanda gelişme olarak dikkate aldığı konular, ülke ile ilgili açıklamalarında kullandığı iyileşme yönünde gelişme vurguları dikkate alınmıştır. Örneğin: Avrupa Birliği üyelik sürecinde ülke olarak geline Cumhurbaşkanı'nın vurguları ile "olumlu" kategoriye dâhil edilmiştir. Veya teröre karşı mücadelede alınan bir başarı veya vatandaşları "olumlu" ilgilendiren çıkması muhtemel bir kanunla ilgili değerlendirme "olumlu" kategori olarak kodlanmıştır.

2. Olumsuz: Olumsuz kategori olarak kodlanan konularda yine ülke ve vatandaş merkezli düşünülmüş, Cumhurbaşkanı'nın vurguları çözümlenmiştir. Ulusal ve uluslararası bir başarısızlık, Türkiye ile ilgili ekonomik ve sosyal alanlarda kötüleşme, ülke gündemine ilişkin deprem, afet vb. gibi olumsuz konular, terörle mücadele ile ilgili toplum genelinde üzücü haberler, başarısızlık, hakaret içeren olay ve ifadeler "olumsuz" kategoriye dahil edilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasında kullandığı dil, olaylar ve olgular hakkındaki eleştirileri, yine "olumsuz" kategoriye dahil edilmiştir.

3. Nötr: Nötr seçeneğinde ise "olumlu" ve "olumsuz" olarak nitelenemeyecek basın açıklamalarının tümü dâhil edilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir konuda yaptığı eleştiri veya takdir ifadeleri bulunmayan basın açıklamaları bu kapsama girmektedir. Yine Cumhurbaşkanı'nın "olumlu" ve "olumsuz" yorumda bulunmadığı her açıklama nötr kategori olarak kodlanmıştır.

Basın Açıklamasının Konusu değişkeninde olduğu gibi bu kategoride de basın açıklamaları çoklu kategori olarak kodlanmıştır. Herhangi bir basın açıklaması bir konudan oluştuğu gibi birden fazla konu da içerebilmektedir. Dolayısıyla birden fazla konuyu barındıran basın açıklamaların her bir konu farklı nitelik barındırabilir. Bazen tek bir konuda yapılan basın açıklaması dahi iki kategoriye birden barındırdığı için çoklu kategori işaretlenerek subjektif değerlendirmelerden kaçınılmıştır.

10. Basın Açıklamasında Yer Alan Konu Dağılımı: Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamaları bazen bir konudan oluştuğu gibi birçok konudan da oluşabilmektedir. Gündem yoğunluğu ve daha çok muhabir soruları sebebiyle basın açıklamasında konu farklılıkları oluşmaktadır. Altıncı değişken olan basın açıklamasının konusu da dikkate alınarak basın açıklamasında bulunan konu dağılımı kodlama cetvelinde belirtilmiştir. Basın açıklaması aynı konudan oluşuyorsa da farklı konu değerleri cetvele eklenmiştir.

Ek-9. Gazetelerde Yayımlanan Haberlere Uygulanan İçerik Analizi Kodlama Form Rehberi

GAZETELERDE YAYIMLANAN HABERLERE UYGULANAN İÇERİK ANALİZİ KODLAMA FORM REHBERİ

1. Haber Birim Numarası: İçerik analizine tabi tutulmak için 154 CBA'nın konu edildiği gazetelere göre farklı sayıdaki haber metinlerinin her birine bir birim numarası verilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına konu olan yayımlanan haberler bu tarihler ele alınarak tasnif edilmiştir. Yayımlanan haberler eski tarihli habere başlayarak yeni tarihli habere göre sıralanmıştır. Her bir haberin numarası kodlama cetvelinde belirtilmiştir.

2. Kodlayıcı Numarası: Kodlama formundaki değişkenler bir kodlayıcı tarafından kodlanmaktadır. Bu nedenle kodlayıcı numarası "1" olarak belirtilmiştir.

3. Haberin İncelendiği Gazete: Örneklem olarak seçilen dört gazete alfabetik sıraya göre Hürriyet, Sabah, Sözcü ve Zaman gazeteleridir. Açıklamaların yayımlandığı gazetenin kodu alfabetik sıraya uygun bir şekilde kodlama cetvelinde belirtilmiştir.

4. Yayımlanan Haberin Yılı: Habere kaynak olan basın açıklamalarının yılı ayrı bir cetvelde kodlandığı gibi yayımlanan haberlerin yılları da kodlanmıştır. Araştırmayı kapsayan her bir yıl için farklı bir kategori belirlenmiştir. Araştırmaya konu olan 2010 yılına 1, 2011 yılına 2, 2012 yılına 3, 2013 yılına ise 4 değeri verilmiştir. Elde edilen veriler kodlama cetvelinde işaretlenmiştir.

5. Yayımlanan Haberin Ayı: Haber hangi ayda yayımlandı ise kodlama cetveline o ayın karşılığı olan değer kodlanmıştır. Her bir ay için farklı bir kod bulunmaktadır. Yıl içinde aylar Ocak-1, Şubat-2, Mart-3, Nisan-4, Mayıs-5, Haziran-6, Temmuz-7, Ağustos-8, Eylül-9, Ekim-10, Kasım-11, Aralık-12 şeklinde kodlanmıştır.

6. Yayımlanan Haberin Günü: Araştırmada gazete incelemesi yapıldığı için, Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamalarının bir gün sonrası gazetelerde taranmıştır. Gazeteler basın açıklamasının ertesi günü haberlerini yayımlamıştır. Basın açıklamasının günü pazartesiinden başlamak üzere rakamsal değerler verilerek kodlanmıştır. Günler Pazartesi-1, Salı-2, Çarşamba-3, Perşembe-4, Cuma-5, Cumartesi-6 ve Pazar-7 şeklinde kodlama cetveline işaretlenmiştir. Yayımlanan haberin günü ile ilgili elimize geçen veri Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasının bir gün sonrasına işaret etmektedir.

7. Yayımlanan Haberde Açıklamanın Yapıldığı Yer Bilgisi: Yayımlanan haberde basın açıklamasının yapıldığı yer bilgisi kodlama cetvelinde belirtilmiştir. Haberde basın açıklamasının yapıldığını yerin bilgisi cetvelde yurtiçi, yurtdışı ve yer belirtilmemiş değerleri ile incelenmiştir.

1. Yurtiçi: Basın açıklaması yurtiçinde yapıldıysa ve yayımlanan haberde yer bilgisi yurtiçi olarak yer alıyorsa yurtiçi kategorisi işaretlenmiştir. Türkiye içindeki bütün açıklamalar yurtiçi seçeneği olarak kabul edilmiştir.

2. Yurtdışı: Türkiye dışında bütün yer bilgileri ise yurtdışı olarak belirlenmiştir. Yayımlanan haberlerde yurtiçi veya yurtdışı kategorileri bu şekilde tespit edilmiştir.

Yayımlanan haberde yer bilgisi belirtilmiyorsa "yer belirtilmemiş" kategorisi işaretlenmiştir.

8. Yayımlanan Haberin Vesilesi: Bu değişkende Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından değişik vesilelerle yapılan basın açıklamalarının haberde bu vesilelere yer verilip yer verilmediğinin tespiti yapılmaktadır. Yayımlanan haberlerde basın açıklamasının vesilesi haberde yer alıyorsa ilgili kategori kodlanmıştır. Basın açıklamalarından farklı olarak bu değişkende doğrudan haber

içeriklerine bakılmıştır. Haberin vesilesi haber içinde belirtiliyorsa o değer kayıt altına alınmıştır. Basın açıklaması basın toplantısı veya başka bir vesile ile yer alsa da haber içeriğinde bu durum belirtilmiyorsa vesile belirtilmemiş seçeneği dikkat alınmıştır. Bu değışkende bulunan kategoriler şu şekilde açıklanabilir;

1. Basın Toplantısı: Bu kategoriye Cumhurbaşkanı'nın mekân dikkate alınmaksızın yaptığı basın toplantıları dâhil edilmiştir. Basın toplantısı formatında veya isminde geçen tüm basın açıklamaları bu kategoriye dâhil edilmiştir. Yurtiçinde olduğu gibi yurtdışında yapılan basın toplantıları da bu kategoride yer almıştır. Yayımlanan haberde basın toplantısı vurgusu yer alıyorsa ilgili kategori kayıt altına alınmıştır.

2. Resmi Ziyaretler: Resmi ziyaretler kategorisine ise Cumhurbaşkanı'nın yurtdışında yaptığı basın açıklamaları dâhil edilmiştir. İncelenen basın açıklamalarının yeri yurtdışı ise ve basın toplantısı değilse doğrudan bu kategori işaretlenmiştir. Özetle basın toplantısı kategorisine girmeyen tüm yurtdışı basın açıklamaları bu kategoridedir. Yayımlanan haberde basın toplantısı bilgisi yer almıyorsa ve haberde yurtdışı bilgisine yer veriliyorsa bu kategori kayıt altına alınmıştır.

3. Çankaya Köşk'ünde Kabul: Basın açıklamalarının rehberinde de belirtildiği üzere basın toplantısı haricinde Çankaya Köşk'ünde yapılan tüm açıklamalar Çankaya Köşk'ünde Kabul seçeneği ile belirtilmiştir. Yayımlanan haberde basın açıklamasının Çankaya Köşk'ünde yapıldığı bilgisi yer alıyorsa bu kategori işaretlenmiştir.

4. Günlük Program: Cumhurbaşkanının diğer kategorilere karşılık gelmeyen tüm basın açıklamaları Günlük Program kategorisi ile belirtilmiştir. Yayımlanan haberde de günlük program kategorisi. Haberde günlük program veya yurtiçi bir yer bilgisi yer almışa bu değer kayıt altına alınmıştır.

Basın açıklamaları incelenirken vesile boşluk bırakmayacak şekilde kategoride yer almıştır. Ancak yayımlanan haberde basın açıklamasının vesilesine bakıldığı için haberde vesile bilgisine rastlanmadığı durumlar da olmaktadır. Yayımlanan haberde basın açıklamasının vesile bilgisinin yer almadığı durumlarda beşinci kategori olan Belirtilmemiş kategorisi işaretlenmiştir.

9. Yayımlanan Haberin Konusu: Basın açıklamanın konusu yayımlanan haberde ifade edildiği şekliyle belirtilmiştir. Bu bağlamda kodlama formunda numaralandırılmış kategoriler işaretlenmiştir. Yayımlanan haberde konunun birden fazla olması durumunda bu şık için farklı bir kodlama kutucukları belirlenmiştir. Basın açıklamasından yayımlanan haberlerin konu olarak çoklu kategori barındırdığı tespit edilmiştir. Dört ana başlıkta incelenen konu kategorilerinin yayımlanan haberleri genel olarak kapsadığı tespit edilmiştir. Nadir de olsa önceki kategorilere karşılık gelmeyen haberler Diğer kategorisi ile açıklanmıştır.

Basın açıklamaları için oluşturulan rehber yayımlanan haberler için oluşturulan rehberle aynı değerler ele alınarak oluşturulmuştur. Hem basın açıklamasında hem yayımlanan haberde konu bilgisi aynı değerlendirmelerle oluşturulmuştur. Basın açıklamalarında olduğu gibi yayımlanan haberler de bu değışkende konu sınıflandırılmasına tabi tutulmuştur. Kodlama cetvelinde İç Politika, Dış Politika, Terör Olayları, Yargı ve Diğer kategorileri bulunmaktadır.

1. İç Politika: Yayımlanan haberlerde de basın açıklamalarında olduğu gibi ülke gündemi ile ilgili yayımlanan haberlerin tamamı İç Politika kategorisine dâhildir. Yasama, yürütme, siyasi-politik konularla ilgili yayımlanan haberler ve gündem konuları iç politika olarak değerlendirilmiştir. Ekonomik konularla ilgili yayımlanan haberler, ülke gündemi ve vatandaşlara bakan boyutu, kaza, afet gibi olaylar ile açılış, temel atma vb. gibi konular yine iç politika olarak değerlendirilmiştir.

2.Dış Politika: Dış politika kategorisinde ise dış gündeme ilişkin yayımlanan haberler değerlendirilmiştir. Türkiye'nin komşuları ile ilişkileri, Avrupa Birliği konusunda yayımlanan haberler, başka ülkeler hakkında yayımlanan haberler, ikili ve çoklu ilişkiler hakkında yayımlanan haberler,

uluslararası konularla ilgili yayımlanan haberler, dünyada yaşanan deprem, kaza, doğal afet vb. gibi olaylara ilişkin yayımlanan haberler yine dış politika kategorisine dâhil edilmiştir.

Yayımlanan haberlerin konusu değişkenine basın açıklamalarında olduğu gibi Terör Olayları ve Yargı başlıkları eklenmiştir. Basın açıklamalarında bu alanlarda yoğunluk yayımlanan haberlere de yansdığı için değerlendirmeye bu alanlar dâhil edilmiştir.

3. Terör Olayları: Terör olayları kategorisinde ise ülke içinde ve dışında yaşanan terör olayları ekle alınmıştır. Türkiye tarafından terör örgütü olarak kabul edilen PKK, DHKP/C, MLKP, Hizbullah, El-Kaide gibi terör örgütleri ile ilgili yayımlanan haberler, Türk Silahlı Kuvvetlerin terörle mücadele faaliyetleri, ülke içinde terör faaliyeti olarak yorumlanan bütün olaylara ilişkin yaşanan gelişmelerle ilgili yayımlanan haberler yer almıştır.

4. Yargı: Yargı kategorisinde ise; ülke içinde ve dışında yargıyı ilgilendiren tüm konularla ilgili yayımlanan haberler yer almıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, uluslararası yargı konularının alanına giren olaylar veya yaşananlarla ilgili haberler bu kategorinin konusudur. Ülke içinde Adli yargı mahkemeleri, idari yargı, askeri yargı, yüksek mahkemeler ve Sayıştay'ın alanına giren konularda yayımlanan haberler yine yargı konusu olarak değerlendirilmiştir. Yargı kararları ile ilgili tartışmalar, yargısal olaylar, tutuklama, beraat, tahliye kararları ile ilgili yayımlanan haberler bu başlık içinde kodlanmıştır.

Diğer kategorisinde ise; yukarıdaki kategorilerden farklı olarak, spor olayları, magazin olayları ile diğer kategorilerin kapsamına girmeyen yayımlanan haberler dâhil edilmiştir.

10. Yayımlanan Haberin Gazetede Konumu: Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasına konu olan haberin gazetede konumunun bu araştırma için dikkate olduğu düşünülmektedir. Basın açıklamasına haber değeri yükleme oranı ile doğru orantılı olduğu düşünülen bu değişken yayımlanan haberin gazetede yerini tespit etmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu kapsamda örneklem olarak belirlenen gazetelerin basın açıklamasını ne şekilde işlediği ve basın açıklamasını gazetede nasıl değerlendirdiği ortaya çıkacaktır.

Bu değerde Manşet ve Sürmanşet, Birinci Sayfa, İç Sayfalar ve Arka Kapak olarak dört kategori belirlenmiştir. Bu değerler numaralandırılmıştır. Basın açıklamasını konu alan yayımlanan haber manşet ve sürmanşette yer alıyorsa bu kategori işaretlenmiştir. Ayrıca yayımlanan haber manşet ve sürmanşet değilse ve birinci sayfada bulunuyorsa bunun için ayrı olarak birinci sayfa değeri oluşturulmuştur. İlk sayfada kısaca yer alan haberler (en az bir başlık ve bir cümle olacak), birkaç cümleden oluşan duyuru anonsları, "cep" haber olarak nitelenen kutu içinde birinci sayfa haberleri "birinci sayfa" olarak değerlendirilmiştir. İlk sayfada yer alıp sadece başlıktan oluşan haber duyuruları birinci sayfa kapsamına alınmamıştır.

Bunun dışında yayımlanan haber ilk sayfa ve arka sayfa dışında ise iç sayfalar değeri kodlanmıştır. Gazetelerin iç sayfaları ayrı bir değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Arka sayfada ise gazetenin son sayfası/arka kapağında yayımlanan haberler belirtilmiştir. Bunun yanında Türkiye'deki gazete içerikleri ve sayfa planlaması yönteminden dolayı arka sayfada yayımlanan haber yok denecek kadar az olmuştur.

11. Yayımlanan Haber Metninde Kullanılan Görsel Unsurlar: Basın açıklamasına konu olan yayımlanan haberin hangi unsurlarla desteklendiği değeri kodlama cetvelinde belirtilmiştir. Yayımlanan haber metninde yardımcı unsur olarak ele alınan değerler Cumhurbaşkanı'nın Fotoğrafı, Başka Olayın Fotoğrafı ve Grafik/Çizelge/Tablo olarak belirlenmiştir. Yayımlanan haberde görsel unsurun yer almadığı durumlarda ise Görsel Unsur Bulunmamakta değeri kodlanmıştır.

Cumhurbaşkanı'nın Fotoğrafı değerinde yapılan basın açıklaması ile ilgisi aranmaksızın doğrudan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e ait fotoğrafın haberde bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Fotoğrafın boyutu, içeriğine bakılmaksızın Cumhurbaşkanı'nın fotoğrafı olduğu her habere bu kategori verilmiştir. Başka olayın fotoğrafında ise basın açıklamasına konu olan yayımlanan haberde yer alan başka bir kişiye ait fotoğraf, başka olayla ilgili fotoğraf daha kısa ifade edilirse Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün fotoğrafı haricinde yayımlanan haberde bulunan her türlü fotoğraf (kişi, olay) bu değere dâhil edilmiştir. Grafik/Çizelge/Tablo değerinde ise yayımlanan haberde yer alan istatistikî bilgi içeren veya oran-değer bilgisi gösteren her türlü görsel malzeme kodlanmıştır. Yayımlanan haberde herhangi bir görsel unsur bulunmamakta ve haber sadece metinden oluşmuş ise görsel unsur bulunmamakta değeri kodlanmıştır.

12. Yayımlanan Haberin Alındığı Kaynak: Yayımlanan haberde basın açıklaması gazetenin kendi muhabiri tarafından mı takip edilip habere dönüştürülmüş yoksa gazete basın açıklamasını farklı kanallardan alarak mı haberleştirmiş, bu sorunun cevabı haberin kaynağını sorarak belirlenmiştir. Elde edilen veri kodlama cetveline girilmiştir.

Gazete Muhabirinin Haberi değerinde yayımlanan haberde muhabir imzası aranmıştır. Gazetenin kendi muhabirinin ismi yayımlanan haberde yer alıyorsa bu kategori kodlama cetvelinde belirtilmiştir. Yayımlanan haberde kaynak Yurtiçi ajansları işaret ediyorsa yurtiçi ajans değeri işaretlenmiştir. Yurtiçi ajans değeri Anadolu Ajansı, Doğan Haber Ajansı, İhlas Haber Ajansı, Cihan Haber Ajansı ve Anka Ajanslarını kapsamaktadır. Yayımlanan haberde kaynak olarak bu ajanslar gösterilmişse ilgili kategori kodlama cetveline girilmiştir. Haberde muhabir ismi ve ajans ismi aynı anda girildiyse kaynak ajansı gösterdiği için yurtiçi ajans değeri kodlanmıştır. Yayımlanan haber başka basın kuruluşlarında gazete, televizyon, internet gazeteciliği vb. alınmışsa ve kaynak olarak gösterilmişse başka medya kuruluşu değeri kayıt altına alınmıştır.

Yayımlanan haberde haberin kaynağı bulunmuyorsa veya haberin yazar isim yerine "haber merkezi" ifadesi yer alıyorsa Kaynak Yok değeri işaretlenmiştir. Yayımlanan haberlerin hiçbirisi kaynak olarak herhangi bir yabancı ajansı göstermemiştir. Bu sebeple yurtdışı kaynak değeri bulunmamaktadır.

13. Yayımlanan Habere Konu Olayın Menfi/Müspet Niteliği: Bu değışkende yayımlanan habere konu olan basın açıklamasındaki olayın menfi ve müspet niteliğine haberde yer verilip verilmediğine bakılmıştır. Basın açıklamasındaki menfi/müspet/nötr olarak değerlendirilen niteliğin yayımlanan habere yansması değerlendirilip kodlama cetvelinde işaretlenmiştir. Basın açıklamasının niteliğinin habere yansması bazen benzeşmekle birlikte bazı durumlarda da farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Basın açıklamasının niteliği tespit edilirken olumlu, olumsuz ve nötr değerleriyle açıklanmaya çalışılmıştır. Yayımlanan haberlerde de benzer olarak olumlu, olumsuz ve nötr değerleri kullanılmıştır. Burada amaç basın açıklamalarının niteliğinin yayımlanan habere yansıyıp yansmadığının yanında, açıklamaların nitelikleri üzerinden seçilmesi ve haber yapılması durumu var ise ortaya çıkarmaktır. Ayrıca bazı durumlarda aynı açıklama ve bu açıklamadan üretilen haberin niteliğinin farklılık arz etmektedir.

1. Olumlu: Basın açıklamasında olumlu olarak kodlanan değerler yayımlanan haberlerde aynı şekilde kodlanmıştır. Ülke menfaatleri ile doğru orantılı konular, siyasi ve uluslararası başarılar, yasama ve yürütme ile ilgili gelişmeler ve bunların vatandaşlara ekonomik ve sosyal yansımaları, her alanda tebrik ve başarı hikâyeleri, ekonomik açılımlar ve ekonomik rakamlarında iyileşme, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası olaylar veya olgularla ilgili başarı düzeyinde gelişmeler olumlu nitelik olarak kodlanmıştır. Yayımlanan haberlerin niteliği bu açılardan tasnif edilmiştir. Ayrıca olumlu kategori altında Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasında bulunan her konuda tebrik, takdir, başarı vurgusu, her alanda gelişme olarak dikkate aldığı konular, ülke ile ilgili açıklamalarında kullandığı iyileşme yönünde gelişme vurgularının yayımlanan haberlere yansması

olumlu olarak değerlendirilmiştir. Olumlu kategori olarak kodlanan haberlerde basın açıklamalarında olduğu gibi müspet nitelik olarak ülke ve vatandaşlarla ilgili başarı, gelişme, ekonomik göstergelerde iyileşme gibi vurgular görülmüştür.

2. Olumsuz: Olumsuz kategorinin işaretlendiği haberlerde ise yine basın açıklamalarında olduğu gibi benzer bir sınıflama yapılmıştır. Cumhurbaşkanı'nın vurguları haberlerde belirleyici olmakla birlikte ulusal ve uluslararası bir başarısızlık, Türkiye ile ilgili ekonomik ve sosyal alanlarda kötüleşme, ülke gündemine ilişkin deprem, afet vb. gibi konular, terörle mücadele ile ilgili toplum genelinde üzücü haberler, başarısızlık, hakaret içeren olay ve ifadeler "olumsuz" kategoriye dâhil edilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasında kullandığı dilin, olaylar ve olgular hakkındaki eleştirilerinin haberlere yansması "olumsuz" kategoriye dâhil edilmiştir.

3.Nötr: Bu kategoride değerlendirilmek suretiyle tasnif edilen haber metinleri, "olumlu" ya da "olumsuz" bir kategoriye dâhil edilemeyen haberler grubunu oluşturmaktadır. Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir konuda yaptığı olumlu ve olumsuz olarak tespit edilemeyen basın açıklamaları yayımlanan haberlerde de tespit edilemediyse bu kategori kodlanmıştır. Yine basın açıklamalarında olduğu gibi Cumhurbaşkanı'nın "olumlu" ve "olumsuz" yorumda bulunmadığı her açıklama yayımlanana haberler üzerinden de tespit edilemediyse nötr kategori olarak kodlanmıştır. Basın açıklamaları incelenirken bu değişkende çoklu kodlama yapıldığı ifade edilmişti. Yayımlanan haberlerde ise çoklu kodlama yapılmamıştır. Basın açıklamasında "olumlu" olarak kodlanan niteliğin yayımlanan haberde "olumsuz" olarak nitelenmesi gibi benzer farklılıklara çok defa rastlanmıştır. Burada amaç yayımlanan haberin niteliğini ortaya çıkarmakla birlikte basın açıklamasının niteliğinin habere yansıyor yansımadığı tespit etmektir. Bu değişkende ayrıca menfi/müspet nitelik bakımında "olumlu" veya "olumsuz" olarak kodlanan bir basın açıklamasının yayımlanan haberlerde "nötr" olarak değerlendirildiği örneklerine de çoğu zaman rastlanmıştır. Tasnifler "olumlu", "olumsuz" ve "nötr" tanımlamalara uygun olarak değerlendirilmiş olup aynı basın açıklamasının yayımlanan haberde niteliğinin bazı durumlarda değiştiği gözlenmiştir.

14. Yayımlanan Haberin Konuya Yaklaşımı (Haber Dili) : Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yapılan basın açıklamasından üretilen haberin işleniş biçimi olumlu-olumsuz- nötr kategorileri ile çalışılmıştır. Yayımlanan haberin konuya yaklaşımı başka bir ifadeyle haber dili belirlenirken kategoriler arasında birçok değer varlığı hesaba katılmıştır.

Olumlu olarak değerlendirilen haberler genel olarak Cumhurbaşkanlığı makamının anayasal konumunu dikkate alan, cumhurbaşkanlığı makamını siyaset dışı tutan haberler olmuştur. Yayımlanan haber metinlerinde Cumhurbaşkanlığı'nın tarafsızlığına işaret eden haberler bu kategoride olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı ile ilgili yargılarında olumlu eleştiriler barındıran haberler yine bu kategoriye dâhil edilmiştir. Bu değişkende haber metinlerinde Cumhurbaşkanı'nın şahsına veya yaptığı basın açıklamasına övgü, takdir, sevgi, beğeni, hayranlık vb. gibi unsurlar kayıt altına alınmıştır. Basın açıklamasının unsurlarının kullanılarak yazılan haberlerde "önemli tespitlerde bulundu", "güzel şeyler söyledi", "kardeşlik vurgusu yaptı", "tarihe damga vurdu" gibi ifadeler olumlu kategoriye dâhil edilmiştir. Yayımlanan haber başlığında ve metninde basın açıklamasının isabetli olduğu vurgularına dayanan göndermeler yine olumlu olarak belirtilmiştir.

Olumsuz kategori olarak ise eleştirel, ötekileştirici, Cumhurbaşkanlığı makamını siyasileştiren ve siyasi vurgularda bulunan haberler kodlanmıştır. Bu kategoride de yayımlanan haber başlıkları ve haber içerikleri incelenerek yargılar çıkarılmış ve basın açıklamalarına bakış tespit edilmeye çalışılmıştır. Yine haber metinlerinde Cumhurbaşkanı'nın şahsına veya basın açıklamasının unsurlarına ilişkin alay, eleştiri, yergi vb. gibi barındıran yaklaşımlar ile ötekileştirici, aşağılayan ifadeler olumsuz kategoriye dâhil edilmiştir. "İddia etti", "ileri sürdü", "şaşırtıcı yaklaşımlar sergiledi" gibi yanlı ifadeler olumsuz kategoride yer almıştır.

Yayımlanan haberin konuya yaklaşımı değişkeninde olumlu veya olumsuz kategorinin fark edilmediği, net bir şekilde anlaşılmadığı durumlarda nötr kategorisi kodlanmıştır. Basın

açıklamasını olduğu gibi aktaran, gazetenin kendi yorumunu dahil etmediği, olumlu ve olumsuz herhangi bir eleştiri barındırmayan haberler bu değişkende yer almaktadır. Genel olarak tırnak içi verilen haberler, yorum eklenmeden basın açıklamasının haberleştirilmiş hali, herhangi bir yargıda bulunmayan haberler nötr kategorisinde değerlendirilmiştir. Yine bu kategoride yayımlanan haber başlığı ve haber metninin dolaysız aktarımında kullanılan “söyledi”, “ifade etti”, “altını çizdi” gibi yüklemeler dikkate alınmıştır.

15. Haber Metinlerinde Yer Alan Konuların Sayısal Dağılımı: Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamalarında konu dağılımı önemli olduğu gibi yayımlanan haberlerde de konu dağılımı kayda değer bir bilgidir. Haber metinlerinde yer alan konuların sayısal dağılımı 9 numaralı değişkende belirlendiği şekliyle ana hatları ile tespit edilmiştir. Basın açıklamasında yer alan konu dağılımının oranı yayımlanan haberlerde bazı durumlarda yansırken bazen de açıklama ile haberde bulunan konu dağılımları birbirinden farklı olmaktadır. Bu değişkende, yayımlanan haberde bulunan konu dağılımı kategorilere ayrılıp numaralandırılarak kodlama cetvelinde belirtilmiştir.

16. Basın Açıklaması İle İlgili Yayımlanan Haber Oranı: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yapılan tek bir basın açıklaması ile ilgili üzetilen haber oranı bu değişkenin konusudur. Burada bahse konu tek bir açıklamadan kaç farklı haber üretildiğidir. Basın açıklamasının birçok konudan oluştuğu durumlarda gazeteler bunu tek bir haber içinde yayımladığı gibi bazı durumlarda ise yine tek bir açıklamadan farklı oranlarda haber yayımlamaktadırlar. Bunun tespiti bu değişkende yapılmaktadır. Değişkenler numaralandırılarak Basın Açıklaması İle İlgili Yayımlanan Haber Oranı belirlenip kodlanmıştır.

17. Basın Açıklamasının Özgün Bir Haber ve Başka Bir Olay İçinde Değerlendirilme Oranı: Cumhurbaşkanı tarafından yapılan basın açıklamaları çoğu zaman gazetelerde özgün/ayrı bir haber olarak yayımlanmıştır. Gazeteler Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarına haber değeri yükleyerek ayrı bir haber yayımlamıştır. Ancak bazı durumlarda ise Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına yayımlanan başka bir haber içinde yer verilmiştir. Bu değişkenin açıklamalara verilen haber değeri ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Değişkende iki kategori bulunmaktadır. Ayrı Haber olarak işaretlenen haberler doğrudan Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamalarından oluşan haberlerdir. Bu değişkende basın açıklamasından özgün bir haber yayımlanmıştır ve “ana” unsur Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarıdır. Haberde Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamaları dışında farklı detaylar veya konular bulunabilir ancak haber Cumhurbaşkanı'nın açıklamasının haberidir. Bu durum özgün bir haber değişkeni içindedir.

Başka Habere Ek kategorisinde ise “ana” unsur Cumhurbaşkanı'nın açıklaması değildir. Başka bir açıklamanın veya daha “önemli” görülen bir olayın içinde Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasına yer verilmiş ise bu değişken kayıt altına alınmıştır. Özetle ana unsurlarını başka bir olayın belirlediği, Cumhurbaşkanı'nın açıklamasının haberin içinde bir bölüm olduğu haberler bu değişkene dâhil edilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı, adı : Hacı Mehmet DOĞAN
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 01.04.1981- Kayseri
Medeni hali : Evli
Telefon : 5305656563
Faks :
e-mail : hmehmetdogan@gmail.com

Eğitim Derecesi**Okul/Program****Mezuniyet yılı**

Yüksel Lisans

Gazi Üniversitesi/ Gazetecilik

Devam ediyor

Lisans

Ankara İletişim/Gazetecilik

2002

İş Deneyimi, Yıl**Çalıştığı Yer****Görev**

10 yıl

Bilim, Sanayi ve Tek. Bak.

Memur

Yabancı Dil

İngilizce

GAZİ GELECEKTİR...

